

Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü

Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı

Türkiyat Araştırmaları Doktora Programı

**ERKEN SAKA DÖNEMİ DOĞU AVRASYA COĞRAFYASI ELİT
KURGANLARINDAKİ ALTIN GİYİM KUŞAM
KOMPOZİSYONLARI -TARBAĞATAY VE SARIARQA BULUNTU
SAHALARI ÖRNEĞİNDE-**

Emre SEVİNÇ

Doktora Tezi

Ankara, 2024

**ERKEN SAKA DÖNEMİ DOĞU AVRASYA COĞRAFYASI ELİT
KURGANLARINDAKİ ALTIN GİYİM KUŞAM
KOMPOZİSYONLARI -TARBAĞATAY VE SARIARQA BULUNTU
SAHALARI ÖRNEĞİNDE-**

Emre SEVİNÇ

Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı
Türkiyat Araştırmaları Doktora Programı

Doktora Tezi

Ankara, 2024

KABUL VE ONAY

Emre Sevinç tarafından hazırlanan “Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya Coğrafyası Elit Kurganlarındaki Altın Giyim Kuşam Kompozisyonları -Tarbağatay ve Sarıarqa Buluntu Sahaları Örneğinde-” adlı bu çalışma, 07/06/2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Adı SOYADI (Başkan)

Prof. Dr. Adı SOYADI (Danışman)

Prof. Dr. Adı SOYADI

Dr. Öğr. Üyesi Adı SOYADI

Dr. Öğr. Üyesi Adı SOYADI

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan "**Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge**" kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

07/06/2024

Emre SEVİNÇ

¹"Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge"

- (1) Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez **danışmanın** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internette paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez **danışmanın** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulunun** gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, **tezin yapıldığı kurum** tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, **ilgili kurum ve kuruluşun önerisi** ile **enstitü** veya **fakültenin** uygun görüşü üzerine **üniversite yönetim kurulu** tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.
Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir
*Tez **danışmanın** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.**

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Prof. Dr. Yunus KOÇ danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

07/06/2024

Emre SEVİNÇ

TEŞEKKÜR

Tez çalışmasının hazırlanmasına yönelik maddi desteklerinden dolayı Türk Tarih Kurumu Başkanlığına teşekkür ederim.

Emre SEVİNÇ

2024

ÖZET

SEVİNÇ, Emre. *Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya Coğrafyası Elit Kurganlarındaki Altın Giyim Kuşam Kompozisyonları -Tarbağatay ve Sarıarqa Buluntu Sahaları Örneğinde-*, Doktora Tezi, Ankara, 2024.

Altın giyim kuşam kompozisyonu kavramı, Erken Demir Çağı'nda, elitlere ait kurganlarda ulaşılan, bir kompozisyon çerçevesinde vücuduna altın ile süslü giyim buluntuları giydirilmiş, altın aksesuarlar takılmış ve altın ile kaplanmış silahlar kuşatılmış iskeletleri ifade etmektedir. Tez çalışması MÖ 8. ile MÖ 6. yüzyıllar arasına tarihlenen Erken Saka Dönemi'ndeki altın giyim kuşam kompozisyonlarını incelemektedir. Çalışmanın odaklandığı genel coğrafi ölçek Doğu Avrasya coğrafyasıdır. Bu çerçeve içinde bulunan, soyguna uğramamış olan kurganlarda ulaşılan altın giyim kuşam kompozisyonu örnekleri, kavramın genel hatlarının oluşturulmasını sağlamıştır. Odaklanılan özel coğrafi ölçek, temel bulgular olarak adlandırılan, Doğu Avrasya coğrafyası içinde kalan, Tarbağatay ve Sarıarqa buluntu sahalarıdır. Bu bölgeye odaklanılmasının sebebi, bu çerçevedeki altın giyim kuşam kompozisyonlarının bazı parçalarının soygun ve yıpranma problemleri sebebi ile kısmen ya da tamamen ortadan kalkmış olmasıdır. Bu durum kompozisyonların parçalarının sayısının azalmasına, bütünlüğünün bozulmasına ve senaryolaştırmasının yapılamamasına sebep olmuştur. Ortaya çıkan bu eksiklikler, tez çalışmasına sebep olan problem olarak seçilmiştir. Araştırma, söz konusu eksiklikleri tamamlamak için yardımcı bulgulardan yararlanmıştır. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu MÖ 8. ile MÖ 6. yüzyıllar aralığında Doğu Avrasya coğrafyasında karşılaşılan soyguna uğramamış buluntu ortamlarında ulaşılan altın giyim kuşam kompozisyonlarıdır. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu Ahamenişler döneminde, günümüz İran coğrafyasında oluşturulmuş olan Saka rölyefleridir. İncelemenin birbiri ile sarmal bir ilişki içinde olan amaçlarından birincisi Tarbağatay ve Sarıarqa buluntu sahalarında karşılaşılan altın giyim kuşam kompozisyonlarını tanıtmak, bu kompozisyonların açıklanmasına karşılaşılan eksiklikleri ortadan kaldırmak; ikincisi Doğu Avrasya ölçeğinde, soyguna uğramamış buluntu ortamlarında ulaşılan altın giyim kuşam kompozisyonlarının çerçevesini çizmek; üçüncüsü altın giyim kuşam

kompozisyonu kavramının tanımını yapmak ve temel özelliklerini belirlemektir. Çalışmada, araştırma yönteminin standartlaştırılması amacıyla “IMRDC” araştırma tasarımı sistemi kullanmıştır.

Anahtar Sözcükler

Avrasya, Kazakistan, Saka, İskit, kurgan, altın, giyim, Tarbağatay, Sarıarqa.

ABSTRACT

SEVİNÇ, Emre. *Golden Habiliments Compositions in Elite Kurgans of the Eastern Eurasian Geography in the Early Saka Period -In the Case of Tarbagatai and Saryarka Find Areas-*, Ph. D. Dissertation, Ankara, 2024.

The concept of golden habiliments composition refers to the skeletons found in the kurgans belonging to the elite in the Early Iron Age, who were dressed in gold-adorned clothing finds, gold accessories, and gold-plated weapons within the framework of a composition. The thesis analyses golden habiliments compositions from the Early Saka Period, dating between the 8th and 6th centuries BC. The general geographical scale that the study focuses on is the geography of Eastern Eurasia. Within this framework, the examples of golden habiliments composition found in the kurgans, which were not robbed, provided the general outlines of the concept. The specific geographical scale of focus is the Tarbagatai and Saryarka areas within the geography of Eastern Eurasia, referred to as the main finds. The reason for focussing on this area is that some of the golden habiliments compositions in this context have partially or completely disappeared due to robbery and wear and tear. This situation led to a decrease in the number of parts of the compositions, disruption of their integrity, and the inability to script them. These deficiencies were chosen as the problem that caused the thesis study. The study utilised auxiliary findings to fill these gaps. Auxiliary Find Group No. 1 consists of golden habiliments compositions found in non-robbed finds from Eastern Eurasia between the 8th and 6th centuries BC. Auxiliary Find Group No. 2 is the Saka reliefs created during the Achaemenid period in the geography of modern Iran. The first of the aims of the study, which is in a spiral relationship with each other, is to introduce the golden habiliments compositions encountered at the Tarbagatai and Saryarka find areas and to eliminate the deficiencies encountered in the explanation of these compositions. The second is to draw the framework of golden habiliments compositions found in non-robbed find environments on the scale of Eastern Eurasia. The third is to define the concept of golden habiliments composition and to determine its basic characteristics. In the study, "IMRDC" research design system was used to standardise the research method.

Key Words

Eurasia, Kazakhstan, Saka, Scythian, kurgan, gold, clothing, Tarbagatai, Saryarka.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	ii
ETİK BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xxvi
TABLolar DİZİNİ	xxvii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xxx
GİRİŞ	1
Avrasya ve Avrasya Halkları Kavramları	1
Tez Çalışması Özelinde Erken Demir Çağı Siyasi Yapıları	3
Sakalar (İskitler).....	3
Sauromatlar ve Sarmatlar	5
Ahameniş İmparatorluğu.....	5
Altın Giyim Kuşam Kompozisyonu Kavramı	6
Kapsam, Konu ve Amaç	9
Tez Çalışmasına Sebep Olan Problemin Tespiti.....	11
Araştırma Konusunun Problemleri ve Zorlukları	11
Araştırma Konusunun Problemleri	11
Soygun Problemi.....	11
Yıpranma Problemi	14
Rekonstrüksiyon Problemi	15
Araştırma Konusunun Zorlukları	17
İstatistiksel Sonuç Çıkarma Zorluğu.....	17

Senaryolaştırma Zorluğu.....	17
Karşılaştırma Zorluğu	17
Buluntuları Bilim Zemininde Tutma Zorluğu.....	18
Tez Çalışmasına Sebep Olan Problem	18
Yöntem.....	19
Literatürün Durumu	22
1. BÖLÜM: MATERYAL	26
1.1. Temel Bulguların Ortaya Çıktığı Buluntu Ortamları	26
1.1.1. Eleke Sazı Kurgan Bölgesi	26
1.1.1.1. Eleke Sazı Kurgan Bölgesi, 2 Numaralı Kurgan Alanı, 4 Numaralı Kurgan (Eleke Sazı-2-4)	26
1.1.1.2. Eleke Sazı Kurgan Bölgesi, 2 Numaralı Kurgan Alanı, 7 Numaralı Kurgan (Eleke Sazı-2-7)	31
1.1.2. Şilikti Kurgan Bölgesi.....	34
1.1.2.1. Şilikti Kurgan Bölgesi, 3 Numaralı Kurgan Alanı, 1 Numaralı Kurgan (Şilikti-3-1).....	34
1.1.2.2. Şilikti Kurgan Bölgesi, 1 Numaralı Kurgan Alanı, 16 Numaralı Kurgan (Şilikti-1-16).....	39
1.1.2.3. Şilikti Kurgan Bölgesi, 5 Numaralı Kurgan (Çernikov'un Numaralandırmasına Göre), (Şilikti-5)	41
1.1.2.4. Şilikti Kurgan Bölgesi, 7 Numaralı Kurgan (Çernikov'un Numaralandırmasına Göre), (Şilikti-7)	43
1.1.3. Taldı Kurgan Bölgesi	44
1.1.3.1. Taldı Kurgan Bölgesi, 2 Numaralı Kurgan Alanı, 5 Numaralı Kurgan (Taldı-2-5).....	44
1.1.3.2. Taldı Kurgan Bölgesi, 2 Numaralı Kurgan Alanı, 2 Numaralı Kurgan (Taldı-2-2).....	45
1.2. Yardımcı Bulguların Ortaya Çıktığı Buluntu Ortamları	46
1.2.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	46
1.2.1.1. Arjan Kurgan Bölgesi, 2 Numaralı Kurgan Kompleksi, 5 Numaralı Kurgan, 1 ve 2 Numaralı İskeletler (Arjan-2-5-1), (Arjan-2-5-2)	46

1.2.1.2. Çinge-Tey Kurgan Bölgesi, 1 Numaralı Kurgan Kompleksi, 9 Numaralı Kurgan (Çinge-Tey-1-9)	50
1.2.1.3. Kiçigino Kurgan Bölgesi, 1 Numaralı Kurgan Alanı, 5 Numaralı Kurgan (Kiçigino-1-5)	52
1.2.1.4. Taqsay Kurgan Bölgesi, 1 Numaralı Kurgan Alanı, 6 Numaralı Kurgan (Taqsay-1-6).....	55
1.2.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	57
1.2.2.1. Naqsh-e Rostam Arkeolojik Sitesi ve Persepolis Antik Kenti Mezar Kompleksleri Rölyepleri.....	57
1.2.2.2. Bisotun Rölyefi ve Yazıtı (BST).....	60
1.3. Referans Bulguların Ortaya Çıktığı Buluntu Ortamları	62
1.3.1. 1 Numaralı Referans Bulgu Grubu	62
1.3.2. 2 Numaralı Referans Bulgu Grubu	63
1.3.3. 3 Numaralı Referans Bulgu Grubu	64
1.3.4. 4 Numaralı Referans Bulgu Grubu	65
2. BÖLÜM: BULGULAR	66
2.1. Temel Bulgular.....	66
2.1.1. Baş Bölgesi Giyim Kuşam Unsurları.....	66
2.1.1.1. Başlık	66
2.1.1.1.1. Başlık Süslemesi Tip 1	66
2.1.1.1.1.1. Tipe Genel Bakış.....	66
2.1.1.1.1.2. Tipin Özellikleri	67
2.1.1.1.1.3. Tipin Kullanım Amacı	67
2.1.1.1.2. Başlık Süslemesi Tip 2.....	68
2.1.1.1.2.1. Tipe Genel Bakış.....	69
2.1.1.1.2.2. Tipin Özellikleri	69
2.1.1.1.2.3. Tipin Kullanım Amacı	69
2.1.1.1.3. Başlık Süslemesi Tip 3.....	70
2.1.1.1.3.1. Tipe Genel Bakış.....	70
2.1.1.1.3.2. Tipin Özellikleri	71
2.1.1.1.3.3. Tipin Kullanım Amacı	71

2.1.1.1.4. Başlık Süslemesi Tip 4.....	72
2.1.1.1.4.1. Tipe Genel Bakış.....	72
2.1.1.1.4.2. Tipin Özellikleri.....	73
2.1.1.1.4.3. Tipin Kullanım Amacı	73
2.1.1.2. Salpınşak	74
2.1.1.2.1. Salpınşak Tip 1.....	74
2.1.1.2.1.1. Tipe Genel Bakış.....	74
2.1.1.2.1.2. Tipin Özellikleri.....	75
2.1.1.2.1.3. Tipin Kullanım Amacı	75
2.1.1.3. Boyun Takıları	76
2.1.1.3.1. Boyun Halkası Tip 1	76
2.1.1.3.1.1. Tipe Genel Bakış.....	77
2.1.1.3.1.2. Tipin Özellikleri.....	77
2.1.1.3.1.3. Tipin Kullanım Amacı	77
2.1.1.3.2. Kolye Ucu Tip 1.....	78
2.1.1.3.2.1. Tipe Genel Bakış.....	79
2.1.1.3.2.2. Tipin Özellikleri.....	79
2.1.1.3.2.3. Tipin Kullanım Amacı	79
2.1.2. Gövde Bölgesi Giyim Kuşam Unsurları	80
2.1.2.1. Üst İç Giyim.....	80
2.1.2.2. Kaftan.....	80
2.1.2.2.1. Kaftan Süslemesi Tip 1	80
2.1.2.2.1.1. Tipe Genel Bakış.....	80
2.1.2.2.1.2. Tipin Özellikleri.....	81
2.1.2.2.1.3. Tipin Kullanım Amacı	81
2.1.2.2.2. Kaftan Süslemesi Tip 2	82
2.1.2.2.2.1. Tipe Genel Bakış.....	83
2.1.2.2.2.2. Tipin Özellikleri.....	83
2.1.2.2.2.3. Tipin Kullanım Amacı	84
2.1.2.2.3. Kaftan Süslemesi Tip 3	85
2.1.2.2.3.1. Tipe Genel Bakış.....	85
2.1.2.2.3.2. Tipin Özellikleri.....	85

2.1.2.2.3.3. Tipin Kullanım Amacı	86
2.1.2.2.4. Kaftan Süslemesi Tip 4	87
2.1.2.2.4.1. Tipe Genel Bakış.....	88
2.1.2.2.4.2. Tipin Özellikleri	88
2.1.2.2.4.3. Tipin Kullanım Amacı	88
2.1.2.2.5. Kaftan Süslemesi Tip 5	89
2.1.2.2.5.1. Tipe Genel Bakış.....	90
2.1.2.2.5.2. Tipin Özellikleri	90
2.1.2.2.5.3. Tipin Kullanım Amacı	91
2.1.2.3. Kuşak	91
2.1.2.3.1. Kuşak Tip 1 (Şilikti-5 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonundaki Kuşak)	91
2.1.2.3.1.1. Tipe Genel Bakış.....	92
2.1.2.3.1.2. Tipin Özellikleri	92
2.1.2.3.1.3. Tipin Kullanım Amacı	92
2.1.2.3.2. Kuşak Tip 2 (Taldı-2-5 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonundaki Kuşak)	93
2.1.2.3.2.1. Tipe Genel Bakış.....	93
2.1.2.3.2.2. Tipin Özellikleri	94
2.1.2.3.2.3. Tipin Kullanım Amacı	94
2.1.3. Bacak Bölgesi Giyim Kuşam Unsurları	95
2.1.3.1. Pantolon	95
2.1.3.1.1. Pantolon Süslemesi Tip 1	95
2.1.3.1.1.1. Tipe Genel Bakış.....	96
2.1.3.1.1.2. Tipin Özellikleri	96
2.1.3.1.1.3. Tipin Kullanım Amacı	97
2.1.3.1.2. Pantolon Süslemesi Tip 2	97
2.1.3.1.2.1. Tipe Genel Bakış.....	98
2.1.3.1.2.2. Tipin Özellikleri	98
2.1.3.1.2.3. Tipin Kullanım Amacı	99
2.1.3.1.3. Pantolon Süslemesi Tip 3	100
2.1.3.1.3.1. Tipe Genel Bakış.....	100

2.1.3.1.3.2. Tipin Özellikleri	100
2.1.3.1.3.3. Tipin Kullanım Amacı	101
2.1.3.2. Kemer.....	101
2.1.3.2.1. Kemer Tip 1 (Eleke Sazı-2-4 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonundaki Kemer)	101
2.1.3.2.1.1. Giriş.....	102
2.1.3.2.1.2. Tipin Parçaları.....	102
2.1.3.2.1.2.1. Kemer Tip 1/A	102
2.1.3.2.1.2.1.1. Tip Parçasına Genel Bakış	102
2.1.3.2.1.2.1.2. Tip Parçasının Özellikleri	102
2.1.3.2.1.2.1.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı.....	103
2.1.3.2.1.2.2. Kemer Tip 1/B.....	104
2.1.3.2.1.2.2.1. Tip Parçasına Genel Bakış	104
2.1.3.2.1.2.2.2. Tip Parçasının Özellikleri	104
2.1.3.2.1.2.2.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı.....	105
2.1.3.2.1.3. Kemerin Kullanımı ile İlgili Bilgiler.....	105
2.1.3.2.2. Kemer Tip 2 (Taldı-2-5 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonundaki Kemer).....	106
2.1.3.2.2.1. Giriş.....	106
2.1.3.2.2.2. Tipin Parçaları.....	107
2.1.3.2.2.2.1. Kemer Tip 2/A	107
2.1.3.2.2.2.1.1. Tip Parçasına Genel Bakış	107
2.1.3.2.2.2.1.2. Tip Parçasının Özellikleri	107
2.1.3.2.2.2.1.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı.....	108
2.1.3.2.2.2.2. Kemer Tip 2/B.....	108
2.1.3.2.2.2.2.1. Tip Parçasına Genel Bakış	109
2.1.3.2.2.2.2.2. Tip Parçasının Özellikleri	109
2.1.3.2.2.2.2.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı.....	109
2.1.3.2.2.3. Kemerin Kullanımı ile İlgili Bilgiler.....	110
2.1.3.3. Ok Takımı	112
2.1.3.3.1. Ok Takımı Tip 1 (Eleke Sazı-2-4 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonundaki Ok Takımı).....	112

2.1.3.3.1.1. Giriş.....	112
2.1.3.3.1.2. Tipin Parçaları.....	112
2.1.3.3.1.2.1. Ok Takımı Tip 1/A = Sadak.....	112
2.1.3.3.1.2.1.1. Tip Parçasına Genel Bakış	112
2.1.3.3.1.2.1.2. Tip Parçasının Özellikleri	113
2.1.3.3.1.2.1.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı.....	114
2.1.3.3.1.2.2. Ok Takımı Tip 1/B = Ok.....	114
2.1.3.3.1.2.2.1. Tip Parçasına Genel Bakış	115
2.1.3.3.1.2.2.2. Tip Parçasının Özellikleri	115
2.1.3.3.1.2.2.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı.....	115
2.1.3.3.2. Ok Takımı Tip 2 (Eleke Sazı-2-7 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonundaki Ok Takımı).....	116
2.1.3.3.2.1. Giriş.....	116
2.1.3.3.2.2. Tipin Parçaları.....	116
2.1.3.3.2.2.1. Ok Takımı Tip 2/A = Sadak.....	116
2.1.3.3.2.2.1.1. Tip Parçasına Genel Bakış	117
2.1.3.3.2.2.1.2. Tip Parçasının Özellikleri	117
2.1.3.3.2.2.1.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı.....	118
2.1.3.3.2.2.2. Ok Takımı Tip 2/B = Ok.....	118
2.1.3.3.2.2.2.1. Tip Parçasına Genel Bakış	118
2.1.3.3.2.2.2.2. Tip Parçasının Özellikleri	119
2.1.3.3.2.2.2.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı.....	119
2.1.3.3.3. Ok Takımı Tip 3 (Şilikti-5 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonundaki Ok Takımı).....	119
2.1.3.3.3.1. Giriş.....	120
2.1.3.3.3.2. Tipin Parçaları.....	120
2.1.3.3.3.2.1. Ok Takımı Tip 3/A = Sadak.....	120
2.1.3.3.3.2.1.1. Tip Parçasına Genel Bakış	120
2.1.3.3.3.2.1.2. Tip Parçasının Özellikleri	121
2.1.3.3.3.2.1.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı.....	121
2.1.3.3.3.2.2. Ok Takımı Tip 3/B = Ok.....	122
2.1.3.3.3.2.2.1. Tip Parçasına Genel Bakış	122

2.1.3.3.3.2.2.2. Tip Parçasının Özellikleri	122
2.1.3.3.3.2.2.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı.....	123
2.1.3.3.4. Ok Takımı Tip 4 (Taldı-2-5 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonundaki Ok Takımı).....	123
2.1.3.3.4.1. Giriş.....	123
2.1.3.3.4.2. Tipin Parçaları.....	123
2.1.3.3.4.2.1. Ok Takımı Tip 4/A = Sadak.....	123
2.1.3.3.4.2.1.1. Tip Parçasına Genel Bakış	124
2.1.3.3.4.2.1.2. Tip Parçasının Özellikleri	124
2.1.3.3.4.2.1.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı.....	124
2.1.3.3.4.2.2. Ok Takımı Tip 4/B = Ok.....	125
2.1.3.3.4.2.2.1. Tip Parçasına Genel Bakış	126
2.1.3.3.4.2.2.2. Tip Parçasının Özellikleri	126
2.1.3.3.4.2.2.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı.....	126
2.1.3.4. Kama Takımı.....	127
2.1.3.4.1. Kama Takımı Tip 1 (Eleke Sazı-2-4 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonundaki Kama Takımı).....	127
2.1.3.4.1.1. Giriş.....	127
2.1.3.4.1.2. Tipin Parçaları.....	127
2.1.3.4.1.2.1. Kama Takımı Tip 1/A = Kama Kını	127
2.1.3.4.1.2.1.1. Tip Parçasına Genel Bakış	127
2.1.3.4.1.2.1.2. Tip Parçasının Özellikleri	128
2.1.3.4.1.2.1.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı.....	128
2.1.3.4.1.2.2. Kama Takımı Tip 1/B = Kama	129
2.1.3.4.1.2.2.1. Tip Parçasına Genel Bakış	129
2.1.3.4.1.2.2.2. Tip Parçasının Özellikleri	130
2.1.3.4.1.2.2.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı.....	130
2.1.3.4.2. Kama Takımı Tip 2 (Taldı-2-5 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonundaki Kama Takımı).....	131
2.1.3.4.2.1. Giriş.....	131
2.1.3.4.2.2. Tipin Parçaları.....	131
2.1.3.4.2.2.1. Kama Takımı Tip 2/A = Kama Kını	131

2.1.3.4.2.2.1.1. Tip Parçasına Genel Bakış	132
2.1.3.4.2.2.1.2. Tip Parçasının Özellikleri	132
2.1.3.4.2.2.1.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı.....	132
2.1.3.5. Ayakkabı	133
2.1.3.5.1. Ayakkabı Süslemesi Tip 1	133
2.1.3.5.1.1. Tipe Genel Bakış.....	134
2.1.3.5.1.2. Tipin Özellikleri	134
2.1.3.5.1.3. Tipin Kullanım Amacı	134
2.1.3.5.2. Ayakkabı Süslemesi Tip 2	135
2.1.3.5.2.1. Tipe Genel Bakış.....	136
2.1.3.5.2.2. Tipin Özellikleri	136
2.1.3.5.2.3. Tipin Kullanım Amacı	136
2.1.4. Kullanım Amacı Belirsiz Giyim Kuşam Unsurları	137
2.1.4.1. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 1	137
2.1.4.1.1. Tipe Genel Bakış.....	137
2.1.4.1.2. Tipin Özellikleri	138
2.1.4.1.3. Tipin Kullanım Amacı	138
2.1.4.2. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 2	139
2.1.4.2.1. Tipe Genel Bakış.....	140
2.1.4.2.2. Tipin Özellikleri	140
2.1.4.2.3. Tipin Kullanım Amacı	140
2.1.4.3. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 3	141
2.1.4.3.1. Tipe Genel Bakış.....	142
2.1.4.3.2. Tipin Özellikleri	142
2.1.4.3.3. Tipin Kullanım Amacı	143
2.1.4.4. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 4	143
2.1.4.4.1. Tipe Genel Bakış.....	144
2.1.4.4.2. Tipin Özellikleri	144
2.1.4.4.3. Tipin Kullanım Amacı	144
2.1.4.5. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 5	145
2.1.4.5.1. Tipe Genel Bakış.....	145
2.1.4.5.2. Tipin Özellikleri	146

2.1.4.5.3. Tipin Kullanım Amacı	146
2.1.4.6. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 6	147
2.1.4.6.1. Tipe Genel Bakış.....	147
2.1.4.6.2. Tipin Özellikleri	147
2.1.4.6.3. Tipin Kullanım Amacı	148
2.1.4.7. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 7	148
2.1.4.7.1. Tipe Genel Bakış.....	148
2.1.4.7.2. Tipin Özellikleri	149
2.1.4.7.3. Tipin Kullanım Amacı	149
2.1.4.8. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 8	150
2.1.4.8.1. Tipe Genel Bakış.....	150
2.1.4.8.2. Tipin Özellikleri	150
2.1.4.8.3. Tipin Kullanım Amacı	151
2.1.4.9. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 9	151
2.1.4.9.1. Tipe Genel Bakış.....	152
2.1.4.9.2. Tipin Özellikleri	152
2.1.4.9.3. Tipin Kullanım Amacı	152
2.1.4.10. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 10	153
2.1.4.10.1. Tipe Genel Bakış.....	153
2.1.4.10.2. Tipin Özellikleri	153
2.1.4.10.3. Tipin Kullanım Amacı	154
2.1.4.11. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 11	154
2.1.4.11.1. Tipe Genel Bakış.....	155
2.1.4.11.2. Tipin Özellikleri	155
2.1.4.11.3. Tipin Kullanım Amacı	155
2.1.4.12. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 12	156
2.1.4.12.1. Tipe Genel Bakış.....	156
2.1.4.12.2. Tipin Özellikleri	156
2.1.4.12.3. Tipin Kullanım Amacı	157
2.1.4.13. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 13	157
2.1.4.13.1. Tipe Genel Bakış.....	158
2.1.4.13.2. Tipin Özellikleri	158

2.1.4.13.3. Tipin Kullanım Amacı	158
2.1.4.14. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 14	159
2.1.4.14.1. Tipe Genel Bakış.....	159
2.1.4.14.2. Tipin Özellikleri	159
2.1.4.14.3. Tipin Kullanım Amacı	160
2.1.4.15. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 15	160
2.1.4.15.1. Tipe Genel Bakış.....	161
2.1.4.15.2. Tipin Özellikleri	161
2.1.4.15.3. Tipin Kullanım Amacı	161
2.1.4.16. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 16	162
2.1.4.16.1. Tipe Genel Bakış.....	162
2.1.4.16.2. Tipin Özellikleri	163
2.1.4.16.3. Tipin Kullanım Amacı	163
2.1.4.17. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 17	164
2.1.4.17.1. Tipe Genel Bakış.....	164
2.1.4.17.2. Tipin Özellikleri	164
2.1.4.17.3. Tipin Kullanım Amacı	165
2.1.4.18. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 18	166
2.1.4.18.1. Tipe Genel Bakış.....	166
2.1.4.18.2. Tipin Özellikleri	166
2.1.4.18.3. Tipin Kullanım Amacı	166
2.1.4.19. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 19	167
2.1.4.19.1. Tipe Genel Bakış.....	167
2.1.4.19.2. Tipin Özellikleri	167
2.1.4.19.3. Tipin Kullanım Amacı	168
2.1.4.20. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 20	168
2.1.4.20.1. Tipe Genel Bakış.....	169
2.1.4.20.2. Tipin Özellikleri	169
2.1.4.20.3. Tipin Kullanım Amacı	169
2.1.4.21. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 21	170
2.1.4.21.1. Tipe Genel Bakış.....	170
2.1.4.21.2. Tipin Özellikleri	170

2.1.4.21.3. Tipin Kullanım Amacı	171
2.1.4.22. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 22	171
2.1.4.22.1. Tipe Genel Bakış.....	172
2.2. Yardımcı Bulgular.....	172
2.2.1. Baş Bölgesi Giyim Kuşam Unsurları	172
2.2.1.1. Başlık	172
2.2.1.1.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	172
2.2.1.1.1.1. Arjan-2-5-1.....	172
2.2.1.1.1.2. Arjan-2-5-2.....	174
2.2.1.1.1.3. Çinge-Tey 1-9	176
2.2.1.1.1.4. Kiçigino-1-5	176
2.2.1.1.1.5. Taqsay-1-6.....	177
2.2.1.1.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	177
2.2.1.1.2.1. Skunkha.....	178
2.2.1.1.2.2. Saka Haumavargā.....	178
2.2.1.1.2.3. Saka Tigraxaudā.....	178
2.2.1.2. Salpınşak	178
2.2.1.2.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	178
2.2.1.2.1.1. Arjan-2-5-1.....	179
2.2.1.2.1.2. Arjan-2-5-2.....	179
2.2.1.2.1.3. Çinge-Tey 1-9	179
2.2.1.2.1.4. Kiçigino-1-5	180
2.2.1.2.1.5. Taqsay-1-6.....	180
2.2.1.2.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	180
2.2.1.3. Boyun Takıları	180
2.2.1.3.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	180
2.2.1.3.1.1. Arjan-2-5-1.....	180
2.2.1.3.1.2. Arjan-2-5-2.....	181
2.2.1.3.1.3. Çinge-Tey 1-9	181
2.2.1.3.1.4. Kiçigino-1-5	181
2.2.1.3.1.5. Taqsay-1-6.....	182
2.2.1.3.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	182

2.2.1.3.2.1. Skunkha.....	182
2.2.1.3.2.2. Saka Haumavargā.....	182
2.2.1.3.2.3. Saka Tigraxaudā.....	182
2.2.2. Gövde Bölgesi Giyim Kuşam Unsurları	183
2.2.2.1. Üst İç Giyim.....	183
2.2.2.1.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	183
2.2.2.1.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	183
2.2.2.2. Kaftan.....	183
2.2.2.2.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	183
2.2.2.2.1.1. Arjan-2-5-1.....	183
2.2.2.2.1.2. Arjan-2-5-2.....	184
2.2.2.2.1.3. Çinge-Tey 1-9	185
2.2.2.2.1.4. Kiçigino-1-5	186
2.2.2.2.1.5. Taqsay-1-6.....	186
2.2.2.2.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	188
2.2.2.2.2.1. Skunkha.....	188
2.2.2.2.2.2. Saka Haumavargā.....	188
2.2.2.2.2.3. Saka Tigraxaudā.....	188
2.2.2.3. Kuşak	189
2.2.2.3.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	189
2.2.2.3.1.1. Arjan-2-5-1.....	189
2.2.2.3.1.2. Arjan-2-5-2.....	191
2.2.2.3.1.3. Çinge-Tey 1-9	191
2.2.2.3.1.4. Kiçigino-1-5	191
2.2.2.3.1.5. Taqsay-1-6.....	191
2.2.2.3.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	191
2.2.2.3.2.1. Skunkha.....	192
2.2.2.3.2.2. Saka Haumavargā.....	192
2.2.2.3.2.3. Saka Tigraxaudā.....	192
2.2.3. Bacak Bölgesi Giyim Kuşam Unsurları	192
2.2.3.1. Pantolon	192
2.2.3.1.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	192

2.2.3.1.1.1. Arjan-2-5-1.....	192
2.2.3.1.1.2. Arjan-2-5-2.....	193
2.2.3.1.1.3. Çinge-Tey 1-9	193
2.2.3.1.1.4. Kiçigino-1-5	194
2.2.3.1.1.5. Taqsay-1-6.....	194
2.2.3.1.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	194
2.2.3.1.2.1. Skunkha.....	194
2.2.3.1.2.2. Saka Haumavargā.....	195
2.2.3.1.2.3. Saka Tigraxaudā.....	195
2.2.3.2. Kemer.....	195
2.2.3.2.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	195
2.2.3.2.1.1. Arjan-2-5-1.....	195
2.2.3.2.1.2. Arjan-2-5-2.....	195
2.2.3.2.1.3. Çinge-Tey 1-9	196
2.2.3.2.1.4. Kiçigino-1-5	197
2.2.3.2.1.5. Taqsay-1-6.....	198
2.2.3.2.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	198
2.2.3.2.2.1. Skunkha.....	198
2.2.3.2.2.2. Saka Haumavargā.....	199
2.2.3.2.2.3. Saka Tigraxaudā.....	199
2.2.3.3. Ok Takımı	199
2.2.3.3.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	199
2.2.3.3.1.1. Arjan-2-5-1.....	199
2.2.3.3.1.2. Arjan-2-5-2.....	201
2.2.3.3.1.3. Çinge-Tey 1-9	201
2.2.3.3.1.4. Kiçigino-1-5	202
2.2.3.3.1.5. Taqsay-1-6.....	203
2.2.3.3.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	203
2.2.3.4. Kama Takımı.....	203
2.2.3.4.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	203
2.2.3.4.1.1. Arjan-2-5-1.....	203
2.2.3.4.1.2. Arjan-2-5-2.....	205

2.2.3.4.1.3. Çinge-Tey 1-9	206
2.2.3.4.1.4. Kiçigino-1-5	206
2.2.3.4.1.5. Taqsay-1-6.....	207
2.2.3.4.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	207
2.2.3.4.2.1. Skunkha.....	207
2.2.3.4.2.2. Saka Haumavargā.....	207
2.2.3.4.2.3. Saka Tigraxaudā.....	207
2.2.3.5. Ayakkabı	208
2.2.3.5.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	208
2.2.3.5.1.1. Arjan-2-5-1.....	208
2.2.3.5.1.2. Arjan-2-5-2.....	209
2.2.3.5.1.3. Çinge-Tey 1-9	209
2.2.3.5.1.4. Kiçigino-1-5	210
2.2.3.5.1.5. Taqsay-1-6.....	210
2.2.3.5.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu.....	210
2.2.3.5.2.1. Skunkha.....	211
2.2.3.5.2.2. Saka Haumavargā.....	211
2.2.3.5.2.3. Saka Tigraxaudā.....	211
3. BÖLÜM: TARTIŞMA.....	212
3.1. Baş Bölgesi Giyim Kuşam Unsurları	212
3.1.1. Başlık	212
3.1.1.1. Başlık Şekli	212
3.1.1.2. Başlık Süslemeleri.....	213
3.1.2. Salpınşak	215
3.1.2.1. Salpınşak Unsurlarının Temel Özellikleri.....	215
3.1.2.2. Salpınşak Unsurları Başlığa Mı Tutturulmuştur Yoksa Küpe Olarak Mı Kullanılmıştır?	216
3.1.2.3. Salpınşak Unsurları Altın Giyim Kuşam Kompozisyonlarının Ana Unsurları İçinde Midir?.....	217
3.1.3. Boyun Takıları	218

3.1.3.1. Boyun Takısı Unsurları Altın Giyim Kuşam Kompozisyonlarının Temel Unsurları İçinde Midir?	218
3.2. Gövde Bölgesi Giyim Kuşam Unsurları	219
3.2.1. Üst İç Giyim	219
3.2.1.1. Altın Giyim Kuşam Kompozisyonlarında Üst İç Giyim Unsuru Olmuş Mudur?	219
3.2.2. Kaftan	220
3.2.2.1. Kaftan Şekli	220
3.2.2.2. Kaftan Süslemeleri	221
3.2.3. Kuşak	223
3.2.3.1. Kuşak Unsurlarının Temel Özellikleri	223
3.3. Bacak Bölgesi Giyim Kuşam Unsurları	224
3.3.1. Pantolon	224
3.3.1.1. Pantolon Şekli	224
3.3.1.2. Pantolon Süslemeleri	225
3.3.2. Kemer	227
3.3.2.1. Kemer Unsurlarının Temel Özellikleri	227
3.3.3. Ok Takımı	228
3.3.3.1. Sadak Unsurlarının Temel Özellikleri	228
3.3.3.2. Ok Unsurlarının Temel Özellikleri	230
3.3.3.3. Yay Unsurlarının Temel Özellikleri	230
3.3.4. Kama Takımı	231
3.3.4.1. Kama Kını Unsurlarının Temel Özellikleri	231
3.3.4.2. Kama Unsurlarının Temel Özellikleri	232
3.3.5. Ayakkabı	233
3.3.5.1. Ayakkabı Şekli	233
3.3.5.2. Ayakkabı Süslemeleri	234
SONUÇ	236
Giriş ve Materyal Bilgileri Çerçevesinde Sonuç	236
Doğu Avrasya Ölçeğinde Sonuç	239
Tarbağatay ve Sariaşık Buluntu Sahaları, Buluntu Ortamları Ölçeğinde Sonuç	246

KAYNAKÇA	258
KATALOG	270
Eleke Sazı-2-4 Adlı Buluntu Ortamı.....	270
Eleke Sazı-2-7 Adlı Buluntu Ortamı.....	310
Şilikti-3-1 Adlı Buluntu Ortamı	318
Şilikti-1-16 Adlı Buluntu Ortamı	348
Şilikti-5 Adlı Buluntu Ortamı	368
Şilikti-7 Adlı Buluntu Ortamı	410
Taldı-2-5 Adlı Buluntu Ortamı	420
Taldı-2-2 Adlı Buluntu Ortamı	467
Arjan-2-5-1 Adlı Buluntu Ortamı	479
Arjan-2-5-2 Adlı Buluntu Ortamı	489
Çinge-Tey 1-9 Adlı Buluntu Ortamı	500
Kiçigino-1-5 Adlı Buluntu Ortamı.....	504
Taqsay-1-6 Adlı Buluntu Ortamı	507
1 Numaralı Referans Bulgu Grubu	509
3 Numaralı Referans Bulgu Grubu	514
EKLER.....	518
Ek 1. Buluntu Grubu Tiplerinin Buluntu Ortamlarına Göre Dağılımını Gösteren Tablo	518
Ek 2. Altın Giyim Kuşam Kompozisyonları Üzerine Hazırlanmış Rekonstrüksiyon Çalışmalarını Gösteren Levha.....	521
Ek 3. Bulguların Açıklanmasında Kullanılan Kavramlar	526
Ek 4. Bulguların Açıklanmasında Kullanılan Kavramların Kısaltmaları	527
Ek 5. Tez Çalışmasının Materyali Üzerine Araştırmacıların Çalışma Durumunu Gösteren Tablo	528
Ek 6. Etik Kurul ya da Muafiyet İzni.....	529
Ek 7. Orijinallik Raporu.....	530
Ek 8. Turnitin Benzerlik İndeksi.....	531

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

s.: sayfa

ss.: sayfalar

lev.: levha

tbl.: tablo

par.: paragraf

MÖ: milattan önce

MS: milattan sonra

m.: metre

cm.: santimetre

g.: gram

bs.: basım

t.y.: tarih yok

C.: cilt

kit.: kitap

süt.: sütun

fl.: folyo

&: ve

Ed.: editör

~: aşağı yukarı

№: numara

no: numara

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1 Temel ve yardımcı bulguların ortaya çıktığı buluntu ortamlarının adını (A), kronolojisini (B), soyguna uğrayıp uğramadığını (C), konumunu (D); bulguların ait olduğu bireylerin cinsiyetini (E) ve sosyal grubunu gösteren (F) tablo.....	10
Tablo 2 Başlık Süslemesi Tip 1 buluntu gruplarının tablosu.....	66
Tablo 3 Başlık Süslemesi Tip 2 buluntu grubunun tablosu	68
Tablo 4 Başlık Süslemesi Tip 3 buluntu grubunun tablosu	70
Tablo 5 Başlık Süslemesi Tip 4 buluntu grubunun tablosu	72
Tablo 6 Salpınşak Tip 1 buluntu grubunun tablosu	74
Tablo 7 Boyun Halkası Tip 1 buluntu grubunun tablosu.....	76
Tablo 8 Kolye Ucu Tip 1 buluntu grubunun tablosu	78
Tablo 9 Kaftan Süslemesi Tip 1 buluntu gruplarının tablosu	80
Tablo 10 Kaftan Süslemesi Tip 2 buluntu gruplarının tablosu	82
Tablo 11 Kaftan Süslemesi Tip 3 buluntu gruplarının tablosu	85
Tablo 12 Kaftan Süslemesi Tip 4 buluntu grubunun tablosu.....	87
Tablo 13 Kaftan Süslemesi Tip 5 buluntu gruplarının tablosu	90
Tablo 14 Kuşak Tip 1 buluntu grubunun tablosu	91
Tablo 15 Kuşak Tip 2 buluntu grubunun tablosu	93
Tablo 16 Pantolon Süslemesi Tip 1 buluntu gruplarının tablosu.....	95
Tablo 17 Pantolon Süslemesi Tip 2 buluntu gruplarının tablosu.....	98
Tablo 18 Pantolon Süslemesi Tip 3 buluntu gruplarının tablosu.....	100
Tablo 19 Kemer Tip 1/A buluntu grubunun tablosu.....	102
Tablo 20 Kemer Tip 1/B buluntu grubunun tablosu	104
Tablo 21 Kemer Tip 2/A buluntu grubunun tablosu.....	107
Tablo 22 Kemer Tip 2/B buluntu grubunun tablosu	108

Tablo 23 Ok Takımı Tip 1/A = Sadak buluntu gruplarının tablosu.....	112
Tablo 24 Ok Takımı Tip 1/B = Ok buluntu grubunun tablosu	114
Tablo 25 Ok Takımı Tip 2/A = Sadak buluntu grubunun tablosu	116
Tablo 26 Ok Takımı Tip 2/B = Ok buluntu grubunun tablosu	118
Tablo 27 Ok Takımı Tip 3/A = Sadak buluntu grubunun tablosu	120
Tablo 28 Ok Takımı Tip 3/B = Ok buluntu grubunun tablosu	122
Tablo 29 Ok Takımı Tip 4/A = Sadak buluntu grubunun tablosu	123
Tablo 30 Ok Takımı Tip 4/B = Ok buluntu grubunun tablosu	125
Tablo 31 Kama Takımı Tip 1/A = Kama Kıını buluntu grubunun tablosu.....	127
Tablo 32 Kama Takımı Tip 1/B = Kama buluntu grubunun tablosu.....	129
Tablo 33 Kama Takımı Tip 2/A = Kama Kıını buluntu grubunun tablosu.....	131
Tablo 34 Ayakkabı Süslemesi Tip 1 buluntu grubunun tablosu.....	133
Tablo 35 Ayakkabı Süslemesi Tip 2 buluntu grubunun tablosu.....	135
Tablo 36 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 1 buluntu gruplarının tablosu	137
Tablo 37 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 2 buluntu gruplarının tablosu	139
Tablo 38 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 3 buluntu gruplarının tablosu	141
Tablo 39 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 4 buluntu gruplarının tablosu	143
Tablo 40 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 5 buluntu grubunun tablosu.....	145
Tablo 41 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 6 buluntu grubunun tablosu.....	147
Tablo 42 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 7 buluntu grubunun tablosu.....	148
Tablo 43 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 8 buluntu grubunun tablosu.....	150
Tablo 44 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 9 buluntu grubunun tablosu.....	151
Tablo 45 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 10 buluntu grubunun tablosu.....	153
Tablo 46 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 11 buluntu grubunun tablosu.....	154
Tablo 47 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 12 buluntu grubunun tablosu.....	156

Tablo 48 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 13 buluntu grubunun tablosu.....	157
Tablo 49 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 14 buluntu grubunun tablosu.....	159
Tablo 50 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 15 buluntu grubunun tablosu.....	160
Tablo 51 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 16 buluntu grubunun tablosu.....	162
Tablo 52 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 17 buluntu grubunun tablosu.....	164
Tablo 53 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 18 buluntu grubunun tablosu.....	166
Tablo 54 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 19 buluntu grubunun tablosu.....	167
Tablo 55 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 20 buluntu grubunun tablosu.....	168
Tablo 56 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 21 buluntu grubunun tablosu.....	170
Tablo 57 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 22 buluntu gruplarının tablosu	171
Tablo 58 Buluntu Grubu Tiplerinin Buluntu Ortamlarına Göre Dağılımı.....	518
Tablo 59 Tez Çalışmasının Materyali Üzerine Araştırmacıların Çalışma Durumu.....	528

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1 Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamının kazı sırasında tepeden görünümü	28
Şekil 2 Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamının mezar odasının kazı sırasında tepeden görünümü	28
Şekil 3 Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamında karşılaşılan iskeletin ve altın giyim kuşam kompozisyonu buluntularının kazı sırasında görünümü (genel görünüm)	29
Şekil 4 Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamında karşılaşılan iskeletin ve altın giyim kuşam kompozisyonu buluntularının kazı sırasında görünümü (baş ve gövde bölgesi)	29
Şekil 5 Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamında karşılaşılan iskeletin ve altın giyim kuşam kompozisyonu buluntularının kazı sırasında görünümü (bacak bölgesi).....	30
Şekil 6 Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamında karşılaşılan iskeletin ve altın giyim kuşam kompozisyonu buluntularının kazı sırasında görünümü (ok takımının olduğu bölge) ...	30
Şekil 7 Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamında karşılaşılan iskeletin ve altın giyim kuşam kompozisyonu buluntularının kazı sırasında görünümü (kama buluntusunun tepe kısmı bölgesi).....	31
Şekil 8 Eleke Sazı-2-7 adlı buluntu ortamı kazı öncesi görünümü	32
Şekil 9 Eleke Sazı-2-7 adlı buluntu ortamı kazı sırasında görünümü	33
Şekil 10 Eleke Sazı-2-7 adlı buluntu ortamı ok ucu ve sadak süslemesinin görünümü .	33
Şekil 11 Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamının kazı öncesi görünümü	35
Şekil 12 Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamının ahşap yapısının görünümü	35
Şekil 13 Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamının taş yapısının görünümü.....	36
Şekil 14 Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamının ahşap ve taş yapısının beraber görünümü ...	36
Şekil 15 Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamının ahşap ve taş yapısının görünümü (yakından)	37
Şekil 16 Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamının dromos yapısının görünümü	37

Şekil 17 Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamındaki rastgele bir şekilde konulmuş bazı iskelet kalıntılarının görünümü.....	38
Şekil 18 Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamındaki bazı buluntuların görünümü.....	38
Şekil 19 Şilikti-1-16 adlı buluntu ortamı kazı öncesi görünümü	40
Şekil 20 Şilikti-1-16 adlı buluntu ortamının taş yapısının görünümü.....	41
Şekil 21 Şilikti-1-16 adlı buluntu ortamının ahşap yapısının görünümü	41
Şekil 22 Şilikti-5 adlı buluntu ortamı kazı öncesi görünümü	43
Şekil 23 Arjan-2-5 adlı buluntu ortamının ahşap mezar odasının kazı sırasındaki görünümü	48
Şekil 24 Arjan-2-5-1, 2 adlı altın giyim kuşam kompozisyonlarının kazı sırasındaki görünümü	48
Şekil 25 Arjan-2-5-1 adlı altın giyim kuşam kompozisyonunun baş ve gövde kısımlarının görünümü	49
Şekil 26 Arjan-2-5-1, 2 adlı altın giyim kuşam kompozisyonlarının gövde kısımlarının görünümü	49
Şekil 27 Çinge-Tey-1-9 adlı buluntu ortamının kazı sırasında görünümü.....	51
Şekil 28 Çinge-Tey-1-9 adlı altın giyim kuşam kompozisyonunun kazı sırasında görünümü	51
Şekil 29 Kiçigino-1-5 adlı altın giyim kuşam kompozisyonunun kazı sırasındaki görünümü	53
Şekil 30 Kiçigino-1-5 adlı altın giyim kuşam kompozisyonunun baş bölgesinin kazı sırasındaki görünümü.....	53
Şekil 31 Kiçigino-1-5 adlı altın giyim kuşam kompozisyonunun ok takımının kazı sırasındaki görünümü.....	54
Şekil 32 Kiçigino-1-5 adlı altın giyim kuşam kompozisyonunun kemer buluntusunun kazı sırasındaki görünümü.....	54
Şekil 33 Taqsay-1-6 adlı buluntu ortamının kazı sırasındaki görünümü	56

Şekil 34 Taqsay-1-6 adlı altın giyim kuşam kompozisyonunun kazı sırasındaki görünümü	56
Şekil 35 Naqsh-e Rostam Arkeolojik Sitesi Mezar Komplekslerinin Görünümü	59
Şekil 36 Persepolis Antik Kenti Mezar Komplekslerinin Görünümü.....	59
Şekil 37 M6 adlı buluntu ortamındaki Saka Haumavargā rölyefi.....	60
Şekil 38 M3 adlı buluntu ortamındaki Saka Tigraxaudā rölyefi.....	60
Şekil 39 M3 adlı buluntu ortamındaki rölyefin genel görünümü.....	60
Şekil 40 Bisotun Rölyefi'nin genel görünümü	61
Şekil 41 Bisotun Rölyefi'nde Skunkha'nın yakından görünümü	61
Şekil 42 Ön tarafın görünümü.....	270
Şekil 43 Ön tarafın görünümü.....	272
Şekil 44 Ön tarafın görünümü.....	274
Şekil 45 Ön tarafın görünümü.....	276
Şekil 46 Genel görünüm.....	278
Şekil 47 İn-situ görünüm.....	280
Şekil 48 Genel görünüm.....	280
Şekil 49 İn-situ görünüm.....	282
Şekil 50 Genel görünüm.....	282
Şekil 51 Genel görünüm.....	284
Şekil 52 Ön tarafın görünümü (Buluntu 1)	286
Şekil 53 Ön tarafın görünümü (Buluntu 2)	286
Şekil 54 Ön tarafın görünümü.....	288
Şekil 55 Arka tarafın görünümü.....	288
Şekil 56 Arka tarafın görünümü.....	288
Şekil 57 İn-situ görünüm.....	288

Şekil 58 Ön tarafın görünümü.....	290
Şekil 59 Arka tarafın görünümü.....	290
Şekil 60 Ön tarafın görünümü.....	292
Şekil 61 İn-situ görünüm.....	292
Şekil 62 Yakın görünüm	292
Şekil 63 Ön tarafın görünümü.....	295
Şekil 64 Ön tarafın görünümü.....	297
Şekil 65 Arka tarafın görünümü.....	297
Şekil 66 Yakın görünüm	301
Şekil 67 Genel görünüm.....	301
Şekil 68 Ön tarafın görünümü.....	303
Şekil 69 Tepe noktasının yakın görünümü.....	303
Şekil 70 Arka tarafın görünümü.....	303
Şekil 71 Ön tarafın görünümü.....	306
Şekil 72 Yakın görünüm	306
Şekil 73 Genel görünüm.....	308
Şekil 74 Yakın görünüm	308
Şekil 75 Genel görünüm.....	310
Şekil 76 Genel görünüm.....	312
Şekil 77 Genel görünüm.....	314
Şekil 78 İn-situ görünüm.....	314
Şekil 79 Genel görünüm.....	316
Şekil 80 Ön tarafın görünümü.....	318
Şekil 81 Arka tarafın görünümü.....	318
Şekil 82 Ön tarafın görünümü.....	320

Şekil 83 Arka tarafın görünümü.....	320
Şekil 84 Genel görünüm.....	320
Şekil 85 Ön tarafın görünümü (Yarı değerli taşı düşmüş buluntu örneği).....	320
Şekil 86 Ön tarafın görünümü.....	322
Şekil 87 Arka tarafın görünümü.....	322
Şekil 88 Genel görünüm.....	322
Şekil 89 Ön tarafın görünümü.....	324
Şekil 90 Arka tarafın görünümü.....	324
Şekil 91 Genel görünüm.....	324
Şekil 92 Ön tarafın görünümü.....	326
Şekil 93 Arka tarafın görünümü.....	326
Şekil 94 Genel görünüm.....	326
Şekil 95 Genel görünüm.....	328
Şekil 96 Genel görünüm.....	330
Şekil 97 Genel görünüm.....	332
Şekil 98 Genel görünüm.....	334
Şekil 99 Ön tarafın görünümü.....	336
Şekil 100 Arka tarafın görünümü.....	336
Şekil 101 Ön tarafın görünümü.....	338
Şekil 102 Genel görünüm	338
Şekil 103 Genel görünüm	340
Şekil 104 Genel görünüm	342
Şekil 105 Ön tarafın görünümü.....	344
Şekil 106 Ön tarafın görünümü.....	346
Şekil 107 Genel görünüm	346

Şekil 108 Genel görünüm	348
Şekil 109 Ön tarafın görünümü.....	350
Şekil 110 Arka tarafın görünümü.....	350
Şekil 111 Ön tarafın görünümü.....	352
Şekil 112 Genel görünüm	354
Şekil 113 Genel görünüm	356
Şekil 114 Genel görünüm	358
Şekil 115 Genel görünüm	360
Şekil 116 Genel görünüm	362
Şekil 117 Genel görünüm	364
Şekil 118 Genel görünüm	366
Şekil 119 Ön tarafın görünümü.....	368
Şekil 120 Genel görünüm	370
Şekil 121 Ön tarafın görünümü.....	372
Şekil 122 Arka tarafın görünümü.....	372
Şekil 123 Genel görünüm	372
Şekil 124 Ön tarafın görünümü.....	374
Şekil 125 Genel görünüm	374
Şekil 126 Ön tarafın görünümü.....	376
Şekil 127 Genel görünüm	378
Şekil 128 Genel görünüm	380
Şekil 129 Genel görünüm	382
Şekil 130 Ön tarafın görünümü.....	384
Şekil 131 Genel görünüm	384
Şekil 132 Sadak buluntusuna ait deri kalıntısının görünümü	384

Şekil 133 Genel görünüm	386
Şekil 134 Ön tarafın görünümü.....	388
Şekil 135 Genel görünüm	390
Şekil 136 Genel görünüm	392
Şekil 137 Genel görünüm	394
Şekil 138 Ön tarafın görünümü.....	396
Şekil 139 Genel görünüm	398
Şekil 140 Genel görünüm (1).....	400
Şekil 141 Genel görünüm (2).....	400
Şekil 142 Ön tarafın görünümü.....	402
Şekil 143 Genel görünüm	404
Şekil 144 Genel görünüm	406
Şekil 145 Yakın görünüm	406
Şekil 146 Ön tarafın görünümü.....	408
Şekil 147 Ön tarafın görünümü.....	409
Şekil 148 Ön tarafın görünümü.....	410
Şekil 149 Ön tarafın görünümü.....	412
Şekil 150 Ön tarafın görünümü.....	414
Şekil 151 Ön tarafın görünümü.....	416
Şekil 152 Ön tarafın görünümü.....	418
Şekil 153 Ön tarafın görünümü.....	420
Şekil 154 Genel görünüm	422
Şekil 155 Genel görünüm	424
Şekil 156 Genel görünüm	426
Şekil 157 Ön tarafın görünümü.....	428

Şekil 158 Tepeden görünüm	428
Şekil 159 Arka tarafın görünümü.....	428
Şekil 160 Genel görünüm	428
Şekil 161 Genel görünüm	433
Şekil 162 Genel görünüm	435
Şekil 163 Ön tarafın görünümü.....	437
Şekil 164 Gövde parçalarından birisinin görünümü	437
Şekil 165 Kemer tokasının görünümü.....	437
Şekil 166 Ön tarafın görünümü.....	440
Şekil 167 İç taraftan görünümü.....	440
Şekil 168 Genel görünüm	440
Şekil 169 Ön tarafın görünümü (Birinci tür).....	442
Şekil 170 Arka tarafın görünümü (Birinci tür)	442
Şekil 171 Ön tarafın görünümü (İkinci tür)	442
Şekil 172 Arka tarafın görünümü (İkinci tür)	442
Şekil 173 Genel görünüm	445
Şekil 174 Ön tarafın görünümü.....	447
Şekil 175 Arka tarafın görünümü.....	447
Şekil 176 Ön tarafın görünümü.....	449
Şekil 177 Genel görünüm	451
Şekil 178 Genel görünüm	453
Şekil 179 Genel görünüm	455
Şekil 180 Genel görünüm 1	457
Şekil 181 Genel görünüm 2	457
Şekil 182 Birinci buluntunun görünümü.....	459

Şekil 183 İkinci buluntunun görünümü.....	459
Şekil 184 Ön tarafın görünümü.....	461
Şekil 185 Genel görünüm	463
Şekil 186 Genel görünüm	465
Şekil 187 Ön tarafın görünümü.....	467
Şekil 188 Arka tarafın görünümü.....	467
Şekil 189 Genel görünüm	467
Şekil 190 Ön tarafın görünümü.....	470
Şekil 191 Arka tarafın görünümü.....	470
Şekil 192 Genel görünüm	470
Şekil 193 Ön tarafın görünümü.....	473
Şekil 194 Arka tarafın görünümü.....	473
Şekil 195 Yakın görünüm	473
Şekil 196 Genel görünüm	475
Şekil 197 Genel görünüm	477
Şekil 198 Eleke Sazı-2-4 altın giyim kuşam kompozisyonun rekonstrüksiyonu.....	521
Şekil 199 Şilikti-3-1 altın giyim kuşam kompozisyonun rekonstrüksiyonu.....	521
Şekil 200 Taldı-2 kurgan alanı altın giyim kuşam kompozisyonlarının rekonstrüksiyonu	522
Şekil 201 Arjan-2-5-1, 2 adlı altın giyim kuşam kompozisyonlarının rekonstrüksiyonları	522
Şekil 202 Kiçigino-1-5 adlı altın giyim kuşam kompozisyonunun rekonstrüksiyonu..	523
Şekil 203 Taqsay-1-6 altın giyim kuşam kompozisyonun rekonstrüksiyonu	523
Şekil 204 Ürjar altın giyim kuşam kompozisyonun rekonstrüksiyonu.....	524
Şekil 205 Esik altın giyim kuşam kompozisyonun rekonstrüksiyonu	524

Şekil 206 Lokot-4a altın giyim kuşam kompozisyonun rekonstrüksiyonu.....525

GİRİŞ

AVRASYA VE AVRASYA HALKLARI KAVRAMLARI

Avrasya, en temel anlamı ile Avrupa ve Asya kıtalarının birleşimini ifade eden bir kavramdır. Tez çalışması özelinde Avrasya kavramı -eklektik bir anlama bürünerek- Erken Demir Çağı'nda (Avrasya için MÖ 8. ile MÖ 2. yüzyıllar aralığı) bozkır kültürü içinde yer alan halkların, yaşadığı coğrafyayı ifade etmektedir (Alekseev, 2012, s. 9; Durmuş, 2016, s. 24; Alekseev, 2017, s. 20; Simpson & Pankova, 2017, s. 10; Nikolaev & Pankova, 2017, ss. 324-326; Iynüwk, 2018, s. 374; Sonlan, 2018, s. 444; Oñğarılı & Tenam, 2018, ss. 13-14; Bazarbayeva & Jumabekova, 2018b, s. 65; Jumabekova vd., 2018, s. 67; Jumabekova & Bazarbayeva, 2019, s. 56; Samaşev, 2019a, s. 44). Bu kapsamın içine giren coğrafi alanlar ve buralarda Erken Demir Çağı'nda yoğunlukla hâkim olmuş Avrasya halkları şu şekildedir:

- 1) Karadeniz'in Kuzeyi Coğrafi Alanı: Batı Avrasya Sakaları (Durmuş, 2012b, s. 41; Iynüwk, 2018, ss. 377, 386)
- 2) Hazar Gölü'nün Kuzeyi Coğrafi Alanı: Sauromatlar; Sarmatlar (Luqpanova & Sdıkov, 2013, ss. 14-15; Luqpanova, 2018c, s. 569; Iynüwk, 2018, ss. 377, 379)
- 3) Ural Dağları Coğrafi Alanı: Doğu Avrasya Sakaları; Sauromatlar; Sarmatlar (Luqpanova & Sdıkov, 2013, ss. 14-15; Iynüwk, 2018, ss. 377, 379; Luqpanova, 2018c, s. 569)
- 4) Mangıstav Coğrafi Alanı: Doğu Avrasya Sakaları/Sauromatlar; Sarmatlar (Iynüwk, 2018, ss. 377, 379; Luqpanova, 2018c, s. 569)
- 5) Sırderya Nehri Coğrafi Alanı: Doğu Avrasya Sakaları (Iynüwk, 2018, ss. 377, 379)
- 6) Sarıarqa Dağları Coğrafi Alanı: Doğu Avrasya Sakaları (Iynüwk, 2018, ss. 377, 379)
- 7) Tanrı Dağları Coğrafi Alanı: Doğu Avrasya Sakaları (Iynüwk, 2018, ss. 377, 379)

- 8) Tarbağatay Dağları Coğrafi Alanı: Doğu Avrasya Sakaları (Iynüwk, 2018, ss. 377, 379)
- 9) Altay Dağları Coğrafi Alanı: Doğu Avrasya Sakaları; Yüeh-Chihler (Iynüwk, 2018, ss. 377, 379)
- 10) Batı Sayan Dağları Coğrafi Alanı: Doğu Avrasya Sakaları (Iynüwk, 2018, ss. 377, 379)

Erken Demir Çağı Avrasya halklarını tek bir kültür dairesi içinde değerlendirmeye zemin hazırlayan bazı durumlar vardır. Bu durumlar ve açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Antik kaynakların sunduğu bilgiler: Ahameniş kaynakları hem Batı Avrasya'da, Karadeniz'in kuzeyindeki Saka Tayaiy Paradraya adını verdikleri grubu hem de Doğu Avrasya'da Sakaibiş Tayaiy Para Sugdam adını verdikleri Soğdinya ötesindeki grupları, Saka üst başlığı altında tanıtmıştır (Alekseev, 2012, s. 9). Benzer bir durum Herodot'un Tarih adlı eserinde de vardır. Herodot Doğu Avrupa ile Batı Sayan Dağları arasında kalan sahayı, Sakalar veya Sakalar ile sosyokültürel yakınlık içinde olan grupların yaşadığı alan olarak tanıtmıştır (Herodot, t.y., par. kit. 1: 104-106, 201, 215; kit. 4: 1-8, 17-24, 53-58, 99-102, 117-118; kit 7: 64).
- 2) Kurgan kültürü: Avrasya halkları kurgan adı verilen bir mezar sistemine sahiptir. Söz konusu mezar sisteminde, ölen bireyler bir mezar odasına ortak usuller çerçevesinde ve benzer maddi kültür verileri ile defnedilmiştir (Durmuş, 2016, ss. 54, 102).
- 3) Hayvan Üslubu: Hayvan üslubu, Avrasya halklarına özgü bir sanat kavramıdır. Avrasya halkları, maddi kültür verilerini Avrasya'nın en batısı ile en doğusu arasında, hayvan üslubuna ait benzer özellikler ile oluşturmuştur (Beysenov, 2011, s. 19; Xasenova & Muqatayeva, 2016, s. 40; Simpson & Pankova, 2017, s. 10; Xasenova, 2018, s. 423; Sonlan, 2018, ss. 444, 449, 453; Luqpanova, 2018c, ss. 570-571; Iynüwk, 2018, ss. 375-376).
- 4) Hayvancılık Temelli Ekonomi: Hayvancılık temelli ekonomi, Avrasya halklarının ortak özelliklerinden biridir. Bu durum, söz konusu halkların sosyokültürel hayatını da etkilemiştir (Durmuş, 2012b, s. 33).

TEZ ÇALIŞMASI ÖZELİNDE ERKEN DEMİR ÇAĞI SİYASİ YAPILARI

Sakalar (İskitler)

Sakalar MÖ 8. ile MÖ 2. yüzyıllar aralığında Karadeniz'in kuzeyinden kuzeyde Batı Sayan Dağları, güneyde Tanrı Dağları ve Sır Derya Nehri'ne kadar hâkim olmuştur (Durmuş, 2012a, ss. 48-53; Oñgarılı & Tenam, 2018, ss. 13-14; Tolewbayev, 2018a, s. 16).

Sakalar hakkında Grek, Pers ve Çin kaynaklarında net bilgiler bulunmaktadır. İsimleri Grek kaynaklarında Skyth (Σκυθ), Pers kaynaklarında Sakā (𐎎𐎠𐎷𐎡𐎴), Çin kaynaklarında Sai (塞) olarak geçmektedir (Durmuş, 2012a, ss. 41-44; Taishan, 2014, ss. 8-9; Stepanova & Pankova, 2017, s. 90).

Yazılı kaynaklara göre Sakalar çeşitli gruplara bölünmüştür. Ahameniş kaynakları hem bu ayrımı daha net yapmakta hem de ayrılan bu grupların giyim kuşam özelliklerini ayrıntılı olarak sunmaktadır. Söz konusu gruplar ve genel özellikleri bahsi geçen kaynaklara göre şu şekildedir:

- 1) Batı Avrasya Sakaları = Saka Tayaiy Paradraya = Denizin Ötesindeki Sakalar = (𐎎𐎠𐎷𐎡𐎴 𐎠𐎡𐎴𐎠𐎷𐎡𐎴 𐎠𐎡𐎴𐎠𐎷𐎡𐎴) (1. Darius, t.y.-c, süt. 28-29, t.y.-d, süt. 28-29; 2. Artaserhas, t.y., süt. 24): Karadeniz'in kuzeyinde yaşayan Saka gruplarıdır. Literatür kaynakları bu grubu genellikle İskit olarak tanımlamaktadır (Alekseev, 2017, s. 20). Ahameniş yazıtlarında adı geçen ve rölyefi yapılmış gruplardan birisidir.
- 2) Doğu Avrasya Sakaları = Sakaibiş Tayaiy Para Sugdam = Soğdinya Ötesindeki Sakalar = (𐎎𐎠𐎷𐎡𐎴 𐎠𐎡𐎴𐎠𐎷𐎡𐎴 𐎠𐎡𐎴𐎠𐎷𐎡𐎴 𐎠𐎡𐎴𐎠𐎷𐎡𐎴) : Doğu Avrasya'da yaşayan Saka gruplarına verilen genel addir. Şu 2 ayrı gruptan oluşmaktadır:
 - a) Saka Haumavargā = Haumacı Sakalar = (𐎎𐎠𐎷𐎡𐎴 𐎠𐎡𐎴𐎠𐎷𐎡𐎴 𐎠𐎡𐎴𐎠𐎷𐎡𐎴) (1. Darius, t.y.-c, süt. 25, t.y.-d, süt. 24-25, t.y.-b,

- 1) Saka coğrafyasına hem doğu yönünden hem de batı yönünden askeri, siyasi ve demografik baskıların artması (Durmuş, 2012a, ss. 100-105; Iynüwk, 2018, ss. 379-380)
- 2) Sakalar ile hem doğu hem de batı toplumlarının girdiği etkileşimin çeşitlenerek artması (Durmuş, 2012a, ss. 100-105; Iynüwk, 2018, ss. 379-380)
- 3) Saka maddi kültür verilerinin süsleme tekniklerinde görülen hayvan üslubuna, fantastik hayvan betimlemeleri ve grifon stilinin eklenmesi
- 4) Saka altın giyim kuşam kompozisyonu kavramının özelliklerinde karşılaşılan değişimler

Sauromatlar ve Sarmatlar

Sauromatlar MÖ 8/7. ile MÖ 4. yüzyıllar aralığında; Sarmatlar MÖ 3. ile MS 4. yüzyıllar aralığında Hazar Gölü'nün kuzeyinde hâkim olmuştur (Durmuş, 2012b, s. 57; Luqpanova & Sdıkov, 2013, ss. 42, 59, 60, 65; Luqpanova, 2018c, s. 569; Oñğarulı & Tenam, 2018, ss. 13-14). Tez çalışması bu iki devleti Sarmatlar üst başlığında anmaktadır. Sarmatlar aşağıdaki etkenler sebebi ile tez çalışması açısından önemlidir:

- 1) Avrasya halkları içinde bulunmaları (Durmuş, 2012a, ss. 105-106, 2012b, s. 51; Luqpanova & Sdıkov, 2013, s. 16)
- 2) Sakalar ile sosyokültürel yakınlıkları (Durmuş, 2012a, ss. 105-106; Luqpanova & Sdıkov, 2013, s. 16, 2013, s. 68)
- 3) Sakalar ile aynı coğrafyada yaşamış olmaları (Durmuş, 2012a, ss. 105-106, 2012b, s. 51; Luqpanova & Sdıkov, 2013, s. 16)
- 4) Elitlerini altın giyim kuşam kompozisyonları ile gömmeleri (Samaşev, 2018a, s. 159)

Ahameniş İmparatorluğu

Ahameniş İmparatorluğu günümüz İran coğrafyası merkez olmak üzere kuzeybatıda Balkanlar, güneybatıda Mısır, kuzeyde Kafkaslar, kuzeydoğuda Sırderya ve

güneydoğuda Hindistan bölgelerini içeren bir imparatorluktur (Lecoq, 1997, ss. 14-15; Memiş, 2018, s. 166). MÖ 550 yılında 2. Kiros'un Medler'i yenerek kurduğu devlet (Memiş, 2018, ss. 30-32), MÖ 330 yılında 3. İskender'e karşı yenilgi sonrasında yıkılmıştır (Memiş, 2018, ss. 69-71). Ahameniş İmparatorluğu aşağıdaki etkenler sebebi ile tez çalışması açısından önemlidir:

- 1) Hem Batı Avrasya Sakaları hem de Doğu Avrasya Sakaları ile kurduğu ilişkilerin derinliği (Durmuş, 2012a, ss. 100-105)
- 2) Saka gruplarının tarihinin aydınlatılması açısından sunduğu kaynaklar

ALTIN GİYİM KUŞAM KOMPOZİSYONU KAVRAMI

Herodot, İskitler'in/Sakalar'ın giyim kuşam unsurlarını şu şekilde anlatmıştır:

“Her zaman altın ve bronz kullanırlar; bütün mızrak uçları, ok uçları ve savaş baltaları bronzdandır; başlıklarının, kemerlerinin ve kuşaklarının süsü altındır.” (Herodot, t.y., par. 215)

Herodot'un, teorik olarak, genel hatlarını çizdiği altın giyim kuşam unsurları, Avrasya coğrafyası boyunca karşılaşılan kurganlar aracılığı ile, maddesel olarak, bugüne ulaşmıştır.

Kurgan kavramı, Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük'te “İlk Çağ'da mezar üzerine toprak yığılarak yapılan küçük tepe.” ve “Tepe biçiminde mezar.” olarak iki farklı şekilde tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2024). Kavram, temelde -ölmüş kişinin korunduğu yer anlamında (Durmuş, 2016, s. 101)- mezar kavramını karşılamaktadır. Çünkü Avrasya coğrafyası açısından, içine ölü gömülen tüm yapılar kurgan olarak adlandırılmaktadır. Tez çalışması, kurgan kavramı içinde, elit kurganlarına odaklanmaktadır. Elit kurgan (Oñgarulı, 2018f, s. 42) tipinin özellikleri şunlardır:

- 1) Yönetici sınıfına ait kurgan tipi olması (Beysenov, 2011, s. 15; Luqpanova & Sdikov, 2013, s. 17; Oñgarulı, 2018a, ss. 101-102, 2018f, s. 42; Beysenov, 2014, s. 109; Luqpanova, 2019, s. 86; Oñgarulı, 2019b, s. 86; Samaşev & Oñgarulı, 2018, s. 23).

- 2) Mimari olarak özel bir kompleks niteliği taşıması (Beysenov, 2011, s. 15; Luqpanova & Sdıkov, 2013, s. 18).
- 3) Kurganın yapısının içinde bir mezar odasının bulunması (Korolkova, 2017, ss. 258-259-262, 263)
- 4) Mezar odasında iskelet ile beraber bir kompozisyon çerçevesinde çeşitli maddi kültür verilerine ulaşılması (Luqpanova, 2018d, s. 47, 2019, s. 86; Oñğarılı, 2019b, s. 87)
- 5) Maddi kültür verilerinin oluşturulmasında altın kullanımının oldukça yüksek olması (Beysenov, 2011, s. 15; Alekseev, 2012, ss. 25-27; Luqpanova & Sdıkov, 2013, s. 17; Oñğarılı, 2018b, s. 227; Suk, 2018, s. 538; Tolewbayev, 2018a, s. 207; Xasenova & Muqatayeva, 2016, ss. 14-15).
- 6) Maddi kültür verilerinin süslenmesinde hayvan üslubu kullanımının yoğun olması (Beysenov, 2011, s. 15; Alekseev, 2012, ss. 26-27; Beysenov, 2014, ss. 108-109; Alekseev, 2017, s. 20; Bazarbayeva & Jumabekova, 2018a, s. 493; Oñğarılı, 2018b, s. 227, 2019b, ss. 86-87; Çotbayev, 2019, s. 97).
- 7) Kurgan yapılarının yer hizasının üstünde, çeşitli belirgin yapıların gözlenmesi (Beysenov, 2018a, s. 68; Oñğarılı, 2018f, ss. 45-53)

Elit kurganlarında ortaya çıkan maddi kültür verileri oldukça çeşitlidir. Tez çalışması bu maddi kültür verileri içinde özel bir konsepte sahip olan ve altın giyim kuşam kompozisyonu olarak kavramlaştırılan buluntu gruplarına odaklanmaktadır.

Avrasya coğrafyası boyunca, Erken Demir Çağı'nda, elitlere ait kurganlarda ulaşılan, bir kompozisyon çerçevesinde vücuduna altın ile süslü giyim buluntuları giydirilmiş, altın aksesuarlar takılmış ve altın ile kaplanmış silahlar kuşatılmış iskeletleri ifade eden kavrama altın giyim kuşam kompozisyonu denir. Altın giyim kuşam kompozisyonlarının temel özellikleri şunlardır:

- 1) Kurgan buluntu ortamında ortaya çıkması
- 2) Ölü kurgana yerleştirilirken söz konusu giyim kuşam unsurlarının ona giydirilmesi, kuşandırılması, tutturulması, temas ettirilmesi, onunla belirgin bir

durumda ilişkilendirilmesi; tüm bu unsurların bir kompozisyon şeklinde kurulması (Luqpanova, 2018d, s. 47, 2018d, s. 44, 2019, ss. 86, 87)

- 3) Kompozisyonun parçalarının çoğunluğunun altından yapılmış olması (Altın dışındaki maddeler işlevleri sebebiyle kullanılmıştır) (Luqpanova & Sdıkov, 2013, s. 17; Beysenov, 2018a, s. 86; Samaşev & Oñğarılı, 2018, s. 22; Tolewbayev, 2018a, s. 263; Xasenova, 2018, s. 424)
- 4) Kompozisyonun parçalarının önemli bir kısmının hayvan betimlemeleri içermesi (Beysenov, 2018a, s. 86; Tolewbayev, 2018a, s. 264; Luqpanova, 2018d, s. 44; Samaşev & Oñğarılı, 2018, s. 22; Luqpanova, 2019, s. 88; Oñğarılı, 2019b, ss. 86-87; Xasenova, 2018, s. 424)
- 5) Erken Demir Çağı'nda Doğu Avrasya siyasi ve sosyal gruplarının tamamında görülmesi (Oñğarılı, 2018a, s. 102; Tolewbayev, 2018a, s. 263)

Doğu Avrasya coğrafyasında Erken Saka Dönemi ile Geç Saka Dönemi arasında altın giyim kuşam kompozisyonları arasındaki ayırım noktaları şunlardır:

- 1) Geç Saka Dönemi'nde altının alaşımındaki diğer malzemelerin oranı artmıştır. Erken Saka Dönemi'nde ise altının alaşımında diğer malzemelerin oranı daha düşüktür (Samaşev & Oñğarılı, 2018, s. 26).
- 2) Geç Saka Dönemi'nde altın buluntuların kalınlığı incelmıştır. Erken Saka Dönemi'nde ise daha kalın durumdadır (Samaşev & Oñğarılı, 2018, s. 26).
- 3) Geç Saka Dönemi altın giyim kuşam öğelerinin yapımında dövme tekniği daha yoğun kullanılmıştır. Erken Saka Dönemi'nde ise döküm tekniği yoğun kullanılmıştır (Minasyan, 2018, s. 390; Samaşev & Oñğarılı, 2018, s. 26).
- 4) Geç Saka Dönemi altın giyim kuşam öğelerinin süslemesinde fantastik hayvan betimlemeleri ve grifon stili belirgin şekilde kullanıma girmiştir. Erken Saka Dönemi'nde ise -bazı tartışmalı istisnalar dışında- bu süsleme teknikleri kullanılmamış, hayvanlar doğadaki halleri ile betimlenmiştir (Parzinger, 2017, s. 310).

- 5) Geç Saka Dönemi'nde altın giyim kuşam öğelerinin giyim kuşam unsuruna tutturulması dikim delikleri aracılığı ile yapılmıştır. Erken Saka Dönemi'nde ise -istisnalar olmakla beraber- ilmek tekniği yoğun olarak kullanılmıştır.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya coğrafyasında altın giyim kuşam kompozisyonlarının unsurları şu şekildedir:

- 1) Baş Bölgesi Giyim Kuşam Unsurları: Başlık, Salpınşak (Bir tür başlık süslemesi), Boyun Takıları (Boyun Halkası, Pektoral, Kolye), Küpe, Saç İğnesi
- 2) Gövde Bölgesi Giyim Kuşam Unsurları: Üst İç Giyim, Kaftan, Kuşak, Bilek Takıları
- 3) Bacak Bölgesi Giyim Kuşam Unsurları: Pantolon, Kemer, Ok Takımı, Kama Takımı, Bıçak, Savaş Baltası, Kamçı, Ayakkabı (Katalog 1-Katalog 237)

KAPSAM, KONU VE AMAÇ

Tez çalışmasının zaman olarak sınırı MÖ 8. ile MÖ 6. yüzyıllar aralığına tarihlenen Erken Saka Dönemi'dir. Coğrafi olarak sınır, Doğu Avrasya coğrafyasıdır. Bu sınır içinde kalan Tarbağatay ve Sarıarqa buluntu sahaları, odaklanılan coğrafi alan olarak belirlenmiştir. Söz konusu sahalar ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Tarbağatay Buluntu Sahası: Coğrafi sınırlar olarak kuzeyde Ertis, Zaysan; güneyde Balqaş ile Alaköl; doğuda Sawır; batıda Sariarka coğrafi yapılarının arasında konumlanmaktadır. Tarbagatay Buluntu Sahası'nı besleyen nehirler Ayagöz, Ürjar; göller Balkaş ile Alaköl; dağlar Savr, Tarbağatay coğrafi etkenleridir. Sahada bulunan Şilikti Ovası sahayı bir doğal askeri savunma alanı olması açısından stratejik olarak etkilemektedir. Ayrıca saha doğu-batı geçiş noktasında bulunması açısından da stratejik olarak etkili bir konumdadır (Sevinç, 2019, ss. 234-236).
- 2) Sarıarqa Buluntu Sahası: Coğrafi sınırlar olarak kuzeyde Batı Sibir Ovası; doğuda Altay, Şingıstav; batıda Ural Dağı, Torğay Platosu coğrafi yapılarının arasında konumlanmaktadır. Sarıarqa Buluntu Sahası'nı besleyen nehirler

Tez çalışmasının konusu, çizilen kapsam içinde kalan kurganlarda karşılaşılan altın giyim kuşam kompozisyonlarıdır. Bu kapsamda kalan kompozisyonlar, incelemenin temel bulguları olarak sınıflandırılmıştır.

Tez çalışmasının amaçları, önem sırasına göre, şu şekildedir:

- 1) Erken Saka Dönemi'nde Tarbağatay ve Sarıarqa buluntu sahalarında karşılaşılan altın giyim kuşam kompozisyonlarını tanıtmak, bu kompozisyonların açıklanmasına karşılaşılan eksiklikleri ortadan kaldırmak
- 2) Doğu Avrasya ölçeğinde, Erken Saka Dönemi'ndeki soyguna uğramamış buluntu ortamlarında ulaşılan altın giyim kuşam kompozisyonlarının çerçevesini çizmek
- 3) Doğu Avrasya ölçeğinde, Erken Saka Dönemi'ndeki altın giyim kuşam kompozisyonu kavramının tanımını yapmak, temel özelliklerini belirlemek; altın giyim kuşam kompozisyonlarının öğelerini açıklamak

TEZ ÇALIŞMASINA SEBEP OLAN PROBLEMİN TESPİTİ

Araştırma Konusunun Problemleri ve Zorlukları

Altın giyim kuşam kompozisyonu araştırmaları, kurgan buluntu ortamlarının araştırılmasında karşılaşılan bazı problemlerin etkisindedir. Söz konusu problemler araştırmaların yapılmasını ve bilgilerin okunmasını doğrudan etkilemekte, ortaya çeşitli zorluklar çıkarmaktadır. Birbiri ile sarmal bir ilişki içinde olan bu araştırma problemleri ve zorluklar, araştırmaların kalitesini düşürmektedir.

Araştırma Konusunun Problemleri

Soygun Problemi

Erken Demir Çağı Avrasya kurganları hem bu kurganların oluşturulduğu dönemde hem de modern dönemde çeşitli soygunlara uğramıştır. Bu dönem türlerinden birincisi gerek

sayı gerek de verdiği zarar açısından daha etkilidir. Bu defnecilik faaliyetleri buluntu ortamlarının ve buluntuların zarar görmesine sebep olmuştur (Sevinç, 2020, s. 381). Soygun probleminin ortaya çıkardığı durumlar ve bu durumların altın giyim kuşam kompozisyonu araştırmalarına etkisine ait açıklamalar şu şekildedir:

- 1) Ağır Seviyede Soyguna Uğramış Buluntu Ortamları: Erken Demir Çağı Avrasya kurganlarının önemli bir kısmının ağır şekilde soyguna uğradığı görülmektedir. Bu kurganlardan -eğer bu bölümler de bozulmamışsa- dış kurulum konusunda veriye ulaşmak mümkündür. Ancak buluntuların hemen hemen tamamının soyguna uğraması, bu buluntu ortamları aracılığı ile ulaşılabilecek sonuçları oldukça azaltmaktadır. Altın giyim kuşam kompozisyonu araştırmalarının bu durumdan olumsuz etkilendiği görülmektedir. Çünkü bu durum sebebi ile Erken Demir Çağı'nda oluşturulmuş olan çok sayıda altın giyim kuşam kompozisyonu tamamen ortadan kalkmıştır (Sevinç, 2020, ss. 381-382).
- 2) Orta Seviyede Soyguna Uğramış Buluntu Ortamları: Erken Demir Çağı Avrasya kurganlarının bazılarının soyguna uğradığı ancak çeşitli sebeplerden dolayı tamamen soyulamadığı görülmektedir. Bu durumlarda soygundan kurtulan buluntular üzerinden bazı sonuçlara ulaşılmaktadır. Ancak soygunun derecesi tespit edilememektedir. Bu sebeple buluntu ortamının bütününe yönelik ulaşılmaya çalışılan sonuçların hatalara sebep olduğu görülmektedir. Altın giyim kuşam kompozisyonu araştırmalarının bu durumdan olumsuz etkilendiği görülmektedir. Bu açıdan ilk sorun buluntuların eksilmesi sorunudur. İkinci sorun buluntuların soygun sırasında birbiri ile karışması sorunudur (Sevinç, 2020, s. 382).
- 3) Kısmen Soyguna Uğramış Buluntu Ortamları: Avrasya'nın Erken Demir Çağı buluntu ortamlarının bazılarında soygunların sadece kuruluma veya buluntu ortamının bir bölümüne zarar verdiği görülmektedir. Bu durumlarda buluntu ortamının yapısında değişiklikler oluşmakla beraber, bölgesel olarak, buluntulara bütünsel olarak ulaşıldığı görülmektedir. Kurganlarda altın giyim kuşam kompozisyonunun olduğu alana ulaşamayan soygunlar, bu çerçevede değerlendirilmiştir. Bu tip soygunlar altın giyim kuşam kompozisyonlarını

değil, bunların içinde bulunduğu kurganı etkilemiştir. Bu sebeple bu tip buluntu ortamlarında sadece kurgan kurulumunun bütününe yönelik bilgiler sınırlı kalmaktadır (Sevinç, 2020, s. 383).

- 4) Soyguna Uğramamış Buluntu Ortamları: Avrasya'nın Erken Demir Çağı buluntu ortamlarının bazılarının soygunlardan korunduğu görülmektedir. Bu tür buluntu ortamlarının sayısı oldukça azdır. Bu buluntu ortamları kurulumlar ve veriler hakkında bilgilere tam olarak ulaşılmasına imkân sağlamaktadır. Söz konusu durum da araştırmaların standartlarının belirlenmesi ve araştırmalarda ulaşılan sonuçlar açısından oldukça önemlidir (Sevinç, 2020, s. 383).
- 5) Gömü Buluntu Ortamlarının Ortaya Çıkması: Gömü buluntu ortamları, erken dönemde, soyguna uğrayan farklı buluntu ortamlarının buluntularının bir araya getirilmesi sonucu oluşmuştur. Bu durum buluntuların tarihlendirilmesini ve orijinal sahalarının belirlenmesini zorlaştırmaktadır. Bu sebepler ile, bir gömü buluntu ortamında altın giyim kuşam kompozisyonu unsurları ile karşılaşılsa bile, söz konusu buluntuları temel bulgular içerisinde değerlendirmek araştırmalar için bir risk ortaya çıkartmaktadır (Sevinç, 2020, s. 381).

Soygun probleminin ortaya çıkarttığı sorunlar ve bu sorunlara ait açıklamalar şu şekildedir:

- 1) Buluntuların Eksilmesi Sorunu: Buluntuların soygunlar sonucu eksilmesi ile ilgili sorundur. Bu durum buluntulara tam olarak ulaşılmasına ve bütünsel olarak bakılamamasına sebep olmaktadır (Sevinç, 2020, s. 384).
- 2) Buluntu Ortamlarının Kurulumlarının Bozulması Sorunu: Soygunlar sonucunda buluntu ortamlarının dış kurulumlarının ve iç kurumlarının değişikliklere uğraması ile ilgili sorundur. Bu durum buluntu ortamlarının mimari yapısının, iç kurulumdaki geleneklerinin; buluntuların yerleştirildiği konumların bozulmasına sebep olmaktadır (Sevinç, 2020, s. 384).
- 3) Gömü Buluntularının Değerlendirilmesindeki Zorluklar Sorunu: Gömülerdeki buluntuların farklı buluntu ortamlarına ait olması durumu, bu buluntu ortamlarındaki buluntuların tarihlendirilmesi ile mensubiyetlendirilmesi, hangi

sahaya ait olduğu gibi konularda sonuçlara ulaşmayı zorlaştırmaktadır (Sevinç, 2020, s. 384).

- 4) Buluntuların Başka Coğrafyalara Taşınması Sorunu: Soyguna uğrayan buluntuların orijinal coğrafyalarından başka bir coğrafyaya taşınmış olma olasılığı, buluntu sahaları hakkında yapılacak çıkarımların daha sınırlı olmasına sebep olmaktadır (Sevinç, 2020, s. 384).

Yıpranma Problemi

Erken Demir Çağı Avrasya kurganlarındaki buluntular çürüme, oksitlenme, paslanma gibi durumlar; işçilik hataları, malzeme kalitesi, malzeme şekli gibi etkenler sonucunda tamamen ya da kısmen ortadan kalkmış veya söz konusu buluntuların yapısında bozulma meydana gelmiştir. Bu durum, buluntulara bütünsel olarak ulaşmayı engellemekte ve araştırmaların aksamasına sebep olmaktadır. Bu da ortaya yıpranma problemini çıkarmıştır.

Yıpranma probleminin ortaya çıkarttığı sorunlar ve bu sorunlara ait açıklamalar şu şekildedir:

- 1) Organik Maddelerin Çürüme Sonucunda Tamamen veya Kısmen Ortadan Kalkması Sorunu: Avrasya'nın Erken Demir Çağı buluntu ortamlarında kullanılan organik unsurlardan bazıları çürüme sonucunda tamamen veya kısmen ortadan kalkmıştır. Bu durum, söz konusu buluntu ortamları soyguna uğramasa bile, buluntuların eksilerek bütünlüğünün bozulmasına sebep olmuştur (Sevinç, 2021b, s. 116). Altın giyim kuşam kompozisyonları özelinde söz konusu maddeler ve açıklamaları şu şekildedir:
 - a) İnsan Kalıntıları: İnsan kalıntılıları -kemik ve diş kısımları dışında- ortadan kalkmış durumdadır. Bu durum insanların üzerinde bulunan maden maddeli unsurların da yerinin değişmesine ve kullanım amacının tespit edilememesine sebep olmaktadır.
 - b) Deri, Kumaş, Keçe: Deri, kumaş, keçe gibi maddeler ile oluşturulmuş altın giyim kuşam kompozisyonu unsurlarının -istisnalar dışında- tamamı

çürümüştür. Bu durum kompozisyonların temel unsuru olan giysilerin iskeletlerinin tamamen ortadan kalkmasına sebep olmuştur. Bu da bu unsurların türü, şekli, rengi gibi özelliklerinin tespit edilememesi problemini ortaya çıkartmaktadır. Bu durum ayrıca bu unsurlara tutturulmuş olan maden maddeli unsurların da yerinin değişmesine ve kullanım amacının tespit edilememesine sebep olmaktadır.

c) Ahşap: Ahşap kalıntılarının tamamen veya kısmen ortadan kalktığı gözlenmektedir. Bu durum da buluntuların eksilmesine veya yapısının bozulmasına sebep olmaktadır.

2) Maden Maddeli Buluntuların Korozyona Uğrama Sorunu: Erken Demir Çağı Avrasya kurganlarında karşılaşılan maden maddeli buluntuların oksitlenme ve paslanma sonucunda büyük oranda veya kısmen yapılarının bozulduğu tespit edilmiştir. Bu durum buluntuların bütünlüğünün bozulmasına sebep olmuştur (Sevinç, 2021b, s. 117). Altın giyim kuşam kompozisyonları özelinde söz konusu maddeler ve açıklamaları şu şekildedir:

a) Demir: Demir kalıntılarının büyük oranda yıprandığı gözlenmektedir. Bu durum buluntuların tipolojisinin tespit edilememesine sebep olmaktadır.

b) Bronz: Bronz kalıntılarının kısmen yıprandığı gözlenmektedir. Bu durum buluntuların sadece yapısında bozulmaya sebep olmaktadır.

3) İşçilik, Malzeme Kalitesi-Şekli ve Kullanım Sebepleri ile Buluntuların Yıpranması Sorunu: Avrasya'nın Erken Demir Çağı buluntu ortamlarında karşılaşılan bazı buluntuların işçilik, malzeme kalitesi-şekli ve kullanım gibi sebeplerden dolayı yapıları bozulmuş durumdadır (Sevinç, 2021b, ss. 117-118).

Rekonstrüksiyon Problemi

Rekonstrüksiyon = Yeniden kurma sözcüğü Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük'te "yeniden tasarlayarak biçimlendirme" olarak ifade edilmektedir (Türk Dil Kurumu, 2024).

Rekonstrüksiyon çalışmalarının faydaları şunlardır:

- 1) Buluntuları bütün olarak göstermesi
- 2) Buluntuların orijinal hallerine yakın görünümünü sunması
- 3) Buluntuların müzelerde sergilenerek toplumun bilgilendirilmesi (Sevinç, 2021a, s. 173)

Rekonstrüksiyon çalışmalarının faydalarına karşı, ortaya çıkarttığı sorunlar ve bu sorunlara ait açıklamalar şu şekildedir:

- 1) Yapay Parçaların Eklenmesi Sorunu: Rekonstrüksiyon çalışmalarının bazılarında çeşitli sebeplerden dolayı buluntu ortamında rastlanılmamış ve yapay olarak oluşturulmuş buluntular çalışmaya eklenmektedir. Bu durum buluntuların kapsamının genişletilmesi açısından sorun oluşturmaktadır (Sevinç, 2021a, s. 173).
- 2) Yerleri Belirsiz Olan Parçaların Çeşitli Yerlere Tahmin ile Koyulması Sorunu: Rekonstrüksiyon çalışmalarının bazılarında soygun veya yıpranma sonucunda asıl yerlerinden oynamış buluntular çeşitli yerlere tahmin yoluyla yerleştirilmektedir. Bu durum söz konusu buluntuların farklı bir yer veya amaç ile kullanılması sebebi ile bir sorun oluşturmaktadır (Sevinç, 2021a, s. 173).
- 3) Başka Buluntu Ortamından Parçaların Eklenmesi Sorunu: Rekonstrüksiyon çalışmalarının bazılarında eksik parçaların tamamlanılması amacıyla başka buluntu ortamlarındaki var olan buluntular rekonstrüksiyon çalışmasına eklenebilmektedir. Bu yöntem çalışmaya bütünsel olarak bakmayı sağlaması açısından önemli olmasına rağmen çalışmanın yapıldığı buluntu ortamında olmayan buluntuların eklenmesi açısından bir sorun oluşturmaktadır (Sevinç, 2021a, s. 173).
- 4) Estetik Çaba Sorunu: Rekonstrüksiyon işlemi bilim ile sanatın, gerçek ile hayal gücünün harmanlanması sonucu ortaya çıkan, içerisinde estetik kaygısını da barındıran bir işlem durumundadır. Buluntuların daha görkemli gösterilme çabası ve bireysel yaklaşımlar buluntuların orijinal halinden sapmalara sebep olmaktadır. Bu durum da ortaya bir sorun çıkartmaktadır (Sevinç, 2021a, s. 173).

Araştırma Konusunun Zorlukları

İstatistiksel Sonuç Çıkarma Zorluğu

İstatistiksel sonuç çıkarma zorluğu soygun ve yıpranma problemlerinden dolayı buluntuların sayısı ve yapısının bozulmuş olması, eksilen parçaların ne olduğunun bilinmiyor olması sebepleri ile ortaya çıkmaktadır. Zorluk ile ortaya çıkan güçlükler şunlardır:

- 1) Araştırmacıların eksik buluntuları tespit edememesi
- 2) Buluntuların sayısının net olarak bilinmemesi
- 3) Eksik parçaları tespit edememe sebebiyle bütünsel sonuçlara ulaşamama
- 4) Farklı buluntu ortamlarının birbiri ile karşılaştırılmasının güçleşmesi (Sevinç, 2020, ss. 380, 384-385, 2021a, ss. 171, 173, 176, 2021b, s. 118)

Senaryolaştırma Zorluğu

Senaryolaştırma zorluğu, bütünlüğü bozulmuş kompozisyonlara yönelik analiz yapmanın engellenmesi ile ilgili bir zorluktur. Bu zorluk soygun ve yıpranma problemlerinden dolayı buluntu kompozisyonlarının bozulmuş olması sebebi ile ortaya çıkmaktadır. Zorluğun artış oranı buluntuların eksilme oranı ile doğru orantılıdır. Zorluk ile ortaya çıkan güçlükler şunlardır:

- 1) Kompozisyonun bütününe yönelik bir canlandırmanın yapılamaması
- 2) Buluntu gruplarının kullanım amacının tespit edilememesi
- 3) Bütünsel yorumların, tahmin içerdiği için, bilimsel açıdan tartışmalı hale gelmesi (Sevinç, 2020, ss. 380, 384-385, 2021a, ss. 171, 173, 176, 2021b, ss. 115, 118)

Karşılaştırma Zorluğu

Karşılaştırma zorluğu, ortadan kalkmış buluntular sebebi ile buluntu ortamlarının ve buluntu gruplarının birbiri ile karşılaştırılmaması ile ilgili bir zorluktur. Bu zorluk soygun ve yıpranma problemlerinden dolayı buluntu sayılarının değişmesi ve buluntu kompozisyonlarının bozulmuş olması sebepleri ile ortaya çıkmaktadır. Zorluk sebebi ile görülen güçlükler şunlardır:

- 1) Yapılan karşılaştırmalarda eksik buluntuların bilinmiyor olmasının yanlış sonuçlara sebep olması
- 2) Bazı buluntu ve buluntu grupları üzerine yapılan sonuçların, karşılaştırma yapılabilecek başka buluntular olmadığı için, güvenilirliğinin düşmesi
- 3) Soyguna uğramamış buluntu ortamı verileri ile soyguna uğramış buluntu ortamı verilerinin karşılaştırılmasında ulaşılan sonuçlar arasındaki uyum derecesinin düşmesi (Sevinç, 2020, s. 380, 2021a, s. 173, 2021b, s. 115)

Buluntuları Bilim Zemininde Tutma Zorluğu

Buluntuları bilim zemininde tutma zorluğu buluntu kompozisyonlarına yönelik yapılan çalışmalarda buluntulara yapay parçaların eklenmesi, buluntuların orijinalinden farklı bir yere koyulması ve kompozisyonlara başka bir buluntu ortamından ekleme yapılması sonucu üretilen yanlış bilgiler ile ilgili bir zorluktur. Bu zorluk, rekonstrüksiyon problemi sebebi ile ortaya çıkmaktadır. Zorluk sebebi ile görülen güçlükler şunlardır:

- 1) Buluntuların hangilerinin orijinal, hangilerinin sonradan eklenmiş olduğunun belli olmaması
- 2) Sahte buluntuların da orijinal buluntular arasında zannedilmesi (Sevinç, 2021a, s. 173)

Tez Çalışmasına Sebep Olan Problem

Tez çalışmasının temel bulgularının ortaya çıktığı buluntu ortamlarının birisi hariç (Eleke Sazı-2-4) tamamında soygun gerçekleşmiştir. Söz konusu altın giyim kuşam kompozisyonlarında bazı istisnalar hariç herhangi bir deri, kumaş, keçe veya ahşap

buluntusuna ulaşılamamıştır. Bu durum, bahsi geçen altın giyim kuşam kompozisyonları hakkında aşağıdaki bilgilere ulaşmayı engellemiştir:

- 1) Altın giyim kuşam kompozisyonlarının bütününe yönelik bir görünümün ortaya çıkarılması
- 2) Altın giyim kuşam kompozisyonlarının iskeletini oluşturan deri, kumaş, keçe gibi maddeler kullanılarak oluşturulmuş unsurların türü, şekli, renginin tespiti
- 3) Bazı buluntu gruplarının kullanım amacı ve/veya kompozisyondaki yerinin belirlenmesi
- 4) Altın giyim kuşam kompozisyonundaki parçaların sayısal bilgilerinin saptanması

Temel bulgularda karşılaşılan bu eksiklikler, tez çalışmasına sebep olan problem olarak tespit edilmiştir. Çalışma temel bulgulardaki altın giyim kuşam kompozisyonlarını açıklamada karşılaşılan bu eksiklikleri ortadan kaldırmak için yardımcı bulgular ve referans bulgular olarak sınıflandırılan bulgu gruplarından faydalanmıştır. Söz konusu materyal “IMRDC” araştırma yöntemi sisteminin (Cargill & O’Connor, 2009, ss. 9-13) ilkeleri kullanılarak işlenmiştir.

YÖNTEM

Tez çalışmasında uygulanan araştırma yöntemi sisteminin bölümleri ve bunların açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Giriş (I): Tez çalışmasının “Giriş” bölümünde şu 3 çerçevede bilgiler verilmiştir:
 - a) Araştırma sahası hakkında bilgiler: Bu çerçevede, tez çalışmasında adı geçen coğrafi isimler, devlet isimleri, kavramlar ile tez çalışması tarafından oluşturulmuş özel kullanımların anlamları açıklanmıştır.
 - b) Altın Giyim Kuşam Kompozisyonu kavramı: Bu çerçevede, literatürde ilk defa kullanılan “altın giyim kuşam kompozisyonu” kavramı ayrıntıları ile tanıtılmıştır.

- c) Tez çalışmasına sebep olan problemin tespiti: Bu çerçevede tez çalışmasının araştırma sahasının problemleri, sorunları ve zorlukları tanıtılmıştır. Birbiri ile sarmal bir ilişki içerisinde olan bu durumlar sebebi ile altın giyim kuşam kompozisyonlarını açıklamada karşılaşılan eksiklikler tez çalışmasına sebep olan problem olarak kabul edilmiştir.
- 2) Materyal (M): Tez çalışmasının materyali belirli bir sisteme göre gruplandırılmıştır. Bu grupların ve grupların içinde bulunan buluntu ortamlarının tanıtımı “Materyal” bölümünde; buluntu ortamlarına ait materyalin sunumu “Katalog” bölümünde yapılmıştır. Ortaya çıkan gruplar ve kısa açıklamaları şu şekildedir:
- a) Temel Bulguların Ortaya Çıktığı Buluntu Ortamları: Tez çalışmasının temel bulguları, MÖ 8. ile MÖ 6. yüzyıllar aralığına tarihlenen Erken Saka dönemi Tarbağatay ve Sarıarqa buluntu sahaları kurganlarında karşılaşılan altın giyim kuşam kompozisyonu buluntularıdır. Söz konusu kompozisyonlar tez çalışmasının konusunu oluşturmaktadır.
- b) Yardımcı Bulguların Ortaya Çıktığı Buluntu Ortamları: Soygun ve yıpranma problemi sebebi ile, tez çalışmasının konusunu oluşturan temel bulgular çerçevesinde, bütüncül sonuçlara ulaşma imkânı sınırlı kalmıştır. Bu sebeple çalışma, bazı yardımcı bulgulardan yararlanmaktadır. Söz konusu yardımcı bulgular, temel bulgular aracılığı ile ulaşılan bilgileri desteklemek, genişletmek ve sağlamasını yapmak amacıyla kullanılmıştır. Şu 2 gruba ayrılmıştır:
- i) 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu: MÖ 8. ile MÖ 6. yüzyıllar aralığında Doğu Avrasya coğrafyasında karşılaşılan soyguna uğramamış buluntu ortamlarında ulaşılan altın giyim kuşam kompozisyonlarıdır. Bu bulgular, temel bulgular ile aynı döneme aittir. Temel bulgulardan konumları bakımından ayrılmaktadır. Bu örnekler altın giyim kuşam kompozisyonu kavramının bileşenlerini belirlemede etkilidir. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu’nun ortaya çıktığı kurganlar da yıpranma probleminden ağır derecede etkilenmişlerdir. Giyim kuşam buluntularının organik malzemeden

oluşturulmuş kısımları tamamen ortadan kalkmıştır. Bu durum 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu'nun altın giyim kuşam kompozisyonlarını bütünsel olarak açıklamanın önünde bir engeldir.

ii) 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu: 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu Ahameniş İmparatorluğu döneminde, günümüz İran coğrafyasında oluşturulmuş olan Saka rölyefleridir. Ahameniş İmparatorluğu kuruluşundan itibaren hem Batı Avrasya Sakaları hem de Doğu Avrasya Sakaları ile etkileşimde bulunmuştur. Bu etkileşim sayesinde, imparatorluğun yazılı kaynaklarında ve maddi kültür verilerinde Sakalar ile ilgili faydalı veriler, günümüze ulaşmıştır. Söz konusu veriler içerisindeki Sakalara ait rölyefler, bu tez açısından oldukça önemlidir. Yazılı kaynaklar aracılığı ile Sakalara ait olduğu kesinleşmiş olan bu veriler, MÖ 6. yüzyılda Saka elitlerinin görünümü ve giyim kuşamı konularında birçok bilgi sunmaktadır. Söz konusu rölyeflerin tamamı 1. Darius zamanında oluşturulmuştur veya onun döneminde oluşturulan örneklerden kopyalanmıştır. Tez çalışmasında sadece yazılı kaynaklar çerçevesinde, Doğu Avrasya Saka elitlerine ait olduğu kanıtlanan rölyefler kullanılacaktır.

c) Referans Bulguların Ortaya Çıktığı Buluntu Ortamları: Tez çalışması, temel bulgular ve yardımcı bulgular aracılığı ile ulaşılan bilgileri genişletmek için bazı referans bulgulardan yararlanmıştır. Bu bulgular 4 ayrı gruba ayrılmıştır. Temel bulgulara etkilerine göre sıralanmıştır. Söz konusu kaynaklar, sadece araştırmacı tarafından gerekli görüldüğü durumlarda, opsiyonel olarak kullanılmıştır.

3) Bulgular (R): Tez çalışmasının bulgular kısmında, araştırmanın materyali, belirli teknikler çerçevesinde, bulgulara ve bulgu gruplarına çevrilmiştir. Bu tasarım ve açıklaması şu şekildedir:

a) Temel Bulgular: Altın giyim kuşam kompozisyonu öğeleri farklı buluntu ortamlarında ulaşılan materyallere göre tiplere bölünerek açıklanmıştır.

- b) Yardımcı Bulgular: Tez çalışmasının yardımcı bulguları genellikle bütünlüğü olan ve literatür kaynakları tarafından daha önce ayrıntılı olarak değerlendirilmiş niteliktedir. Bu sebeple yardımcı bulgulardaki giyim kuşam kompozisyonları, unsurlara ayrılmış ve hem materyal hem de literatürün verdiği bilgiler çerçevesinde tiplere ayrılmadan açıklanmıştır.
- 4) Tartışma (D): Tez çalışmasının tartışma kısmında, tez çalışmasına sebep olan problem çerçevesinde belirlenen araştırma konuları, tez çalışmasının bulguları ve bu bulgular hakkındaki literatür kullanılarak tartışılmıştır. Bu araştırma konuları hem Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları, hem de Sarıarqa ve Tarbağatay buluntu sahaları altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde ayrı ayrı olarak değerlendirilmiş ve giyim kuşam kompozisyonları bu birbiri ile sarmal iki ölçekte de tartışılmıştır.
- 5) Sonuç (C): Tez çalışmasının sonuç bölümünde, araştırma konusu hakkında sonuçlar sıralanmıştır. Bu bölüm şu 3 farklı aşamada tasarlanmıştır:
- Birinci Aşama: Giriş ve materyal bilgileri ölçeğinde sonuç
 - İkinci Aşama: Doğu Avrasya ölçeğinde sonuç
 - Üçüncü Aşama: Tarbağatay ve Sarıarqa buluntu sahaları, buluntu ortamları ölçeğinde sonuç

LİTERATÜRÜN DURUMU

Literatürde, Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları açısından bu tez çalışmasının kullandığı genişlikte ve karşılaştırmalı olarak materyal kullanan bir yayın yoktur. Bu durumun sebepleri şunlardır:

- Materyalin oldukça geniş bir alana yayılmış olması ve farklı idari sınırlar içinde yer alması
- Materyalin -istisnalar dışında- tamamının 2000 yılı ve sonrasında ortaya çıkmış olması, 2010 yılı sonrasında ortaya çıkmış çok sayıda materyal bulunması

- 3) Araştırmacıların hemen hemen tamamının, incelediği kompozisyonu keşfeden arkeolog olması ve sadece kendi materyaline odaklanması

Konu üzerine en geniş materyali kullanan yayın, K. Altınbekov tarafından hazırlanmış olan “Vozrojdenniye sokrovişça Kazahstana: opit nauçnoy restavratsii” adlı çalışmadır (Altınbekov, 2014). 2014 yılında yayınlanan ve Doğu Avrasya’nın Erken Demir Çağı araştırmaları bakımından oldukça değerli olan bu çalışmada temel ve yardımcı bulgular arasında sadece Taldı-2, Arjan-2-5 ve Taqsay-1-6 adlı buluntu ortamlarının materyalinin rekonstrüksiyonları oluşturulmuştur. Materyal üzerine herhangi bir karşılaştırma veya analiz yapılmamıştır. Kompozisyonlar üzerine geniş materyal kullanan bir başka yayın, B. Zharylgassynova tarafından hazırlanmış olan “Costume as a cultural phenomenon of the population of the early iron age of Kazakhstan: ornament, decorative features and symbols” adındaki yüksek lisans tezidir (Zharylgassynova, 2021). 2021 yılında yayınlanan, kompozisyonların teorik altyapısına, rekonstrüksiyonlarına ve etnografik özelliklerine odaklanan bu çalışmada, temel ve yardımcı bulgular arasında sadece Eleke Sazı-2-7, Şilikti-3-1 ve Taqsay-1-6 adlı buluntu ortamlarının materyali yüzeysel olarak kullanılmıştır.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları üzerine gerçekleşen araştırmaların bir başka kategorisi, tek bir kurganın veya kurgan bölgesinin materyalinin monografik olarak işlendiği çalışmalardır. Söz konusu çalışmaların kalitesinin yüksek seviyesi, bu tez çalışmasının başarısı açısından da oldukça önemli bir faktördür. Bahsi geçen yayınların tamamı materyalin ortaya çıktığı kurganda veya kurgan bölgesinde kazı ve araştırma çalışmalarını yapan arkeologlar tarafından hazırlanmıştır (Tablo 59).

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları üzerine gerçekleşen araştırmaların bir başka kategorisi, buluntuların yer aldığı müzeler tarafından hazırlanmış olan katalog çalışmalarıdır. Söz konusu çalışmaların önemli bir kısmı yayınlanmamış olan müze envanterleridir. Bu tür yayınlar katalog bilgilerini net olarak sunmaları bakımından tez çalışmasının temel destekçilerindedir.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları üzerine ortaya çıkan bu durum, literatürün analizini yapmaya imkân tanımıştır. Literatürün konuda eksik kaldığı durumlar şu şekilde sıralanabilir:

- 1) Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarının tamamını konu edinen herhangi bir yayın bulunmamaktadır. Tüm yayınlarına odaklanıldığında, bu konunun tamamına odaklanan bir araştırmacı da yoktur.
- 2) Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları üzerine oluşturulan herhangi bir yayında, bu konu üzerine olması zorunlu bilgiler sunan Ahameniş Saka rölyefleri kapsamlı olarak kullanılmamıştır.
- 3) Kazakistan'da yapılan çalışmalarda Rusya idari sınırları içinde yer alan materyal sınırlı olarak kullanılmaktadır. Rusya'da yapılan çalışmalarda Kazakistan idari sınırları içinde yer alan materyal oldukça sınırlı olarak kullanılmıştır. Bu iki ülkede yapılan araştırmalarda İran'daki materyaller üzerine yapılan araştırma sayısı ise yok denecek kadar azdır.

Literatürün başarılı olduğu ve bu tez çalışmasına katkıda bulunduğu durumlar ise şu şekildedir:

- 1) Tek bir altın giyim kuşam kompozisyonuna, kurgana veya kurgan bölgesine odaklanan yayınlar oldukça kapsamlı bilgiler sunmaktadır ve kalite olarak yüksek seviyededir.
- 2) Materyalin çoğunluğunun 2000 yılı sonrasında ortaya çıkmış olması, bu kaynakların bilgilerinin, görsellerinin ve video kayıtlarının ulaşılabilir olmasına imkân sağlamıştır.
- 3) Ortaya çıkan materyalin katalogları ve raporları hem sahibi arkeolog hem de bulunduğu müze personeli tarafından kaliteli olarak hazırlanarak sunulmuştur.

Tez çalışması literatür ile karşılaştırıldığında, aşağıdaki özellikleri sebebi ile literatüre katkıda bulunmaktadır:

- 1) Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları kavramını bilimsel dolaşıma eklemek; kavramın tanımını yapmak, özelliklerini belirlemek, unsurlarını ve bu unsurların özelliklerini ortaya çıkarmak

- 2) Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarını tek bir çerçevede sunmak, bu ölçekte karşılaşılan altın giyim kuşam kompozisyonlarının özelliklerini sistematik olarak ortaya çıkarmak
- 3) Erken Saka Dönemi Tarbağatay ve Saryarqa buluntu sahaları ölçeğinde karşılaşılan altın giyim kuşam kompozisyonları ile ilgili tüm bilgi ve özellikleri ayrıntılı olarak sunmak
- 4) Erken Saka Dönemi Tarbağatay ve Saryarqa buluntu sahaları ölçeğinde karşılaşılan altın giyim kuşam kompozisyonlarını açıklamada karşılaşılan sorunları yardımcı bulgulardan faydalanarak tartışmak
- 5) Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarının öğelerinin kataloğu hazırlamak

1. BÖLÜM: MATERYAL

1.1. TEMEL BULGULARIN ORTAYA ÇIKTIĞI BULUNTU ORTAMLARI

1.1.1. Eleke Sazı Kurgan Bölgesi

1.1.1.1. Eleke Sazı Kurgan Bölgesi, 2 Numaralı Kurgan Alanı, 4 Numaralı Kurgan (Eleke Sazı-2-4)

Ortaya Çıktığı Konum ve Buluntu Ortamı: Eleke Sazı Kurgan Bölgesi Kazakistan, Abay oblası, Aqsuwat awdanı, Kökjıra köyü arazisinde bulunmaktadır (Oralbay, 2016, ss. 98-101; Samaşev vd., 2018, s. 8; Samaşev, 2019b, ss. 38-39, 42; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 90). Eleke Sazı-2-4 altın giyim kuşam kompozisyonu Eleke Sazı Kurgan Bölgesi, 2 numaralı kurgan alanı, 4 numaralı kurganda ortaya çıkmıştır (Samaşev, 2018b, s. 109; Samaşev vd., 2018, s. 8; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 90; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, ss. 129-130; Samaşev, 2019b, s. 42)

Tarihlendirme ve Mensubiyetlendirme: Kurgan buluntuları MÖ 8. yüzyıla tarihlenmektedir ve Sakalar ile ilişkilendirilmektedir (Samaşev, 2018b, s. 112, 2019b, s. 37; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 90; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, ss. 130, 136).

Kazı ve Araştırma Çalışmaları: Kurganda kazı ve araştırma çalışmaları 2018 yılında, «Berel» Memlekettik Tariyxiy-Mädeniy Müwzey-Qorığı» Ekspediysiyası tarafından, Z. Samaşev yönetiminde yapılmıştır (Samaşev, 2018b, s. 109; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 90; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, ss. 127, 136).

Kurganın Yapısı: Kurganın kazı öncesi çapı 33.25 metre, yüksekliği 1.6 metredir (Samaşev, 2019b, s. 42).

Buluntu Ortamındaki Soygun Durumu: Kurgan kısmen soyguna uğramıştır. Bu soygun altın giyim kuşam kompozisyonunun olduğu bölgeyi etkilememiştir (Samaşev vd., 2018, s. 11; Samaşev, 2019b, ss. 43-44; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 90).

İskelet(ler)in Durumu: Kurganda genetik testler sonucunda aralarında kan bağı bulunduğu tespit edilen iki bireye ait iskelet kalıntıları ve bir adet gömü buluntusuna ulaşılmıştır (Samaşev vd., 2018, s. 12; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 90; Samaşev, 2019b, ss. 45-47). İskeletlerden birincisi 14-15 yaşlarında kız çocuğu bireye aittir. Bu iskeletin bulunduğu bölge ağır şekilde soyguna uğramıştır. Soygun sonucunda iskeletin önemli bir kısmı ve birkaçı hariç buluntuların tamamı ortadan kalkmıştır (Samaşev, 2018b, ss. 110-111; Samaşev vd., 2018, s. 13; Samaşev, 2019b, ss. 45-46; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 90). İskeletlerden ikincisi 17-18 yaşlarında erkek bireye aittir. Bu iskeletin olduğu bölge soygundan korunmuştur. İskelet, başı batıya bakacak şekilde ve sırtüstü gömülmüştür (Samaşev, 2018b, s. 111; Samaşev vd., 2018, s. 13; Samaşev, 2019b, s. 46; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 90). İskelet bölgesinde çürümüş ahşap kalıntılara rastlanmıştır. Bu durum, bireyin ahşap bir mezar odası içinde kurgana yerleştirildiği sonucunu ortaya çıkartmaktadır (Samaşev, 2019b, s. 47). Bu iskelet ile çıkan altın giyim kuşam kompozisyonu tez çalışmasının temel bulgularından birisidir. İki iskelet buluntusuna ek olarak, kurganda ortaya çıkan gömüde, insan giyim kuşam buluntularına ulaşılmıştır (Samaşev, 2018b, s. 114; Samaşev vd., 2018, s. 11; Samaşev, 2019b, s. 44). Söz konusu gömünün buluntuları, tez çalışmasında, referans bulgular arasında değerlendirilmiştir.

Buluntuların Korunduğu Müze: Kurgana ait buluntular, günümüzde Şığıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxıy-Ölketanuw Müwzeyi adlı müzede korunmaktadır.

Buluntuların Tez Çalışmasının Yazarı Tarafından İncelenme Durumu: Eleke Sazı-2-4 altın giyim kuşam kompozisyonunun buluntuları, tez çalışmasının yazarı tarafından, korunduğu müzede fiziksel olarak incelenmiştir. Müze bünyesinde bulunan, kurgan ile ilgili kazı raporları ve kataloglar alınarak tez çalışmasında kullanılmıştır. Kurganda kazı çalışmalarını gerçekleştiren Samaşev'den ve kazı ekibindeki diğer bazı arkeologlardan, literatür kaynaklarında olmayan bilgiler temin edilmiştir.

Buluntuların Yer Aldığı Kataloglar: Altın giyim kuşam kompozisyonuna ait buluntular, tez çalışmasında, Katalog 1 ile Katalog 18 numaralı kataloglar aralığında gösterilmiştir.

Şekiller:

Şekil 1 Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamının kazı sırasında tepeden görünümü

Şekil Kaynağı: Samaşev özel arşivi

Şekil 2 Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamının mezar odasının kazı sırasında tepeden görünümü

Şekil Kaynağı: Samaşev özel arşivi

Şekil 3 Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamında karşılaşılan iskeletin ve altın giyim kuşam kompozisyonu buluntularının kazı sırasında görünümü (genel görünüm)

Şekil Kaynağı: Samaşev özel arşivi

Şekil 4 Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamında karşılaşılan iskeletin ve altın giyim kuşam kompozisyonu buluntularının kazı sırasında görünümü (baş ve gövde bölgesi)

Şekil Kaynağı: Samaşev özel arşivi

Şekil 5 Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamında karşılaşılan iskeletin ve altın giyim kuşam kompozisyonu buluntularının kazı sırasında görünümü (bacak bölgesi)

Şekil Kaynağı: Samaşev özel arşivi

Şekil 6 Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamında karşılaşılan iskeletin ve altın giyim kuşam kompozisyonu buluntularının kazı sırasında görünümü (ok takımının olduğu bölge)

Şekil Kaynağı: Samaşev özel arşivi

Şekil 7 Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamında karşılaşılan iskeletin ve altın giyim kuşam kompozisyonu buluntularının kazı sırasında görünümü (kama buluntusunun tepe kısmı bölgesi)

Şekil Kaynağı: Samaşev özel arşivi

1.1.1.2. Eleke Sazı Kurgan Bölgesi, 2 Numaralı Kurgan Alanı, 7 Numaralı Kurgan (Eleke Sazı-2-7)

Ortaya Çıktığı Konum ve Buluntu Ortamı: Eleke Sazı-2-7 altın giyim kuşam kompozisyonu Eleke Sazı Kurgan Bölgesi, 2 numaralı kurgan alanı, 7 numaralı kurganda ortaya çıkmıştır (Oralbay, 2016, ss. 98-101, 2018, s. 26).

Tarihlendirme ve Mensubiyetlendirme: Kurgan buluntuları MÖ 8. ile MÖ 7. yüzyıllar aralığına tarihlenmektedir ve Sakalar ile ilişkilendirilmektedir (Oralbay, 2016, ss. 119-121, 2018, s. 28).

Kazı ve Araştırma Çalışmaları: Kurganda kazı ve araştırma çalışmaları 2016 yılında, Ä. X. Marğulan Atındağı Arxeologiyıya İynstıtyüwtı tarafından, E. Oralbay yönetiminde yapılmıştır (Oralbay, 2016, s. 83, 2018, ss. 26, 98-101).

Kurganın Yapısı: Kurganın kazı öncesi çapı 32 metre, yüksekliği 2.2 metredir (Oralbay, 2016, ss. 102-108).

Buluntu Ortamındaki Soygun Durumu: Kurgan ağır seviyede soyguna uğramıştır. Oralbay ilk soygunun bireyin çağdaşı dönemde olduğunu tahmin etmektedir (Oralbay, 2016, ss. 102-109, 2018, ss. 26-27).

İskelet(ler)in Durumu: Kurganda bir bireye ait iskelet kalıntlarına ulaşılmıştır. Bu iskelet 35-40 yaşlarında erkek bireye aittir (Oralbay, 2016, ss. 112-118, 2018, s. 28). İskeletin bulunduğu bölgedeki soygun sebebi ile iskeletin giyim kuşam kompozisyonu buluntularının önemli bir kısmı ortadan kalkmıştır. İskelet ile çıkan giyim kuşam kompozisyonu tez çalışmasının temel bulgularından birisidir.

Buluntuların Korunduğu Müze: Kurgana ait buluntular, günümüzde Şığıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi adlı müzede korunmaktadır.

Buluntuların Tez Çalışmasının Yazarı Tarafından İncelenme Durumu: Eleke Sazı-2-7 altın giyim kuşam kompozisyonunun buluntuları, tez çalışmasının yazarı tarafından, korunduğu müzede fiziksel olarak incelenmiştir. Müze bünyesinde bulunan, kurgan ile ilgili kazı raporları ve kataloglar alınarak tez çalışmasında kullanılmıştır.

Buluntuların Yer Aldığı Kataloglar: Altın giyim kuşam kompozisyonuna ait buluntular, tez çalışmasında, Katalog 19 ile Katalog 22 numaralı kataloglar aralığında gösterilmiştir.

Şekiller:

Şekil 8 Eleke Sazı-2-7 adlı buluntu ortamı kazı öncesi görünümü

Şekil Kaynağı: Şığıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi

Şekil 9 Eleke Sazı-2-7 adlı buluntu ortamı kazı sırasında görünümü

Şekil Kaynağı: Şığıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi

Şekil 10 Eleke Sazı-2-7 adlı buluntu ortamı ok ucu ve sadak süslemesinin görünümü

Şekil Kaynağı: Şığıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi

1.1.2. Şilikti Kurgan Bölgesi

1.1.2.1. Şilikti Kurgan Bölgesi, 3 Numaralı Kurgan Alanı, 1 Numaralı Kurgan (Şilikti-3-1)

Ortaya Çıktığı Konum ve Buluntu Ortamı: Şilikti Kurgan Bölgesi Kazakistan, Şığıs Qazaqstan oblısı, Zaysan awdanı, Şilikti köyü arazisinde bulunmaktadır (Çernikov, 1965, ss. 9, 10; Tolewbayev, 2018b, ss. 191, 194). Şilikti-3-1 altın giyim kuşam kompozisyonu Şilikti Kurgan Bölgesi, 3 numaralı kurgan alanı, 1 numaralı kurganda ortaya çıkmıştır (Tolewbayev, 2018b, ss. 191, 194).

Tarihlendirme ve Mensubiyetlendirme: Kurgan buluntuları MÖ 8. ile MÖ 7. yüzyıllar aralığına tarihlenmektedir ve Sakalar ile ilişkilendirilmektedir (Skripkin & Kovalyuh, 2018, s. 500; Slyusarenko & Panuşkina, 2018, s. 498; Tolewbayev, 2018b, s. 208).

Kazı ve Araştırma Çalışmaları: Kurganda kazı ve araştırma çalışmaları 2003 yılında, Äl-Farabıy Atındağı Qazaq Ulttıq Uwniyversiyeteti Arxeologıyyalıq Ekspediytsiyyası tarafından, Ä. Tolewbayev yönetiminde yapılmıştır (Tolewbayev, 2018a, s. 23, 2018b, s. 191).

Kurganın Yapısı: Kurganın kazı öncesi çapı 99 metre, yüksekliği 7.9 metredir (Tolewbayev, 2018a, s. 121).

Buluntu Ortamındaki Soygun Durumu: Kurgan orta derecede soyguna uğramıştır (Tolewbayev, 2018a, ss. 125, 143, 145, 159, 162, 195, 197, 207, 213, 2018b, ss. 194, 208).

İskelet(ler)in Durumu: Kurganda bir bireye ait iskelet kalıntılarına ulaşılmıştır. Bu iskelet 30-35 yaşlarında erkek bireye aittir. İskelet ile çıkan giyim kuşam kompozisyonu tez çalışmasının temel bulgularından birisidir (İysmaguwlova, 2018, s. 407).

Buluntuların Korunduğu Müze: Kurgana ait buluntular, günümüzde Qazaqstan Respüwblykası Memlekettik Ortalıq Müwzeyi adlı müzede korunmaktadır.

Buluntuların Tez Çalışmasının Yazarı Tarafından İncelenme Durumu: Şilikti-3-1 altın giyim kuşam kompozisyonunun buluntuları, tez çalışmasının yazarı tarafından, korunduğu müzede görme yoluyla incelenmiştir. Müze bünyesinde bulunan, kurgan ile

İlgili kataloglar alınarak tez çalışmasında kullanılmıştır. Kurganda kazı çalışmalarını gerçekleştiren Tolewbayev'den ve kazı ekibindeki diğer bazı arkeologlardan, literatür kaynaklarında olmayan bilgiler temin edilmiştir.

Buluntuların Yer Aldığı Kataloglar: Altın giyim kuşam kompozisyonuna ait buluntular, tez çalışmasında, Katalog 23 ile Katalog 37 numaralı kataloglar aralığında gösterilmiştir.

Şekiller:

Şekil 11 Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamının kazı öncesi görünümü

Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi

Şekil 12 Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamının ahşap yapısının görünümü

Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi

Şekil 13 Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamının taş yapısının görünümü

Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi özel arşivi

Şekil 14 Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamının ahşap ve taş yapısının beraber görünümü

Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi özel arşivi

Şekil 15 Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamının ahşap ve taş yapısının görünümü (yakından)

Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi özel arşivi

Şekil 16 Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamının dromos yapısının görünümü

Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi özel arşivi

Şekil 17 Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamındaki rastgele bir şekilde konulmuş bazı iskelet kalıntılarının görünümü

Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi özel arşivi

Şekil 18 Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamındaki bazı buluntuların görünümü

Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi özel arşivi

1.1.2.2. Şilikti Kurgan Bölgesi, 1 Numaralı Kurgan Alanı, 16 Numaralı Kurgan (Şilikti-1-16)

Ortaya Çıktığı Konum ve Buluntu Ortamı: Şilikti-1-16 altın giyim kuşam kompozisyonu Şilikti Kurgan Bölgesi, 1 numaralı kurgan alanı, 16 numaralı kurganda ortaya çıkmıştır (İysakiyna, 2017; Tolewbayev, 2018a, s. 49).

Tarihlendirme ve Mensubiyetlendirme: Kurgan buluntuları MÖ 8. ile MÖ 7. yüzyıllar aralığına tarihlenmektedir ve Sakalar ile ilişkilendirilmektedir (İysakiyna, 2017; Tolewbayev, 2018a, s. 53).

Kazı ve Araştırma Çalışmaları: Kurganda kazı ve araştırma çalışmaları 2016 yılında, Tolewbayev yönetiminde yapılmıştır (Tolewbayev, 2016, ss. 5, 47; İysakiyna, 2017; Tolewbayev, 2018b, s. 194).

Kurganın Yapısı: Kurganın kazı öncesi çapı 88 metre, yüksekliği 8.6 metredir (Tolewbayev, 2016, s. 49; İysakiyna, 2017; Tolewbayev, 2018a, s. 49).

Buluntu Ortamındaki Soygun Durumu: Kurgan orta derecede soyguna uğramıştır (Tolewbayev, 2016, s. 88; İysakiyna, 2017; Tolewbayev, 2018a, s. 49).

İskelet(ler)in Durumu: Kurganda iki bireye ait iskelet kalıntılarına ulaşılmıştır (Tolewbayev, 2016, ss. 81-86). Bu iskeletlerden birincisi erkek bireye aittir. İskelet kurganın güney duvarı bölgesinde ele geçirilmiştir. Kafatası, mezar yapısındaki bir kütüğün üzerine düşmesi sebebi ile, büyük oranda parçalanmıştır. İskeletin kalan kısmının çeşitli yerlerinde mezar yapısının çökmesi sonucu yıpranmalar gözlenmektedir. Bu iskelete ait giyim kuşam kompozisyonu buluntusu yoktur (Tolewbayev, 2016, ss. 81-83). İskeletlerden ikincisi bir başka erkek bireye aittir. Bu iskeletin olduğu bölge soygundan orta seviyede etkilenmiştir. Tolewbayev kemiklerin kurganda bulunduğu yere sonradan toplu ve dağınık bir şekilde koyulduğunu vurgulamaktadır (Tolewbayev, 2016, ss. 81-83, 2018a, s. 49). Bulgular kurgandan çıkan giyim kuşam kompozisyonu buluntularının bu iskelete ait olduğunu kanıtlamaktadır. Çünkü söz konusu buluntular bu iskeletin olduğu bölgeden çıkmıştır. İskelet ile çıkan giyim kuşam kompozisyonu tez çalışmasının temel bulgularından birisidir.

Buluntuların Korunduğu Müze: Kurgana ait buluntular, günümüzde Şığıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxıy-Ölketanuw Müwzeyi adlı müzede korunmaktadır.

Buluntuların Tez Çalışmasının Yazarı Tarafından İncelenme Durumu: Şilikti-1-16 altın giyim kuşam kompozisyonunun buluntuları, tez çalışmasının yazarı tarafından, korunduğu müzede fiziksel olarak incelenmiştir. Müze bünyesinde bulunan, kurgan ile ilgili kazı raporları ve kataloglar alınarak tez çalışmasında kullanılmıştır. Kurganda kazı çalışmalarını gerçekleştiren Tolewbayev'den ve kazı ekibindeki diğer bazı arkeologlardan, literatür kaynaklarında olmayan bilgiler temin edilmiştir.

Buluntuların Yer Aldığı Kataloglar: Altın giyim kuşam kompozisyonuna ait buluntular, tez çalışmasında, Katalog 38 ile Katalog 47 numaralı kataloglar aralığında gösterilmiştir.

Şekiller:

Şekil 19 Şilikti-1-16 adlı buluntu ortamı kazı öncesi görünümü

Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi

Şekil 20 Şilikti-1-16 adlı buluntu ortamının taş yapısının görünümü

Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi

Şekil 21 Şilikti-1-16 adlı buluntu ortamının ahşap yapısının görünümü

Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi

1.1.2.3. Şilikti Kurgan Bölgesi, 5 Numaralı Kurgan (Çernikov'un Numaralandırmasına Göre), (Şilikti-5)

Ortaya Çıktığı Konum ve Buluntu Ortamı: Şilikti-5 altın giyim kuşam kompozisyonu Şilikti Kurgan Bölgesi, 5 numaralı kurganda ortaya çıkmıştır (Çernikov, 1965, s. 8).

Tarihlendirme ve Mensubiyetlendirme: Kurgan buluntuları MÖ 7. ile MÖ 6. yüzyıllar aralığına tarihlenmektedir ve Sakalar ile ilişkilendirilmektedir (Çernikov, 1965, ss. 46-51).

Kazı ve Araştırma Çalışmaları: Kurganda kazı ve araştırma çalışmaları 1960 yılında, Vostočno-Kazahstanskoy Ekspeditsiyey Leningradskogo Otdeleniya İnstituta Arheologii AN SSSR tarafından, S. Çernikov yönetiminde yapılmıştır (Çernikov, 1965, ss. 7-10, 13)

Kurganın Yapısı: Kurganın kazı öncesi çapı 66 metre, yüksekliği 6 metredir (Çernikov, 1965, s. 13).

Buluntu Ortamındaki Soygun Durumu: Kurgan orta derecede soyguna uğramıştır. Çernikov bu soygunun mezar oluşturulduktan yaklaşık 50 yıl sonra yapıldığını tahmin etmektedir (Çernikov, 1965, ss. 8, 13, 17, 19, 21, 31).

İskelet(ler)in Durumu: Kurganda iki bireye ait iskelet kalıntılarına ulaşılmıştır. Altın giyim kuşam buluntularının, dağınık ele geçirildiği için, hangi iskelete ait olduğu belirsizdir (Çernikov, 1965, ss. 21, 24). Bu giyim kuşam kompozisyonu tez çalışmasının temel bulgularından birisidir.

Buluntuların Korunduğu Müze: Kurgana ait buluntular, günümüzde Gosudarstvennyy Ermitaj adlı müzede korunmaktadır (Çernikov, 1965, s. 43).

Buluntuların Tez Çalışmasının Yazarı Tarafından İncelenme Durumu: Şilikti-5 altın giyim kuşam kompozisyonunun buluntularının korunduğu müzede, tez çalışmasının yazarı tarafından, araştırma gerçekleştirilmiştir. Ancak buluntular sergilenmediği için, tez çalışmasının yazarının buluntuları görme imkânı olmamıştır. Müze bünyesinde bulunan, kurgan ile ilgili kataloglar, müzeden talep edilmiş ancak olumlu bir sonuç alınamamıştır. Şilikti-5 altın giyim kuşam kompozisyonu ile ilgili tüm bilgiler, Çernikov'un 1965'te yayımlanmış olan "Zagadka Zolotogo Kurgana. Gde Ĭ Kogda Zarodilos «Skifskoye Ĭskusstvo »" adlı kitabındaki (Çernikov, 1965) ve A. Alekseev'in 2012'de yayımlanmış olan "Zoloto Skifskih Tsarey Ĭz Sobraniya Ermitaja" adlı katalog çalışmasındaki (Alekseev, 2012) bilgiler kullanılarak sunulmuştur.

Buluntuların Yer Aldığı Kataloglar: Altın giyim kuşam kompozisyonuna ait buluntular, tez çalışmasında, Katalog 48 ile Katalog 69 numaralı kataloglar aralığında gösterilmiştir.

Şekiller:

Şekil 22 Şilikti-5 adlı buluntu ortamı kazı öncesi görünümü
Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965, s. 14)

1.1.2.4. Şilikti Kurgan Bölgesi, 7 Numaralı Kurgan (Çernikov'un Numaralandırmasına Göre), (Şilikti-7)

Ortaya Çıktığı Konum ve Buluntu Ortamı: Şilikti-7 altın giyim kuşam kompozisyonu Şilikti Kurgan Bölgesi, 7 numaralı kurganda ortaya çıkmıştır (Çernikov, 1965, s. 11; Semenov, 1965, s. 186).

Tarihlendirme ve Mensubiyetlendirme: Kurgan buluntuları MÖ 6. ile MÖ 5. yüzyıllar aralığına tarihlenmektedir ve Sakalar ile ilişkilendirilmektedir (Çernikov, 1965, s. 11).

Kazı ve Araştırma Çalışmaları: Kurganda kazı ve araştırma çalışmaları 1949 yılında, Vostočno-Kazahstanskoy Ekspeditsiyey LOİA AN SSSR tarafından, Çernikov yönetiminde yapılmıştır (Çernikov, 1965, s. 11).

Kurganın Yapısı: Kurganın kazı öncesi çapı 42 metre, yüksekliği 3 metredir (Semenov, 1965, s. 186).

Buluntu Ortamındaki Soygun Durumu: Kurgan ağır derecede soyguna uğramıştır. Semenov kazı sırasında soygun izlerinin tespit edilemediğini ancak soygunun büyük olasılıkla ahşap sanduka düşmeden önce ancak iskelet tamamen çürüdüktan sonra olduğunu iletmiştir (Semenov, 1965, s. 188).

İskelet(ler)in Durumu: Kurganda bir bireye ait iskelet kalıntlarına ulaşılmıştır. Bu iskelet, yaşı ileri bir bireye aittir. İskeletin kemiklerine dağılmış durumda iken ulaşılmıştır (Semenov, 1965, s. 187). İskelet ile çıkan giyim kuşam kompozisyonu tez çalışmasının temel bulgularından birisidir.

Buluntuların Korunduğu Müze: Kurgana ait buluntular, günümüzde Qazaqstan Respüwblıykası Memlekettik Ortalıq Müwzeyi adlı müzede korunmaktadır.

Buluntuların Tez Çalışmasının Yazarı Tarafından İncelenme Durumu: Şilikti-7 altın giyim kuşam kompozisyonunun buluntuları, tez çalışmasının yazarı tarafından, korunduğu müzede görme yoluyla incelenmiştir. Müze bünyesinde bulunan, kurgan ile ilgili kataloglar alınarak tez çalışmasında kullanılmıştır.

Buluntuların Yer Aldığı Kataloglar: Altın giyim kuşam kompozisyonuna ait buluntular, tez çalışmasında, Katalog 70 ile Katalog 74 numaralı kataloglar aralığında gösterilmiştir.

1.1.3. Taldı Kurgan Bölgesi

1.1.3.1. Taldı Kurgan Bölgesi, 2 Numaralı Kurgan Alanı, 5 Numaralı Kurgan (Taldı-2-5)

Ortaya Çıktığı Konum ve Buluntu Ortamı: Taldı Kurgan Bölgesi Kazakistan, Qarağandı oblısı, Qarqaralı awdanı, Q. Amanjolov köyü arazisinde bulunmaktadır (Beysenov, 2014, s. 107). Taldı-2-5 altın giyim kuşam kompozisyonu Taldı Kurgan Bölgesi, 2 numaralı kurgan alanı, 5 numaralı kurganda ortaya çıkmıştır (Beysenov, 2011, ss. 14-15, 2014, s. 113).

Tarihlendirme ve Mensubiyetlendirme: Kurgan buluntuları MÖ 7. ile MÖ 6. yüzyıllar aralığına tarihlenmektedir ve Sakalar ile ilişkilendirilmektedir (Beysenov, 2011, s. 28).

Kazı ve Araştırma Çalışmaları: Kurganda kazı ve araştırma çalışmaları 2009-2010 yıllarında, Ä. X. Marğulan Atındağı Arxeologıyya İynstıytüwtı Arxeologıyyalıq Ekspedıytsıyyası tarafından, A. Beysenov yönetiminde yapılmıştır (Beysenov, 2011, s. 21, 2014, s. 102).

Kurganın Yapısı: Kurganın kazı öncesi çapı 30 metre, yüksekliği 2.1 metredir (Beysenov vd., 2011, s. 21).

Buluntu Ortamındaki Soygun Durumu: Kurgan orta derecede soyguna uğramıştır (Beysenov, 2014, s. 107).

İskelet(ler)in Durumu: Kurganda bir bireye ait iskelet kalıntılarına ulaşılmıştır. Bu iskelet 30-35 yaşlarında erkek bireye aittir (Beysenov, 2011, s. 14).

Buluntuların Korunduğu Müze: Kurgana ait buluntular, günümüzde Qazaqstan Respublikasının Ultıq Müwzeyi adlı müzede korunmaktadır.

Buluntuların Tez Çalışmasının Yazarı Tarafından İncelenme Durumu: Taldı-2-5 altın giyim kuşam kompozisyonunun buluntuları, tez çalışmasının yazarı tarafından, korunduğu müzede fiziksel olarak incelenmiştir. Müze bünyesinde bulunan, kurgan ile ilgili kataloglar alınarak tez çalışmasında kullanılmıştır. Kurganda kazı çalışmalarını gerçekleştiren Beysenov'dan ve kazı ekibindeki diğer bazı arkeologlardan, literatür kaynaklarında olmayan bilgiler temin edilmiştir.

Buluntuların Yer Aldığı Kataloglar: Altın giyim kuşam kompozisyonuna ait buluntular, tez çalışmasında, Katalog 75 ile Katalog 95 numaralı kataloglar aralığında gösterilmiştir.

1.1.3.2. Taldı Kurgan Bölgesi, 2 Numaralı Kurgan Alanı, 2 Numaralı Kurgan (Taldı-2-2)

Ortaya Çıktığı Konum ve Buluntu Ortamı: Taldı-2-2 altın giyim kuşam kompozisyonu Taldı Kurgan Bölgesi, 2 numaralı kurgan alanı, 2 numaralı kurganda ortaya çıkmıştır (Beysenov, 2011, ss. 14-15, 2014, s. 113).

Tarihlendirme ve Mensubiyetlendirme: Kurgan buluntuları MÖ 7. yüzyılın ortasına veya sonuna tarihlenmektedir ve Sakalar ile ilişkilendirilmektedir (Beysenov, 2011, s. 28).

Kazı ve Araştırma Çalışmaları: Kurganda kazı ve araştırma çalışmaları 2009-2010 yıllarında, Ä. X. Marğulan Atındağı Arxeologıyya İynstıytüwtı Arxeologıyyalıq Ekspedıytsıyyası tarafından, Beysenov yönetiminde yapılmıştır (Beysenov, 2011, s. 21, 2014, ss. 102, 107).

Kurganın Yapısı: Kurganın kazı öncesi çapı 55 metre, yüksekliği 3.5 metredir (Beysenov vd., 2011, s. 21).

Buluntu Ortamındaki Soygun Durumu: Kurgan ağır derecede soyguna uğramıştır (Beysenov vd., 2011, s. 21).

İskelet(ler)in Durumu: Kurganda iki bireye ait iskelet kalıntlarına ulaşılmıştır. Bu iskeletlerden birincisi 50-55 yaşlarında erkek bireye aittir. İskeletlerden ikincisi 50-55 yaşlarında kadın bireye aittir (Beysenov, 2011, s. 14).

Buluntuların Korunduğu Müze: Kurgana ait buluntular, günümüzde Qazaqstan Respüwblykasınıñ Ulttıq Müwzeyi adlı müzede korunmaktadır.

Buluntuların Tez Çalışmasının Yazarı Tarafından İncelenme Durumu: Taldı-2-2 altın giyim kuşam kompozisyonunun buluntuları, tez çalışmasının yazarı tarafından, korunduğu müzede fiziksel olarak incelenmiştir. Müze bünyesinde bulunan, kurgan ile ilgili kataloglar alınarak tez çalışmasında kullanılmıştır. Kurganda kazı çalışmalarını gerçekleştiren Beysenov'dan ve kazı ekibindeki diğer bazı arkeologlardan, literatür kaynaklarında olmayan bilgiler temin edilmiştir.

Buluntuların Yer Aldığı Kataloglar: Giyim kuşam kompozisyonuna ait buluntular, tez çalışmasında, Katalog 96 ile Katalog 100 numaralı kataloglar aralığında gösterilmiştir.

1.2. YARDIMCI BULGULARIN ORTAYA ÇIKTIĞI BULUNTU ORTAMLARI

1.2.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

1.2.1.1. Arjan Kurgan Bölgesi, 2 Numaralı Kurgan Kompleksi, 5 Numaralı Kurgan, 1 ve 2 Numaralı İskeletler (Arjan-2-5-1), (Arjan-2-5-2)

Ortaya Çıktığı Konum ve Buluntu Ortamı: Arjan Kurgan Bölgesi Rusya, Tuva Cumhuriyeti, Turan şehri, Arjan köyü arazisinde bulunmaktadır (Çugunov vd., 2017a, s. 18; Pustovoytov, 2017a, ss. 7-8). Arjan-2-5-1, Arjan-2-5-2 altın giyim kuşam

kompozisyonları Arjan Kurgan Bölgesi, 2 numaralı kurgan kompleksi, 5 numaralı kurganda yan yana durumda ortaya çıkmıştır.

Tarihlendirme ve Mensubiyetlendirme: Kurgan buluntuları MÖ 7. yüzyıla tarihlenmektedir ve Sakalar ile ilişkilendirilmektedir (Zaytseva vd., 2017, s. 179; Pustovoytov, 2017b, s. 180; Hoysner & Slyusarenko, 2017, s. 185; Godehardt & Şellenberg, 2017, s. 222; Parzinger, 2017, ss. 305, 310, 318; Çikişeva, 2017, s. 257).

Kazı ve Araştırma Çalışmaları: Kurgan kompleksinde kazı ve araştırma çalışmaları 2000-2004 yılları arasında, Gosudarstvennyy Ermitaj ile Deutsches Archäologisches Institut iş birliği tarafından, K. Çugunov ve H. Parzinger yönetiminde yapılmıştır (Çugunov, 2017, s. 80; Çugunov vd., 2017a, ss. 21, 24).

Kurganın Yapısı: Kurgan kompleksinin kazı öncesi çapı 80 metre, yüksekliği 2 metredir. Kompleksin içinde çok sayıda kurgan ve gömü ile karşılaşmaktadır. Altın giyim kuşam kompozisyonlarına 5 numaralı kurganda ulaşılmıştır (Çugunov vd., 2017a, ss. 18, 23).

Buluntu Ortamındaki Soygun Durumu: Kurgan kompleksindeki 5 numaralı kurgan soyguna uğramamıştır. Ayrıca mezar odası çökmemiştir. Bu durum, iskeletlere tam olarak, gömüldükleri konumda ulaşılmasına imkân sağlamıştır (Çugunov vd., 2017b, s. 33).

İskelet(ler)in Durumu: Kurganda iki bireye ait iskelet kalıntılarına ulaşılmıştır. Birinci iskelet (Arjan-2-5-1) 40-50 yaşlarında erkek bireye aittir. İkinci iskelet (Arjan-2-5-2) 30-35 yaşlarında kadın bireye aittir. İki iskelet mezar odasına yan yana olacak şekilde ve altın giyim kuşam kompozisyonları ile beraber yerleştirilmişlerdir (Çugunov vd., 2017b, ss. 32-35).

Buluntuların Korunduğu Müze: Kurgana ait buluntular, günümüzde Natsionalnyy Muzey im. Aldan-Maadır ve Gosudarstvennyy Ermitaj adlı müzelerde korunmaktadır.

Buluntuların Yer Aldığı Kataloglar: Altın giyim kuşam kompozisyonuna ait buluntular, tez çalışmasında, Katalog 101 ile Katalog 201 numaralı kataloglar aralığında gösterilmiştir.

Şekiller:

Şekil 23 Arjan-2-5 adlı buluntu ortamının ahşap mezar odasının kazı sırasındaki görünümü

Şekil Kaynağı: (Çugunov vd., 2017b, s. 28)

Şekil 24 Arjan-2-5-1, 2 adlı altın giyim kuşam kompozisyonlarının kazı sırasındaki görünümü

Şekil Kaynağı: (Çugunov vd., 2017b, s. 33)

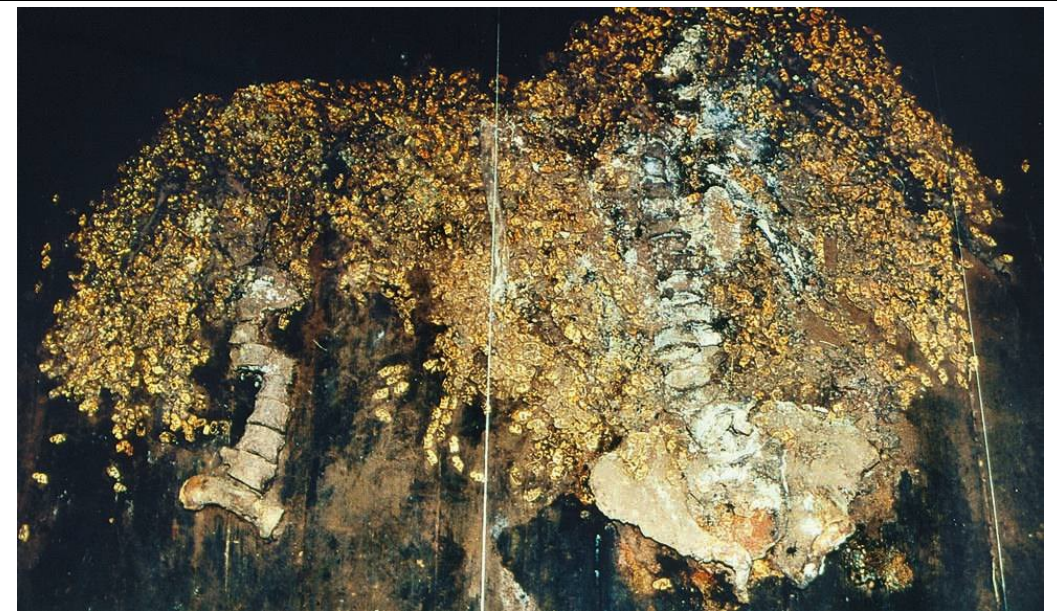
Şekil 25 Arjan-2-5-1 adlı altın giyim kuşam kompozisyonunun baş ve gövde kısımlarının görünümü

Şekil Kaynağı: (Çugunov vd., 2017b, s. 38)

Şekil 26 Arjan-2-5-1, 2 adlı altın giyim kuşam kompozisyonlarının gövde kısımlarının görünümü

Şekil Kaynağı: (Çugunov vd., 2017b, s. 42)

1.2.1.2. Çinge-Tey Kurgan Bölgesi, 1 Numaralı Kurgan Kompleksi, 9 Numaralı Kurgan (Çinge-Tey-1-9)

Ortaya Çıktığı Konum ve Buluntu Ortamı: Çinge-Tey Kurgan Kompleksi Rusya, Tuva Cumhuriyeti, Turan şehri, Piy-Hemskiy rayonu, Çkalovka köyü arazisinde bulunmaktadır. Çinge-Tey-1-9 altın giyim kuşam kompozisyonu Çinge-Tey Kurgan Bölgesi, 1 numaralı kurgan kompleksi, 9 numaralı kurganda ortaya çıkmıştır (Çugunov & Sutyagina, 2022, ss. 8-10; Çugunov, 2023, s. 25).

Tarihlendirme ve Mensubiyetlendirme: Kurgan buluntuları MÖ 7. yüzyılın sonu ile MÖ 6. yüzyılın ortaları aralığına tarihlenmektedir ve Sakalar ile ilişkilendirilmektedir (Çugunov & Sutyagina, 2022, ss. 8, 10; Çugunov, 2023, ss. 26, 30, 31).

Kazı ve Araştırma Çalışmaları: Kurganda kazı ve araştırma çalışmaları 2022 yılında, Yujno-Sibirskaya Ekspeditsiya tarafından, Çugunov yönetiminde yapılmıştır (Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 8; Çugunov, 2023, s. 25).

Kurganın Yapısı: Kurgan kompleksinin kazı öncesi çapı 70 metre, yüksekliği 2.3 metredir. Kompleksin içinde çok sayıda kurgan ve gömü ile karşılaşmaktadır. Altın giyim kuşam kompozisyonuna 9 numaralı kurganda ulaşılmıştır (Çugunov & Sutyagina, 2022, ss. 8-9; Çugunov, 2023, s. 25).

Buluntu Ortamındaki Soygun Durumu: Altın giyim kuşamın ortaya çıktığı kurgan soyguna uğramamıştır (Çugunov, 2023, s. 27, 2024, s. 214). Ancak iskelet ağır derecede bozulmuştur. Bunun sebebi mezar odası yapısının iskeletin üzerine çökmesidir (Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 12).

İskelet(ler)in Durumu: Kurganda bir bireye ait iskelet kalıntlarına ulaşılmıştır. Bu iskelet 20-25 yaşlarında erkek bireye aittir (Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 8; Çugunov, 2023, s. 27, 2024, ss. 214, 217).

Buluntuların Korunduğu Müze: Kurgana ait buluntular, günümüzde Gosudarstvennyy Ermitaj adlı müzede korunmaktadır.

Buluntuların Yer Aldığı Kataloglar: Altın giyim kuşam kompozisyonuna ait buluntular, tez çalışmasında, Katalog 202 ile Katalog 219 numaralı kataloglar aralığında gösterilmiştir.

Şekiller:

Şekil 27 Çinge-Tey-1-9 adlı buluntu ortamının kazı sırasında görünümü

Şekil Kaynağı: Gosudarstvennyy Ermitaj

Şekil 28 Çinge-Tey-1-9 adlı altın giyim kuşam kompozisyonunun kazı sırasında görünümü

Şekil Kaynağı: Gosudarstvennyy Ermitaj

1.2.1.3. Kiçigino Kurgan Bölgesi, 1 Numaralı Kurgan Alanı, 5 Numaralı Kurgan (Kiçigino-1-5)

Ortaya Çıktığı Konum ve Buluntu Ortamı: Kiçigino Kurgan Bölgesi Rusya, Çelyabinsk oblısı, Uvelskiy rayonu, Kiçigino köyü arazisinde bulunmaktadır. Kiçigino-1-5 altın giyim kuşam kompozisyonu Kiçigino Kurgan Bölgesi, 1 numaralı kurgan alanı, 5 numaralı kurganda ortaya çıkmıştır (Tairov & Botalov, 2010, s. 55).

Tarihlendirme ve Mensubiyetlendirme: Kurgan buluntuları MÖ 7. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmektedir ve Sakalar ile ilişkilendirilmektedir (Tairov, 2019, s. 346; Tairov & Botalov, 2010, ss. 67-68).

Kazı ve Araştırma Çalışmaları: Kurganda kazı ve araştırma çalışmaları 2008 yılında, Yujno-Uralskiy Gosudarstvennyy Universitet (Natsionalny İssledovatel'skiy Universitet) tarafından, A. Tairov yönetiminde yapılmıştır (Tairov & Botalov, 2010, s. 54).

Kurganın Yapısı: Kurganın kazı öncesi çapı 35 metre, yüksekliği 1 metredir (Tairov & Botalov, 2010, s. 55).

Buluntu Ortamındaki Soygun Durumu: Kurgan 3 kez soyguna uğramıştır. Ancak soygunlar altın giyim kuşam kompozisyonunun olduğu mezara ulaşamamıştır (A. Tairov, kişisel iletişim, 25 Ocak 2024).

İskelet(ler)in Durumu: Kurganda bir bireye ait iskelet kalıntlarına ulaşılmıştır. Bu iskeletin yaşı -iskelet yüksek oranda yıprandığı için- tespit edilememiştir. Cinsiyeti erkektir (Tairov, 2019, ss. 81-82; Tairov & Botalov, 2010, s. 56).

Buluntuların Korunduğu Müze: Kurgana ait buluntular, günümüzde «Narodı i Tehnologii Urala» adlı müzede korunmaktadır.

Buluntuların Yer Aldığı Kataloglar: Altın giyim kuşam kompozisyonuna ait buluntular, tez çalışmasında, Katalog 220 ile Katalog 229 numaralı kataloglar aralığında gösterilmiştir.

Şekiller:

Şekil 29 Kiçigino-1-5 adlı altın giyim kuşam kompozisyonunun kazı sırasındaki görünümü

Şekil Kaynağı: Tairov özel arşivi

Şekil 30 Kiçigino-1-5 adlı altın giyim kuşam kompozisyonunun baş bölgesinin kazı sırasındaki görünümü

Şekil Kaynağı: Tairov özel arşivi

Şekil 31 Kiçigino-1-5 adlı altın giyim kuşam kompozisyonunun ok takımının kazı sırasındaki görünümü

Şekil Kaynağı: Tairov özel arşivi

Şekil 32 Kiçigino-1-5 adlı altın giyim kuşam kompozisyonunun kemer buluntusunun kazı sırasındaki görünümü

Şekil Kaynağı: Tairov özel arşivi

1.2.1.4. Taqsay Kurgan Bölgesi, 1 Numaralı Kurgan Alanı, 6 Numaralı Kurgan (Taqsay-1-6)

Ortaya Çıktığı Konum ve Buluntu Ortamı: Taqsay Kurgan Bölgesi Kazakistan, Batıs Qazaqstan oblısı, Terekti awdanı, Taqsay mevkiinde; Oral şehrinin 50 kilometre doğu tarafında bulunmaktadır. Taqsay-1-6 altın giyim kuşam kompozisyonu Taqsay Kurgan Bölgesi, 1 numaralı kurgan alanı, 6 numaralı kurganda ortaya çıkmıştır (Luqpanova & Sdıkov, 2013, s. 13; Luqpanova, 2018a, s. 22, 2018b, ss. 131-132, 2018d, s. 42, 2019, s. 86).

Tarihlendirme ve Mensubiyetlendirme: Kurgan buluntuları MÖ 6. yüzyılın sonu ile MÖ 5. yüzyıllar aralığına tarihlenmektedir ve Sarmatlar ile ilişkilendirilmektedir (Luqpanova & Sdıkov, 2013, ss. 29, 102, 288; Luqpanova, 2018a, s. 22, 2018b, s. 152).

Kazı ve Araştırma Çalışmaları: Kurganda kazı ve araştırma çalışmaları 2012 yılında, Batıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyx Jäne Arxeologıyya Ortalıǵı tarafından, M. Sdıkov ve Y. Luqpanova yönetiminde yapılmıştır (Luqpanova & Sdıkov, 2013, ss. 6, 7, 9, 13, 88, 99; Luqpanova, 2018b, s. 131, 2018d, s. 42).

Kurganın Yapısı: Kurganın kazı öncesi çapı 41 metre, yüksekliǵi 1 metredir (Luqpanova & Sdıkov, 2013, s. 102; Luqpanova, 2018a, s. 22, 2018b, s. 132).

Buluntu Ortamındaki Soygun Durumu: Kurganda soygun izine rastlanılmamıştır (Luqpanova & Sdıkov, 2013, s. 13). Ancak kurgan buluntularının yıpranma oranı oldukça yüksektir (Luqpanova, 2018b, ss. 137, 152).

İskelet(ler)in Durumu: Kurganın merkez mezar odasında bir bireye ait iskelet kalıntlarına ulaşılmıştır. Bu iskelet 28 yaşlarında kadın bireye aittir (Luqpanova & Sdıkov, 2013, ss. 127-147; Luqpanova, 2018a, s. 22, 2018b, s. 137).

Buluntuların Korunduǵu Müze: Kurgana ait buluntular, günümüzde Qazaqstan Respüblikasınıñ Ulttıq Müwzeyi adlı müzede korunmaktadır.

Buluntuların Yer Aldığı Kataloglar: Altın giyim kuşam kompozisyonuna ait buluntular, tez çalışmasında, Katalog 230 ile Katalog 237 numaralı kataloglar aralığında gösterilmiştir.

Şekiller:

Şekil 33 Taqsay-1-6 adlı buluntu ortamının kazı sırasındaki görünümü

Şekil Kaynağı: Luqpanova özel arşivi

Şekil 34 Taqsay-1-6 adlı altın giyim kuşam kompozisyonunun kazı sırasındaki görünümü

Şekil Kaynağı: Luqpanova özel arşivi

1.2.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

1.2.2.1. Naqsh-e Rostam Arkeolojik Sitesi ve Persepolis Antik Kenti Mezar Kompleksleri Rölyepleri

Ortaya Çıktığı Konum ve Buluntu Ortamı: Naqsh-e Rostam Arkeolojik Sitesi ve Persepolis Antik Kenti kalıntıları İran, Fars eyaleti, Mervdeşt şehri arazisinde bulunmaktadır. İki tarihi mekân arası yaklaşık 12 kilometredir (Schmidt, 1970, ss. 7-11; Heidemarie, 2001, s. 79). Bu iki buluntu ortamında karşılaşılan mezar kompleksleri ve saray duvarlarındaki rölyepler aracılığı ile Ahameniş etkisi altındaki çok sayıda sosyal grubun görünüşü ve giyim kuşamı hakkında bilgi edinmek mümkündür.

Mezar Komplekslerinin ve Rölyeplerin Yapısı: Mezar komplekslerinden 4 tanesi Naqsh-e Rostam Arkeolojik Sitesi'nde, 3 tanesi Persepolis Antik Kenti'ndedir. Persepolis'teki mezarlardan biri tamamlanamamıştır ve burada herhangi bir rölyef yoktur (Schmidt, 1970, s. 107). Rölyeplerin tamamı, birinci mezardakinin kopyasıdır. Mezarlardaki yıpranmalar rölyeplerin bütününe ortaya çıkarmak için tüm örnekleri bir çerçevede incelemeyi zorunlu tutmuştur.

Mezar komplekslerindeki rölyepler, küçük istisnalar dışında, birbirinin kopyası olarak yapıldığı için tek bir çerçevede değerlendirilebilir. Rölyeplerde iki sıra halinde, Ahameniş etkisi altındaki 28 sosyal gruba ait bireylerin görünümü ve giyim kuşamı tüm ayrıntıları ile gösterilmiştir. Söz konusu gruplardan 3 tanesi kesin olarak Saka bireylerine aittir. Bunlar Saka Tayaiy Paradraya, Saka Haumavargā ve Saka Tigraxaudā adlı gruplardır. Bunlardan ilki Batı Avrasya Saka grupları içinde olduğu için tez çalışmasının kapsamı dışında kalmaktadır. İkinci ve üçüncü gruplar yerleri net olarak belirlenemese de Doğu Avrasya coğrafyasındadırlar (Schmidt, 1970, ss. 108-111). Bu gruplar ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Saka Haumavargā: Her bir rölyefte üst katta, 14. sıradadır (Walser, 1966, fl. 1; Schmidt, 1970, ss. 108-109; Calmeyer, 2009, ss. 31, 85, 135).
- 2) Saka Tigraxaudā: Her bir rölyefte alt katta, 15. sıradadır (Walser, 1966, fl. 1; Schmidt, 1970, ss. 108-109; Calmeyer, 2009, ss. 31, 85).

Söz konusu mezarlar ve bu mezarlar hakkındaki temel bilgiler şu şekildedir:

Naqsh-e Rostam Mezar Kompleksleri: Naqsh-e Rostam'daki mezar kompleksleri tek bir mezar sistemi çerçevesinde yapılmıştır. Rölyepler birebir aynıdır.

- 1) Mezar 1 (M1): Mezar kompleksi Ahameniş yöneticisi 1. Darius ile ilişkilendirilmektedir. 1. Darius MÖ 486 yılında ölmüştür (Schmidt, 1970, ss. 12, 108-109; Trümpelmann, 1988, s. 53; Lecoq, 1997, s. 16; Heidemarie, 2001, s. 12). Ancak rölyefin taslağının 1. Darius'un ölümünden önce oluşturulmuş olma olasılığı yüksektir. Rölyefin duvarında 1. Darius'un yaşamı ve yönetiminin anlatıldığı bir yazıt bulunmaktadır. Yazıt Eski Persçe, Elamca ve Akadca (Babilce) dillerinde yazılmıştır. Yazıtta, rölyefte betimlenmiş olan sosyal ve siyasi yapıların isimlerinin açıkça yazılmış olması oldukça önemlidir (Schmidt, 1970, s. 80; Heidemarie, 2001, ss. 79-81).
- 2) Mezar 2 (M2): Mezar kompleksi Ahameniş yöneticisi 1. Kserkses ile ilişkilendirilmektedir (Schmidt, 1970, s. 90; Heidemarie, 2001, ss. 81-82). 1. Kserkses MÖ 465 yılında ölmüştür (Trümpelmann, 1988, s. 53; Lecoq, 1997, s. 16; Heidemarie, 2001, s. 12).
- 3) Mezar 3 (M3): Mezar kompleksi Ahameniş yöneticisi 1. Artaserhas ile ilişkilendirilmektedir (Schmidt, 1970, s. 93; Heidemarie, 2001, s. 82). 1. Artaserhas MÖ 424 yılında ölmüştür (Heidemarie, 2001, s. 12; Lecoq, 1997, s. 16; Trümpelmann, 1988, s. 53).
- 4) Mezar 4 (M4): Mezar kompleksi Ahameniş yöneticisi 2. Darius ile ilişkilendirilmektedir (Schmidt, 1970, s. 96; Heidemarie, 2001, s. 82). 2. Darius MÖ 405 yılında ölmüştür (Trümpelmann, 1988, s. 53; Lecoq, 1997, s. 16; Heidemarie, 2001, s. 12).

Persepolis Mezar Kompleksleri: Persepolis'teki mezar kompleksleri tek bir mezar sistemi çerçevesinde yapılmıştır. Komplekslerin yapısı Naqsh-e Rostam'daki mezar kompleksleri ile farklılıklar göstermektedir ancak rölyeplerde herhangi bir değişiklik yoktur.

- 1) Mezar 5 (M5): Mezar kompleksi Ahameniş yöneticisi 2. Artaserhas ile ilişkilendirilmektedir (Schmidt, 1939, şek. 5, 1957, şek. 1, 1970, s. 99;

Heidemarie, 2001, ss. 74-75; Hemmati & Sabooki, 2007, ss. 49-57; Calmeyer, 2009, s. 35). 2. Artaserhas MÖ 359 yılında ölmüştür (Trümpelmann, 1988, s. 53; Lecoq, 1997, s. 16; Heidemarie, 2001, s. 12). Rölyefin duvarında, sosyal grupların isimleri olan bir yazıt bulunmaktadır. Yazıt Eski Persçe, Elamca ve Akadca (Babilce) dillerinde yazılmıştır. Yazıtta, rölyefte betimlenmiş olan sosyal ve siyasi yapıların isimlerinin açıkça yazılmış olması oldukça önemlidir (Calmeyer, 2009, ss. 36-41).

- 2) Mezar 6 (M6): Mezar kompleksi Ahameniş yöneticisi 3. Artaserhas ile ilişkilendirilmektedir (Schmidt, 1939, şek. 5, 1957, şek. 1, 1970, s. 102; Heidemarie, 2001, ss. 71-72; Hemmati & Sabooki, 2007, ss. 49-57). 3. Artaserhas MÖ 338 yılında ölmüştür (Trümpelmann, 1988, s. 53; Lecoq, 1997, s. 16; Heidemarie, 2001, s. 12).

Şekiller:

Şekil 35 Naqsh-e Rostam Arkeolojik Sitesi Mezar Komplekslerinin Görünümü

Şekil Kaynağı: Emre SEVİNÇ özel arşivi

Şekil 36 Persepolis Antik Kenti Mezar Komplekslerinin Görünümü

Şekil Kaynağı: Emre SEVİNÇ özel arşivi

Şekil 37 M6 adlı buluntu ortamındaki Saka Haumavargā rölyefi	Şekil 38 M3 adlı buluntu ortamındaki Saka Tigraxaudā rölyefi
Şekil Kaynağı: Emre SEVİNÇ özel arşivi	Şekil Kaynağı: Emre SEVİNÇ özel arşivi
	
Şekil 39 M3 adlı buluntu ortamındaki rölyefin genel görünümü	
Şekil Kaynağı: Emre SEVİNÇ özel arşivi	
	

1.2.2.2. Bisotun Rölyefi ve Yazıtı (BST)

Ortaya Çıktığı Konum ve Buluntu Ortamı: Bisotun Rölyefi ve Yazıtı İran, Kermanshah eyaleti, Bisotun şehri arazisinde bulunmaktadır. Kompleks bölgedeki Bisotun Dağı'ndaki bir kayaya oluşturulmuştur (King & Thompson, 1907, ss. xi-vii).

Tarihlendirme ve Mensubiyetlendirme: Kompleks MÖ 521 ile MÖ 519 yılları aralığına tarihlenmektedir ve Ahameniş yöneticisi 1. Darius dönemi ile ilişkilendirilmektedir (King & Thompson, 1907, ss. xxxvi, xl).

Kompleksin Kurulumu: Kompleks 1 adet rölyef ile Eski Persçe, Elamca ve Akadca (Babilce) dillerindeki yazıtlardan oluşmaktadır. Yazıtlarda 1. Darius'un kendisine karşı ayaklanan imparatorluk halklarını tekrar devlete bağlaması anlatılmaktadır (King & Thompson, 1907, s. xii, 1907, tpls. vi, viii). Anlatılanlar 1. Darius'un kendi ağzından olması bakımından önemlidir. Rölyefte söz konusu halkların liderleri betimlenmiştir. Bunlardan 12. ve son sırada olanı Skunⁿxa = 𐎧𐎠𐎧𐎠𐎧𐎠𐎧𐎠 = Skunkha adındaki Saka lideridir (1. Darius, t.y.-a, süt. 27; King & Thompson, 1907, ss. viii, xxii, xxxvi, lxxiii). Bu lider bir Saka grubuna bağlanmamış, söz konusu grupların tamamını kapsayan bir statüde kabul edilmiştir.

Şekiller:

Şekil 40 Bisotun Rölyefi'nin genel görünümü

Şekil Kaynağı: (*Behistun, Darius' relief, 520*)

Şekil 41 Bisotun Rölyefi'nde Skunkha'nın yakından görünümü

Şekil Kaynağı: (*Behistun, Darius' relief, Frâda and Skunkha, 520*)

1.3. REFERANS BULGULARIN ORTAYA ÇIKTIĞI BULUNTU ORTAMLARI

1.3.1. 1 Numaralı Referans Bulgu Grubu

1 Numaralı Referans Bulgu Grubu, MÖ 8. ile MÖ 6. yüzyıllar arası dönemde temel bulgular ile aynı coğrafyada karşılaşılan ancak altın giyim kuşam kompozisyonu parçası olup olmadığı belirlenemeyen giyim kuşam unsurlarıdır. Bu bulguların özelliği temel bulgular ile doğrudan benzerlikler göstermeleri sebebiyle anlatımı güçlendirmeleri ancak tez çalışmasının ulaştığı sonuçları net olarak değiştirecek etkilerinin olmamasıdır. Söz konusu bulguların ortaya çıktığı buluntu ortamları ve bu buluntu ortamları ile ilgili kısa açıklamalar şu şekildedir:

- 1) Tasmola Kurgan Bölgesi: Sariarka Buluntu Sahası, MÖ 8. ile MÖ 5. yüzyıllar aralığı (Bir grup kurgan), Sakalar (Marguwlan vd., 1966, ss. 311-343)
- 2) Nuwrmanbet-4-1, 3: Sariarka Buluntu Sahası, MÖ 7. ile MÖ 6. yüzyıllar aralığı, Sakalar (Marguwlan vd., 1966, ss. 343-345)
- 3) Qızılşilik: Sariarka Buluntu Sahası, MÖ 8. ile MÖ 6. yüzyıllar aralığı, Sakalar (Beysenov & Kasenalıyn, 2018, ss. 85-86)
- 4) Qaraşoqı-1: Sariarka Buluntu Sahası, MÖ 6. ile MÖ 5. yüzyıllar aralığı, Sakalar (Beysenov, 2018b, s. 387)
- 5) Aqbeyit-1-7: Sariarka Buluntu Sahası, MÖ 7. ile MÖ 6. yüzyıllar aralığı, Sakalar (Beysenov, 2018b, s. 387)
- 6) Şerüwbay-1: Sariarka Buluntu Sahası, MÖ 6. ile MÖ 5. yüzyıllar aralığı, Sakalar (Sonlan vd., 2018, ss. 257-258, 259-260)
- 7) Jalawlı Gömüsü (Jalawlı): Yedisu Buluntu Sahası, MÖ 7. ile MÖ 6. yüzyıllar aralığı (Bir grup buluntu), Sakalar (Bir grup buluntu) (Baypaqov & Saveleva, 2004, s. 12; Älimbay, 2009, ss. 300-301; Baypaqov & Taymağambetov, 2009, ss. 183-184; Älimbay, 2011, s. 51)

1.3.2. 2 Numaralı Referans Bulgu Grubu

2 Numaralı Referans Bulgu Grubu, MÖ 5. ile MÖ 2. yüzyıllar aralığında Doğu Avrasya coğrafyasında karşılaşılan soyguna uğramamış buluntu ortamlarında ulaşılan altın giyim kuşam kompozisyonlarıdır. Bu örnekler altın giyim kuşam kompozisyonu kavramının bileşenlerini belirlemede ve devamlılığını ortaya çıkartmada önemli bir etkidir. 2 numaralı referans bulgu grubu yıpranma probleminden ağır derecede etkilenmiş ve altın giyim kuşam buluntularının organik malzemeden oluşturulmuş kısımları tamamen ortadan kalkmıştır. Söz konusu bulgu grubu açısından bir başka sorun, MÖ 5. ile MÖ 2. yüzyılları arasındaki dönem altın giyim kuşam kompozisyonu yapılarının özelliklerinin önceki döneme göre değişime uğramış olmasıdır. Bahsi geçen bu iki sorun, 2 numaralı referans bulgu grubunun sorunları çözebilme etkisinin oranını düşürmektedir. Söz konusu bulguların ortaya çıktığı buluntu ortamları ve bu buluntu ortamları ile ilgili kısa açıklamalar şu şekildedir:

- 1) Ürjar Kurganı (ÜRjar): Ürjar Kurganı Kazakistan Abay облсы, Ürjar awdanı, Ürjar köyü arazisinde bulunmaktadır. Ürjar altın giyim kuşam kompozisyonu, bu buluntu ortamında ortaya çıkmıştır. Kurgan buluntuları MÖ 5. ile MÖ 4. yüzyıllar aralığına tarihlenmektedir ve Sakalar ile ilişkilendirilmektedir. Kurgan soyguna uğramamıştır. Kurganda bir bireye ait iskelet kalıntılarına ulaşılmıştır. Bu iskelet kadın bireye aittir. Yaş bilgilerine ulaşılamamıştır (Baytanayev, 2019, s. 9).
- 2) Esik Kurganı (Esik): Esik Kurganı, Kazakistan'ın Almatı şehrinin 60 kilometre doğu tarafında bulunmaktadır. Esik altın giyim kuşam kompozisyonu, bu buluntu ortamında ortaya çıkmıştır. Kurgan buluntuları MÖ 5. ile MÖ 3. yüzyıllar aralığına tarihlenmektedir ve Sakalar ile ilişkilendirilmektedir. Kurgan soyguna uğramıştır. Ancak mezar odasının olduğu kısım soygundan etkilenmemiştir. Kurganda bir bireye ait iskelet kalıntılarına ulaşılmıştır. Bu iskelet 17-18 yaşlarında erkek bireye aittir (Akişev, 1978, ss. 10, 42, 62).
- 3) Lokot-4a Kurgan Bölgesi 9 Numaralı Kurgan (Lokot-4a-9): Lokot-4a-9 Kurganı Rusya, Altayskiy kray, Loktevskiy rayonu arazisinde bulunmaktadır. Lokot-4a-9 altın giyim kuşam kompozisyonu, Lokot Kurgan Bölgesi, 4a

numaralı kurgan alanı, 9 numaralı kurgan, 1 numaralı iskelette ortaya çıkmıştır. Kurgan buluntuları MÖ 5. ile MÖ 3. yüzyıllar aralığına tarihlenmektedir ve Sakalar ile ilişkilendirilmektedir. Kompozisyonun olduğu kısım soyguna uğramamıştır. Kurganda bir bireye ait iskelet kalıntılarına ulaşılmıştır. Bu iskelet 23-27 yaşlarında erkek bireye aittir (Şulga, 2003, ss. 24-26, 64, 121, 174-184).

- 4) Tasqopa 1 Numaralı Kurgan (Tasqopa-1-1): Tasqopa Kurgan Bölgesi, Aqtöbe oblısı, Temir awdanı, Tasqopa köyü arazisinde bulunmaktadır. Tasqopa altın giyim kuşam kompozisyonu, Tasqopa Kurgan Bölgesi, 1 numaralı kurgan alanı, 1 numaralı kurganda ortaya çıkmıştır. Kurgan buluntuları MÖ 4. ile MÖ 3. yüzyıllar aralığına tarihlenmektedir ve Sarmatlar ile ilişkilendirilmektedir. Kurganda bir bireye ait iskelet kalıntılarına ulaşılmıştır (Qalış & Aqqaliyeva, 2020, ss. 129-130).

1.3.3. 3 Numaralı Referans Bulgu Grubu

3 Numaralı Referans Bulgu Grubu, Altay Dağları boyunca, MÖ 5. ile MÖ 3. yüzyıllar arasında oluşmuş olan -genel olarak Pazırık Kültürü olarak genelleştirilen- kurganlara ait buluntulardır. Bu buluntuların tez çalışması bakımından özelliği, yıpranma probleminde kısmen etkilenmiş olmalarıdır. Bu durum, bazı giyim kuşam unsurlarının çürümeden günümüze kadar ulaşmasına imkân sağlamıştır. 3 numaralı referans bulgu grubu buluntularının hem dönem olarak hem de kültürel farklılıklar bakımından temel bulgulardan ayrılık barındırması, söz konusu bulguların kullanımının güvenilirliğini düşürmektedir. Söz konusu bulguların ortaya çıktığı buluntu ortamları şu şekildedir:

- 1) Berel Kurgan Bölgesi (Berel)
- 2) Pazırık Kurgan Bölgesi (Pazırık)
- 3) Ak-Alaha Kurgan Bölgesi (Ak-Alaha)
- 4) Verh-Kaldjin Kurgan Bölgesi (Verh-Kaldjin)
- 5) Kaldjin Kurgan Bölgesi (Kaldjin)
- 6) Katanda Kurgan Bölgesi (Katanda)

- 7) Başadar Kurgan Bölgesi (Başadar)
- 8) Tuekta Kurgan Bölgesi (Tuekta)
- 9) Kuturguntas Kurgan Bölgesi (Kuturguntas) (Polosmak & Molodin, 2000, ss. 66, 68; Linduff & Rubinson, 2022, s. 2)

1.3.4. 4 Numaralı Referans Bulgu Grubu

4 Numaralı Referans Bulgu Grubu, Herodot'un *Historíai* (Tarih) adındaki kitabında verdiği bilgilerdir. M 484 ile M 425 tarihleri arasında yaşayan Herodot'un kitabının sonunu M 430'da getirdiği tahmin edilmektedir. Herodot, kitabında Avrasya'da yaşayan sosyal gruplar hakkında faydalı bilgiler vermektedir (Britannica, 2024). Söz konusu bilgiler içinde, Doğu Avrasya Sakaları hakkında bilgiler, daha sınırlı ve karmaşık olmasına rağmen, tez çalışması açısından önemli ve zaruridir.

2. BÖLÜM: BULGULAR

2.1. TEMEL BULGULAR

2.1.1. Baş Bölgesi Giyim Kuşam Unsurları

2.1.1.1. Başlık

2.1.1.1.1. Başlık Süslemesi Tip 1

Tablo 2 Başlık Süslemesi Tip 1 buluntu gruplarının tablosu

Buluntu Grubu No.	1	2
Görsel		
Katalog No.	Katalog 1, Katalog 2, Katalog 3, Katalog 4, Katalog 5	Katalog 75
Buluntu Ortamı	Eleke Sazı-2-4	Taldı-2-5

2.1.1.1.1.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 2 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grupları, adetleri bakımından farklılık göstermektedir. Bu ayrımın, soygun problemi ile yakından ilişkisi vardır (Tablo 2).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde Eleke Sazı-2-4 ve Taldı-2-5 adlı kurganlarda karşılaşılmaktadır. Bu durum, tipin hem Tarbağatay Buluntu Sahası hem de Sarıarqa Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.1.1.1.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının ortak tipolojik özelliği, buluntuların geyik betimlemesinden oluşmasıdır. Bu geyik betimlemesinin sadece baş kısmı gösterilmiştir. Boynuzu uzun bir şekilde vurgulanmıştır (Katalog 1-Katalog 5, Katalog 75).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece altın kullanılarak plakadan kesim tekniği ile oluşturulmuş ve ajur tekniği ile süslenmiştir (Katalog 1-Katalog 5, Katalog 75).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntuların giyim unsuruna nasıl tutturulduğu belirsizdir (Katalog 1-Katalog 5, Katalog 75).

2.1.1.1.1.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu içindeki Arjan-2-5-1 (Katalog 101) ve Çinge-Tey 1-9 (Katalog 202) adlı buluntu ortamlarında bu tip ile dolaylı benzerlikler taşıyan buluntu grupları ile karşılaşılmıştır. Bu örneklerin tamamına kafatası bölgesinde ulaşılmıştır ve örnekler başlık süslemesi olarak kullanılmıştır.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Samaşev vd. 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını başlık süslemesi olarak değerlendirmiştir (Samaşev, 2018b, s. 111; Samaşev vd., 2018, s. 13; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 91; Samaşev, 2019b, s. 47). L. Sonlan (Sonlan vd., 2018, s. 241) ve Beysenov (Beysenov, 2011, s. 22, 2014, s. 137) 2 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır.

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Samaşev tarafından, Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında başlık süslemesi olarak kullanılmıştır. 2 numaralı buluntu grubu, Altınbekov tarafından, Taldı-2 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında sadak süslemesi olarak kullanılmıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi giyimdir.
- 2) Tür: Tipin türü başlık süslemesidir. Bu görüşün çıkış noktaları şunlardır:
 - a) 1 numaralı buluntu grubu iskeletin baş bölgesinde ele geçirilmiştir.
 - b) Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında otobur hayvan betimlemeleri kullanılarak plakadan kesim tekniği ile oluşturulmuş, ajur tekniği ile süslenmiş, büyük boyutlu buluntular (Katalog 101, Katalog 102, Katalog 149, Katalog 202) başlık süslemesi olarak kullanılmıştır. Bu buluntular içinde geyik betimlemesi ile süslenmiş çok sayıda örnek vardır.
- 3) Konum: Tipin başlık unsuru üzerindeki konumu net olarak tespit edilememiştir. 1 numaralı buluntu grubunun örneklerinin boyutlarının büyük olması ve sayılarının fazlalığı, başlıkta büyük oranda yer kapladıklarını göstermektedir.

2.1.1.1.2. Başlık Süslemesi Tip 2

Tablo 3 Başlık Süslemesi Tip 2 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 6
Buluntu Ortamı	Eleke Sazı-2-4

2.1.1.1.2.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grubu, tek buluntudan oluşmaktadır (Tablo 3).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Eleke Sazı-2-4 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneğinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.1.1.2.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntusunun tipolojik özelliği, ortası boş uzun rulo şeklinde oluşturulmuş olmasıdır (Katalog 6).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntu sadece altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntuda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 6).

Giyim Kuşam Unsurlarına Tutturma Tekniği: Buluntunun giyim unsuruna/vücuda nasıl tutturulduğu belirsizdir (Katalog 6).

2.1.1.1.2.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Tez çalışması yardımcı bulgular ve referans bulgular içinde, tip ile doğrudan benzer bir buluntuya ulaşamamıştır.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Samaşev vd. 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacı konusunda şu iki seçeneği sunmaktadır:

- 1) Başlığın boyun bölgesindeki bağını tutturmak için aparat
- 2) İskeletin kairotik deliğini kapatmak için kullanılan bir aparat: Bu seçenek için araştırmacıların ortaya koyduğu kanıt, örneğin, iskeletin kafatasında bir boşluğa geçirilmiş şekilde bulunması ile ilgilidir (Samaşev, 2018b, s. 111; Samaşev vd., 2018, s. 14; Samaşev, 2019b, s. 48; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 91; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Samaşev tarafından, Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kullanılmamıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi giyimdir.
- 2) Tür: Tipin türü net olarak tespit edilememiştir. Bireyin vücudundaki konumu, kesin olarak kafatasının sağ taraf üst çene bölgesidir. Samaşev ve çalışma arkadaşlarının sunduğu seçeneklerden birincisi, buluntunun in situ hali düşünüldüğünde daha az olasılıklı bir seçenektir. İkinci seçenek için -daha olası görünse de- yeterli kanıt yoktur. Tüm bunlara rağmen tipin başlık süslemesi veya baş bölgesi süslemesi olduğu in situ hali düşünüldüğünde nettir.
- 3) Konum: Tipin giyim kuşam unsuru üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.1.1.3. Başlık Süslemesi Tip 3

Tablo 4 Başlık Süslemesi Tip 3 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 7
Buluntu Ortamı	Eleke Sazı-2-4

2.1.1.1.3.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grubu, tek buluntudan oluşmaktadır (Tablo 4).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Eleke Sazı-2-4 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneğinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.1.1.3.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntusunun tipolojik özelliği, ortası boş, spiral ile süslenmiş rulo şeklinde oluşturulmuş olmasıdır (Katalog 7).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntu sadece altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur ve yüzeyi spiral şekli ile süslenmiştir (Katalog 7).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntunun giyim unsuruna nasıl tutturulduğu belirsizdir. Ortasındaki boşluğa kalın bir ip geçirilerek tutturulmuş olmalıdır (Katalog 7).

2.1.1.1.3.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Tez çalışması yardımcı bulgular ve referans bulgular içinde, tip ile doğrudan benzer bir buluntuya ulaşamamıştır.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Samaşev vd. 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Samaşev, 2018b, s. 111, 2019b, s. 48; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 91; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Samaşev tarafından, Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kullanılmamıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi giyimdir.

- 2) Tür: Tipin türü başlık süslemesidir. Ancak bu başlık süslemesinin işlevi konusu, tartışmaya açıktır. Tipin başlık üzerindeki işlevi konusunda, Samaşev ve çalışma arkadaşlarının Başlık Süslemesi Tip 2'nin kullanım amacı için önerdiği, başlığın boyun bölgesindeki bağını tutturma aparatı olabileceği hipotezi, iyi bir seçenek olarak ortaya çıkmaktadır.
- 3) Konum: Tipin başlık üzerindeki konumu, kesin olarak sağ taraf alt çene bölgesidir. Bu durum da tipin türünün başlığın boyun bölgesindeki bağını tutturma aparatı olduğu hipotezini güçlendirmektedir (Şekil 4).

2.1.1.1.4. Başlık Süslemesi Tip 4

Tablo 5 Başlık Süslemesi Tip 4 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 23
Buluntu Ortamı	Şilikti-3-1

2.1.1.1.4.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grubu, tek buluntudan oluşmaktadır (Tablo 5).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Şilikti-3-1 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneğinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.1.1.4.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntusunun tipolojik özelliği, dağ koyunu betimlemesi ile oluşturulmuş olmasıdır (Katalog 23).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntuda altına ek olarak yarı değerli taş da kullanılmıştır. Buluntu döküm tekniği ile oluşturulmuştur ve kakma tekniği ile süslenmiştir (Katalog 23).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntu giyim unsuruna ilmek tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 23).

2.1.1.1.4.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Tez çalışması, yardımcı bulgular ve referans bulgular içinde, tip ile doğrudan benzer bir buluntuya ulaşamamıştır.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Tolewbayev vd. 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Samaşev vd., 2004, ss. 142-143; Tolewbayev, 2018a, ss. 211-222, 2018b, s. 195).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Tolewbayev tarafından, Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında başlık süslemesi (başlığın yan tarafı) olarak kullanılmıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi giyimdir.
- 2) Tür: Tipin türü açısından en güçlü olasılık, tipin türünün başlık süslemesi olduğuna yöneliktir. Bu düşünce, Doğu Avrasya coğrafyasında Erken Demir Çağı'nda otobur hayvan betimlemeli süslemelerin genellikle başlık süslemesi olarak kullanılmış olması ile ilgilidir (Katalog 101, Katalog 102, Katalog 149, Katalog 155, Katalog 202, Katalog 230).

- 3) Konum: Tipin başlık unsuru üzerindeki konumu, başlığın tepe noktası olarak tahmin edilmektedir. Çünkü Doğu Avrasya coğrafyasında Erken Demir Çağı altın giyim kuşam kompozisyonu başlıklarının tepe noktasında dağ keçisi veya dağ koyunu süslemeleri ile bazı örneklerde karşılaşılmıştır. Bu örneklerden en belirgin olanı Taqsay-1-6 adlı buluntu ortamındaki başlığın ve koni biçimindeki iskeletin tepe noktasındaki dağ keçisi parçasıdır (Katalog 230). Bir başka belirgin örnek ise Esik adlı buluntu ortamında başlığın tepe noktasındaki dağ koyunu betimlemesi ile oluşturulmuş parçadır (Levha 1).

2.1.1.2. Salpınşak

2.1.1.2.1. Salpınşak Tip 1

Tablo 6 Salpınşak Tip 1 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 76
Buluntu Ortamı	Taldı-2-5

2.1.1.2.1.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grubu, tek buluntudan oluşmaktadır (Tablo 6).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Taldı-2-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Sاریarqa Buluntu Sahası'nda örneğinin olduğunu göstermektedir. Referans bulgular da dikkate alındığında, tipin örneklerinin Tarbağatay Buluntu Sahası'nda da bulunduğu söylenebilir (Tablo 58; Katalog 242, Katalog 249).

2.1.1.2.1.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntusunun tipolojik özelliği, tepesinde bir halka ve gövdesinde koni şeklindeki öğelerden oluşturulmuş olmasıdır. Orijinal halinde koni biçimindeki ögenin tabanına sarkaçlar eklenmiş olmalıdır. Ancak bu kısımlara ulaşılamamıştır (Katalog 76).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntunun sarkaçlarında altına ek olarak yarı değerli taş kullanılmış olma olasılığı yüksektir. Ancak bu etken göz önüne alınmadığında, buluntu sadece altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur ve granülasyon tekniği ile süslenmiştir (Katalog 76).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntu giyim unsuruna/vücuda halka tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 76).

2.1.1.2.1.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu içindeki Arjan-2-5-1 (Katalog 106), Arjan-2-5-2 (Katalog 156), Çinge-Tey 1-9 (Katalog 204) ve Taqsay-1-6 (Katalog 231) adlı buluntu ortamlarında bu tip ile doğrudan benzerlikler taşıyan buluntu grupları ile karşılaşılmıştır. Bu örneklerin tamamına kafatası bölgesinde ulaşılmıştır ve örnekler başlık süslemesi/küpe olarak kullanılmıştır. Referans bulgular içindeki Qaraşoqı-1-8 (Katalog 249) ve Tarasu-23 (Katalog 242) adlı buluntu ortamlarında bu tip ile doğrudan benzerlik taşıyan buluntu grupları ile karşılaşılmıştır.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Beysenov 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını küpe olarak değerlendirmiştir (Beysenov, 2014, s. 112). Sonlan 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını salpınşak olarak değerlendirmiştir (Sonlan vd., 2018, s. 248).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Altınbekov tarafından, Taldı-2 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kullanılmamıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili, literatür kaynakları çerçevesinde, ortaya çıkmış olan iki seçenek şu şekildedir.

Seçenek 1:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi takıdır.
- 2) Tür: Tipin türü salpınşaktır. Bu tip buluntuların salpınşak olduğuna yönelik görüş Sonlan (Sonlan, 2018, s. 444; Sonlan vd., 2018, s. 248) ve Luqpanova (Luqpanova, 2018b, s. 138, 2019, s. 87) tarafından savunulmaktadır. Tez çalışması Sonlan'ın görüşünü takip etmektedir.
- 3) Konum: Tipin başlık üzerindeki konumu şakak kısmıdır.

Seçenek 2:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi takıdır.
- 2) Tür: Tipin türü küpedir.
- 3) Konum: Tipin örnekleri kulağa takılmıştır (Beysenov, 2014, ss. 100, 112).

2.1.1.3. Boyun Takıları

2.1.1.3.1. Boyun Halkası Tip 1

Tablo 7 Boyun Halkası Tip 1 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 8
Buluntu Ortamı	Eleke Sazı-2-4

2.1.1.3.1.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grubu, tek buluntudan oluşmaktadır (Tablo 7).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Eleke Sazı-2-4 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneğinin olduğunu göstermektedir. Referans bulgular da dikkate alındığında, tipin örneğinin/örneklerinin Sarrıarqa Buluntu Sahası'nda da bulunduğu söylenebilir (Tablo 58; Katalog 248).

2.1.1.3.1.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntusunun iki tipolojik özelliği vardır. Bunlardan birincisi gövdesinin spiral ile süslenmiş olmasıdır. İkincisi uç kısımlarının dikdörtgen prizma şeklinde oluşturulmuş olmasıdır (Katalog 8).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntu sadece altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur ve buluntunun yüzeyi spiral şekli ile süslenmiştir (Katalog 8).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntu bireyin boynuna geçirilmiştir (Katalog 8).

2.1.1.3.1.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu içindeki Arjan-2-5-1 (Katalog 105), Arjan-2-5-2 (Katalog 171), Çinge-Tey 1-9 (Katalog 205), Taqsay-1-6 (Katalog 232) adlı buluntu ortamlarında, bu tip ile kullanım amacı açısından benzer buluntu grupları ile karşılaşılmıştır. Bu örneklerin - Arjan-2-5-2'deki örnek hariç- tamamı, bireyin boynuna takılı olarak ele geçirilmiştir. Örnekler tipolojik olarak farklılık göstermektedir. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu içindeki Sakā Haumavargā elitine ait bazı (M2, M5) rölyeflerde, boyun halkası boyna takılı olarak tespit edilmiştir. M5 adlı buluntu ortamında, söz konusu boyun halkası net olarak incelenebilmektedir. Bu örnekte boyun halkasının ucunun açık olması ve bu

kısımın ön tarafta olması oldukça önemli bir ayrıntıdır (Şekil 37). Referans bulgular içindeki Aqbeyit-1-7 adlı buluntu ortamındaki örnek (Katalog 248) bu tip ile doğrudan benzerlik göstermektedir.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Samaşev vd. 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını boyun halkası olarak değerlendirmiştir (Samaşev, 2018b, s. 111; Samaşev vd., 2018, s. 13; Samaşev, 2019b, ss. 47-48; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, ss. 91, 93; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Samaşev tarafından, Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında açık kısmı ön tarafta, boyuna takılı olarak kullanılmıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi takıdır.
- 2) Tür: Tipin türü boyun takıları içinde kalan boyun halkasıdır.
- 3) Konum: Tipin vücut üzerindeki konumu boyundur. 1 numaralı buluntu gruba, iskeletin boynuna geçirilmiş bir şekilde ulaşılmıştır. Bu durum, altın giyim kuşam kompozisyonlarında, boyun halkalarının bireylerin boynuna takılı olarak gömüldüğüne kanıttır (Şekil 4).

2.1.1.3.2. Kolye Ucu Tip 1

Tablo 8 Kolye Ucu Tip 1 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 48
Buluntu Ortamı	Şilikti-5

2.1.1.3.2.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grubu, tek buluntudan oluşmaktadır (Tablo 8).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Şilikti-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneğinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.1.3.2.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntusunun tipolojik özelliği, üçgen şeklinden oluşması ve bu üçgen şeklin orta kısmının aynı biçimde yarı değerli taş ile süslenmiş olmasıdır (Katalog 48).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntuda altına ek olarak yarı değerli taş kullanılmıştır. Buluntu dövme tekniği ile oluşturulmuştur ve kakma tekniği ile süslenmiştir (Katalog 48).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntu kolyenin gövdesine ilmek tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 48).

2.1.1.3.2.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Tez çalışması yardımcı bulgular ve referans bulgular içinde, tip ile doğrudan benzer bir buluntuya ulaşamamıştır.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Çernikov 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını kolye ucu olarak değerlendirmiştir (Çernikov, 1965, s. 41).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi takıdır.

- 2) Tür: Tipin türü boyun takıları içinde kalan kolyedir. Bu kolyenin sadece ucuna ulaşılmıştır.
- 3) Konum: Tipin vücut üzerindeki konumu boyundur. Kolye ucu bireyin boynuna başka bir malzeme aracılığı ile asılmış olmalıdır. Bu malzeme soygunda alınmıştır veya organik bir malzemedir ve çürüme sonucunda ortadan kalkmıştır.

2.1.2. Gövde Bölgesi Giyim Kuşam Unsurları

2.1.2.1. Üst İç Giyim

Temel bulgular içinde herhangi bir üst iç giyim unsuruna rastlanmamıştır.

2.1.2.2. Kaftan

2.1.2.2.1. Kaftan Süslemesi Tip 1

Tablo 9 Kaftan Süslemesi Tip 1 buluntu gruplarının tablosu

Buluntu Grubu No.	1	2
Görsel		
Katalog No.	Katalog 24	Katalog 96
Buluntu Ortamı	Şilikti-3-1	Taldı-2-2

2.1.2.2.1.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 2 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grupları, adetleri bakımından farklılık göstermektedir. Bu ayrımın, soygun problemi ile yakından ilişkisi vardır (Tablo 9).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde Şilikti-3-1 ve Taldı-2-2 adlı kurganlarda karşılaşılmaktadır. Bu durum, tipin hem Tarbağatay Buluntu Sahası hem de Sarıarqa Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.2.2.1.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının ortak tipolojik özelliği, buluntuların birbiri ile girift bir ilişki içinde olan pars yüzü, simetrik şekilde oluşturulmuş 2 adet dağ keçisi başı ve yırtıcı kuş betimlemelerinden oluşmasıdır (Katalog 24, Katalog 96).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntu gruplarının 1 tanesinde altına ek olarak yarı değerli taş, diğerinde sadece altın kullanılmıştır. Buluntuların tamamı döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntu gruplarının biri kakma tekniği ile süslenmiştir, diğerinde süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 24, Katalog 96).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntular giyim unsuruna ilmek tekniği ile tutturulmuştur. İlmek sayıları 2 örnekte farklı farklıdır (Katalog 24, Katalog 96).

2.1.2.2.1.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Tez çalışması yardımcı bulgular ve referans bulgular içinde, tip ile doğrudan benzer bir buluntuya ulaşamamıştır.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Tolewbayev 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Samaşev vd., 2004, ss. 156-157; Tolewbayev, 2018a, ss. 212-213, 224-227, 244, 2018b, ss. 197-199). Beysenov 2 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Beysenov, 2011, ss. 14-15, 2014, ss. 109-110).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Tolewbayev tarafından, Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kaftan süslemesi olarak kullanılmıştır. 2 numaralı buluntu grubu Altınbekov tarafından, Taldı-2 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon

çalışmasında başlık süslemesi, kaftan süslemesi, kuşak süslemesi ve ayakkabı süslemesi olarak kullanılmıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi giyimdir.
- 2) Tür: Tipin türü kaftan süslemesidir. Bu düşüncenin çıkış noktaları şunlardır:
 - a) Tutturma Tekniği: Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında kaftan süslemeleri genellikle kaftana ilmek tekniği ile tutturulmuştur. Bu tipin örneklerinde de benzer bir durum vardır.
 - b) Sayı ve Boyut Özellikleri: Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında kaftan süslemeleri sayı olarak genellikle kaftanda büyük oranda yer kaplayacak şekilde, 1500 ile 2000 arasındadır ve küçük boyutludur. Bu tipin örneklerinde de -soygunda alındığı tahmin edilen örnekler göz önünde tutulduğunda- kısmen benzer bir durum vardır.
 - c) Yapım Tekniği: Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında kaftan süslemeleri genellikle döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Bu tipin örneklerinde de benzer bir durum vardır.
 - d) Betimleme Tarzı: Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında kaftan süslemelerinde genellikle yırtıcı kedi betimlemesi kullanılmıştır. Bu tipin örneklerinde de kısmen benzer bir durum vardır.
- 3) Konum: Tipin kaftan üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.2.2.2. Kaftan Süslemesi Tip 2

Tablo 10 Kaftan Süslemesi Tip 2 buluntu gruplarının tablosu

Buluntu Grubu No.	1	2

Görsel		
Katalog No.	Katalog 25	Katalog 38
Buluntu Ortamı	Şilikti-3-1	Şilikti-1-16

2.1.2.2.2.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 2 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grupları, adetleri bakımından farklılık göstermektedir. Bu ayrımın, soygun problemi ile yakından ilişkisi vardır (Tablo 10).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde Şilikti-3-1 ve Şilikti-1-16 adlı kurganlarda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.2.2.2.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının ortak tipolojik özelliği, buluntuların birbirine ters simetrik şekilde duran 2 adet geyik başı betimlemesinden oluşmasıdır. Geyik betimlemelerinin boynuzları oldukça uzun bir şekilde gösterilmiştir (Katalog 25, Katalog 38).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntu gruplarının 1 tanesinde altına ek olarak yarı değerli taş, diğerinde sadece altın kullanılmıştır. Yapım tekniği olarak 1 tanesi döküm tekniği ile, 1 tanesi dövme tekniği ile oluşturulmuştur. Süsleme teknikleri açısından ise birinin kakma tekniği ile süslendiği, diğerinde süsleme tekniği kullanılmadığı gözlenmektedir (Katalog 25, Katalog 38).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntu gruplarının giyim unsuruna 1 tanesi ilmek tekniği ile, 1 tanesi dikim boşluğu tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 25, Katalog 38).

2.1.2.2.2.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Referans bulgular içindeki Jalawlı adlı buluntu ortamında, bu tip ile tipolojik açıdan doğrudan benzerlik gösteren bir buluntu grubu (Katalog 238) ile karşılaşılmıştır. Bu buluntu grubunun -bir gömü buluntu ortamından çıktığı için- kullanım amacının giyim olup olmadığı belirsizdir. Ancak benzerlik, tipin Yedisu Coğrafi Sahası'na kadar yayılımını göstermesi bakımından önemlidir.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Tolewbayev 1 (Samaşev vd., 2004, ss. 148-149; Tolewbayev, 2018a, ss. 233-237, 244, 2018b, s. 199) ve 2 (Tolewbayev, 2016, s. 162, 2018a, s. 49) numaralı buluntu grupları üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır.

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Tolewbayev tarafından, Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kaftan süslemesi, başlık süslemesi ve kuşak süslemesi olarak kullanılmıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi giyimdir.
- 2) Tür: Tipin türü şüpheli olarak kaftan süslemesidir. Bu düşüncenin çıkış noktaları şunlardır:
 - a) Tutturma Tekniği: Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında kaftan süslemeleri genellikle kaftana ilmek tekniği ile tutturulmuştur. Bu tipin 1 numaralı buluntu grubunda da benzer bir durum vardır.
 - b) Yapım Tekniği: Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında kaftan süslemeleri genellikle döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Bu tipin 1 numaralı buluntu grubunda da benzer bir durum vardır.
- 3) Konum: Tipin kaftan üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.2.2.3. Kaftan Süslemesi Tip 3

Tablo 11 Kaftan Süslemesi Tip 3 buluntu gruplarının tablosu

Buluntu Grubu No.	1	2	3	4
Görsel				
Katalog No.	Katalog 27	Katalog 39	Katalog 49	Katalog 70
Buluntu Ortamı	Şilikti-3-1	Şilikti-1-16	Şilikti-5	Şilikti-7
Buluntu Grubu No.	5			
Görsel				
Katalog No.	Katalog 97			
Buluntu Ortamı	Taldı-2-2			

2.1.2.2.3.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 5 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grupları, adetleri bakımından farklılık göstermektedir. Bu ayrımın, soygun problemi ile yakından ilişkisi vardır (Tablo 11).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde Şilikti-3-1, Şilikti-1-16, Şilikti-5, Şilikti-7 ve Taldı-2-2 adlı kurganlarda karşılaşılmaktadır. Bu durum, tipin hem Tarbağatay Buluntu Sahası hem de Sarıarqa Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.2.2.3.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının ortak tipolojik özelliği, buluntuların birbiri ile mücadele içinde olan kartal ve yılan betimlemelerinden oluşmasıdır (Katalog 27, Katalog 39, Katalog 49, Katalog 70, Katalog 97). Ancak bu tespit tartışmaya açıktır. Çernikov 3

numaralı buluntu grubunun betimlemesinin, tek kanadı havada bir kartal olduğunu ifade etmiştir (Çernikov, 1965, ss. 33-34). Bu konuda Tolewbayev 1 numaralı buluntu grubunun betimlemesinin, bir kartal ile yılanın mücadelesini anlattığını belirtmiştir. Araştırmacının yorumuna göre bu sahnede, yılan kartala karşı üstün durumdadır (Tolewbayev, 2018a, ss. 227-230, 2018b, ss. 199-201). Beysenov 5 numaralı buluntu grubunun betimlemesini arkaya doğru bakan kartal olarak aktarmıştır (Beysenov, 2014, s. 112).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntu gruplarının 3 tanesinde altına ek olarak yarı değerli taş, 2 tanesinde sadece altın kullanılmıştır. 1 tanesi döküm tekniği ile, 4 tanesi dövme tekniği ile oluşturulmuştur. 3 tanesi kakma tekniği ile süslenirken 2 tanesinde süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 27, Katalog 39, Katalog 49, Katalog 70, Katalog 97).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntu gruplarının giyim unsuruna 1 tanesi ilmek ve dikim boşluğu teknikleri, 4 tanesi dikim boşluğu tekniği ile tutturulmuştur. İstisnai olarak, 3 numaralı buluntu grubunun buluntularının 3 tanesinde dikim deliği gözlenmiştir (Katalog 27, Katalog 39, Katalog 49, Katalog 70, Katalog 97).

2.1.2.2.3.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Yardımcı ve referans bulgular içinde olmayan Ural Dağları coğrafi alanındaki Zuyevskiy-1 (MÖ 6. yüzyıl) adlı buluntu ortamında, bu tip ile betimleme tarzı bakımından benzer bir buluntu grubu ile karşılaşmıştır. Bu durum, betimleme tarzının sadece Tarbağatay Buluntu Sahası'na özgü olmadığını göstermektedir. Zuyevskiy-1'deki örneğin kullanım amacı tespit edilememiştir. Buna ek olarak Beysenov, Eşkiölmes Kayaresim Bölgesi'nde de benzer bir betimleme içeren kayaresminin varlığına işaret etmektedir (Beysenov, 2011, s. 22, 2014, s. 112).

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Çernikov (Çernikov, 1965, ss. 32-33), Tolewbayev (Samaşev vd., 2004, ss. 154-155; Tolewbayev, 2018a, ss. 227, 229-230, 2018b, ss. 199-201) ve Beysenov (Beysenov, 2011, ss. 14-15, 22, 2014, ss. 112, 136)

çalışmalarında tipin buluntu grupları üzerinde durmuşlardır ancak kullanım amacına yönelik bir yorum yapmamışlardır.

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Tolewbayev tarafından, Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kaftan süslemesi ve başlık süslemesi olarak kullanılmıştır. 2 numaralı buluntu grubu Altınbekov tarafından, Taldı-2 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kuşak süslemesi olarak kullanılmıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi giyimdir.
- 2) Tür: Tipin türü şüpheli olarak kaftan süslemesidir. Bu düşüncenin çıkış noktaları şunlardır:
 - a) Tutturma Tekniği: Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında kaftan süslemeleri genellikle kaftana ilmek tekniği ile tutturulmuştur. Bu tipin örneklerinde de benzer bir durum vardır. Ancak bu durumun, sadece 1 numaralı buluntu grubunda olması ortaya bir şüphe çıkartmaktadır.
 - b) Yapım Tekniği: Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında kaftan süslemeleri genellikle döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Bu tipin örneklerinde de benzer bir durum vardır. Ancak bu durumun, sadece 1 numaralı buluntu grubunda olması ortaya bir şüphe çıkartmaktadır.
- 3) Konum: Tipin kaftan üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.2.2.4. Kaftan Süslemesi Tip 4

Tablo 12 Kaftan Süslemesi Tip 4 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
--------------------------	---

Görsel	
Katalog No.	Katalog 26
Buluntu Ortamı	Şilikti-3-1

2.1.2.2.4.1. Tıpe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tıpe ait 1 adet buluntu grubu vardır (Tablo 12).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tıpe ile, temel bulgular içinde sadece Şilikti-3-1 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.2.2.4.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının tipolojik özelliği, buluntuların yavru hayvan betimlemesinden oluşmasıdır (Katalog 26). Tolewbayev 1 numaralı buluntu grubundaki betimlemeyi ayı yavrusu veya kurt yavrusu ya da bu ikisinin karışımı bir betimleme olarak değerlendirmiştir (Tolewbayev, 2018a, ss. 230-233, 245, 2018b, ss. 201-202).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntularda altına ek olarak yarı değerli taş da kullanılmıştır. Buluntular döküm tekniği ile oluşturulmuştur ve kakma tekniği ile süslenmiştir (Katalog 26).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntular giyim unsuruna ilmek tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 26).

2.1.2.2.4.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Tez çalışması yardımcı bulgular ve referans bulgular içinde, tıpe ile doğrudan benzer bir buluntuya ulaşamamıştır.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Tolewbayev 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Samaşev vd., 2004, ss. 152-153; Tolewbayev, 2018a, ss. 230-233, 245, 2018b, ss. 201-202).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Tolewbayev tarafından, Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kaftan süslemesi olarak kullanılmıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi giyimdir.
- 2) Tür: Tipin türü şüpheli olarak kaftan süslemesidir. Bu düşüncenin çıkış noktaları şunlardır:
 - a) Tutturma Tekniği: Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında kaftan süslemeleri, genellikle kaftana ilmek tekniği ile tutturulmuştur. Bu tipin örneklerinde de benzer bir durum vardır.
 - b) Yapım Tekniği: Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında kaftan süslemeleri, genellikle döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Bu tipin örneklerinde de benzer bir durum vardır.
 - c) Betimleme Tarzı: Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında kaftan süslemelerinde, genellikle yırtıcı kedi betimlemesi kullanılmıştır. Bu tipin örneklerinde de kısmen benzer bir durum vardır.

Tipin türü konusunda ikinci bir seçenek sadak süslemesi olduğuna yöneliktir. Ancak buluntu ortamında, ok takımının varlığına yönelik olan şüphe, bu seçeneği zayıflatmaktadır.

- 3) Konum: Tipin kaftan üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.2.2.5. Kaftan Süslemesi Tip 5

Tablo 13 Kaftan Süslemesi Tip 5 buluntu gruplarının tablosu

Buluntu Grubu No.	1	2	3
Görsel			
Katalog No.	Katalog 40	Katalog 50	Katalog 51
Buluntu Ortamı	Şilikti-1-16	Şilikti-5	Şilikti-5

2.1.2.2.5.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 3 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grupları, adetleri bakımından farklılık göstermektedir. Bu ayırımın, soygun problemi ile yakından ilişkisi vardır (Tablo 13).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde Şilikti-1-16 ve Şilikti-5 adlı kurganlarda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir. Ancak tipin betimleme tarzı, Sarıarqa Buluntu Sahası'nda da gözlenmektedir (Tablo 58).

2.1.2.2.5.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının ortak tipolojik özelliği, buluntuların içine kıvrılmış kar parsı betimlemesinden oluşmasıdır (Katalog 40, Katalog 50, Katalog 51). Çernikov süslemelerde kullanılan betimleme için içine kıvrılmış bir panteri gösterdiği yorumunu yapmıştır. Ayrıca ek bir yorum olarak betimlemenin kar leoparını ifade ettiği yorumunda da bulunmuştur (Çernikov, 1965, s. 34).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur (Katalog 40, Katalog 50, Katalog 51)

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntular giyim unsuruna dikim boşluğu tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 40, Katalog 50, Katalog 51)

2.1.2.2.5.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Doğu Avrasya Coğrafyası'nda, bu tipin betimleme şekli ile benzerlik gösteren örnekler ile karşılaşmıştır (Sevinç, 2023, ss. 14, 27-31).

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Tolewbayev 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Tolewbayev, 2016, s. 163, 2018a, s. 53). Çernikov 2 ve 3 numaralı buluntu grupları üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Çernikov, 1965, s. 34). Alekseev 2 ve 3 numaralı buluntu gruplarının kullanım amacı olarak giyim süslemesi yorumunu yapmıştır (Alekseev, 2012, s. 54).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi giyimdir.
- 2) Tür: Tipin türü şüpheli olarak kaftan süslemesidir. Bu düşüncenin çıkış noktası şudur:
 - a) Betimleme Tarzı: Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında kaftan süslemelerinde genellikle yırtıcı kedi betimlemesi kullanılmıştır. Bu tipin örneklerinde de benzer bir durum vardır.
- 3) Konum: Tipin kaftan üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.2.3. Kuşak

2.1.2.3.1. Kuşak Tip 1 (Şilikti-5 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonundaki Kuşak)

Tablo 14 Kuşak Tip 1 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1

Görsel	
Katalog No.	Katalog 52
Buluntu Ortamı	Şilikti-5

2.1.2.3.1.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grubu, tek buluntudan oluşmaktadır (Tablo 14). Kuşağın diğer unsurları, soygun sebebi ile ortadan kalkmış olmalıdır.

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile Şilikti-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır (Tablo 58).

2.1.2.3.1.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntusunun tipolojik özelliği, ortası boş dikdörtgenler prizması şeklinde oluşturulmuş olması, ön tarafının yuvarlak ve damla biçimindeki motifler ile süslenmesidir (Katalog 52).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntuda altına ek olarak yarı değerli taş da kullanılmıştır. Buluntu dövme tekniği ile oluşturulmuştur ve kakmaya ek olarak granülasyon teknikleriyle süslenmiştir (Katalog 52).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntu, kayışa, geçirme tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 52).

2.1.2.3.1.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Tez çalışması yardımcı bulgular ve referans bulgular içinde, tip ile doğrudan benzer bir buluntuya ulaşamamıştır.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Çernikov 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını kemer tokası olarak değerlendirmiştir (Çernikov, 1965, s. 41).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi giyimdir.
- 2) Tür: Tipin türü Çernikov tarafından kemer tokası olarak değerlendirilmiştir (Çernikov, 1965, s. 41). Ancak buluntunun, tipolojik özellikleri sebebiyle, bir kuşak parçası olması daha olasıdır. Bu düşünce tez çalışması tarafından, Taldı-2-5 adlı buluntu ortamında ulaşılan kuşak buluntusunun parçaları (Tablo 15) ile bu tipin örneğinin özelliklerinin yakın olmasından dolayı savunulmaktadır.
- 3) Konum: Tipin vücut üzerindeki konumu belin üst kısmı, kaftanın üstü olmalıdır.

2.1.2.3.2. Kuşak Tip 2 (Taldı-2-5 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonundaki Kuşak)

Tablo 15 Kuşak Tip 2 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 79
Buluntu Ortamı	Taldı-2-5

2.1.2.3.2.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır. Bu buluntu grubu tek bir kuşağı oluşturmaktadır ve 82 parçadan oluşmaktadır (Tablo 15).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile Taldı-2-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır (Tablo 58).

2.1.2.3.2.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntusunun parçalarının tipolojik özelliği, parçaların ortası boş dikdörtgenler prizması şeklinde oluşturulmuş ve hepsi sağa doğru bakan 4 adet kaplan betimlemesi ile süslenmiş olmasıdır (Katalog 79).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntunun parçaları sadece altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur. Parçalarda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 79).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntunun parçaları, kayışa, geçirme tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 79).

2.1.2.3.2.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Referans bulgular içindeki Aqbeyit-1 (hangi kurgana ait olduğu tespit edilememiştir) adlı buluntu ortamındaki örnek (Katalog 250) bu tip ile doğrudan benzerlik göstermektedir. Söz konusu örnek, Sاریarqa Buluntu Sahası'nda tipin yaygınlığının vurgulanması bakımından önemlidir.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Beysenov 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Beysenov, 2011, s. 23, 2014, ss. 94-95)

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Altınbekov tarafından, Taldı-2 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kullanılmamıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi giyimdir.

2) Tür: Tipin türü kuşaktır. Kuşağın öğeleri ve bunlar ile ilgili açıklamalar şu şekildedir:

- a) Kuşak Kayışı: Kuşak kayışı organik bir malzeme aracılığı ile oluşturulduğu için çürüme sonucu ortadan kalkmıştır. Ancak kuşak iskeletinin varlığı, kuşak kayışının da varlığına delil durumundadır.
- b) Kuşak İskeleti: Kuşağın süslemeleri kayışa geçirilerek hem kuşağın iskeletini oluşturmuş hem de süslemesini yapmıştır. Kuşak süslemelerinin ne kadarının soygunda çalındığı belirsizdir. Bu sebeple kuşağın boyunu belirlemek oldukça zordur. Ancak mevcut parçalar çerçevesinde kuşağın bele 1 kez sarılacak boyutta olduğunu söylemek mümkündür. Bununla beraber, süslemeler arasında boşluk bırakılarak bele 2 kez sarılacak bir hale getirilmiş olma olasılığı vardır. Süslemelerde silah takmak için herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

3) Konum: Tipin vücut üzerindeki konumu belin üst kısmı, kaftanın üstü olmalıdır.

2.1.3. Bacak Bölgesi Giyim Kuşam Unsurları

2.1.3.1. Pantolon

2.1.3.1.1. Pantolon Süslemesi Tip 1

Tablo 16 Pantolon Süslemesi Tip 1 buluntu gruplarının tablosu

Buluntu Grubu No.	1	2	3	4
Görsel				
Katalog No.	Katalog 19	Katalog 28	Katalog 42	Katalog 53
Buluntu Ortamı	Eleke Sazı-2-7	Şilikti-3-1	Şilikti-1-16	Şilikti-5
Buluntu Grubu No.	5			

Görsel	
Katalog No.	Katalog 80
Buluntu Ortamı	Taldı-2-5

2.1.3.1.1.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 5 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grupları, adetleri bakımından farklılık göstermektedir. Bu ayrımın, soygun problemi ile yakından ilişkisi vardır (Tablo 16).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde Eleke Sazı-2-7, Şilikti-3-1, Şilikti-1-16, Şilikti-5 ve Taldı-2-5 adlı kurganlarda karşılaşılmaktadır. Bu durum, tipin hem Tarbağatay Buluntu Sahası hem de Sarıarqa Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.3.1.1.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının ortak tipolojik özelliği, buluntuların ortası boş, kalın çember şeklinde olmasıdır (Katalog 19, Katalog 28, Katalog 42, Katalog 53, Katalog 80).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntularda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 19, Katalog 28, Katalog 42, Katalog 53, Katalog 80).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntular giyim unsuruna dikim boşluğu tekniği ile tutturulmuştur. Parçalar önce bir ipe dizilmiş, sonra bu ip deri/kumaşa dikilmiş olmalıdır (Katalog 19, Katalog 28, Katalog 42, Katalog 53, Katalog 80).

2.1.3.1.1.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu içindeki Arjan-2-5-1 (Katalog 108) ve Çinge-Tey 1-9 (Katalog 213) adlı buluntu ortamlarında, bu tip ile doğrudan benzerlik gösteren buluntu grupları ile karşılaşılmıştır. Söz konusu buluntular pantolon süslemesi olarak kullanılmıştır. Referans bulgular içindeki Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamında karşılaşılan gömüde, bu tip ile doğrudan benzerlik taşıyan bir buluntu grubu (Katalog 247) ile karşılaşılmıştır. Bu durum, tip ile Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamında da karşılaşıldığını göstermektedir.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Oralbay 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Oralbay, 2016, ss. 26-62, 102-110, 2018, s. 32). Tolewbayev 2 (Tolewbayev, 2018a, s. 243, 2018b, s. 205) ve 3 (Tolewbayev, 2016, s. 164) numaralı buluntu grupları üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır. Çernikov 4 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Çernikov, 1965, s. 42). Beysenov 5 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Beysenov, 2011, s. 11, 2014, ss. 118-119).

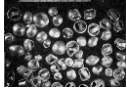

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: Tipe ait buluntu grupları, ilgili rekonstrüksiyon çalışmalarında kullanılmamıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi giyimdir.
- 2) Tür: Tipin türü kesin olarak pantolon süslemesidir.
- 3) Konum: Tipin pantolon üzerindeki konumu net olarak tespit edilememiştir. Ancak dizin üst kısmında yoğunlaşmış olmaları daha olasıdır.

2.1.3.1.2. Pantolon Süslemesi Tip 2

Tablo 17 Pantolon Süslemesi Tip 2 buluntu gruplarının tablosu

Buluntu Grubu No.	1	2	3	4
Görsel				
Katalog No.	Katalog 29	Katalog 41	Katalog 54	Katalog 81
Buluntu Ortamı	Şilikti-3-1	Şilikti-1-16	Şilikti-5	Taldı-2-5

2.1.3.1.2.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 4 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grupları, adetleri bakımından farklılık göstermektedir. Bu ayrımın, soygun problemi ile yakından ilişkisi vardır (Tablo 17).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde Şilikti-3-1, Şilikti-1-16, Şilikti-5 ve Taldı-2-5 adlı kurganlarda karşılaşılmaktadır. Bu durum, tipin hem Tarbağatay Buluntu Sahası hem de Sarıarqa Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.3.1.2.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının ortak tipolojik özelliği, buluntuların yarım küre ve ilmek öğelerinden oluşmasıdır (Katalog 29, Katalog 41, Katalog 54, Katalog 81).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece altın kullanılarak oluşturulmuştur (Katalog 29, Katalog 41, Katalog 54, Katalog 81).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntular giyim unsuruna ilmek tekniği ile tutturulmuştur. Parçalar önce ilmekler aracılığı ile bir ipe dizilmiş, sonra bu ip deri/kumaşa dikilmiş olmalıdır (Katalog 29, Katalog 41, Katalog 54, Katalog 81).

2.1.3.1.2.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Referans bulgular içindeki Jalawlı adlı buluntu ortamında bu tip ile tipolojik açıdan doğrudan benzerlik gösteren bir buluntu grubu (Katalog 241) ile karşılaşılmıştır. Bu buluntu grubunun -bir gömü buluntu ortamından çıktığı için- kullanım amacının giyim olup olmadığı belirsizdir. Ancak tipin Yedisu Buluntu Sahası'na kadar yayılımını göstermesi bakımından önemlidir. Referans bulgular içinde, bu tip ile doğrudan benzerlik taşıyan bir başka buluntu grubu (Katalog 246) da Eleke Sazı-4-7 adlı buluntu ortamından çıkmıştır. Bu örnek de tipin örneklerine Eleke Sazı adlı buluntu ortamında da rastlanılması bakımından önemlidir.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Tolewbayev 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Tolewbayev, 2018a, ss. 219, 241, 243, 2018b, s. 205). Çernikov 3 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Çernikov, 1965, s. 42). Beysenov 4 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Beysenov, 2011, ss. 11-12, 2014, ss. 142-143).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: Tipe ait buluntu grupları, ilgili rekonstrüksiyon çalışmalarında kullanılmamıştır (Levha 1).

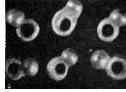
Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi giyimdir.
- 2) Tür: Tipin türü pantolon süslemesidir. Bu görüşün çıkış noktaları şunlardır:
 - a) Tipin örneklerinin Pantolon Süslemesi Tip 1 ile birçok özelliğinin benzer olması.
 - b) Tipin örneklerinin Doğu Avrasya Erken Demir Çağı altın giyim kuşam kompozisyonu pantolon süslemesi tipolojisi ile bazı özelliklerinin benzer olması.

3) Konum: Tipin pantolon üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.3.1.3. Pantolon Süslemesi Tip 3

Tablo 18 Pantolon Süslemesi Tip 3 buluntu gruplarının tablosu

Buluntu Grubu No.	1	2
Görsel		
Katalog No.	Katalog 30	Katalog 55
Buluntu Ortamı	Şilikti-3-1	Şilikti-5

2.1.3.1.3.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 2 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grupları, adetleri bakımından farklılık göstermektedir. Bu ayrımın, soygun problemi ile yakından ilişkisi vardır (Tablo 18).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde Şilikti-3-1 ve Şilikti-5 adlı kurganlarda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.3.1.3.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının ortak tipolojik özelliği, buluntuların bir bütün halinde yarım küre ve ilmek ögelerinden oluşmasıdır (Katalog 30, Katalog 55).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntularda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 30, Katalog 55).

Giyim Kuşam Unsurlarına Tutturma Tekniği: Buluntular giyim unsuruna ilmek tekniği ile tutturulmuştur. Parçalar önce ilmekler aracılığı ile bir ipe dizilmiş, sonra bu ip deri/kumaşa dikilmiş olmalıdır (Katalog 30, Katalog 55).

2.1.3.1.3.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Tez çalışması yardımcı bulgular ve referans bulgular içinde, tip ile doğrudan benzer bir buluntuya ulaşamamıştır.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Tolewbayev 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Tolewbayev, 2018a, s. 243, 2018b, s. 205). Çernikov 2 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Çernikov, 1965, s. 42).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: Tipe ait buluntu grupları, ilgili rekonstrüksiyon çalışmalarında kullanılmamıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi giyimdir.
- 2) Tür: Tipin türü pantolon süslemesidir. Bu görüşün çıkış noktaları şunlardır:
 - a) Tipin örneklerinin Pantolon Süslemesi Tip 1 ile birçok özelliğinin benzer olması.
 - b) Tipin örneklerinin Doğu Avrasya Erken Demir Çağı altın giyim kuşam kompozisyonu pantolon süslemesi tipolojisi ile bazı özelliklerinin benzer olması.
- 3) Konum: Tipin pantolon üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.3.2. Kemer

2.1.3.2.1. Kemer Tip 1 (Eleke Sazı-2-4 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonundaki Kemer)

2.1.3.2.1.1. Giriş

Eleke Sazı-2-4 altın giyim kuşam kompozisyonunun kemerinin yapısı ile ilgili bilgiler, yıpranma problemi sebebi ile oldukça sınırlıdır. Kemerin organik malzeme ile oluşturulmuş kayış kısmı, çürüyerek tamamen ortadan kalkmıştır. Ancak maden malzemeli bazı bulgular, bu konuda bilgiler sunmaktadır.

2.1.3.2.1.2. Tipin Parçaları

2.1.3.2.1.2.1. Kemer Tip 1/A

Tablo 19 Kemer Tip 1/A buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 10
Buluntu Ortamı	Eleke Sazı-2-4

2.1.3.2.1.2.1.1. Tip Parçasına Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tip parçasına ait 1 adet buluntu grubu vardır (Tablo 19).

Tip Parçasının Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip parçası ile, Eleke Sazı-2-4 adlı kurganda karşılaşılmaktadır (Tablo 58).

2.1.3.2.1.2.1.2. Tip Parçasının Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tip parçasının buluntularının tipolojik özelliği, buluntuların içine kıvrılmış kar parsı betimlemesinden oluşmasıdır (Katalog 10).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur (Katalog 10).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntular giyim unsuruna ilmek tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 10).

2.1.3.2.1.2.1.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Doğu Avrasya Coğrafyası'nda bu tip parçasının betimleme şekli ile benzerlik gösteren örnekler ile karşılaşmıştır (Sevinç, 2023, ss. 14, 27-31).

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Samaşev vd. 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını kemer süslemesi olarak değerlendirmiştir (Samaşev, 2018b, s. 111; Samaşev vd., 2018, s. 14; Samaşev, 2019b, ss. 48-49; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 91; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Samaşev tarafından Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında başlık süslemesi, kaftan süslemesi ve kuşak süslemesi olarak kullanılmıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tip parçasının, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tip parçasının kategorisi giyimdir.
- 2) Tür: Tip parçasının örneklerinden biri iskeletin sol köprücük kemiği bölgesinde, diğeri iskeletin sağ bel bölgesinde ele geçirilmiştir. Buluntuların iki farklı buluntu türünün süslemesi olma olasılıkları yüksektir. Sağ bel bölgesinde ulaşılan örneğin kemer süslemesi olduğu nettir.
- 3) Konum: Tip parçasının örneklerinden biri, bireyin sağ tarafında, kama takımının kemere bağlandığı noktayı süslüyor olmalıdır.

2.1.3.2.1.2.2. Kemer Tip 1/B

Tablo 20 Kemer Tip 1/B buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 9
Buluntu Ortamı	Eleke Sazı-2-4

2.1.3.2.1.2.2.1. Tip Parçasına Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tip parçasına ait 1 adet buluntu grubu vardır. Bu buluntu grubu 2 örnekten oluşmaktadır (Tablo 20).

Tip Parçasının Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip parçası ile, Eleke Sazı-2-4 adlı kurganda karşılaşılmaktadır (Tablo 58).

2.1.3.2.1.2.2.2. Tip Parçasının Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tip parçasının buluntularının tipolojik özelliği, buluntuların iki tarafında mantar şeklinde pimler olması ve bu pimler aracılığı ile bir tarafının kemere, diğer tarafının silaha bağlanmasıdır (Katalog 9).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece bronz kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntularda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 9).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntular kemere ve silaha pim tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 9).

2.1.3.2.1.2.2.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Kemere veya kuşağa silah asma aparatları, Erken Demir Çağı'nda Doğu Avrasya coğrafyasında sık karşılaşılan buluntu türlerindedir. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu içindeki Kiçigino-1-5 adlı buluntu ortamında, bu işlevde kullanılan bir buluntu grubu (Katalog 229) ile karşılaşılmıştır. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu olan Ahameniş rölyeflerinde silahların kuşağa bu tür aparatlar ile tutturulduğu gözlenmektedir (Şekil 37, Şekil 38).

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Samaşev vd. 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını kemere silah bağlama aparatı olarak değerlendirmiştir (Samaşev, 2018b, s. 112; Samaşev vd., 2018, s. 14; Samaşev, 2019b, ss. 52-53; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, ss. 91-93; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Samaşev tarafından, Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kemere silah bağlama aparatı olarak kullanılmıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tip parçasının, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tip parçasının kategorisi silahtır/giyimdir.
- 2) Tür: Tip parçasının türü kemere silah bağlama aparatıdır.
- 3) Konum: Aparatların biri iskeletin sol tarafında sadak takımını, diğeri sağ tarafında kama takımını iskeletin kemerine tutturmak amacıyla kullanılmıştır.

2.1.3.2.1.3. Kemerin Kullanımı ile İlgili Bilgiler

Eleke Sazı-2-4 altın giyim kuşam kompozisyonunda, kemer ile ilişkili olarak ele geçirilen buluntu grupları, kemerin yapısı hakkında önemli bilgiler ortaya çıkartmaktadır. Kemerin ögeleri ve bunlar ile ilgili açıklamalar şu şekildedir:

- 1) **Kemer Kayışı:** Kemer kayışı organik bir malzeme aracılığı ile oluşturulduğu için çürüme sonucu ortadan kalkmıştır. Ancak kemere silah bağlama

aparathlarının varlığı, bir kemer kayışının da olduğunu kanıtlamaktadır. Bu açıdan bir başka çıkarım, kemer kayışının deri kullanılarak yapıldığıdır. Çünkü kumaş veya keten bir malzemenin, aparatlar ile beraber ok takımı ile kama takımını taşıma olasılığı yaşamın doğal akışına aykırıdır. Kemere silah bağlama aparatlarının üzerinde karşılaşılan deri kalıntıları da bu düşüneyi kanıtlamaktadır.

- 2) **Kemere Silah Bağlama Aparatları:** Kemere silah bağlama aparatlarına birisi iskeletin sağ, ikincisi sol bel bölgesinde ulaşılmıştır. Aparatlardan sağ tarafta olanı kama takımını, sol tarafta olanı sadak takımını kemere bağlamıştır. Hem bu aparatlara hem de silah buluntularına kesin olarak bel hizasında ulaşılmış olması, buluntunun kuşak değil de kemer olduğuna önemli bir kanıttır (Katalog 9).
- 3) **Kemer Süslemeleri:** Kemere süsleme eklenip eklenmediği sorunu, Eleke Sazı-2-4 altın giyim kuşam kompozisyonu açısından kritik sorunlardan birisidir. Bu sorun Tablo 19'daki süslemelerin birinin sağ kalça kemiği bölgesinden, diğerinin sol köprücük kemiği bölgesinden çıkması ile ilgilidir. Tez çalışmasının bu açıdan görüşü, şüpheli olarak, bu buluntu grubunun sadece bir buluntusunun kemer süslemesi olduğuna yöneliktir. Diğer buluntunun kullanım amacının tespiti ise oldukça zordur (Katalog 10).

2.1.3.2.2. Kemer Tip 2 (Taldı-2-5 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonundaki Kemer)

2.1.3.2.2.1. Giriş

Taldı-2-5 altın giyim kuşam kompozisyonunun kemerinin yapısı ile ilgili bilgiler, yıpranma problemi sebebi ile sınırlıdır. Kemerin organik malzeme ile oluşturulmuş kayış kısmı, çürüyerek tamamen ortadan kalkmıştır. Ancak madeni malzeme ile oluşturulmuş parçaları, bu konuda geniş bilgiler sunmaktadır.

2.1.3.2.2.2. Tipin Parçaları

2.1.3.2.2.2.1. Kemer Tip 2/A

Tablo 21 Kemer Tip 2/A buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 82
Buluntu Ortamı	Taldı-2-5

2.1.3.2.2.2.1.1. Tip Parçasına Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tip parçasına ait 1 adet buluntu grubu vardır. Bu buluntu grubu tek bir kemeri oluşturmaktadır ve 9 parçadan oluşmaktadır (Tablo 21).

Tip Parçasının Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip parçası ile, temel bulgular içinde sadece Taldı-2-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tip parçasının yalnızca Sarıarqa Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.3.2.2.2.1.2. Tip Parçasının Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tip parçasının buluntusu bir kemerin iskeletidir. Parçalar 3 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge kemer tokasıdır. İkinci öge 7 parçadan oluşan kemer gövdesidir. Bu parçaların ikisinde silah tutturmak için ilmek vardır. Üçüncü öge kemerin uç kısmıdır. Kemerin parçalarının içi, boş şekilde yapılmıştır. Parçalar birbirine bu boşluktan geçirilen bir kayış aracılığı ile tutturulmuştur (Katalog 82).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntu sadece altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntuda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 82).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntunun parçaları, kayışa geçirme tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 82).

2.1.3.2.2.2.1.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu içindeki Çinge-Tey 1-9 adlı buluntu ortamında, bu tip parçası ile doğrudan benzerlik gösteren, iki buluntu grubu (Katalog 226, Katalog 229) ile karşılaşılmıştır. Referans bulgular içindeki Nuwrmanbet-4-3, Nuwrmanbet-4-1 ve Tasmola-2-1 adlı buluntu ortamlarında bu tip parçası ile dolaylı benzerlik gösteren buluntu grupları (Katalog 251) ile karşılaşılmıştır.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Beysenov (Beysenov, 2014, s. 112) ve Sonlan (Sonlan vd., 2018, ss. 237-238) 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını kemer olarak değerlendirmiştir.

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Altınbekov tarafından, Taldı-2 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kullanılmamıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tip parçasının, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tip parçasının kategorisi giyimdir.
- 2) Tür: Tip parçasının türü kemerdir.
- 3) Konum: Kemer bele takılmıştır. Ancak mezar odasındaki konumunun, bireyin başının üst kısmında bir yer olma olasılığı vardır.

2.1.3.2.2.2.2.2. Kemer Tip 2/B

Tablo 22 Kemer Tip 2/B buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
--------------------------	---

Görsel	
Katalog No.	Katalog 83
Buluntu Ortamı	Taldı-2-5

2.1.3.2.2.2.2.1. Tip Parçasına Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tip parçasına ait 1 adet buluntu grubu vardır (Tablo 22).

Tip Parçasının Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip parçası ile, temel bulgular içinde sadece Taldı-2-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tip parçasının yalnızca Sarıarqa Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.3.2.2.2.2.2. Tip Parçasının Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tip parçasının buluntularının tipolojik özelliği, buluntuların ortası boş koni şeklinde oluşturulmuş olması, yüzeyinin kaplan/sayga başı betimlemeleri ile süslenmiş olmasıdır (Katalog 83).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntularda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 83).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntular giyim unsuruna kıştırma tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 83).

2.1.3.2.2.2.2.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu içindeki Arjan-2-5-1 (Katalog 131, Katalog 136, Katalog 137), Arjan-2-5-2 (Katalog 172) ve Çinge-Tey 1-9 (Katalog 212) adlı buluntu ortamlarında bu tip parçası ile doğrudan benzerlik gösteren buluntu grupları ile karşılaşılmıştır. Söz konusu buluntu grupları püskül başı olarak ve genellikle kemer ile ilişkili kullanılmıştır. Referans

bulgular içindeki Eleke Sazı-4-7 adlı buluntu ortamında karşılaşılan bir örnek (Katalog 244) de tip parçası ile türü bakımından benzerlik göstermesi açısından önemlidir.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Beysenov 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Beysenov, 2011, ss. 18, 22, 2014, ss. 111, 150).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Altınbekov tarafından, Taldı-2 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında ayakkabı bağının süslemesi olarak kullanılmıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tip parçasının, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tip parçasının kategorisi giyimdir.
- 2) Tür: Tip parçasının türü vorvorkadır.
- 3) Konum: Vorvorkalar kemerin unsuru olarak kullanılmıştır. Ancak işlevleri ve konumları tespit edilememiştir.

2.1.3.2.2.3. Kemerin Kullanımı ile İlgili Bilgiler

Taldı-2-5 altın giyim kuşam kompozisyonunda, kemer ile ilişkili olarak ele geçirilen buluntu grupları, kemerin yapısı hakkında önemli bilgiler ortaya çıkartmaktadır. Kemerin ögeleri ve bunlar ile ilgili açıklamalar şu şekildedir:

- 1) Kemer Kayışı: Kemer kayışı organik bir malzeme aracılığı ile oluşturulduğu için, çürüme sonucu ortadan kalkmıştır. Ancak kemer iskeletinin varlığı, kemer kayışının da varlığına delil durumundadır.
- 2) Kemer İskeleti: Kemerin iskeleti aynı zamanda süslemesini de oluşturmaktadır. Sonlan bu örnekte dövme tekniği yerine, döküm tekniğinin kullanılmasını kemere asılacak olan silahların ağırlığını rahat olarak taşıyabilmesinin hedeflenmesi ile ilişkilendirmektedir (Sonlan vd., 2018, s. 242). Kemerin iskeletinin parçalarının kayışa bitişik olarak mı takıldığı aralıklarla mı takıldığı

önemli bir başka sorundur. Bitişik takılmış olma olasılığı daha yüksektir. Kemer parçaları, aralarında boşluk bırakılmadığı takdirde, belin sadece ön kısmını kaplayacak boyuttadır.

- 3) Kemere Silah Bağlama Aparatları: Kemere silah bağlama aparatları, kemer iskeletindeki parçalardan iki tanesine oluşturulan ilmekler sayesinde yapılmıştır. Bu ilmekler söz konusu parçalar ile bütünleşiktir. İlmekli parçaların kemerdeki sırası net olarak tespit edilememektedir. Ancak silahlarının birbirine uzaklığının maksimum uzaklıkta olması gerektiği için birinin en soldaki, diğerinin en sağdaki parça olması yaşamın doğal akışına uygundur. Sonlan'ın yorumuna göre bu ilmekler kama gibi ağır silahları taşıyabilmesi için ana parça ile bütünleşik şekilde yapılmıştır (Sonlan vd., 2018, s. 242).
- 4) Vorvorka Buluntuları: Taldı-2-5 adlı buluntu ortamındaki vorvorka buluntularının (Tablo 22), kemerin parçalarından birisi olup olmadığı sorusu oldukça önemlidir. Yardımcı bulgular içindeki Çinge-Tey 1-9 adlı buluntu ortamındaki kemer ve vorvorka buluntuları bu açıdan faydalı bilgiler sunmaktadır. Bu unsurlar Taldı-2-5 adlı buluntu ortamındaki örnekler ile doğrudan benzerlik taşımaktadır. Çinge-Tey 1-9'daki örnekte kemer ve vorvorka buluntuları birbiri ile ilişkili bir halde çıkmış durumdadır. Bu sebeple tez çalışmasında, Taldı-2-5 adlı buluntu ortamındaki vorvorka buluntuları da kemer ile ilişkili olarak değerlendirilmiştir.

Kemerin mezar odasındaki konumu tartışmaya açık bir konudur. Ortada şu iki seçenek vardır:

- 1) Seçenek 1: Bireyin beline takılıdır.
- 2) Seçenek 2: Mezarın içinde, bireye yakın bir yerde konumlandırılmıştır: Tez çalışmasının görüşüne göre bu seçenek daha olasıdır. Çünkü eğer kemer bireyin beline takılı olsaydı, kurganda gerçekleşen soygunda alınmış olacaktı. Taldı-2-5 adlı buluntu ortamı ile yakın özellikler taşıyan Çinge-Tey 1-9 ve Arjan-2-5-1 adlı buluntu ortamlarında da kemerin/kuşağın kendisine bağlı bulunan silah buluntuları ile kurgan içinde farklı bir yere konumlandırılmış olması, bu düşünceyi desteklemektedir.

2.1.3.3. Ok Takımı

2.1.3.3.1. Ok Takımı Tip 1 (Eleke Sazı-2-4 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonundaki Ok Takımı)

2.1.3.3.1.1. Giriş

Eleke Sazı-2-4 altın giyim kuşam kompozisyonunun ok takımı, temel bulgular arasında soyguna uğramadan çıkan tek örnektir. Bu sebeple yapısı ile ilgili bilgiler -buluntu ortamı yıpranma probleminden etkilenmesine rağmen- zengindir. Buluntu ortamındaki yay buluntusu yüksek oranda çürümüştür. Yay konusunda herhangi bir sonuç çıkarılamamaktadır.

2.1.3.3.1.2. Tipin Parçaları

2.1.3.3.1.2.1. Ok Takımı Tip 1/A = Sadak

Tablo 23 Ok Takımı Tip 1/A = Sadak buluntu gruplarının tablosu

Buluntu Grubu No.	1a	1b	1c	1d
Görsel				
Katalog No.	Katalog 11	Katalog 12	Katalog 13	Katalog 14
Buluntu Ortamı	Eleke Sazı-2-4	Eleke Sazı-2-4	Eleke Sazı-2-4	Eleke Sazı-2-4

2.1.3.3.1.2.1.1. Tip Parçasına Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tip parçasına ait 4 adet buluntu grubu vardır. Bu buluntu grupları tek bir sadağın parçalarıdır. Sadağın organik malzemeli parçaları ise kısmen ya da tamamen ortadan kalkmıştır (Tablo 23).

Tip Parçasının Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip parçasının 1a ve 1b adlı buluntu grubu parçaları ile, temel bulgular içinde sadece Eleke Sazı-2-4 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. 1c ve 1d adlı buluntu grubu parçaları ile ise Eleke Sazı-2-7 ve Şilikti-5 adlı buluntu ortamlarında da karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, bu unsurların yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.3.3.1.2.1.2. Tip Parçasının Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Sadağın parçaları ve bunların açıklamaları şu şekildedir:

- 1) İskelet: Sadağın gövdesi deri ile oluşturulmuştur. Ancak bu kısım çürüme sebebi ile ortadan kalkmıştır. Samaşev sadece bazı deri kalıntılarına ulaştığını kaydetmiştir (Şekil 6).
- 2) Yan İskelet: Sadağın yan kısmındaki 1a numaralı parça hem süsleme için hem de iskelet oluşturma amacıyla kullanılmıştır. Parçanın yüzeyinde karşılaşılan “havada durumdaki ok şekilleri ve bulut motifleri” sadağın görsel etkisini arttırmaktadır (Katalog 11).
- 3) Tabanı: Sadağın tabanında 1b numaralı parça kullanılmıştır. Bu parçanın süslemelerindeki zenginlik, bireyin sadağın tabanını gösterecek şekilde kullandığını göstermektedir (Katalog 12)
- 4) Yüzey Süslemeleri: Sadağın yüzey süslemeleri (1c ve 1d) Tarbağatay Buluntu Sahası'nın sadaklarında ortak olarak görülen geyik betimlemelerinden oluşmaktadır. Bu sadakta 1 erkek, 7 dişi geyik betimlemeli süsleme kullanılmıştır (Katalog 13, Katalog 14).
- 5) Kemere Bağlantı Noktası: Kemere bağlantı noktası çürüme sonucu ortadan kalkmıştır. Ancak bağlantı noktasında bulunan aparat sadağın kemere nasıl bağlandığını göstermektedir (Katalog 9).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntunun 1a numaralı parçasında sadece altın kullanılmıştır. 1b, 1c ve 1d numaralı parçalarında altına ek olarak yarı değerli taş da

kullanılmıştır. Mevcut tüm parçalar dövme tekniği ile oluşturulmuştur. 1a numaralı parçada süsleme tekniği kullanılmamıştır. 1b, 1c ve 1d numaralı parçalar kakma tekniği ile süslenmiştir (Katalog 11, Katalog 12, Katalog 13, Katalog 14).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Sadak kemere, silah bağlama aparatı ile tutturulmuştur (Katalog 11, Katalog 12, Katalog 13, Katalog 14).

2.1.3.3.1.2.1.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Samaşev vd. 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını sadak parçaları olarak değerlendirmiştir (Samaşev, 2018b, s. 112; Samaşev vd., 2018, s. 14; Samaşev, 2019b, s. 53; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, ss. 93-97; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Samaşev tarafından, Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında bir bütün şeklinde, sadak olarak kullanılmıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tip parçasının, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tip parçasının kategorisi silahtır.
- 2) Tür: Tip parçasının türü kesin olarak sadaktır.
- 3) Konum: Sadak bireyin sol tarafında, silah bağlama aparatıyla kemere tutturulmuştur (Şekil 3).

2.1.3.3.1.2.2. Ok Takımı Tip 1/B = Ok

Tablo 24 Ok Takımı Tip 1/B = Ok buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	

Katalog No.	Katalog 15
Buluntu Ortamı	Eleke Sazı-2-4

2.1.3.3.1.2.2.1. Tip Parçasına Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tip parçasına ait 1 adet buluntu grubu vardır. Bu buluntu grubuna ait 40 adet ok bulunmaktadır (Tablo 24).

Tip Parçasının Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip parçası ile, tipolojik olarak temel bulgular içinde sadece Eleke Sazı-2-4 adlı kurganda karşılaşılmaktadır (Tablo 58).

2.1.3.3.1.2.2.2. Tip Parçasının Özellikleri

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular bronz, ağaç ve at kılı kullanılarak yapılmıştır. Buluntuların ok ucu kısımlarının tamamı döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntularda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 15).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Oklar sadağa yerleştirilmiştir (Katalog 15).

2.1.3.3.1.2.2.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Samaşev vd. 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını ok olarak değerlendirmiştir (Samaşev, 2018b, s. 112; Samaşev vd., 2018, s. 14; Samaşev, 2019b, ss. 48-52; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, ss. 93-97; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Samaşev tarafından, Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında sadağın içinde olarak kullanılmıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tip parçasının, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tip parçasının kategorisi silahtır.
- 2) Tür: Tip parçasının türü oktur.
- 3) Konum: Oklar sadağın içine yerleştirilmiştir. Sadak bireyin sol tarafında, silah bağlama aparatıyla kemere tutturulmuştur.

2.1.3.3.2. Ok Takımı Tip 2 (Eleke Sazı-2-7 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonundaki Ok Takımı)

2.1.3.3.2.1. Giriş

Eleke Sazı-2-7 altın giyim kuşam kompozisyonunun ok takımının yapısı ile ilgili bilgiler, soygun ve yıpranma problemi sebebi ile sınırlıdır. Yay buluntusu yüksek oranda çürümüştür. Bu sebeple yay konusunda herhangi bir sonuç çıkarılamamaktadır.

2.1.3.3.2.2. Tipin Parçaları

2.1.3.3.2.2.1. Ok Takımı Tip 2/A = Sadak

Tablo 25 Ok Takımı Tip 2/A = Sadak buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 20
Buluntu Ortamı	Eleke Sazı-2-7

2.1.3.3.2.2.1.1. Tip Parçasına Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tip parçasına ait 1 adet buluntu grubu vardır. Bu buluntu grubu tek bir sadağın parçalarından biridir. Sadağın diğer parçaları kısmen ya da tamamen ortadan kalkmıştır (Tablo 25).

Tip Parçasının Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip parçası ile, Eleke Sazı-2-4 ve Şilikti-5 adlı buluntu ortamlarında karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, bu unsurların yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.3.3.2.2.1.2. Tip Parçasının Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Sadağın parçaları ve bunların açıklamaları şu şekildedir:

- 1) İskelet: Sadağa ait herhangi bir organik malzeme kaydedilmemiştir. Eleke Sazı-2-4 ve Şilikti-5 adlı buluntu ortamlarındaki örneklerden yola çıkılarak, bu sadağın gövde malzemesinin de deri kullanılarak oluşturulduğu ifade edilebilir.
- 2) Yan Süslemeler: Tarbağatay Buluntu Sahası'nın sadaklarında ortak olarak görülen geyik betimlemelerinden oluşmaktadır. Bu sadakta 6 adet dişi geyik ele geçirilmiştir (Katalog 20).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntularda altına ek olarak yarı değerli taş kullanılmıştır. Buluntular dövme tekniği ile oluşturulmuştur ve kakma tekniği ile süslenmiştir (Katalog 20).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntuların sadağa nasıl tutturulduğu belirlenememiştir. Ancak benzer örnekler ile düşünüldüğünde yapıştırma tekniği ile tutturulduğu sonucu ortaya çıkmaktadır (Katalog 20).

2.1.3.3.2.2.1.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Temel bulgular içindeki Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamındaki bu buluntular ile doğrudan benzerlik gösteren örnekler, bu tip parçasının de sadak süslemesi olduğunu kanıtlamaktadır.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Oralbay 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını sadak süslemesi olarak değerlendirmiştir (Oralbay, 2016, ss. 26-62, 102-110, 125-126).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tip parçasının, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tip parçasının kategorisi silahtır.
- 2) Tür: Tip parçasının türü kesin olarak sadaktır.
- 3) Konum: Sadak bireyin sol tarafında kemere asılmış olmalıdır.

2.1.3.3.2.2.2. Ok Takımı Tip 2/B = Ok

Tablo 26 Ok Takımı Tip 2/B = Ok buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 21
Buluntu Ortamı	Eleke Sazı-2-7

2.1.3.3.2.2.2.1. Tip Parçasına Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tip parçasına ait 1 adet buluntu grubu vardır. Bu buluntu grubuna ait 8 adet ok bulunmaktadır (Tablo 26).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip parçası ile, tipolojik olarak temel bulgular içinde sadece Eleke Sazı-2-7 adlı kurganda karşılaşılmaktadır (Tablo 58).

2.1.3.3.2.2.2.2. Tip Parçasının Özellikleri

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntuların ok ucu kısmı bronz ile, tırtık süslemeleri altın ile yapılmıştır. Ok ucu kısmı döküm tekniği ile, süsleme kısmı dövme tekniği ile oluşturulmuştur. Ok ucunun bağlantı noktası tırtık oluşturma tekniği ile süslenmiştir (Katalog 21).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Oklar sadağa yerleştirilmiştir (Katalog 21).

2.1.3.3.2.2.2.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Oralbay 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını ok olarak değerlendirmiştir (Oralbay, 2016, ss. 26-62, 102-110, 2018, s. 27).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tip parçasının, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tip parçasının kategorisi silahtır.
- 2) Tür: Tip parçasının türü oktur.
- 3) Konum: Oklar sadağın içine yerleştirilmiştir.

2.1.3.3.3. Ok Takımı Tip 3 (Şilikti-5 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonundaki Ok Takımı)

2.1.3.3.3.1. Giriş

Şilikti-5 altın giyim kuşam kompozisyonunun ok takımının yapısı ile ilgili bilgiler, soygun ve yıpranma problemi sebebi ile sınırlıdır. Yay buluntusu yüksek oranda çürümüştür. Bu sebeple yay konusunda herhangi bir sonuç çıkarılamamaktadır. Ancak bazı bulgular ok takımının diğer öğeleri konusunda bilgiler sunmaktadır.

2.1.3.3.3.2. Tipin Parçaları

2.1.3.3.3.2.1. Ok Takımı Tip 3/A = Sadak

Tablo 27 Ok Takımı Tip 3/A = Sadak buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 56
Buluntu Ortamı	Şilikti-5

2.1.3.3.3.2.1.1. Tip Parçasına Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tip parçasına ait 1 adet buluntu grubu vardır. Bu buluntu grubu tek bir sadağın parçalarından biridir. Sadağın organik malzemeli parçaları kısmen ya da tamamen ortadan kalkmıştır (Tablo 27).

Tip Parçasının Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip parçası ile, Eleke Sazı-2-4 ve Eleke Sazı-2-7 adlı buluntu ortamlarında karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, bu unsurların yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.3.3.3.2.1.2. Tip Parçasının Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Sadağın parçaları ve bunların açıklamaları şu şekildedir:

- 1) İskelet: Gövdesi deri ile oluşturulmuştur. Çernikov'un aktardığına göre, bu deri, geyik veya atın bacağına ait sert ve yoğun bir özelliğe sahiptir. Bu derinin üzerindeki dikişlerde kullanılan ipler tendondan yapılmıştır ve seyrek bir şekilde dikilmiştir. Araştırmacı bu dikiş yöntemini ve sadak süslemelerinin yapım tekniğini örnek göstererek, sadağın gömüde kullanılmak için imal edildiği yorumunu yapmaktadır (Çernikov, 1965, s. 27).
- 2) Yan Süslemeler: Metal buluntular arasında sadece yan süslemeler ortaya çıkmıştır. Bu örnekte 14 adet erkek geyik kaydedilmiştir (Katalog 56).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntularda altına ek olarak yarı değerli taş da kullanılmıştır. Buluntular dövme tekniği ile oluşturulmuştur ve kakma tekniği ile süslenmiştir (Katalog 56).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntuların sadağa nasıl tutturulduğu belirlenememiştir. Ancak benzer örnekler ile düşünüldüğünde yapııştırma tekniği ile tutturulduğu sonucuna varılmaktadır (Katalog 56).

2.1.3.3.3.2.1.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Temel bulgular içindeki Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamındaki bu buluntular ile doğrudan benzerlik gösteren örnekler, bu tip parçasının da sadak süslemesi olduğunu kanıtlamaktadır. Ayrıca Eleke Sazı-2-7 adlı buluntu ortamındaki örnekler tipin yaygınlığının genişletilmesi bakımından önemlidir.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Çernikov 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını sadak süslemesi olarak değerlendirmiştir (Çernikov, 1965, ss. 30-31). Eleke Sazı-2-4 adlı kurganda çıkan sadak süslemeleri (Katalog 13, Katalog 14), araştırmacının bu düşüncesini net olarak kanıtlamıştır. Alekseev de buluntu grubunun sadak parçası olduğunu vurgulamıştır (Alekseev, 2012, ss. 50-51).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tip parçasının, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tip parçasının kategorisi silahtır.
- 2) Tür: Tip parçasının türü kesin olarak sadaktır.
- 3) Konum: Sadak bireyin sol tarafında kemere asılmış olmalıdır.

2.1.3.3.3.2.2. Ok Takımı Tip 3/B = Ok

Tablo 28 Ok Takımı Tip 3/B = Ok buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 57
Buluntu Ortamı	Şilikti-5

2.1.3.3.3.2.2.1. Tip Parçasına Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tip parçasına ait 1 adet buluntu grubu vardır. Bu buluntu grubuna ait 13 adet ok bulunmaktadır (Tablo 28).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip parçası ile, tipolojik olarak temel bulgular içinde sadece Şilikti-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır (Tablo 58).

2.1.3.3.3.2.2.2. Tip Parçasının Özellikleri

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece bronz kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntularda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 57).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Oklar sadağa yerleştirilmiştir (Katalog 57).

2.1.3.3.3.2.2.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Çernikov 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını, ok olarak değerlendirmiştir (Çernikov, 1965, ss. 24-28).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tip parçasının, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tip parçasının kategorisi silahtır.
- 2) Tür: Tip parçasının türü oktur.
- 3) Konum: Oklar sadağın içine yerleştirilmiştir.

2.1.3.3.4. Ok Takımı Tip 4 (Taldı-2-5 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonundaki Ok Takımı)

2.1.3.3.4.1. Giriş

Taldı-2-5 altın giyim kuşam kompozisyonunun ok takımının yapısı ile ilgili bilgiler, soygun ve yıpranma problemi sebebi ile oldukça sınırlıdır. Yay buluntusunun varlığına yönelik bir bulguya tez çalışması tarafından ulaşılamamıştır. Ancak hem okların hem de sadak buluntusunun varlığına yönelik ufak bilgiler, buluntu ortamında bir yay buluntusunun olduğu görüşünü doğurmaktadır. Bu örnek tamamen çürümüş olmalıdır.

2.1.3.3.4.2. Tipin Parçaları

2.1.3.3.4.2.1. Ok Takımı Tip 4/A = Sadak

Tablo 29 Ok Takımı Tip 4/A = Sadak buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
--------------------------	----------

Görsel	
Katalog No.	Katalog 84
Buluntu Ortamı	Taldı-2-5

2.1.3.3.4.2.1.1. Tip Parçasına Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tip parçasına ait 1 adet buluntu grubu vardır (Tablo 29).

Tip Parçasının Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip parçası ile, temel bulgular içinde sadece Taldı-2-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tip parçasının yalnızca Sarıarqa Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.3.3.4.2.1.2. Tip Parçasının Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tip parçasının buluntularının tipolojik özelliği, kaplan betimlemesinden oluşmasıdır (Katalog 84).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntularda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 84).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntular tutturma tekniği bakımından iki ayrı türe ayrılmaktadır. Sağa bakan birinci grup giyim unsuruna/silaha ilmek ve dikim deliği teknikleri ile; sola bakan ikinci tür sadece ilmek tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 84).

2.1.3.3.4.2.1.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu içindeki Arjan-2-5-1 (Katalog 122) ve Çinge-Tey 1-9 (Katalog 208) adlı buluntu ortamlarında bu tip parçası ile doğrudan benzerlik gösteren buluntu grupları ile

karşılaşmıştır. Söz konusu örnekler kaftan süslemesi ve sadak süslemesi olarak kullanılmıştır.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Beysenov 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Beysenov, 2011, ss. 18-19, 29, 2014, ss. 112-113).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Altınbekov tarafından, Taldı-2 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kaftan süslemesi, pantolon süslemesi, sadak süslemesi olarak kullanılmıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tip parçasının, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tip parçasının kategorisi silah veya giyimdir.
- 2) Tür: Çinge-Tey 1-9 adlı buluntu ortamında bu tip parçası ile doğrudan benzerlik taşıyan örnekler, hem sadak süslemesi hem de kaftan süslemesi olarak kullanılmıştır. Tip parçasının örneklerinin Taldı-2-5 adlı buluntu ortamında sadak süslemesi olarak kullanılmış olma olasılıkları daha yüksektir. Çünkü Taldı-2-5 adlı buluntu ortamında kaftan süslemesi olarak başka tipte buluntulara da ulaşılmıştır. Ayrıca buluntuların tutturma tekniği ile kaftan süslemelerinde karşılaşılmamıştır.
- 3) Konum: Sadak süslemeleri sadağın yüzeyini süslemiştir. Sadak bireyin sol tarafında kemere asılmış olmalıdır.

2.1.3.3.4.2.2. Ok Takımı Tip 4/B = Ok

Tablo 30 Ok Takımı Tip 4/B = Ok buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	

Katalog No.	Katalog 85
Buluntu Ortamı	Taldı-2-5

2.1.3.3.4.2.2.1. Tip Parçasına Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tip parçasına ait 1 adet buluntu grubu vardır. Bu buluntu grubuna ait 14 adet ok bulunmaktadır (Tablo 30).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip parçası ile, tipolojik olarak temel bulgular içinde sadece Taldı-2-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır (Tablo 58).

2.1.3.3.4.2.2.2. Tip Parçasının Özellikleri

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntuların ok ucu kısmı sadece bronz kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntularda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 85).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntular sadağa yerleştirilmiştir (Katalog 85).

2.1.3.3.4.2.2.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Altınbekov tarafından, Taldı-2 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında sadağın içinde olarak kullanılmıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tip parçasının, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tip parçasının kategorisi silahtır.
- 2) Tür: Tip parçasının türü oktur.
- 3) Konum: Oklar sadağın içine yerleştirilmiştir.

2.1.3.4. Kama Takımı

2.1.3.4.1. Kama Takımı Tip 1 (Eleke Sazı-2-4 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonundaki Kama Takımı)

2.1.3.4.1.1. Giriş

Eleke Sazı-2-4 altın giyim kuşam kompozisyonunda karşılaşılan kama takımı soygun probleminde etkilenmemiştir, yıpranma probleminde ise kısmen etkilenmiştir. Bu durum söz konusu kama takımının özelliklerini açıklamaya imkân tanımaktadır.

2.1.3.4.1.2. Tipin Parçaları

2.1.3.4.1.2.1. Kama Takımı Tip 1/A = Kama Kını

Tablo 31 Kama Takımı Tip 1/A = Kama Kını buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 16
Buluntu Ortamı	Eleke Sazı-2-4

2.1.3.4.1.2.1.1. Tip Parçasına Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tip parçasına ait 1 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grubu, tek bir kama kınını oluşturmaktadır. Bu kama kınınının sadece metal kısmına bütün olarak ulaşılmıştır. Organik malzemelerine ise kısmen ulaşılmıştır (Tablo 31).

Tip Parçasının Temel Bulgular Özeline Yayılımı: Tip parçası ile, temel bulgular içinde sadece Eleke Sazı-2-4 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular

çerçevesinde, tip parçasının yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneğinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.3.4.1.2.1.2. Tip Parçasının Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Kama kınının parçaları ve bunların açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Kama Kınının Ahşap İskeleti: Bu kısım çürüyerek ince bir talaş haline gelmiştir. Bu sebeple yapısı net olarak belli değildir. Kının altın kaplamasının yapısı ile eş olması yaşamın doğal akışına uygundur.
- 2) Kama Kınının Altın Kaplaması: Kamanın ahşap iskeletinin tek yüzünü kaplamıştır. Samaşev vd. ahşap iskeletin diğer yüzünde bir deri kısım olma olasılığından bahsetmektedir (Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 93). Kama kınının altın kaplaması, bağlantı aparatını barındırması sebebi ile kama kınının ana yapısının bir parçasıdır (Katalog 16).
- 3) Kama Kınındaki Kemere Bağlantı Aparatı Deliği: Kama kını, tepe noktasında bulunan bir deliğe pim ile tutturulan aparat aracılığı ile kemere bağlanmıştır. Bu bağlantı aparatının yapısı, hareket anında sahibinin hareket kabiliyetini arttırması bakımından özeldir (Katalog 16).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntuda altına ek olarak yarı değerli taş da kullanılmıştır. Dövme tekniği ile oluşturulan buluntu kakma ve granülasyon teknikleri ile süslenmiştir (Katalog 16).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntu kemere, silah bağlama aparatı ile tutturulmuştur (Katalog 16).

2.1.3.4.1.2.1.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Tez çalışması yardımcı bulgular ve referans bulgular içinde, tip parçası ile doğrudan benzer bir buluntuya ulaşamamıştır.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Samaşev vd. 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını kama kını olarak değerlendirmiştir (Samaşev, 2018b, s. 111; Samaşev vd., 2018, s. 14; Samaşev, 2019b, ss. 48-52; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, ss. 91-93).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Samaşev tarafından, Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kama kını olarak ve kuşağa asılı durumda kullanılmıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tip parçasının, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tip parçasının kategorisi silahtır.
- 2) Tür: Tip parçasının türü kama kınıdır.
- 3) Konum: Tip parçasının örneği, bireyin sağ tarafında, silah bağlama aparatıyla kemere tutturulmuştur.

2.1.3.4.1.2.2. Kama Takımı Tip 1/B = Kama

Tablo 32 Kama Takımı Tip 1/B = Kama buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 17
Buluntu Ortamı	Eleke Sazı-2-4

2.1.3.4.1.2.2.1. Tip Parçasına Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tip parçasına ait 1 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grubu, tek bir kamadan oluşmaktadır (Tablo 32).

Tip Parçasının Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip parçası ile, temel bulgular içinde sadece Eleke Sazı-2-4 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tip parçasının yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneğinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.3.4.1.2.2.2. Tip Parçasının Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tip parçasının buluntusunun tipolojik özellikleri, döküm tekniği ile oluşturulmuş bir kama olması; kabzasının çeşitli yırtıcı hayvan betimlemeleri ve hilal şeklindeki motifler ile süslenmiş olmasıdır (Katalog 17).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntu bronz kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur (Katalog 17).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntu kına yerleştirilmiştir (Katalog 17).

2.1.3.4.1.2.2.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Doğu Avrasya Coğrafyası'nda bu tip parçasının betimleme şekli ile benzerlik gösteren örnekler ile karşılaşılmıştır (Sevinç, 2023, ss. 14, 27-31).

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Samaşev vd. 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını kama olarak değerlendirmiştir (Samaşev, 2018b, s. 111; Samaşev vd., 2018, s. 14; Samaşev, 2019b, ss. 48-52; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, ss. 91-93; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Samaşev tarafından, Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kınının içinde olarak kullanılmıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tip parçasının, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tip parçasının kategorisi silahtır.
- 2) Tür: Tip parçasının türü kamadır.
- 3) Konum: Tip parçasının örneği kama kınının içine yerleştirilmiş ve bu sayede bireyin sağ tarafında, silah bağlama aparatıyla kemere tutturulmuştur.

2.1.3.4.2. Kama Takımı Tip 2 (Taldı-2-5 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonundaki Kama Takımı)

2.1.3.4.2.1. Giriş

Taldı-2-5 adlı buluntu ortamı hem soygun hem de yıpranma probleminden etkilenmiştir. Bu durum söz konusu buluntu ortamındaki -eğer varsa- kama takımının parçalarının büyük çoğunluğunun ortadan kalkmasına sebep olmuştur. Buluntu ortamında kama veya kama kını kalıntısı ile ilgili net bir bilgi yoktur. Ancak şu ipuçları, bu altın giyim kuşam kompozisyonunda kama takımı olduğuna yönelik fikir vermektedir:

- 1) Kemer unsurunda silah asmak için 2 adet ilmeğin bulunması
- 2) 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu'nda kama kını süslemesi/aparatı olduğu kanıtlanan bir buluntunun (Tablo 33) bu buluntu ortamında da yer alması
- 3) Yaşamın doğal akışına göre, yardımcı bulgular ile karşılaştırıldığında bu altın giyim kuşam kompozisyonunda da kama takımının olmasının gerekliliği

2.1.3.4.2.2. Tipin Parçaları

2.1.3.4.2.2.1. Kama Takımı Tip 2/A = Kama Kını

Tablo 33 Kama Takımı Tip 2/A = Kama Kını buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	

Katalog No.	Katalog 86
Buluntu Ortamı	Taldı-2-5

2.1.3.4.2.2.1.1. Tip Parçasına Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tip parçasına ait 1 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grubu, tek buluntudan oluşmaktadır (Tablo 33).

Tip Parçasının Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip parçası ile, temel bulgular içinde sadece Taldı-2-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tip parçasının yalnızca Sarıarqa Buluntu Sahası'nda örneğinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.3.4.2.2.1.2. Tip Parçasının Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tip parçasının buluntusunun tipolojik özelliği, bütününe kuş betimlemesinden oluşması; girift tekniği ile oluşturulmuş damla ve elips şekillerine ek olarak yapılmış çizgisel motifler ile süslenmiş olmasıdır (Katalog 86).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntu sadece altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntuda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 86).

Giyim Kuşam Unsurlarına Tutturma Tekniği: Buluntu silah unsuruna ilmek tekniği ile tutturulmuştur. Burada kullanılan ilmek oldukça büyük boyutludur (Katalog 86).

2.1.3.4.2.2.1.3. Tip Parçasının Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu içindeki Arjan-2-5-1 (Katalog 116), Arjan-2-5-2 (Katalog 170) ve Çingey 1-9 (Katalog 203) adlı buluntu ortamlarında bu tip parçası ile doğrudan benzerlik gösteren buluntu grupları ile karşılaşılmıştır. Bahsi geçen örnekler, sonuncusu hariç, kama kını süslemesi olarak kullanılmıştır.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Beysenov 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Beysenov, 2011, ss. 15, 19, 2014, s. 110).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Altınbekov tarafından, Taldı-2 buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kama kını süslemesi olarak kullanılmıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tip parçasının, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tip parçasının kategorisi silahtır.
- 2) Tür: Tip parçasının örneği ile benzer buluntular 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu içinde de ortaya çıkmıştır. Bu örnekler kama kını süslemesi olarak kullanılmıştır. Bu sebeple bu örneğin kullanım amacına yönelik en güçlü olasılık kama kını süslemesi olduğudur. Bu süsleme aynı zamanda bir aparat görevi de görmektedir. Aparat, kama takımını bacağa bağlayan ipin bağlantısını kurmaktadır.
- 3) Konum: Tip parçasının örneğinin kama kınının dip kısmını süslemiş olma olasılığı yüksektir.

2.1.3.5. Ayakkabı

2.1.3.5.1. Ayakkabı Süslemesi Tip 1

Tablo 34 Ayakkabı Süslemesi Tip 1 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 18

Buluntu Ortamı	Eleke Sazı-2-4
-----------------------	----------------

2.1.3.5.1.1. Tıpe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tıpe ait 1 adet buluntu grubu vardır (Tablo 34).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Eleke Sazı-2-4 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.3.5.1.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının tipolojik özelliği, buluntuların ortası boş basık rulo şeklinde oluşturulmuş olmasıdır (Katalog 18).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece altın kullanılarak plakadan kesim ve katlama teknikleri ile oluşturulmuştur. Buluntularda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 18).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntular giyim unsuruna dikim boşluğu tekniği ile tutturulmuştur. Parçalar önce bir ipe dizilmiş, sonra bu ip aracılığı ile deri/kumaşa dikilmiş olmalıdır (Katalog 18).

2.1.3.5.1.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu içindeki Arjan-2-5-1 (Katalog 110), Arjan-2-5-2 (Katalog 173) ve Çingey 1-9 (Katalog 214) adlı buluntu ortamlarında bu tip ile doğrudan benzerlik taşıyan örnekler ile karşılaşılmıştır. Söz konusu örneklerin tamamı ayak bölgesinde ortaya çıkmış ve ayakkabı süslemesi olarak kullanılmıştır. Referans bulgular içindeki Kızıljartas-1 adlı buluntu ortamında ele geçirilen iki adet buluntu grubu örneği (Katalog 257, Katalog 258) bu tip ile doğrudan benzerlik göstermektedir.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Samaşev vd. 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını ayakkabı süslemesi olarak değerlendirmiştir. Araştırmacılar bu görüşü söz konusu buluntu grubunun iskeletin ayak bölgesinde ele geçirilmesine bağlamaktadır (Samaşev, 2018b, s. 112; Samaşev vd., 2018, s. 14; Samaşev, 2019b, s. 57; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 98; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Samaşev tarafından, Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında ayakkabı süslemesi olarak kullanılmıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi giyimdir.
- 2) Tür: Tipin türü kesin olarak ayakkabı süslemesidir. Bu görüşün kanıtları şunlardır:
 - a) Kanıt 1: 1 numaralı buluntu grubu iskeletin ayak bölgesinde ele geçirilmiştir (Şekil 5).
 - b) Kanıt 2: Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları ayakkabı örneklerinde, bu tip ile doğrudan benzer ve ayakkabı süslemesi olarak kullanılmış çok sayıda örnek bulunmaktadır.
- 3) Konum: Tipin örnekleri ayakkabı üzerine yayılmış bir şekilde dikilmiştir.

2.1.3.5.2. Ayakkabı Süslemesi Tip 2

Tablo 35 Ayakkabı Süslemesi Tip 2 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 31

Buluntu Ortamı	Şilikti-3-1
-----------------------	-------------

2.1.3.5.2.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır (Tablo 35).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Şilikti-3-1 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.3.5.2.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının tipolojik özelliği, buluntuların basık rulo şeklinde oluşturulmuş olmasıdır (Katalog 31).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece altın kullanılarak plakadan kesim ve sarma teknikleri ile oluşturulmuştur. Buluntularda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 31).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntular giyim unsuruna dikim boşluğu tekniği ile tutturulmuştur. Parçalar önce bir ipe dizilmiş, sonra bu ip deri/kumaşa dikilmiş olmalıdır (Katalog 31).

2.1.3.5.2.3. Tipin Kullanım Amacı

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Tolewbayev 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Tolewbayev, 2018a, ss. 219, 237-238, 2018b, s. 203).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Tolewbayev tarafından, Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kullanılmamıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi giyimdir.
- 2) Tür: Tipin türü şüpheli olarak ayakkabı süslemesidir. Bu tespit tipin örneklerinin Ayakkabı Süslemesi Tip 1 ile benzerliğinden yola çıkılarak ortaya atılmıştır.
- 3) Konum: Tipin ayakkabı üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.4. Kullanım Amacı Belirsiz Giyim Kuşam Unsurları

2.1.4.1. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 1

Tablo 36 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 1 buluntu gruplarının tablosu

Buluntu Grubu No.	1	2	3
Görsel			
Katalog No.	Katalog 33	Katalog 43	Katalog 99
Buluntu Ortamı	Şilikti-3-1	Şilikti-1-16	Taldı-2-2

2.1.4.1.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 3 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grupları, adetleri bakımından farklılık göstermektedir. Bu ayrımın, soygun problemi ile yakından ilişkisi vardır (Tablo 36).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde Şilikti-3-1, Şilikti-1-16 ve Taldı-2-2 adlı kurganlarda karşılaşılmaktadır. Bu durum, tipin hem Tarbağatay Buluntu Sahası hem de Sarıarqa Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.4.1.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının ortak tipolojik özelliği, buluntuların yüzeyinin tırtıklar ile süslenmiş silindir şeklinden oluşmasıdır (Katalog 33, Katalog 43, Katalog 99).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur ve tırtık oluşturma yöntemi ile süslenmiştir (Katalog 33, Katalog 43, Katalog 99). Tolewbayev 1 numaralı buluntu grubunun tırtıklarının ağaçtan yapılmış bir aparat ile oluşturulduğunu ifade etmiştir (Tolewbayev, 2018a, ss. 237-238, 2018b, ss. 202-203).

Giyim Kuşam Unsurlarına Tutturma Tekniği: Buluntu gruplarının 1 tanesi giyim kuşam unsuruna sadece dikim boşluğu, 2 tanesi hem dikim boşluğu hem de dikim deliği teknikleri ile tutturulmuştur (Katalog 33, Katalog 43, Katalog 99).

2.1.4.1.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Temel bulgular içindeki Eleke Sazı-2-7 adlı buluntu ortamında bu tip ile doğrudan benzerlik gösteren bir buluntu grubu (Katalog 21) ile karşılaşılmıştır. Söz konusu buluntu grubunda bu parçalar, ok ucu ile ok gövdesinin birleşim noktasının süslemesi olarak kullanılmıştır. Söz konusu buluntu grubu başka bir tip altında değerlendirilmiştir.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Tolewbayev 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını kaftanın yaka süslemesi olarak değerlendirmiştir (Tolewbayev, 2018a, ss. 237-238, 2018b, ss. 202-203). Araştırmacı 2 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Tolewbayev, 2016, s. 163, 2018a, s. 53). Beysenov 3 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Beysenov, 2011, ss. 14, 17, 2014, s. 150).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Tolewbayev tarafından, Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kaftan süslemesi (kıyı kısımları) olarak kullanılmıştır. 3 numaralı buluntu grubu Altınbekov tarafından, Taldı-2 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan

rekonstrüksiyon çalışmasında kaftan süslemesi (kıyı kısımları ve kaftanı dekore eden sarkaçların süslemeleri) ve başlık süslemesi (kıyı kısımları) olarak kullanılmıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi giyim veya silahtır.
- 2) Tür: Tipin türü tespit edilememiştir. Bu konuda ortaya şu 3 seçenek çıkmaktadır:
 - a) Ok Ucu Süslemesi: Eleke Sazı-2-7 adlı buluntu ortamında bu tip ile doğrudan benzerlik gösteren örnekler ok ucu süslemesi olarak kullanılmıştır. Ancak tipe ait tüm buluntuların bu işlevle kullanılmış olma olasılığı düşüktür.
 - b) Başlık Süslemesi: Sonlan 3 numaralı buluntu grubunu başlık süslemesi olarak değerlendirmiştir (Sonlan vd., 2018, s. 238).
 - c) Kaftan Süslemesi: Tolewbayev 1 numaralı buluntu grubunu kaftanın yaka süslemesi olarak değerlendirmiştir (Tolewbayev, 2018a, ss. 237-238, 2018b, ss. 202-203).
- 3) Konum: Tipin giyim kuşam unsuru üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.4.2. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 2

Tablo 37 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 2 buluntu gruplarının tablosu

Buluntu Grubu No.	1	2	3	4
Görsel				
Katalog No.	Katalog 22	Katalog 34	Katalog 44	Katalog 59
Buluntu Ortamı	Eleke Sazı-2-7	Şilikti-3-1	Şilikti-1-16	Şilikti-5

Buluntu Grubu No.	5
Görsel	
Katalog No.	Katalog 100
Buluntu Ortamı	Taldı-2-2

2.1.4.2.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 5 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grupları, adetleri bakımından farklılık göstermektedir. Bu ayrımın, soygun problemi ile yakından ilişkisi vardır (Tablo 37).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde Eleke Sazı-2-7, Şilikti-3-1, Şilikti-1-16, Şilikti-5 ve Taldı-2-2 adlı kurganlarda karşılaşılmaktadır. Bu durum, tipin hem Tarbağatay Buluntu Sahası hem de Sarıarqa Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.4.2.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının ortak tipolojik özelliği, buluntuların tepesinde ilmek bulunan bikonik şeklinde olmasıdır (Katalog 22, Katalog 34, Katalog 44, Katalog 59, Katalog 100).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntularda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 22, Katalog 34, Katalog 44, Katalog 59, Katalog 100).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntular giyim kuşam unsuruna -bazı istisnalar dışında- ilmek tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 22, Katalog 34, Katalog 44, Katalog 59, Katalog 100).

2.1.4.2.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Referans bulgular içindeki Taldı-2-1 (Katalog 256) ve Jalawlı (Katalog 239, Katalog 240) adlı buluntu ortamlarında bu tip ile doğrudan benzerlik taşıyan buluntu grupları ile karşılaşılmıştır. Ancak bu örneklerin de kullanım amacı tespit edilememiştir.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Oralbay 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Oralbay, 2016, ss. 26-62, 102-110). Tolewbayev 2 (Samaşev vd., 2004, s. 150; Tolewbayev, 2018a, s. 241, 2018b, ss. 203-204) ve 3 (Tolewbayev, 2016, s. 166) numaralı buluntu grupları üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır. Çernikov 4 numaralı buluntu grubunun üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Çernikov, 1965, s. 41). Sonlan 5 numaralı buluntu grubunun üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Sonlan vd., 2018, s. 239).

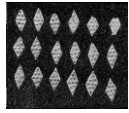

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: Tipe ait buluntu grupları, ilgili rekonstrüksiyon çalışmalarında kullanılmamıştır (Levha 1).

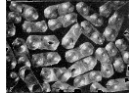

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi tespit edilememiştir.
- 2) Tür: Tipin türü tespit edilememiştir.
- 3) Konum: Tipin giyim kuşam unsuru üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.4.3. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 3

Tablo 38 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 3 buluntu gruplarının tablosu

Buluntu Grubu No.	1	2	3	4
Görsel				

Katalog No.	Katalog 45	Katalog 60	Katalog 61	Katalog 62
Buluntu Ortamı	Şilikti-1-16	Şilikti-5	Şilikti-5	Şilikti-5
Buluntu Grubu No.	5	6	7	
Görsel				
Katalog No.	Katalog 63	Katalog 73	Katalog 74	
Buluntu Ortamı	Şilikti-5	Şilikti-7	Şilikti-7	

2.1.4.3.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 7 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grupları, adetleri bakımından farklılık göstermektedir. Bu ayrımın, soygun problemi ile yakından ilişkisi vardır. Buluntu grupları, aralarında tipolojik farklılıklar olmasına rağmen, bu farklılıklar sadece geometrik şekiller bakımından olduğu için, aynı tip altında toplanmışlardır (Tablo 38).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde Şilikti-1-16, Şilikti-5 ve Şilikti-7 adlı kurganlarda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir. Tipin sadece Şilikti Kurgan Bölgesi'nde görülmesi de bu açıdan önemlidir (Tablo 58).

2.1.4.3.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının tipolojik özelliği, buluntuların çeşitli geometrik şekillerden oluşması ve kabartma noktalar ile süslenmiş olmasıdır (Katalog 45, Katalog 60, Katalog 61, Katalog 62, Katalog 63, Katalog 73, Katalog 74).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur ve kabartma tekniği ile süslenmiştir (Katalog 45, Katalog 60, Katalog 61, Katalog 62, Katalog 63, Katalog 73, Katalog 74).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntu gruplarının giyim unsuruna 3 tanesi dikim deliği tekniği ile tutturulmuştur. 4 tanesinin nasıl tutturulduğu tespit edilememiştir (Katalog 45, Katalog 60, Katalog 61, Katalog 62, Katalog 63, Katalog 73, Katalog 74).

2.1.4.3.3. Tipin Kullanım Amacı

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Çernikov 2, 3 ve 4 numaralı buluntu grupları üzerinde durmuştur ancak kullanım amaçlarına yönelik yorum yapmamıştır (Çernikov, 1965, ss. 41-42). Tolewbayev 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Tolewbayev, 2016, s. 165).

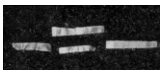
Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: Tipe ait buluntu grupları, ilgili rekonstrüksiyon çalışmalarında kullanılmamıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi giyimdir.
- 2) Tür: Tipin türü konusunda iki seçenek vardır. Bunlardan birincisi kaftan süslemesi, ikincisi pantolon süslemesidir. Buluntularda hayvan betimlemesi kullanılmaması pantolon seçeneğini ön plana çıkartmaktadır.
- 3) Konum: Tipin giyim kuşam unsuru üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.4.4. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 4

Tablo 39 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 4 buluntu gruplarının tablosu

Buluntu Grubu No.	1	2
Görsel		
Katalog No.	Katalog 35	Katalog 66

Buluntu Ortamı	Şilikti-3-1	Şilikti-5
-----------------------	-------------	-----------

2.1.4.4.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 2 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grupları, adetleri bakımından farklılık göstermektedir. Bu ayrımın, soygun problemi ile yakından ilişkisi vardır (Tablo 39).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde Şilikti-3-1 ve Şilikti-5 adlı kurganlarda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.4.4.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının ortak tipolojik özelliği, buluntuların dikdörtgen şeklinde plakalar olmasıdır (Katalog 35, Katalog 66).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece altın kullanılarak plakadan kesim tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntularda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 35, Katalog 66).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntuların giyim kuşam unsuruna nasıl tutturulduğu belirsizdir (Katalog 35, Katalog 66).

2.1.4.4.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Tez çalışması yardımcı bulgular ve referans bulgular içinde, tip ile doğrudan benzer bir buluntuya ulaşamamıştır.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Tolewbayev 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Samaşev vd., 2004, s. 151; Tolewbayev, 2018a, ss. 218, 237, 2018b, s. 203). Çernikov 2 numaralı

buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Çernikov, 1965, s. 42).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: Tipe ait buluntu grupları, ilgili rekonstrüksiyon çalışmalarında kullanılmamıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi tespit edilememiştir.
- 2) Tür: Tipin türü tespit edilememiştir.
- 3) Konum: Tipin giyim kuşam unsuru üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.4.5. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 5

Tablo 40 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 5 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 32
Buluntu Ortamı	Şilikti-3-1

2.1.4.5.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grubu, tek buluntudan oluşmaktadır (Tablo 40).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Şilikti-3-1 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneğinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58). Buluntu hem yapım tekniği hem de tip olarak Saka sanatının özelliklerini

karşılamamaktadır. Bu sebeple buluntunun coğrafyaya başka kültürden ithal edilmiş olma olasılığı yüksektir. Tolewbayev yıldız motifinin Saka sanatında sadece iki örneğinin olduğunu ve Şilikti-1-3 adlı buluntu ortamındaki yıldızın diğer yıldızlardan yapım ve şekil olarak ayrı olduğunu ifade etmiştir (Tolewbayev, 2018a, s. 223, 2018b, ss. 195-197).

2.1.4.5.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntusunun tipolojik özelliği, yıldız motifinden yapılmış olmasıdır (Katalog 32).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntuda altına ek olarak yarı değerli taş, boynuz ve inci de kullanılmıştır. Buluntu döküm tekniği ile oluşturulmuştur ve kakma tekniği ile süslenmiştir (Katalog 32).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntu giyim kuşam unsuruna ilmek tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 32).

2.1.4.5.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Tez çalışması yardımcı bulgular ve referans bulgular içinde, tip ile doğrudan benzer bir buluntuya ulaşamamıştır.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Tolewbayev 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Tolewbayev, 2018a, s. 223, 2018b, ss. 195-197).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Tolewbayev tarafından, Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında başlık süslemesi olarak kullanılmıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi tespit edilememiştir.

- 2) Tür: Tipin türü tespit edilememiştir. Tipin örneği Tolewbayev tarafından oluşturulan rekonstrüksiyon çalışmasında başlık süslemesi olarak kullanılmıştır. Ancak bu kullanımın sağlaması yapabilmek için bulgularda herhangi bir veri bulunmamaktadır.
- 3) Konum: Tipin giyim kuşam unsuru üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.4.6. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 6

Tablo 41 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 6 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 58
Buluntu Ortamı	Şilikti-5

2.1.4.6.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grubu, tek buluntudan oluşmaktadır (Tablo 41).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Şilikti-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneğinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.4.6.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntusunun tipolojik özelliği, kuş betimlemesinden oluşmasıdır (Katalog 58).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntu sadece altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntuda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 58).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntu giyim kuşam unsuruna ilmek tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 58).

2.1.4.6.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Referans bulgular içindeki Eleke Sazı-4-7 adlı buluntu ortamında bu tip ile doğrudan benzerlik taşıyan bir buluntu (Katalog 243) ile karşılaşılmıştır. Ancak bu örneğin de kullanım amacı tespit edilememiştir.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Çernikov 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Çernikov, 1965, ss. 38-40).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi tespit edilememiştir.
- 2) Tür: Tipin türü tespit edilememiştir.
- 3) Konum: Tipin giyim kuşam unsuru üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.4.7. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 7

Tablo 42 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 7 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 64
Buluntu Ortamı	Şilikti-5

2.1.4.7.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır (Tablo 42).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Şilikti-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.4.7.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının tipolojik özelliği, buluntuların domuz betimlemesinden oluşmasıdır (Katalog 64). Çernikov 1 numaralı buluntu grubunun süslemeleri için “yürüyen bir domuzu gösterdiği” yorumunu yapmıştır (Çernikov, 1965, s. 34).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece altın kullanılarak plakadan kesim tekniği ile oluşturulmuştur ve ajur tekniği ile süslenmiştir (Katalog 64).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntuların giyim kuşam unsuruna nasıl tutturulduğu belirsizdir (Katalog 64).

2.1.4.7.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Tez çalışması yardımcı bulgular ve referans bulgular içinde, tip ile doğrudan benzer bir buluntuya ulaşamamıştır.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Çernikov 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Çernikov, 1965, s. 34). Alekseev 1 numaralı buluntu grubunun başka bir nesnenin kaplaması olabileceğini ifade etmiştir (Alekseev, 2012, ss. 52-53).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi tespit edilememiştir.

- 2) Tür: Tipin türü tespit edilememiştir. Buluntuların Başlık Süslemesi Tip 1 ile olan tipolojik yakınlığı, başlık süslemesi olma olasılığına yönelik bir görüşü ortaya çıkartmaktadır.
- 3) Konum: Tipin giyim kuşam unsuru üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.4.8. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 8

Tablo 43 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 8 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 65
Buluntu Ortamı	Şilikti-5

2.1.4.8.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grubu, tek buluntudan oluşmaktadır (Tablo 43).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Şilikti-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneğinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.4.8.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntusunun tipolojik özelliği, balık betimlemesi ile oluşturulmuş olmasıdır (Katalog 65). Çernikov betimleme için “yırtıcı bir balık” yorumunu yapmıştır (Çernikov, 1965, s. 38)

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntuda altına ek olarak yarı değerli taş da kullanılmıştır. Buluntu dövme tekniği ile oluşturulmuştur ve kakmaya ek olarak granülasyon tekniği ile süslenmiştir (Katalog 65).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntunun giyim kuşam unsuruna nasıl tutturulduğu belirsizdir (Katalog 65).

2.1.4.8.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Tez çalışması yardımcı bulgular ve referans bulgular içinde, tip ile doğrudan benzer bir buluntuya ulaşamamıştır.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Çernikov 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını belirsiz olarak değerlendirmiştir. Ancak araştırmacı, Pazırık Kurgan Kültürü'nde benzer bir buluntunun kamçı kaplaması olduğunu söyleyerek bu örnek hakkında önemli bir ipucu sunmaktadır (Çernikov, 1965, ss. 36-38). Alekseev 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Alekseev, 2012, s. 55).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi tespit edilememiştir.
- 2) Tür: Tipin türü tespit edilememiştir. Çernikov tarafından ortaya atılan görüş (Çernikov, 1965, ss. 36-38), net olarak kanıtlanamasa da örneğin bir başka nesnenin kaplaması olma olasılığı yüksektir.
- 3) Konum: Tipin giyim kuşam unsuru üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.4.9. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 9

Tablo 44 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 9 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 71

Buluntu Ortamı	Şilikti-7
-----------------------	-----------

2.1.4.9.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grubu, tek buluntudan oluşmaktadır (Tablo 44).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Şilikti-7 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneğinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.4.9.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntusunun tipolojik özelliği, balık betimlemesi ile oluşturulmuş olmasıdır (Katalog 71).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntu sadece altın kullanılarak plakadan kesim tekniği ile oluşturulmuştur ve ajur tekniği ile süslenmiştir (Katalog 71).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntunun giyim kuşam unsuruna nasıl tutturulduğu belirsizdir (Katalog 71).

2.1.4.9.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Referans bulgular içindeki Arjan-2-2 adlı buluntu ortamında bu tip ile doğrudan benzerlik taşıyan örnekler (Katalog 259) ile karşılaşılmıştır. Söz konusu kurgan sembolik, içinde iskelet olmayan bir niteliktedir. Kurgan buluntuları at koşum takımı olarak değerlendirilmiştir.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Semenov 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Semenov, 1965, s. 187).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi tespit edilememiştir.
- 2) Tür: Tipin türü tespit edilememiştir. Buluntunun Başlık Süslemesi Tip 1 ile olan tipolojik yakınlığı, başlık süslemesi olma olasılığına yönelik bir görüşü ortaya çıkartmaktadır.
- 3) Konum: Tipin giyim kuşam unsuru üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.4.10. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 10

Tablo 45 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 10 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 72
Buluntu Ortamı	Şilikti-7

2.1.4.10.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grubu, tek buluntudan oluşmaktadır (Tablo 45).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Şilikti-7 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Tarbağatay Buluntu Sahası'nda örneğinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.4.10.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntusunun tipolojik özelliği, dağ keçisi betimlemesinden oluşmasıdır (Katalog 72).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntu sadece altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntuda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 72).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntunun giyim kuşam unsuruna nasıl tutturulduğu belirsizdir (Katalog 72).

2.1.4.10.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Tez çalışması yardımcı bulgular ve referans bulgular içinde, tip ile doğrudan benzer bir buluntuya ulaşamamıştır.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Semenov 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Semenov, 1965, s. 187).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi tespit edilememiştir.
- 2) Tür: Tipin türü tespit edilememiştir.
- 3) Konum: Tipin giyim kuşam unsuru üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.4.11. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 11

Tablo 46 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 11 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 77

Buluntu Ortamı	Taldı-2-5
-----------------------	-----------

2.1.4.11.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grubu, tek buluntudan oluşmaktadır (Tablo 46).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Taldı-2-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Sarıarqa Buluntu Sahası'nda örneğinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.4.11.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntusunun tipolojik özelliği, tepesinde ilmek bulunan ve 9/10 adet granül boncuktan oluşan gövde kısmından oluşmuş olmasıdır (Katalog 77).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntu sadece altın kullanılarak granülasyon tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntuda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 77).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntu bağlı olduğu parçaya ilmek tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 77).

2.1.4.11.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu içinde, salpınşak unsurlarının (Katalog 106, Katalog 156, Katalog 204, Katalog 231) sarkaç kısmında bu tür boncuklar ile sık olarak karşılaşılmaktadır.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Beysenov 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını Salpınşak Tip 1'e ait bir parça olarak değerlendirmiştir (Beysenov, 2011, s. 13).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Altınbekov tarafından, Taldı-2 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kullanılmamıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi ve türü ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi tespit edilememiştir. Bir takıya ait parça olma olasılığı yüksektir.
- 2) Tür: Tipin türü tespit edilememiştir. Ancak tipin örneğinin salpınşak sarkaçlarının düşmüş parçalarından birisi olma olasılığı yüksektir.

2.1.4.12. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 12

Tablo 47 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 12 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 78
Buluntu Ortamı	Taldı-2-5

2.1.4.12.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grubu, tek buluntudan oluşmaktadır (Tablo 47).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Taldı-2-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Sarıarqa Buluntu Sahası'nda örneğinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.4.12.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntusunun tipolojik özelliği, tepesinde ilmek bulunan ve 3/4 adet boncuktan oluşan gövde kısmından oluşmuş olmasıdır (Katalog 78).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntu sadece altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntuda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 78).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntu bağlı olduğu parçaya ilmek tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 78).

2.1.4.12.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu içinde, salpınşak unsurlarının (Katalog 106, Katalog 156, Katalog 204, Katalog 231) sarkaç kısmında bu tür boncuklar ile sık olarak karşılaşılmaktadır.

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Altınbekov tarafından, Taldı-2 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kullanılmamıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi ve türü ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi tespit edilememiştir. Bir takıya ait parça olma olasılığı vardır.
- 2) Tür: Tipin türü tespit edilememiştir. Ancak tipin örneğinin salpınşak sarkaçlarının düşmüş parçalarından birisi olma olasılığı -düşük olsa da- vardır.

2.1.4.13. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 13

Tablo 48 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 13 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 87
Buluntu Ortamı	Taldı-2-5

2.1.4.13.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grubu, tek buluntudan oluşmaktadır (Tablo 48).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Taldı-2-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Sarıarqa Buluntu Sahası'nda örneğinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.4.13.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntusunun tipolojik özelliği, ortası boş dikdörtgenler prizması şeklinde oluşturulmuş olması, girift tekniği ile oluşturulmuş çizgi ve elips şekiller ile süslenmiş olmasıdır (Katalog 87).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntu sadece altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntuda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 87).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntu kayışa geçirme tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 87).

2.1.4.13.3. Tipin Kullanım Amacı

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Sonlan 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını kemer süslemesi olarak değerlendirmiştir (Sonlan vd., 2018, s. 245). Beysenov 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Beysenov, 2011, s. 18).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Altınbekov tarafından, Taldı-2 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kullanılmamıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi giyimdir.
- 2) Tür: Tipin türü net olarak tespit edilememiştir. En güçlü olasılık tipin türünün kemer süslemesi parçası olduğuna yöneliktir. Bu görüş Sonlan'ın bu parça hakkındaki çalışmasından yola çıkılarak bildirilmiştir (Sonlan vd., 2018, s. 245)
- 3) Konum: Tipin giyim kuşam unsuru üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.4.14. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 14

Tablo 49 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 14 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 88
Buluntu Ortamı	Taldı-2-5

2.1.4.14.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır (Tablo 49).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Taldı-2-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Sarıarqa Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.4.14.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının tipolojik özelliği, buluntuların yay tipindeki teller şeklinde oluşturulmuş olmasıdır (Katalog 88).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece altın kullanılarak haddeleme tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntularda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 88).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntuların giyim kuşam unsuruna nasıl tutturulduğu belirsizdir (Katalog 88).

2.1.4.14.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Referans bulgular içindeki Eleke Sazı-4-7 adlı buluntu ortamında bu tip ile doğrudan benzerlik taşıyan bir buluntu grubu (Katalog 245) ile karşılaşılmıştır. Ancak bu buluntunun da kullanım amacı tespit edilememiştir.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Sonlan 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını başlık süslemesi olarak değerlendirmiştir. Araştırmacının ortaya attığı bir başka görüş bu tür buluntuların küpe süslemesi olduğuna yöneliktir (Sonlan vd., 2018, s. 241).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Altınbekov tarafından, Taldı-2 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kullanılmamıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi tespit edilememiştir.
- 2) Tür: Tipin türü tespit edilememiştir. Sonlan'ın görüşü olan başlık süslemesi, bu açıdan tek seçenek durumundadır (Sonlan vd., 2018, s. 241). Ancak bu görüşün sağlamasını yapabilmek için bulgularda herhangi bir veri bulunmamaktadır.
- 3) Konum: Tipin giyim kuşam unsuru üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.4.15. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 15

Tablo 50 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 15 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
--------------------------	---

Görsel	
Katalog No.	Katalog 89
Buluntu Ortamı	Taldı-2-5

2.1.4.15.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır (Tablo 50).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Taldı-2-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Sarıarqa Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.4.15.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının tipolojik özelliği, buluntuların üzeri tırtık ile süslenmiş boncuk şeklinden oluşmasıdır (Katalog 89).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur ve tırtık oluşturma tekniği ile süslenmiştir (Katalog 89).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntular giyim unsuruna dikim boşluğu tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 89).

2.1.4.15.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu içindeki Arjan-2-5-1 ve Taqsay-1-6 adlı buluntu ortamlarında bu tip ile doğrudan benzerlik taşıyan buluntu grupları ile karşılaşılmıştır. Arjan-2-5-1 adlı buluntu ortamındaki örnekler başlık süslemesi, Taqsay-1-6 adlı buluntu ortamındaki örnekler kaftan süslemesi olarak değerlendirilmiştir.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Beysenov 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Beysenov, 2014, s. 152).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Altınbekov tarafından, Taldı-2-5 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kullanılmamıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi giyimdir.
- 2) Tür: Tipin türü konusunda ortaya iki seçenek çıkmaktadır. Bu seçenekler ve açıklamaları şu şekildedir:
 - a) Başlık Süslemesi: Bu seçenek Arjan-2-5-1 adlı buluntu ortamındaki örnekler çerçevesinde ortaya çıkmaktadır.
 - b) Kaftan Süslemesi: Bu seçenek Taqsay-1-6 adlı buluntu ortamındaki örnekler çerçevesinde ortaya çıkmaktadır.
- 3) Konum: Tipin giyim kuşam unsuru üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.4.16. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 16

Tablo 51 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 16 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 90
Buluntu Ortamı	Taldı-2-5

2.1.4.16.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır (Tablo 51).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Taldı-2-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Sarıarqa Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.4.16.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının tipolojik özelliği, buluntuların daire şeklinde oluşturulmuş olmaları ve 2 adet, iç içe geçmiş çember şeklindeki altın ip ile süslenmesidir (Katalog 90).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece altın kullanılarak plakadan kesim tekniği ile oluşturulmuştur, yüzeyine tel lehimlenerek süslenmiştir (Katalog 90).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntular giyim kuşam unsuruna dikim deliği tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 90).

2.1.4.16.3. Tipin Kullanım Amacı

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Beysenov 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Beysenov, 2014, s. 140).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Altınbekov tarafından, Taldı-2 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kullanılmamıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi giyimdir.
- 2) Tür: Tipin türü konusunda ortaya iki seçenek çıkmaktadır. Bu seçenekler ve açıklamaları şu şekildedir:

- a) Pantolon Süslemesi: Bu seçenek, tipin örnekleri hayvan betimlemesi içermediği için daha olasıdır.
- b) Kaftan Süslemesi: Bu seçenek buluntuların tutturma tekniği sebebiyle ortaya çıkmaktadır. Ancak bu etkenden başka bir ipucunun olmaması, bu seçeneğin olma olasılığını düşürmektedir.
- 3) Konum: Tipin giyim kuşam unsuru üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.4.17. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 17

Tablo 52 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 17 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 91
Buluntu Ortamı	Taldı-2-5

2.1.4.17.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır. Bu buluntu grubunun parçaları kendi içinde boyut olarak ayrılmaktadır (Tablo 52).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Taldı-2-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Sarıarqa Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.4.17.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının tipolojik özelliği, buluntuların ortası boş koni şeklinde oluşturulmuş olması, yüzeyinin granül tekniği ile yapılan yaprak motifleri/üçgen şekiller ile süslenmiş olmasıdır (Katalog 91).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur ve granülasyon tekniği ile süslenmiştir (Katalog 91).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntular giyim unsuruna kıştırma tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 91).

2.1.4.17.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu içindeki Arjan-2-5-1 (Katalog 131, Katalog 136, Katalog 137) ve Arjan-2-5-2 (Katalog 172) ve Çinge-Tey 1-9 (Katalog 212) adlı buluntu ortamlarında bu tip ile doğrudan benzerlik gösteren buluntu grupları ile karşılaşılmıştır. Söz konusu buluntu grupları püskül başı olarak kullanılmıştır ve çeşitli türlerin öğelerini birleştirmek için kullanılmıştır. Bu örnekler arasında karşılaşılan ve Katalog 172’de gösterilen buluntu, 1 numaralı buluntu grubu ile birebir aynıdır ve pektoral buluntusunun (Katalog 171) ucunu tutturmak amacıyla kullanılmıştır.

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Beysenov 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Beysenov, 2011, ss. 4, 18, 2014, s. 138).

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Altınbekov tarafından, Taldı-2 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kullanılmamıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi giyimdir.
- 2) Tür: Tipin türü vorvorkadır. Ancak bu vorvorkanın hangi giyim kuşam unsurunda kullanıldığı tespit edilememiştir.
- 3) Konum: Tipin giyim kuşam unsuru üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.4.18. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 18

Tablo 53 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 18 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 92
Buluntu Ortamı	Taldı-2-5

2.1.4.18.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır. 2 adet olan bu buluntular, birbirinden ayrı özellikler taşısa da literatür kaynakları tarafından beraber değerlendirilmektedir (Tablo 53).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Taldı-2-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Sarıarqa Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.4.18.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının tipolojik özelliği, buluntuların ortası boş silindir şeklinde oluşturulmuş olması ve S ile C şeklinde motifler ile süslenmiş olmasıdır (Katalog 92).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntularda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 92).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntuların giyim kuşam unsuruna nasıl tutturulduğu belirsizdir (Katalog 92).

2.1.4.18.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Tez çalışması yardımcı bulgular ve referans bulgular içinde, tip ile doğrudan benzer bir buluntuya ulaşamamıştır.

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Altınbekov tarafından, Taldı-2 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kullanılmamıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi tespit edilememiştir.
- 2) Tür: Tipin türü tespit edilememiştir.
- 3) Konum: Tipin giyim kuşam unsuru üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.4.19. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 19

Tablo 54 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 19 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 93
Buluntu Ortamı	Taldı-2-5

2.1.4.19.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 buluntu grubu vardır (Tablo 54).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Taldı-2-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Sarıarqa Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.4.19.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının tipolojik özelliği, buluntuların elips şeklinde oluşturulmuş olması ve baskı tekniği ile süslenmiş olmasıdır (Katalog 93).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece altın kullanılarak plakadan kesim tekniği ile oluşturulmuştur ve baskı tekniği ile süslenmiştir (Katalog 93).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntuların giyim kuşam unsuruna nasıl tutturulduğu belirsizdir (Katalog 93).

2.1.4.19.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Tez çalışması yardımcı bulgular ve referans bulgular içinde, tip ile doğrudan benzer bir buluntuya ulaşamamıştır.

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Altınbekov tarafından, Taldı-2 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kullanılmamıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi tespit edilememiştir.
- 2) Tür: Tipin türü tespit edilememiştir.
- 3) Konum: Tipin giyim kuşam unsuru üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.4.20. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 20

Tablo 55 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 20 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 94

Buluntu Ortamı	Taldı-2-5
-----------------------	-----------

2.1.4.20.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır (Tablo 55).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Taldı-2-5 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Sarıarqa Buluntu Sahası'nda örneklerinin olduğunu göstermektedir (Tablo 58).

2.1.4.20.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntularının ortak tipolojik özelliği, buluntuların yarım küre şeklinden oluşmasıdır (Katalog 94).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntular sadece altın kullanılarak yapılmıştır. Buluntuların yapım tekniği belirsizdir. Buluntularda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 94).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntuların giyim kuşam unsuruna nasıl tutturulduğu belirsizdir (Katalog 94).

2.1.4.20.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Tez çalışması yardımcı bulgular ve referans bulgular içinde, tip ile doğrudan benzer bir buluntuya ulaşamamıştır.

Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Altınbekov tarafından, Taldı-2 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kullanılmamıştır (Levha 1).

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi tespit edilememiştir.

- 2) Tür: Tipin türü tespit edilememiştir.
- 3) Konum: Tipin giyim kuşam unsuru üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.4.21. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 21

Tablo 56 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 21 buluntu grubunun tablosu

Buluntu Grubu No.	1
Görsel	
Katalog No.	Katalog 98
Buluntu Ortamı	Taldı-2-2

2.1.4.21.1. Tipe Genel Bakış

Sayısal Veriler: Tipe ait 1 adet buluntu grubu vardır. Söz konusu buluntu grubu, tek buluntudan oluşmaktadır (Tablo 56).

Tipin Temel Bulgular Özelinde Yayılımı: Tip ile, temel bulgular içinde sadece Taldı-2-2 adlı kurganda karşılaşılmaktadır. Bu durum, temel bulgular çerçevesinde, tipin yalnızca Sarıarqa Buluntu Sahası'nda örneğinin olduğunu göstermektedir. Ancak tipin betimleme tarzı Tarbağatay Buluntu Sahası'nda da gözlenmektedir (Tablo 58).

2.1.4.21.2. Tipin Özellikleri

Tipolojik Özellikler: Tipin buluntusunun tipolojik özelliği, içine kıvrılmış kar parısı betimlemesinden oluşmasıdır (Katalog 98).

Malzeme, Yapım ve Süsleme: Buluntu sadece altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntuda süsleme tekniği kullanılmamıştır (Katalog 98).

Giyim Kuşam Unsuruna Tutturma Tekniği: Buluntu giyim kuşam unsuruna ilmek tekniği ile tutturulmuştur (Katalog 98).

2.1.4.21.3. Tipin Kullanım Amacı

Yardımcı ve Referans Bulgular İçindeki Benzer Buluntular: Doğu Avrasya Coğrafyası'nda bu tip parçasının betimleme şekli ile benzerlik gösteren örnekler ile karşılaşmıştır (Sevinç, 2023, ss. 14, 27-31).

Kullanım Amacı Üzerine Araştırmacı Görüşleri: Sonlan 1 numaralı buluntu grubunun kullanım amacını kemer süslemesi olarak değerlendirmiştir (Sonlan vd., 2018, ss. 237-238). Beysenov 1 numaralı buluntu grubu üzerinde durmuştur ancak kullanım amacına yönelik yorum yapmamıştır (Beysenov, 2011, ss. 15, 22-24, 2014, ss. 109-111).

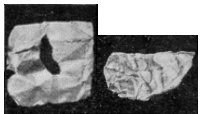
Rekonstrüksiyon Çalışmalarında Kullanım: 1 numaralı buluntu grubu, Altınbekov tarafından, Taldı-2 adlı buluntu ortamı için oluşturulmuş olan rekonstrüksiyon çalışmasında kullanılmamıştır (Levha 1).

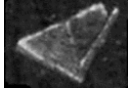

Kullanım Amacının Tespiti: Bulgular ve literatür bilgileri çerçevesinde, tipin, altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu kesindir. Kategorisi, türü ve konumu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kategori: Tipin kategorisi tespit edilememiştir.
- 2) Tür: Tipin türü tespit edilememiştir. Sonlan'ın görüşü olan kemer süslemesi, bu açıdan tek seçenek durumundadır (Sonlan vd., 2018, ss. 237-238). Ancak bu görüşün sağlanmasını yapabilmek için bulgularda herhangi bir veri bulunmamaktadır.
- 3) Konum: Tipin giyim kuşam unsuru üzerindeki konumu tespit edilememiştir.

2.1.4.22. Kullanım Amacı Belirsiz Tip 22

Tablo 57 Kullanım Amacı Belirsiz Tip 22 buluntu gruplarının tablosu

Buluntu Grubu No.	1	2	3	4
Görsel				

Katalog No.	Katalog 36	Katalog 46	Katalog 47	Katalog 67
Buluntu Ortamı	Şilikti-3-1	Şilikti-1-16	Şilikti-1-16	Şilikti-5
Buluntu Grubu No.	5	6	7	
Görsel				
Katalog No.	Katalog 68	Katalog 69	Katalog 95	
Buluntu Ortamı	Şilikti-5	Şilikti-5	Taldı-2-5	

2.1.4.22.1. Tipe Genel Bakış

Kullanım Amacı Belirsiz Tip 22 temel bulgular arasında olan ancak kategorisi, türü ve konumu hakkında herhangi bir veri olmayan; araştırmanın sonuçlarını etkilemeyen buluntu gruplarını barındırmaktadır.

2.2. YARDIMCI BULGULAR

2.2.1. Baş Bölgesi Giyim Kuşam Unsurları

2.2.1.1. Başlık

2.2.1.1.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

2.2.1.1.1.1. Arjan-2-5-1

Arjan-2-5-1 altın giyim kuşam kompozisyonunun başlığının genel yapısını oluşturan deri/kumaş kısmı, çürüyerek tamamen ortadan kalkmıştır. Başlığın şekli, maden malzemeli süslemelerin kurgandaki dizilimi sayesinde imgelenebilmektedir. Başlık şekli açısından ortaya çıkan bilgiler şu şekildedir:

- 1) Tepe Kısmı: Başlığın tepe kısmının şekli düzdür. Uç kısmı, altında stant olan bir süsleme (Katalog 101) ile yükseltilmiştir (Pozdnyakov, 2017, ss. 215-216).
- 2) Gövde Kısmı: Başlığın gövdesinin şekli konusunda net sonuca ulaşılamamıştır. Gövdenin sağ ve sol taraflarının 2×2 düzeninde at betimlemesi ile oluşturulmuş buluntular (Katalog 102) ile süslendiği nettir (Pozdnyakov, 2017, s. 216).
- 3) Alın Kısmı: D. Pozdnyakov başlığın alın bölgesinin bazı buluntular (Katalog 103, Katalog 104) ile süslendiğini ifade etmiştir (Pozdnyakov, 2017, s. 216). Yani bu bölge kapalı durumdadır.
- 4) Kulak Kısmı: Başlığın kulak kısmının şekli konusunda net sonuca ulaşılamamıştır. Pozdnyakov'a göre kulak bölgesi kapalı durumdadır (Pozdnyakov, 2017, s. 216).
- 5) Ense Kısmı: Başlığın ense kısmı hakkında yorum yapılamamaktadır.

İskeletin kafatası bölgesinde bulunan, başlık ile ilişkilendirilen buluntular ve açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Katalog 101: (1 adet) Buluntu geyik betimlemesi biçiminde, altın kullanılarak plakadan kesim tekniği ile oluşturulmuş, ajur tekniği ile süslenmiştir. İskeletin kafatası bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna stant aracılığı ile tutturulmuştur.
- 2) Katalog 102: (4 adet) Buluntular at betimlemesi biçiminde, altın kullanılarak plakadan kesim tekniği ile oluşturulmuş, ajur tekniği ile süslenmiştir. İskeletin kafatası bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna ilmek tekniği ile tutturulmuştur.
- 3) Katalog 103: (1 adet) Buluntu yırtıcı kedi betimlemesi biçiminde, altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. İskeletin kafatasının alın bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna ilmek tekniği ile tutturulmuştur.
- 4) Katalog 104: (14+72 adet) Buluntuların bir grubu altın kullanılarak dövme tekniği ile; bir grubu turkuaz kullanılarak oluşturulmuştur. Buluntular iskeletin kafatası bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna ip deliği aracılığı ile

tutturulmuştur. Turkuaz parçaların salpınşak süsleme taşı olma olasılığı da vardır.

2.2.1.1.1.2. Arjan-2-5-2

Arjan-2-5-2 altın giyim kuşam kompozisyonunun başlığının genel yapısını oluşturan deri/kumaş kısmı, çürüyerek tamamen ortadan kalkmıştır. Başlığın şekli, maden malzemeli süslemelerin kurgandaki dizilimi sayesinde imgelenebilmektedir. Başlık şekli açısından ortaya çıkan bilgiler şu şekildedir:

- 1) Tepe Kısmı: Başlığın tepe kısmının şekli koni biçimindedir. Bu tespit, 30/35 cm uzunluğunda olan 2 adet saç iğnesi (Katalog 154, Katalog 155) sayesinde yapılabilmektedir. Pozdnyakov bu buluntulardan yola çıkarak, oluşturduğu rekonstrüksiyon çalışmasında başlığın şeklini koni biçiminde göstermektedir (Pozdnyakov, 2017, ss. 217-218).
- 2) Gövde Kısmı: Başlığın gövdesinin şekli konusunda net sonuca ulaşamamıştır. Gövdenin sağ ve sol taraflarının 1×1 düzeninde at betimlemesi ile oluşturulmuş buluntular (Katalog 149) ile süslendiği nettir.
- 3) Alın Kısmı: Pozdnyakov başlığın alın bölgesinin bazı buluntular (Katalog 151, Katalog 152) ile süslendiği yorumunu yapmıştır (Pozdnyakov, 2017, s. 217). Yani bu bölge kapalı durumdadır.
- 4) Kulak Kısmı: Başlığın kulak kısmının şekli konusunda net sonuca ulaşamamıştır. Pozdnyakov'a göre kulak bölgesi kapalı durumdadır (Pozdnyakov, 2017, s. 217).
- 5) Ense Kısmı: Başlığın ense kısmı hakkında yorum yapılamamaktadır.

İskeletin kafatası bölgesinde bulunan, başlık ile ilişkilendirilen buluntular ve açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Katalog 148: (3 adet) Buluntular altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur. İskeletin kafatası bölgesinde ele geçirilmiştir. Başlığın iskeletini oluşturmuş olmalıdır. Buluntuların giyim unsuruna nasıl tutturulduğu tespit edilememiştir. Biri diğer ikisine göre daha uzundur.

- 2) Katalog 149: (2 adet) Buluntular at betimlemesi biçiminde, altın kullanılarak plakadan kesim tekniği ile oluşturulmuş, ajur tekniği ile süslenmiştir. İskeletin kafatası bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim kuşam unsuruna ilmek tekniği ile tutturulmuştur.
- 3) Katalog 150: (3 adet) Buluntular stilize kuş betimlemesi biçiminde, altın kullanılarak plakadan kesim tekniği ile oluşturulmuş, ajur tekniği ile süslenmiştir. İskeletin kafatası bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyime tabanlarında kıvrılarak katlanmış bir aparat aracılığı ile tutturulmuştur. Buluntuların biri diğer ikisine göre daha uzundur.
- 4) Katalog 151: (1 adet) Buluntu yırtıcı kedi betimlemesi biçiminde, altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur. İskeletin kafatasının alın bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim kuşam unsuruna ilmek ve dikim deliği teknikleri ile tutturulmuştur.
- 5) Katalog 152: (1 adet) Buluntular stilize kuş betimlemesi biçiminde, altın kullanılarak plakadan kesim tekniği ile oluşturulmuş, ajur tekniği ile süslenmiştir. İskeletin kafatasının alın bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim kuşam unsuruna dikim deliği tekniği ile tutturulmuştur.
- 6) Katalog 153: (100 adet) Buluntular yarı değerli taş kullanılarak oluşturulmuştur. Boncuk şeklindedir. İskeletin kafatası bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim kuşam unsuruna ip boşlukları aracılığı ile tutturulmuştur.
- 7) Katalog 154, Katalog 155: (1+1 adet) Buluntular altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. İskeletin kafatasının alın bölgesinde ele geçirilmiştir. Saç iğnesi biçimindedir. İğneler, saça veya başlığa tutturulmuştur. Buluntulardan birinin tepesi geyik, diğeri stilize kuş betimlemesi ile oluşturulmuş birer topuz ile süslenmiştir. Ayrıca buluntuların yüzeyinde çok sayıda hayvan betimlemesi vardır.

2.2.1.1.1.3. Çinge-Tey 1-9

Çinge-Tey 1-9 altın giyim kuşam kompozisyonunun başlığının genel yapısını oluşturan deri/kumaş kısmı, çürüyerek tamamen ortadan kalkmıştır. Bu kurganda mezar odasının yapısı iskeletin üzerine düştüğü için kafatası bölgesine diğer örneklere göre daha bozuk bir şekilde ulaşılmıştır. Bu sebeple başlığın şekli konusundaki sonuçlar, oldukça sınırlıdır.

İskeletin kafatası bölgesinde bulunan, başlık ile ilişkilendirilen buluntular ve açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Katalog 202: (2 adet) Buluntular geyik betimlemesi biçiminde, altın kullanılarak plakadan kesim tekniği ile oluşturulmuş, ajur ve granülasyon teknikleri ile süslenmiştir. İskeletin kafatası bölgesinde ele geçirilmiştir. Buluntular giyim unsuruna ilmek ve dikim delikleri ile tutturulmuştur.

2.2.1.1.1.4. Kiçigino-1-5

Kiçigino-1-5 altın giyim kuşam kompozisyonunun başlığının genel yapısını oluşturan deri/kumaş kısmı, çürüyerek tamamen ortadan kalkmıştır. Maden malzemeli buluntuların sayısının ve tipinin az olması sebebiyle başlığın şekli konusundaki sonuçlar, oldukça sınırlıdır.

İskeletin kafatası bölgesinde bulunan, başlık ile ilişkilendirilen buluntular ve açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Katalog 220: (2 adet) Buluntular stilize kuş betimlemesi biçiminde, altın kullanılarak plakadan kesim tekniği ile oluşturulmuş, ajur tekniği ile süslenmiştir. İskeletin kafatası bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna ajur süslemelerin delikleri aracılığı ile tutturulmuş olmalıdır. Büyük buluntuda ayrıca 1 adet dikim deliği gözlenmektedir. Buluntulardan biri diğerine göre daha büyüktür.

2.2.1.1.1.5. Taqsay-1-6

Taqsay-1-6 altın giyim kuşam kompozisyonunun başlığının genel yapısını oluşturan deri/kumaş kısmı, çürüyerek tamamen ortadan kalkmıştır. Başlığın şekli, maden malzemeli süslemelerin kurgandaki dizilimi sayesinde imgelenebilmektedir. Bu buluntu ortamında başlığın şekli, yekpare şekilde oluşturulmuş başlık iskeleti sayesinde, net olarak tasarlanabilmektedir. Başlık şekli açısından ortaya çıkan bilgiler şu şekildedir:

- 1) Tepe Kısmı: Başlığın tepe kısmının şekli kesin olarak uzun koni biçimindedir. Çünkü başlık yekpare koni biçiminde bir iskelet (Katalog 230) ile oluşturulmuştur.
- 2) Gövde Kısmı: Başlığın gövde kısmının şekli konusunda net sonuca ulaşılamamıştır. Ancak koni biçimindeki iskelet (Katalog 230) sayesinde, bu kısmın koni biçiminin gövdesini oluşturduğunu söylemeye imkân vardır.
- 3) Alın Kısmı: Luqpanova başlığın alın bölgesinin bazı buluntular (Katalog 233) ile süslendiğini ifade etmiştir (Luqpanova, 2018b, s. 148, 2018d, s. 44, 2019, s. 87). Yani bu bölge kapalı durumdadır.
- 4) Kulak Kısmı: Koni biçimli iskelet ve salpınşak buluntuları (Katalog 231), başlığın kulak bölgesinin kapalı olduğunu ifade etmeye imkân tanımaktadır.
- 5) Ense Kısmı: Başlığın ense kısmı hakkında yorum yapılamamaktadır.

İskeletin kafatası bölgesinde bulunan, başlık ile ilişkilendirilen buluntular ve açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Katalog 230: (1 adet) Buluntu koni biçiminde, altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur. İskeletin kafatası bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna oluk ve ilmekler aracılığı ile tutturulmuştur. Buluntunun tepesi dağ keçisi betimlemesi ile süslenmiştir.
- 2) Katalog 233: İlgili katalogda gösterilen küçük boylu buluntuların 6 tanesi başlıkta, kalanı kaftanda kullanılmıştır.

2.2.1.1.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

2.2.1.1.2.1. Skunkha

Skunkha rölyefinde başlığın tepe kısmı uzun koni şeklindedir. Alın bölgesi açıktır, ayrıntıları tespit edilememiştir. Başlık kulak ve çene bölgelerini kapatmamaktadır. Ense bölgesi kısmen kapalıdır. Ensedede, başlığın bittiği noktada topuz şeklindeki saç görünmektedir. Kulak bölgesi ile ense bölgesi arasında, başlıkta yırtmaç oluşturulmuştur. Yırtmacın ense kısmında kalan bölge dönerek başın arkasına uzanmaktadır (Şekil 41).

2.2.1.1.2.2. Saka Haumavargā

Saka Haumavargā rölyeflerinde başlığın tepe kısmı yumru şeklindedir. Alın bölgesi açıktır. Alnın başlık ile birleştiği noktada çizgi şeklinde saç gözlenmektedir. Başlık kulak bölgesini tamamen kapatmaktadır. Başlığın kulak ile çene arasındaki kısmı üçgen şeklinde kapalıdır. Ense bölgesi kısmen kapalıdır. Ensedede, başlığın bittiği noktada topuz şeklindeki saç görünmektedir (Şekil 37).

2.2.1.1.2.3. Saka Tigraxaudā

Saka Tigraxaudā rölyeflerinde başlığın tepe kısmı uzun koni şeklindedir. Başlık rölyefin tavanındaki şeride değdiği için eğik gösterilmiştir. Alın bölgesi açıktır. Alnın başlık ile birleştiği noktada çizgi şeklinde saç gözlenmektedir. Başlık kulak bölgesini tamamen kapatmaktadır. Kulak ile çene arasındaki bölge üçgen şeklindedir ve başlık ile kapalıdır. Ense bölgesi kısmen kapalıdır. Ensedede, başlığın bittiği noktada topuz şeklindeki saç görünmektedir. Kulak bölgesi ile ense bölgesi arasında, başlıkta yırtmaç oluşturulmuştur. Bu yırtmacın ense kısmında kalan parçası dönerek başın arkasına uzanmaktadır (Şekil 38).

2.2.1.2. Salpınşak

2.2.1.2.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

2.2.1.2.1.1. Arjan-2-5-1

Arjan-2-5-1 altın giyim kuşam kompozisyonunda 1 adet salpınşak buluntusuna ulaşılmıştır. Eşi yoktur. Buluntu altın ve yarı değerli taş kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuş, granülasyon tekniği ile süslenmiştir. İskeletin göğüs bölgesinde ele geçirilmiştir. Buluntunun hangi tarafa ait olduğu tespit edilememektedir. Sol tarafa ait olma olasılığı daha yüksektir. Buluntu giyim unsuruna/vücuda halka tekniği ile tutturulmuştur. Tepesi halka, gövdesi koni, tabanı sarkaç (yarı değerli taş boncuklar bu kısımda kullanılmıştır) şeklindedir (Katalog 106).

2.2.1.2.1.2. Arjan-2-5-2

Arjan-2-5-2 altın giyim kuşam kompozisyonunda 2 adet salpınşak buluntusuna ulaşılmıştır. Sağ taraftaki salpınşağın sarkaçları daha basittir. Buluntular altın ve yarı değerli taş kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuş, granülasyon tekniği ile süslenmiştir. Buluntuların tepesi halka, gövdesi koni, tabanı sarkaç (yarı değerli taş boncuklar bu kısımda kullanılmıştır) şeklindedir. Sarkaçlar yerlerinde değildir ancak buluntu ortamında korunmuştur. Buluntular iskeletin göğüs bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna/vücuda halka tekniği ile tutturulmuştur. Bu buluntu ortamında salpınşakları başlığa tutturmak için çember şeklinde aparatlar ile karşılaşılmıştır (Katalog 156, Katalog 157).

2.2.1.2.1.3. Çinge-Tey 1-9

Çinge-Tey 1-9 altın giyim kuşam kompozisyonunda 1 adet salpınşak buluntusuna ulaşılmıştır. Eşi yoktur. Buluntu altın ve yarı değerli taş kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuş, granülasyon tekniği ile süslenmiştir. İskeletin sağ çene bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna/vücuda halka tekniği ile tutturulmuştur. Buluntunun tepesi halka, gövdesi koni, tabanı sarkaç (yarı değerli taş boncuklar bu kısımda kullanılmıştır) şeklindedir. Sarkaçlar yerlerinde değildir ancak buluntu ortamında korunmuştur (Katalog 204).

2.2.1.2.1.4. Kiçigino-1-5

Kiçigino-1-5 altın giyim kuşam kompozisyonunda 1 adet salpınşak buluntusuna ulaşılmıştır. Eşi yoktur. Buluntu altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur. İskeletin kafatasının sol kısmında ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna/vücuda halka tekniği ile tutturulmuştur. Buluntunun tepesi halka şeklindedir. Gövdesi yırtıcı kedi betimlemesi ile oluşturulmuştur. Bu örnekte taban ögesi yoktur (Katalog 221).

2.2.1.2.1.5. Taqsay-1-6

Taqsay-1-6 altın giyim kuşam kompozisyonunda 2 adet salpınşak buluntusuna ulaşılmıştır. Buluntular altın ve yarı değerli taş kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuş, granülasyon tekniği ile süslenmiştir. İskeletin kafatasının şakak kısımlarında ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna/vücuda halka tekniği ile tutturulmuştur. Buluntuların tepesi halka, gövdesi koni, tabanı sarkaç (yarı değerli taş boncuklar bu kısımda kullanılmıştır) şeklindedir. Sarkaçlar yerlerinde değildir ancak buluntu ortamında korunmuştur. Salpınşaklardan birinin sarkaçları daha kısadır (Katalog 231).

2.2.1.2.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu'nda salpınşak veya küpe betimlemesi ile karşılaşılmamıştır.

2.2.1.3. Boyun Takıları

2.2.1.3.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

2.2.1.3.1.1. Arjan-2-5-1

Arjan-2-5-1 altın giyim kuşam kompozisyonunda boyun bölgesi takısı mevcuttur. Boyun halkası şeklindedir. Boyun halkasının ucu açık değildir. Buluntu altın kullanılarak döküm

tekniği ile oluşturulmuştur. İskeletin boynuna takılı durumda ele geçirilmiştir. Buluntunun yüzeyi çeşitli hayvan betimlemeleri ile süslenmiştir (Katalog 105).

2.2.1.3.1.2. Arjan-2-5-2

Arjan-2-5-2 altın giyim kuşam kompozisyonunda iskeletin boynuna takılı durumda boyun halkası/pektoral mevcut değildir. Ancak mezar odasının batı kısmındaki kadına ait eşyaların olduğu alanda bir boyun bölgesi takısı ele geçirilmiştir. Buluntu pektoral şeklindedir, ucu açıktır, iki ucu arasında zincir ile bağlantı kurulmuştur (bu zincir bir vorvorka ile tutturulmuştur). Altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntunun yüzeyi çeşitli hayvan betimlemeleri ile süslenmiştir (Katalog 171, Katalog 172).

Pektoral buluntusuna ek olarak, iskeletin göğüs bölgesinde Çugunov vd. tarafından bir kolyeye ait olduğu ifade edilen 24 adet boncuk ile de karşılaşılmıştır (Çugunov vd., 2017b, s. 60). Buluntular altın veya yarı değerli taş kullanılarak oluşturulmuştur. Giyim kuşam unsuruna ip boşlukları aracılığı ile tutturulmuştur (Katalog 158).

2.2.1.3.1.3. Çinge-Tey 1-9

Çinge-Tey 1-9 altın giyim kuşam kompozisyonunda boyun bölgesi takısı mevcuttur. Pektoral şeklindedir. Buluntu altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. İskeletin boynuna takılı halde ele geçirilmiştir. Buluntunun kenar kısımlarında sarkaçlar için ilmekler vardır. Ucu açıktır, iki ucu arasında zincir ile bağlantı kurulmuştur. Yüzeyi çeşitli hayvan betimlemeleri ile süslenmiştir (Katalog 205).

2.2.1.3.1.4. Kiçigino-1-5

Kiçigino-1-5 altın giyim kuşam kompozisyonunda boyun halkası/pektoral mevcut değildir. İskeletin göğüs bölgesinde ele geçirilen yırtıcı kedi betimlemeli buluntunun, bir boyun bölgesi takısının parçası olma olasılığı vardır. Buluntu yırtıcı kedi betimlemesi

biçiminde, altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntunun kolye ucu olduğu tahmin edilmektedir (Katalog 222).

2.2.1.3.1.5. Taqsay-1-6

Taqsay-1-6 altın giyim kuşam kompozisyonunda boyun bölgesi takısı mevcuttur. Buluntu altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Ucu açıktır. İskeletin boynuna takılı olarak ele geçirilmiştir. Buluntuda süsleme kullanılmamıştır (Katalog 232).

2.2.1.3.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

2.2.1.3.2.1. Skunkha

Skunkha rölyefinde boyun bölgesi takısı ile karşılaşılmamıştır. Boyun bölgesinde Skunkha'ya diğer esirlere bağlamak için ip vardır (Şekil 41).

2.2.1.3.2.2. Saka Haumavargā

Saka Haumavargā rölyeflerinde, M2 ve M5 adlı buluntu ortamlarında, boyun halkası ile karşılaşmaktadır. Bu boyun halkalarının ucu açıktır. Bu açık kısım boynun önüne doğru getirilmiştir. M4 ve M6 buluntu ortamlarında boyun halkası ile karşılaşılmamıştır. M1 ve M3 buluntu ortamlarında ise bu bölge yıpranmıştır (Şekil 37).

2.2.1.3.2.3. Saka Tigraxaudā

Saka Tigraxaudā rölyeflerinde boyun bölgesi takısı ile karşılaşılmamıştır (Şekil 38).

2.2.2. Gövde Bölgesi Giyim Kuşam Unsurları

2.2.2.1. Üst İç Giyim

2.2.2.1.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu'na ait buluntu ortamlarında kaftanın altında bulunan herhangi bir giyim unsuruna yönelik bulguya ulaşılamamıştır.

2.2.2.1.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

Ahameniş rölyeplerinde, kaftanın altında bulunan herhangi bir giyim unsuruna yönelik bulguya ulaşılamamıştır.

2.2.2.2. Kaftan

2.2.2.2.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

2.2.2.2.1.1. Arjan-2-5-1

Arjan-2-5-1 altın giyim kuşam kompozisyonunun kaftanının genel yapısını oluşturan deri/kumaş kısmı, çürüyerek tamamen ortadan kalkmıştır. Kaftanın şekli, maden malzemeli süslemelerin (Katalog 107) kurgandaki dizilimi sayesinde imgelenebilmektedir. Kaftan şekli açısından ortaya çıkan bilgiler şu şekildedir:

- 1) Gövde Kısmı: Kaftanın gövdesinin şekli belli değildir. Sadece altın süslemeler (Katalog 107) ile kaplandığı nettir.
- 2) Ön Kısmı: Kaftanın ön-orta kısmı altın süslemeler (Katalog 107) sayesinde tespit edilebilmektedir. Söz konusu bölgede altın süslemeler daha seyrek. Bu durum, kaftanın önünün açık olduğuna yönelik bir ipucu durumundadır.

- 3) Etek Kısmı: Kaftanın etek kısmı altın süslemeler (Katalog 107) sayesinde tespit edilebilmektedir. Söz konusu örnekler bel seviyesine kadardır. Bu durum, kaftanın da bele kadar olduğuna yönelik bir ipucu durumundadır.
- 4) Kol Kısmı: Kaftanın kol kısmı altın süslemeler (Katalog 107) sayesinde tespit edilebilmektedir. Söz konusu örneklere kol hizasında da rastlanmıştır. Bu durum, kaftanın kol kısmının varlığına yönelik bir ipucu durumundadır.

İskeletin gövde bölgesinde bulunan, kaftan ile ilişkilendirilen buluntular ve açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Katalog 107: (2632 adet) Buluntular yırtıcı kedi betimlemesi biçiminde, altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. İskeletin sırt ve gövde bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna ilmek tekniği ile tutturulmuştur. Buluntuların bazıları sağa, bazıları sola doğru bakmaktadır.

2.2.2.2.1.2. Arjan-2-5-2

Arjan-2-5-2 altın giyim kuşam kompozisyonunun kaftanının genel yapısını oluşturan deri/kumaş kısmı, çürüyerek tamamen ortadan kalkmıştır. Kaftanın şekli, maden malzemeli süslemelerin (Katalog 159) kurgandaki dizilimi sayesinde imgelenebilmektedir. Kaftan şekli açısından ortaya çıkan bilgiler şu şekildedir:

- 1) Gövde Kısmı: Kaftanın gövdesinin şekli belli değildir. Sadece altın süslemeler (Katalog 159) ve yarı değerli taş-altın boncuklar (Katalog 160) ile kaplandığı nettir.
- 2) Ön Kısmı: Kaftanın ön-orta kısmı altın süslemeler (Katalog 159) sayesinde tespit edilebilmektedir. Söz konusu bölgede altın süslemeler seyrekdir. Bu durum, kaftanın önünün açık olduğuna yönelik bir ipucu durumundadır.
- 3) Etek Kısmı: Kaftanın etek kısmı altın süslemeler (Katalog 159) sayesinde tespit edilebilmektedir. Söz konusu örnekler bel seviyesine kadardır. Bu durum, kaftanın da bele kadar olduğuna yönelik bir ipucu durumundadır.

- 4) Kol Kısmı: Kaftanın kol kısmı altın süslemeler (Katalog 159) sayesinde tespit edilebilmektedir. Söz konusu örneklere kol hizasında da rastlanmıştır. Bu durum, kaftanın kol kısmının varlığına yönelik bir ipucu durumundadır.
- 5) Arka Kısmı: Kaftanın arka kısmı da altın süslemeler (Katalog 159) ile kaplanmıştır.

İskeletin gövde bölgesinde bulunan, kaftan ile ilişkilendirilen buluntular ve açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Katalog 159: (2297 adet) Buluntular yırtıcı kedi betimlemesi biçiminde, altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur. İskeletin sırt ve gövde bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna ilmek tekniği ile tutturulmuştur. Buluntuların tamamı sola doğru bakmaktadır.
- 2) Katalog 160: (2622 adet) Buluntular altın veya yarı değerli taş kullanılarak oluşturulmuştur. Boncuk şeklindedir. İskeletin göğüs bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim kuşam unsuruna ip delikleri aracılığı ile tutturulmuştur. Bu öğelerin üst iç giyimi süslemiş olma olasılıkları da vardır.

2.2.2.2.1.3. Çinge-Tey 1-9

Çinge-Tey 1-9 altın giyim kuşam kompozisyonunun kaftanının genel yapısını oluşturan deri/kumaş kısmı, çürüyerek tamamen ortadan kalkmıştır. Kaftanın şekli maden malzemeli süslemelerin (Katalog 206) kurgandaki dizilimi sayesinde imgelenebilmektedir. Kaftan şekli açısından ortaya çıkan bilgiler şu şekildedir:

- 1) Gövde Kısmı: Kaftanın gövdesinin şekli belli değildir. Sadece altın süslemeler ve yarı değerli taş-altın boncuklar (Katalog 207) ile kaplandığı nettir.
- 2) Ön Kısmı: Kaftanın ön-orta kısmının açık olduğu tahmin edilmektedir.
- 3) Etek Kısmı: Kaftanın etek kısmı altın süslemeler (Katalog 206) sayesinde tespit edilebilmektedir. Söz konusu örnekler diz seviyesine kadardır. Bu durum, kaftanın da dize kadar olduğuna yönelik bir ipucu durumundadır.

- 4) Kol Kısmı: Kaftanın kol kısmı altın süslemeler (Katalog 206) sayesinde tespit edilebilmektedir. Söz konusu örneklere kol hizasında da rastlanmıştır. Bu durum, kaftanın kol kısmının varlığına yönelik bir ipucu durumundadır.

İskeletin gövde bölgesinde bulunan, kaftan ile ilişkilendirilen buluntular ve açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Katalog 206: (1430 adet) Buluntular yırtıcı kedi betimlemesi biçiminde, altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur. İskeletin gövde ile diz arasındaki bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna yapıştırma tekniği ile tutturulmuştur. Buluntularda ilmek veya dikim deliğine yönelik bir veriye ulaşılamamıştır. Çugunov ve Sutyagina bu örneklerin önce şerit şeklinde bir deriye yapıştırıldığı, daha sonra bu derinin kaftana dikildiği hipotezini ortaya atmaktadır (Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 15). Buluntuların bazıları sağa, bazıları sola doğru bakmaktadır.
- 2) Katalog 207: (Çok sayıda) Buluntular yarı değerli taş kullanılarak oluşturulmuştur. Boncuk şeklindedir. İskeletin gövde bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim kuşam unsuruna ip delikleri aracılığı ile tutturulmuştur.

2.2.2.2.1.4. Kiçigino-1-5

Kiçigino-1-5 altın giyim kuşam kompozisyonunun kaftanının genel yapısını oluşturan deri/kumaş kısmı, çürüyerek tamamen ortadan kalkmıştır. Bu buluntu ortamının kaftanında maden malzemeli süsleme kullanılmamıştır. Bu sebeple Kiçigino-1-5 adlı buluntu ortamının kaftanı üzerine yorum yapılamamaktadır (Şekil 29).

2.2.2.2.1.5. Taqsay-1-6

Taqsay-1-6 altın giyim kuşam kompozisyonunun kaftanının genel yapısını oluşturan deri/kumaş kısmı, çürüyerek tamamen ortadan kalkmıştır. Kaftanın şekli maden malzemeli süslemelerin (Katalog 233, Katalog 234, Katalog 235) kurgandaki dizilimi sayesinde imgelenebilmektedir. Kaftan şekli açısından ortaya çıkan bilgiler şu şekildedir:

- 1) Gövde Kısmı: Kaftanın gövdesinin şekli belli değildir. Sadece altın parçalar (Katalog 233, Katalog 234, Katalog 235) ile süslendiği nettir. Bu giyim kuşam kompozisyonunda süslemelerin sayısı ve kaftan üzerinde kapladıkları yer daha azdır.
- 2) Ön Kısmı: Kaftanın ön-orta kısmının açık olduğu tahmin edilmektedir.
- 3) Etek Kısmı: Kaftanın etek kısmı altın süslemeler (Katalog 235) sayesinde tespit edilebilmektedir. Söz konusu örnekler bel seviyesine kadardır. Bu durum, kaftanın da bele kadar olduğuna yönelik bir ipucu durumundadır.
- 4) Kol Kısmı: Kaftanın kol kısmı altın süslemeler (Katalog 233, Katalog 234) sayesinde tespit edilebilmektedir. Söz konusu örneklere kol hizasında da rastlanmıştır. Bu durum, kaftanın kol kısmının varlığına yönelik bir ipucu durumundadır.

İskeletin gövde bölgesinde bulunan, kaftan ile ilişkilendirilen buluntular ve açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Katalog 233: (16 (Büyük)+30 (Küçük) adet) Buluntular yırtıcı kuş (×4) betimlemesi biçiminde, altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur. İskeletin gövde ve kafatası bölgelerinde ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna ilmek tekniği ile tutturulmuştur. Buluntuların 2 tipi vardır. Büyük boyutlular 16, küçük boyutlular 30 adettir. Küçük boyutluların 6 tanesi başlık süslemesi olarak, kalanı kaftan süslemesi olarak kullanılmıştır.
- 2) Katalog 234: (34 (Kare)+26 (Oval) adet) Buluntular dağ koyunu (×4) betimlemesi biçiminde, altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur. İskeletin gövde bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna ilmek tekniği ile tutturulmuştur. Buluntuların 2 tipi vardır. Kare biçimli olanlar 34, oval biçimli olanlar 26 adettir.
- 3) Katalog 235: (11 adet) Buluntular altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur. Boncuk şeklindedir. İskeletin gövde bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna ip deliği aracılığı ile tutturulmuştur. Luqpanova tarafından kaftan süslemesi olarak değerlendirilmiştir (Luqpanova, 2018d, s. 44, 2019, s. 87).

2.2.2.2.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

2.2.2.2.2.1. Skunkha

Skunkha rölyefinin kaftanının gövde kısmı dize kadar uzanmaktadır. Diz hizasından düz bir şekilde kesilmiştir. Görünüm profil olduğu için kaftanın önünün açık olup olmadığı belirsizdir. Ancak kuşağın varlığından dolayı açık olduğu tahmin edilmektedir. Kaftanın kıyı kısımlarının belirgin olup olmadığı tez çalışması tarafından tespit edilememiştir. Kol bölgesi el bileklerine kadar uzanmaktadır. Pazı bölgesinde bir kabartı gözlenmektedir. Bireyin elleri bağlanmış durumdadır (Şekil 41).

2.2.2.2.2.2. Saka Haumavargā

Saka Haumavargā rölyeflerinde kaftanın gövde kısmı dize kadar uzanmaktadır. Önü yukarıdan aşağıya kadar açıktır. Bu açıklık kuşak ile kapatılmıştır. Kaftan bireyin dizi ile beli arasında 45 derecelik bir şekilde kesilmiş ve bireyin kasık bölgesinde üçgen şeklinde boşluk bırakılmıştır. Kaftanın tüm kıyıları şerit şeklinde bir kabartma ile belirgin hale getirilmiştir. Kol bölgesi el bileklerine kadar uzanmaktadır. Pazı bölgesinde şerit şeklinde bir kabartı gözlenmektedir. Bu kabartma ile omuz arasında şerit şeklinde bir başka kabartma vardır. Manşet kısmında ise geniş çizgi şeklinde bir kabartma gözlenmektedir (Şekil 37).

2.2.2.2.2.3. Saka Tigraxaudā

Saka Tigraxaudā rölyeflerinde kaftanın gövde kısmı dize kadar uzanmaktadır. Önü yukarıdan aşağıya kadar açıktır. Bu açıklık kuşak ile kapatılmıştır. Kaftan bireyin dizi ile beli arasında 45 derecelik bir şekilde kesilmiş ve bireyin kasık bölgesinde üçgen şeklinde boşluk bırakılmıştır. Kaftanın tüm kıyıları şerit şeklinde bir kabartma ile belirgin hale getirilmiştir. Kol bölgesi el bileklerine kadar uzanmaktadır. Pazı bölgesinde şerit şeklinde bir kabartı gözlenmektedir. Bu kabartma ile omuz arasında şerit şeklinde bir başka kabartma vardır. Manşet kısmında ise dalgalı bir durumda çizgi şeklinde kabartma gözlenmektedir (Şekil 38).

2.2.2.3. Kuşak

2.2.2.3.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

2.2.2.3.1.1. Arjan-2-5-1

Arjan-2-5-1 altın giyim kuşam kompozisyonunda, bireyin beline takılı bir durumda altın ile oluşturulmuş kuşak buluntusu yoktur. Bununla beraber mezar odasının kuzeyinde, iskeletin kafatasının sol üst kısmında kemer veya kuşak özellikleri taşıyan parçalara ulaşılmıştır. Aynı yerdeki silahlar bu unsura takılmış olmalıdır. Kuşağın altın süslemeleri boyut olarak iki gruba ayrılmaktadır. Söz konusu buluntuların kullanım amacı ile ilgili olarak şu 3 seçenek vardır:

- 1) Kemer: Buluntuların kemer olarak kullanılmış olma olasılığı vardır. Bu durumda buluntu ortamında 2 adet kemer ortaya çıkmaktadır.
- 2) Omuzdan Bele Doğru Asılan Bir Silah Askısı: Süslemelerin omuzdan bele doğru uzanan bir silah askısının parçaları olma olasılığı vardır.
- 3) Kuşak: Buluntuların sayısı ve boyut olarak ikiye ayrılması, bunların 2 adet kuşağın süslemeleri olduğunu veya bele birden fazla kez sarıldığını göstermektedir (Pozdnyakov, 2017, s. 217). Tez çalışması bu buluntuların kuşak süslemesi olduğu görüşündedir. Ancak kuşak sayısı tespit edilememiştir.

Mezar odasının kuzey kısmındaki silahların yerleştirildiği bölgede ele geçirilen, kuşak ile ilişkilendirilen parçalar ve açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Katalog 128: (1 adet) Buluntu altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Kayışa ortasındaki boşluk aracılığı ile geçirilmiştir. Buluntunun ucu stilize kuş betimlemesi ile süslenmiştir.
- 2) Katalog 129: (1 adet) Buluntu yarım elips biçiminde, altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Kayışa ortasındaki boşluk aracılığı ile tutturulmuştur. Çok sayıda motif ile süslenmiştir.

- 3) Katalog 130: (29 adet) Buluntular dikdörtgen biçiminde, altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Kayışa ortalarındaki boşluk aracılığı ile geçirilmiştir. Aynı biçimdeki süslemelerin farklı boyutluları da vardır.
- 4) Katalog 131: (12 adet) Buluntular altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Vorvorka şeklindedir. Ortalarındaki boşluğa bir başka malzemenin sıkıştırılması aracılığı ile diğer unsura asılmıştır. Buluntuların yüzeyi hayvan betimlemeleri ile süslenmiştir.
- 5) Katalog 132: (12 adet) Buluntular dikdörtgen biçiminde, altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Kayışa ortalarındaki boşluk aracılığı ile geçirilmiştir. Aynı biçimdeki süslemelerin farklı boyutluları da vardır.
- 6) Katalog 133: (3 adet) Buluntular altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Kayışa üst kısmındaki dikdörtgen delik aracılığı ile geçirilmiştir. Buluntuların ucu stilize kuş betimlemesi ile süslenmiştir.
- 7) Katalog 134: (42 adet) Buluntular dikdörtgen biçiminde, altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Kayışa ortalarındaki boşluk aracılığı ile geçirilmiştir. Aynı biçimdeki süslemelerin farklı boyutluları da vardır.
- 8) Katalog 135: (1 adet) Buluntu 2 adet ters simetrik kuş başı betimlemesi biçiminde, altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Kayışa arkasındaki 2 tane pim aracılığı ile tutturulmuştur.
- 9) Katalog 136: (1 adet) Buluntu altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Vorvorka şeklindedir. Ortasındaki boşluğa bir başka malzemenin sıkıştırılması aracılığı ile diğer unsura asılmıştır. Buluntunun yüzeyi hayvan betimlemeleri ile süslenmiştir.
- 10) Katalog 137: (1 adet) Buluntu altın kullanılarak oluşturulmuştur. Yüzeyinde süsleme yoktur. Vorvorka şeklindedir. Ortasındaki boşluğa bir başka malzemenin sıkıştırılması aracılığı ile diğer unsura asılmıştır.

2.2.2.3.1.2. Arjan-2-5-2

Arjan-2-5-2 altın giyim kuşam kompozisyonunda maden malzemesi ile süslenmiş kuşak bulunmamaktadır. Ancak bel bölgesinde hem kama gibi kuşağa asılacak buluntuların varlığı hem de kaftanın önünün açık olduğunun düşünülmesi, bu buluntu ortamında organik malzemeden yapılmış bir kuşağın varlığına işaretir (Şekil 24).

2.2.2.3.1.3. Çinge-Tey 1-9

Çinge-Tey 1-9 adlı buluntu ortamında maden malzemesi ile süslenmiş kuşak bulunmamaktadır. Ancak bel bölgesinde hem kama gibi kuşağa asılacak buluntuların varlığı hem de kaftanın önünün açık olduğunun düşünülmesi, bu buluntu ortamında organik malzemeden yapılmış bir kuşağın varlığına işaretir (Şekil 28).

2.2.2.3.1.4. Kiçigino-1-5

Kiçigino-1-5 adlı buluntu ortamında maden malzemesi ile süslenmiş kuşak bulunmamaktadır. Giyim kuşama asılacak buluntuların kemere asıldığı görülmektedir. Bununla beraber kaftanın önünün organik malzeme ile oluşturulmuş bir kuşak ile kapatılmış olma olasılığı vardır (Şekil 29).

2.2.2.3.1.5. Taqsay-1-6

Taqsay-1-6 adlı buluntu ortamında maden malzemesi ile süslenmiş kuşak bulunmamaktadır. Bununla beraber kaftanın önünün organik malzeme ile oluşturulmuş bir kuşak ile kapatılmış olma olasılığı vardır (Şekil 34).

2.2.2.3.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

2.2.2.3.2.1. Skunkha

Skunkha rölyefinde kuşak bulunmaktadır. Kuşak bele 1 kez sarılmıştır. Kuşakta sarkma yoktur. Herhangi bir pim tespit edilememiştir (Şekil 41).

2.2.2.3.2.2. Saka Haumavargā

Saka Haumavargā rölyeflerinde kuşak bulunmaktadır. Kuşak bele iki kez sarılmıştır. İkinci sırada sarkma gözlenmektedir. Bu sarkma silahın ağırlığı sebebi iledir. Kuşağın sol bel kısmında kuşağın kendisinin tutturma pimi gözlenmektedir. Sağ bel kısmında kama takımının tutturma pimi gözlenmektedir (Şekil 37).

2.2.2.3.2.3. Saka Tigraxaudā

Saka Tigraxaudā rölyeflerinde kuşak bulunmaktadır. Kuşak bele iki kez sarılmıştır. İkinci sırada sarkma gözlenmektedir. Bu sarkma silahın ağırlığı sebebi iledir. Kuşağın sol bel kısmında kuşağın kendisinin tutturma pimi gözlenmektedir. Sağ bel kısmında kama takımının tutturma pimi gözlenmektedir (Şekil 38).

2.2.3. Bacak Bölgesi Giyim Kuşam Unsurları

2.2.3.1. Pantolon

2.2.3.1.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

2.2.3.1.1.1. Arjan-2-5-1

Arjan-2-5-1 altın giyim kuşam kompozisyonunun pantolonunun genel yapısını oluşturan deri/kumaş kısmı, çürüyerek tamamen ortadan kalkmıştır. Pantolon bölgesinde altın süslemeler (Katalog 108, Katalog 109) ile karşılaşmıştır. Ancak pantolonun şekli konusunda yorum yapacak bir veri bulunmamaktadır.

İskeletin bacak bölgesinde bulunan, pantolon ile ilişkilendirilen buluntular ve açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Katalog 108, Katalog 109: (Ayakkabı süslemeleri ile beraber yaklaşık 250000 adet) Buluntular altın kullanılarak oluşturulmuştur. Çember (Katalog 108) ve silindir (Katalog 109) şeklinde olarak ikiye ayrılmaktadır. İskeletin bacak bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna dikim tekniği ile tutturulmuştur. Parçalar önce bir ipe dizilmiş, daha sonra bu ip aracılığı ile giyim unsuruna dikilmiştir.

2.2.3.1.1.2. Arjan-2-5-2

Arjan-2-5-2 altın giyim kuşam kompozisyonunun pantolonunun genel yapısını oluşturan deri/kumaş kısmı, çürüyerek tamamen ortadan kalkmıştır. Pantolon bölgesinde altın süslemeler (Katalog 173) ile karşılaşılmıştır. Ancak pantolonun şekli konusunda yorum yapacak bir veri bulunmamaktadır.

İskeletin bacak bölgesinde bulunan, pantolon ile ilişkilendirilen buluntular ve açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Katalog 173: (Binlerce) Buluntular altın kullanılarak plakadan kesim ve katlama teknikleri ile oluşturulmuştur. Basık rulo şeklindedir. İskeletin ayak ve diz bölgesinde ele geçirilmiştir. Parçalar hem pantolon hem de ayakkabı süslemesi olarak kullanılmıştır. Giyim unsuruna dikim tekniği ile tutturulmuştur. Parçalar önce bir ipe dizilmiş, daha sonra bu ip aracılığı ile giyim unsuruna dikilmiştir.

2.2.3.1.1.3. Çinge-Tey 1-9

Çinge-Tey 1-9 altın giyim kuşam kompozisyonunun pantolonunun genel yapısını oluşturan deri/kumaş kısmı, çürüyerek tamamen ortadan kalkmıştır. Pantolon bölgesinde altın süslemeler (Katalog 213) ile karşılaşılmıştır. Ancak pantolonun şekli konusunda yorum yapacak bir veri bulunmamaktadır.

İskeletin bacak bölgesinde bulunan, pantolon ile ilişkilendirilen buluntular ve açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Katalog 213: (100000'den fazla) Buluntular altın kullanılarak oluşturulmuştur. Çember şeklindedir. İskeletin bacak bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna dikim tekniği ile tutturulmuştur. Parçalar önce bir ipe dizilmiş, daha sonra bu ip aracılığı ile giyim unsuruna dikilmiştir.

2.2.3.1.1.4. Kiçigino-1-5

Kiçigino-1-5 altın giyim kuşam kompozisyonunun pantolonunun genel yapısını oluşturan deri/kumaş kısmı, çürüyerek tamamen ortadan kalkmıştır. Bu giyim kuşam kompozisyonunda pantolon kısmında metal süslemeye ulaşılmamıştır. Bu sebeple pantolonun şekli konusunda yorum yapacak bir veri bulunmamaktadır (Şekil 29).

2.2.3.1.1.5. Taqsay-1-6

Taqsay-1-6 altın giyim kuşam kompozisyonunun pantolonunun genel yapısını oluşturan deri/kumaş kısmı, çürüyerek tamamen ortadan kalkmıştır. Bu giyim kuşam kompozisyonunda pantolon kısmında metal süslemeye ulaşılmamıştır. Bu sebeple pantolonun şekli konusunda yorum yapacak bir veri bulunmamaktadır (Şekil 34).

2.2.3.1.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

2.2.3.1.2.1. Skunkha

Skunkha rölyefinde pantolon, kaftanın ve ayakkabının altında kaldığı için ayrıntıları tespit edilememiştir (Şekil 41).

2.2.3.1.2.2. Saka Haumavargā

Saka Haumavargā rölyeflerinde pantolon bileğe kadar uzanmaktadır. Kumaş yüksek derece yoğunluktadır. Pantolonun paça kısımları bazı örneklerde dalgalı, bazı örneklerde düz bir şekilde kesilmiş durumdadır (Şekil 37).

2.2.3.1.2.3. Saka Tigraxaudā

Saka Tigraxaudā rölyeflerinde pantolon bileğe kadar uzanmaktadır. Kumaş orta derece yoğunluktadır. Pantolonun paça kısımları bazı örneklerde dalgalı, bazı örneklerde düz bir şekilde kesilmiş durumdadır (Şekil 38).

2.2.3.2. Kemer

2.2.3.2.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

2.2.3.2.1.1. Arjan-2-5-1

Arjan-2-5-1 altın giyim kuşam kompozisyonunda maden malzemeli kemer buluntusu ile karşılaşmamıştır. Buluntu ortamında sadece organik malzemeli kemer vardır ve sonradan çürümüştür. Bu kemer, bir kemere silah bağlama aparatı (Katalog 117, Katalog 118) aracılığı ile tespit edilmektedir.

Mezar odasının kuzeyinde, iskeletin kafatasının sol üst kısmında kemer veya kuşak özellikleri taşıyan buluntulara ulaşılmıştır. Bu unsurlar tez çalışması tarafından kuşak olarak değerlendirilmiş ve ilgili kısımda anlatılmıştır (Şekil 24).

2.2.3.2.1.2. Arjan-2-5-2

Arjan-2-5-2 altın giyim kuşam kompozisyonunda maden malzemeli kemer buluntusu ile karşılaşmamıştır. Buluntu ortamında sadece organik malzemeli kemer olduğu tahmin edilmektedir (Şekil 24).

Bununla beraber iskeletin sağ bel bölgesinde bulunan klipsler (Katalog 164), Çugunov vd. tarafından kemer klipsi olarak değerlendirilmiştir (Çugunov vd., 2017b, s. 61). Birinin boyutu diğerlerine göre farklı olan ve toplamda 8 adet olan buluntular altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntular kayışa ortasındaki boşluk aracılığı ile geçirilmiştir.

2.2.3.2.1.3. Çinge-Tey 1-9

Çinge-Tey 1-9 adlı buluntu ortamındaki mezar odasının güneybatı kısmında, iskeletin kafatasının sağ üst açıklığında, sadak buluntusunun altında 2 adet kemere ait parçalar ile karşılaşmıştır. Söz konusu kemer buluntularının organik malzemeleri çürüyerek ortadan kalkmıştır. Kemerlerin maden malzemeli iskeletlerine ait bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kemer 1: Kemer 2'ye göre klipslerinin daha geniş olması açısından ayrılmaktadır.
 - a) Kemer Gövdesi: (18 adet) Buluntular altın kullanılarak dövme? tekniği ile oluşturulmuştur. Kayışa ortalarındaki boşluk aracılığı ile geçirilmiştir. Klipslerden 9 tanesinde ilmek bulunmaktadır. İlmekli klipslerden bir tanesinin şekli farklıdır (Katalog 210).
 - b) Kemer Tokası: (1 adet) Buluntu altın kullanılarak dövme? tekniği ile oluşturulmuştur. Buluntunun dip orta kısmında, buluntuyu kemer gövdesine tutturmak amacıyla 1 adet delik vardır (Katalog 210).
 - c) Silah Tutturma Aparatı: Literatür tarafından genellikle kemere silah bağlamak amacıyla kullanılan bir aparat olarak değerlendirilen klipslerdeki ilmekler, Çugunov ve Sutyagina tarafından kemeri kayışa sabitlemek için kullanılan bir aparat şekli (Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 17; Çugunov, 2023, ss. 28-30) olarak değerlendirilmiştir (Katalog 210).
- 2) Kemer 2: Kemer 1'e göre klipslerinin daha dar olması açısından ayrılmaktadır.
 - a) Kemer Gövdesi: (16 adet) Buluntular altın kullanılarak dövme? tekniği ile oluşturulmuştur (Katalog 211).

- b) Kemer Tokası: Bu kemer süslemesi grubunda kemer tokası ögesi bulunmamaktadır.
 - c) Kemer Ucu: Bu kemer süslemesi grubunda kemer ucu ögesi bulunmamaktadır.
 - d) Silah Tutturma Aparatı: Bu kemer süslemesi grubunda silah tutturma aparatı ögesi bulunmamaktadır.
- 3) Vorvorka Buluntuları: (10 adet) Buluntu ortamında Erken Saka Dönemi Avrasya kurganlarında genellikle kemer buluntuları ile bağlantılı olarak ele geçirilen vorvorka unsurlarına da rastlanmıştır. Buluntular altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur. Ortalarındaki boşluğa bir başka malzemenin sıkıştırılması aracılığı ile diğer unsura asılmıştır (Katalog 212).

2.2.3.2.1.4. Kiçigino-1-5

Kiçigino-1-5 adlı buluntu ortamında kemer buluntusu ile karşılaşılmıştır. Bu kemer bireyin beline takılı durumdadır. Söz konusu kemer buluntusunun ögeleri ve bunların açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Kemer Gövdesi: Kemer gövdesinin organik malzemeli parçaları büyük oranda ortadan kalkmıştır. Geriye maden malzemeli 2 buluntu grubu kalmıştır. Söz konusu buluntu grupları ve açıklamaları şu şekildedir:
 - a) (Katalog 225): (11? adet) Buluntular birbirine ters, simetrik şekilde duran 2 adet sayga betimlemesi biçiminde, bronz kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Kayışa ortalarındaki boşluk aracılığı ile geçirilmiştir. Hayvan betimlemelerinin kulaklarının olduğu kısımlarda delikler vardır. Bu delikler sayesinde parçalar kemer kayışına sabitlenmiş olmalıdır. Kemer klipslerine, kayışa bitişik geçirilmiş durumda ulaşılması önemli bir ayrıntıdır.
 - b) (Katalog 227): (2 adet) Buluntular yırtıcı kedi betimlemesi ile oluşturulmuştur. Giyim kuşam unsuruna arkalarındaki pimler aracılığı ile tutturulmuştur. Tairov vd. bu buluntuların da kemerin gövdesini

süslediğini ifade etmiştir (Tairov, 2019, s. 93; Tairov & Botalov, 2010, ss. 56, 63).

- 2) Kemer Tokası: (1 adet) Buluntu bronz kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Süslemesinde stilize kuş betimlemesi kullanılmıştır. Buluntuda saklanan organik malzeme kullanılarak yapılmış kayış parçaları Erken Saka Dönemi kemerlerinin yapısı hakkındaki bilgileri genişletmektedir. Kemer tokasına klips dizisinin sol uç kısmında ulaşılması önemli bir ayrıntıdır (Katalog 226).
- 3) Kemere Silah Tuturma Aparatı: (1 adet) Bronz kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Birbirine zincir kenetleme tekniği ile tutturulan 3 ayrı parçadan oluşmaktadır. İki ucu birer stilize kuş betimlemesi ile süslenmiştir. Kemerin sağ tarafında, kama kınını kemere tutturmak amacıyla kullanılmıştır (Katalog 228).
- 4) Kullanım Amacı Tespit Edilemeyen Kemer Parçaları: Buluntu ortamında kemer bölgesinde tespit edilen, kemer ile ilişkili olduğu net olan ancak işlevi tespit edilemeyen bazı öğelere de ulaşılmıştır (Katalog 229).

2.2.3.2.1.5. Taqsay-1-6

Taqsay-1-6 altın giyim kuşam kompozisyonunda maden malzemeli kemer buluntusu ile karşılaşılmamıştır. Kompozisyonda organik malzemedен oluşturulan bir kemer buluntusunun olup olmadığı konusunda herhangi bir tespit yapılamamaktadır (Şekil 34).

2.2.3.2.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

2.2.3.2.2.1. Skunkha

Skunkha rölyefinde kemerin olduğu kısım pantolonun altında kalmıştır. Bu sebeple, bu konuda herhangi bir tespit yapılamamaktadır (Şekil 41).

2.2.3.2.2.2. Saka Haumavargā

Saka Haumavargā rölyeplerinde kemerin olduğu kısım pantolonun altında kalmıştır. Bu sebeple, bu konuda herhangi bir tespit yapılamamaktadır (Şekil 37).

2.2.3.2.2.3. Saka Tigraxaudā

Saka Tigraxaudā rölyeplerinde kemerin olduğu kısım pantolonun altında kalmıştır. Bu sebeple, bu konuda herhangi bir tespit yapılamamaktadır (Şekil 38).

2.2.3.3. Ok Takımı

2.2.3.3.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

2.2.3.3.1.1. Arjan-2-5-1

Arjan-2-5 adlı buluntu ortamının mezar odasında ok takımı bulunmaktadır. Söz konusu ok takımı kurganın kuzey kısmında, Arjan-2-5-1 iskeletinin kafatasının biraz açıklığında ele geçirilmiştir ve bu iskelete aittir. Ok takımının bileşenleri ve bunların açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Sadak: Sadak buluntusu 2 bölmeli şekilde oluşturulmuştur. Bölmelerden biri oklar, diğeri yay içindir.
 - a) İskelet: Sadağın iskeleti, kalıntılara ulaşılan ahşap ve çürüyerek ortadan kalkmış deri malzemeler ile oluşturulmuştur. Bu yapının tabanı ve yan kısmı altın parçalar ile kaplanmıştır. Bu kaplamalar ve açıklamaları şu şekildedir:
 - i) Yan Kaplama: Sadağın yan kaplaması altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuş, yüzeyi balıksırtı motifi ile süslenmiştir. Yamuk şeklindedir. Bu şeklin tabanında, sadağın taban kaplamasına doğru bir çıkıntı vardır. Kaplama sadağın ahşap

iskeletine, kenarında bulunan bir oluk yardımı ile bağlanmıştır (Katalog 119, 1).

ii) Taban Kaplama: Sadağın taban kaplaması altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuş, yüzeyi balıksırtı motifi ile süslenmiştir. Damla şeklindedir. Kaplama sadağın ahşap iskeletine, kenarında bulunan bir oluk yardımı ile bağlanmıştır (Katalog 119, 2).

b) Yüzey Süslemeleri: Sadağın yüzeyi bazı parçalar ile süslenmiştir. Söz konusu parçalar ve açıklamaları şu şekildedir:

i) Katalog 120, Katalog 121: (244 adet (büyük boyutlu) + 68 adet (küçük boyutlu)) Buluntular yaban domuzu betimlemesi biçiminde, altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Sadağın yüzeyine ilmek tekniği ile tutturulmuştur.

ii) Katalog 122: (17 adet) Buluntular yırtıcı kedi betimlemesi biçiminde, altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Sadağın yüzeyine ilmek tekniği ile tutturulmuştur.

2) Ok: Ok buluntuları, sadağın içine yerleştirilmiştir. 86 adettir. Ok buluntularının parçaları ve bunların açıklamaları şu şekildedir:

a) Ok Uçları: (86 adet) Buluntuların 84 tanesi demir kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuş, altın (bazılarında gümüş) kullanılarak kaplama tekniği ile süslenmiştir. Kalanlardan 1 tanesi bronz, 1 tanesi kemik kullanılarak oluşturulmuştur. Yüzeyi çeşitli hayvan betimlemeleri ile süslenmiştir (Katalog 126).

b) Ok Gövdesi: (86 adet) Buluntular ahşap kullanılarak oluşturulmuştur. Uzunluğu 60 cm civarındadır. Bazıları boya kullanılarak dekore edilmiştir (Katalog 127).

c) Ok Tepesi: Ok tepesi ile ilgili bir bilgiye ulaşılamamıştır.

3) Yay: Yay buluntusu sadağın içine yerleştirilmiştir. Okların alt kısmındadır. Yayın öğeleri ve açıklamaları şu şekildedir:

- a) Yay Gövdesi: Yayın gövdesi dört parça halinde ahşap çubukların daha lifli başka bir ahşap malzeme ile sarılması yolu ile oluşturulmuştur. Yayın sadağın dışında kalan kısmı boyanmıştır (Katalog 123).
- b) Yay Gövdesi Süslemeleri: Yayın gövdesi toplamda 14 adet olan parçalar ile süslenmiştir. Parçalar altın kullanılarak plakadan kesim tekniği ile oluşturulmuş, ajur tekniği ile süslenmiştir. Geyik başı şeklinde olan bir parçaya ek olarak, çeşitli geometrik şekillerdedir (Katalog 124).

2.2.3.3.1.2. Arjan-2-5-2

Arjan-2-5-2 altın giyim kuşam kompozisyonu ile ilişkilendirilen ok takımı buluntusu yoktur (Şekil 24).

2.2.3.3.1.3. Çinge-Tey 1-9

Çinge-Tey 1-9 adlı buluntu ortamının mezar odasında ok takımı bulunmaktadır. Söz konusu ok takımı kurganın güneybatı kısmında, iskeletin kafatasının biraz açıklığında ele geçirilmiştir ve iskelete aittir. Ok takımının bileşenleri ve bunların açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Sadak: Sadak buluntusu 2 bölmeli şekilde oluşturulmuştur. Bölmelerden biri oklar, diğeri yay içindir.
 - a) İskelet: Sadağın iskeletinden sadece deriden yapılmış bir parça kalmıştır. Bu parça ok buluntularındaki oksitlenme sebebiyle korunmuştur. Deri parça, Erken Saka Dönemi Avrasya halklarının sadak buluntularının deri gövdelerinin şeklinin belirlenebilmesi açısından önemli bir örnek durumundadır. Söz konusu deri çeşitli şekillerde motifler ile süslenmiştir (Şekil 28).
 - b) Yüzey Süslemeleri: (331 adet) Buluntular yırtıcı kedi betimlemesi biçiminde, altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur. Sadağa nasıl tutturulduğu tez çalışması tarafından tespit edilememiştir.

Buluntuların bazıları sağa, bazıları sola doğru bakmaktadır (Katalog 208).

- c) Ok: Tez çalışması ok buluntuları açısından sadece ok uçları hakkında bilgilere ulaşabilmiştir. Ok uçları ile ilgili bilgiler şu şekildedir:
 - i) Katalog 209: (51 adet) Buluntular bronz (2 tanesinde kemik kullanılmıştır) kullanılarak oluşturulmuştur. Sadağın içine yerleştirilmiştir.
- d) Yay: Yay buluntusu sadağın içinde ele geçirilmiştir. Ancak tez çalışması bu buluntu hakkında ayrıntılı bilgilere ulaşamamıştır.

2.2.3.3.1.4. Kiçigino-1-5

Kiçigino-1-5 adlı buluntu ortamının mezar odasında ok takımı bulunmaktadır. Söz konusu ok takımı iskeletin sol, bel bölgesinde ele geçirilmiştir. Ok takımının bileşenleri ve bunların açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Sadak: Sadak buluntusu 2 bölmeli şekilde oluşturulmuştur. Bölmelerden biri oklar, diğeri yay içindir.
 - a) İskelet: İskelet çürüyerek büyük oranda ortadan kalkmıştır.
 - b) Yüzey Süslemeleri: Sadağın yüzeyi bazı parçalar ile süslenmiştir. Söz konusu parçalar ve açıklamaları şu şekildedir:
 - i) Katalog 223: (5 adet) Buluntular yırtıcı kedi betimlemesi biçiminde, altın kullanılarak dövme tekniği ile oluşturulmuştur. Silah unsuruna ilmek tekniği ile tutturulmuştur.
- 2) Ok: Ok buluntuları sadağın içine yerleştirilmiştir. 18 adettir.
 - a) Ok Uçları: (18 adet) Buluntular bronz (2 tanesi ahşap) kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur (Katalog 224).
 - b) Ok Gövdesi: Ok buluntularının gövde kısmı ahşap kullanılarak oluşturulmuştur ve altın plakalar ile süslenmiştir.

- 3) Yay: Yay buluntusunun sadağın içinde bir şekilde mezara gömüldüğü tahmin edilmektedir. Ancak tez çalışması bu buluntu hakkında ayrıntılı bilgilere ulaşamamıştır.

2.2.3.3.1.5. Taqsay-1-6

Taqsay-1-6 altın giyim kuşam kompozisyonu ile ilişkilendirilen ok takımı buluntusu yoktur (Şekil 34).

2.2.3.3.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu'nda ok takımı ile karşılaşılmemiştir.

2.2.3.4. Kama Takımı

2.2.3.4.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

2.2.3.4.1.1. Arjan-2-5-1

Arjan-2-5-1 altın giyim kuşam kompozisyonunda kama takımı unsuruna ulaşılmıştır. Bu kama takımı iskeletin sağ bel bölgesinde, kemere asılı olarak gömülmüştür. Kama takımının bileşenleri ve bunların açıklamaları şu şekildedir:

1) Kama Kını

- a) Kama Kınının İskeleti: Kama kınının iskeleti ahşap ve deri? kullanılarak oluşturulmuştur. Ancak bu kısım çürüyerek büyük oranda ortadan kalkmıştır.
- b) Kama Kını Süslemeleri: Kama kınının altın süslemeleri ve açıklamaları şu şekildedir:
 - i) Katalog 116: (2 adet) Buluntular altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Kına büyük bir pim aracılığı ile tutturulmuştur.

Buluntuların bütünü stilize kuş betimlemesi şeklinde oluşturulmuş, yüzeyi çeşitli hayvan betimlemeleri ile süslenmiştir. 1 tanesi kama kınının tepesinde, diğeri dibindedir. Tepe kısımdaki süsleme kını kemere bağlayan aparatın piminin olduğu noktadadır. Dip kısımdaki süslemenin oldukça ilginç bir fonksiyonu vardır. Çugunov vd. bu aparatın -bir ip yardımıyla- bacağa sabitlendiğini ifade etmiştir (Çugunov vd., 2017b, ss. 46-47). Bu sayede kama takımı bireyin hareketine uyum sağlayabilmektedir. Bu tür aparatlara Ahameniş rölyeflerinde rastlanmaktadır (Şekil 37, Şekil 38).

- ii) Katalog 115: (1 adet) Buluntu altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Kına nasıl tutturulduğu tespit edilememiştir. Buluntunun yüzeyi çeşitli hayvan betimlemeleri ile süslenmiştir.
- c) Kama Kınını Kemere Bağlama Aparatı: Kama kınını kemere tutturmak için bir kayış kullanılmıştır. Bu kayışın organik malzemeli öğelerine ulaşılamamıştır. Kayışın altın süslemeleri ve açıklamaları şu şekildedir:
 - i) Katalog 117, Katalog 118: (3+4 adet) Buluntular altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Kayışa geçirilerek bir bütün oluşturmuşlardır. Buluntuların yüzeyi çeşitli hayvan betimlemeleri ile süslenmiştir.
- 2) Kama: Kama demir kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuş, altın kullanılarak kaplama tekniği ile süslenmiştir. Kının içine yerleştirilmiştir. Buluntunun yüzeyi çeşitli hayvan betimlemeleri ile süslenmiştir (Katalog 112).
- 3) Bıçak: Kama kınının içinde 2 adet bıçak buluntusuna ulaşılmıştır. Buluntular demir kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuş, altın kullanılarak kaplama tekniği ile süslenmiştir (Katalog 113, Katalog 114).

2.2.3.4.1.2. Arjan-2-5-2

Arjan-2-5-2 altın giyim kuşam kompozisyonunda kama takımı unsuruna ulaşılmıştır. Bu kama takımı iskeletin sağ bel bölgesinde, kemere asılı olarak gömülmüştür. Kama takımının bileşenleri ve bunların açıklamaları şu şekildedir:

1) Kama Kını

- a) Kama Kınının İskeleti: Kama kınının iskeleti ahşap ve deri? kullanılarak oluşturulmuştur. Ancak bu kısım çürüyerek büyük oranda ortadan kalkmıştır.
- b) Kama Kını Süslemeleri: Kama kınının altın süslemeleri ve açıklamaları şu şekildedir:
 - i) Katalog 170: (2 adet) Buluntular altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Kına büyük bir pim aracılığı ile tutturulmuştur. Buluntuların bütünü stilize kuş betimlemesi şeklinde oluşturulmuş, yüzeyi çeşitli hayvan betimlemeleri ile süslenmiştir. 1 tanesi kama kınının tepesinde, diğeri dibindedir. Buluntular işlev bakımından Katalog 116'daki örnekler ile benzer özellik taşımaktadır.
- c) Kama Kınına Kemere Bağlama Aparatı: Kama kınına kemere tutturmak için bir kayış kullanılmıştır. Bu kayışın organik malzemeli öğelerine ulaşılammıştır. Kayışın altın süslemeleri ve açıklamaları şu şekildedir:
 - i) Katalog 168, Katalog 169: (5 adet) Buluntular dağ koyunu betimlemesi biçiminde, altın kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Kayışa büyük bir halka aracılığı ile tutturulmuştur. Buluntuların 1 tanesi diğerlerine göre daha büyüktür.

- 2) Kama: Kama demir kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuş, altın kullanılarak kaplama tekniği ile süslenmiştir. Kının içine yerleştirilmiştir. Buluntunun yüzeyi çeşitli hayvan betimlemeleri ile süslenmiştir (Katalog 165).

- 3) Bıçak: Kama kınının içinde 2 adet bıçak buluntusuna ulaşılmıştır. Buluntular demir kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur (Katalog 166).
- 4) Biz: Kama kınının içinde kama ve bıçaklara ek olarak birer adet bronz biz ve kullanım amacı belirsiz çubuk şeklinde alet ele geçirilmiştir (Katalog 167).

2.2.3.4.1.3. Çinge-Tey 1-9

Çinge-Tey 1-9 altın giyim kuşam kompozisyonunda kama takımı unsuruna ulaşılmıştır. Bu kama takımı iskeletin sağ bel bölgesinde, kemere asılı olarak gömülmüştür. Kama takımının bileşenleri ve bunların açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Kama Kını: Kama kını büyük oranda ortadan kalkmıştır.
- 2) Kama: Kama demir kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Kının içine yerleştirilmiştir. Yüksek oranda paslandığı için, hakkında ayrıntılı bir sonuca varılamamaktadır (Katalog 216).
- 3) Bıçak: Kama kınının içinde 2 adet bıçak buluntusuna ulaşılmıştır. Buluntular demir kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuş, altın kullanılarak kaplama tekniği ile süslenmiştir (Katalog 217, Katalog 218).

2.2.3.4.1.4. Kiçigino-1-5

Kiçigino-1-5 altın giyim kuşam kompozisyonunda kama takımı unsuruna ulaşılmıştır. Bu kama takımı iskeletin sağ bel bölgesinde, kemere asılı olarak gömülmüştür. Kama takımının bileşenleri ve bunların açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Kama Kını
 - a) Kama Kınının İskeleti: Kama kınının iskeleti çürüyerek büyük oranda ortadan kalkmıştır.
 - b) Kama Kınına Kemere Bağlama Aparatı: Kama kını, kemere 3 parçadan oluşan bir aparat ile bağlanmıştır. Aparat bronz kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Süslenmesinde stilize kuş betimlemeleri kullanılmıştır (Katalog 228).

- 2) Kama: Kama demir kullanılarak döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Kının içine yerleştirilmiştir. Yüksek oranda paslandığı için, hakkında ayrıntılı bir sonuca varılamamaktadır (Şekil 29).

2.2.3.4.1.5. Taqsay-1-6

Taqsay-1-6 altın giyim kuşam kompozisyonunda kama takımı ile karşılaşılmemiştir (Şekil 34).

2.2.3.4.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

2.2.3.4.2.1. Skunkha

Skunkha rölyefinde kama yoktur (Şekil 41).

2.2.3.4.2.2. Saka Haumavargā

Saka Haumavargā rölyeflerinde kama takımına ulaşılmıştır. Takım kama, kama kını ve kuşağa silahı bağlama aparatından oluşmaktadır. Buluntu bireyin sağ tarafında, bel bölgesinde, kaftanın üstünde, kuşağa bir pim aracılığı ile tutturulmuş durumdadır. Kının dip bölgesi, ip ile oluşturulmuş bir mekanizma aracılığı ile bacağa bağlanmıştır. Bu, hareket anında silahın sallanmasını önleyen bir aparatır (Şekil 37).

2.2.3.4.2.3. Saka Tigraxaudā

Saka Tigraxaudā rölyeflerinde kama takımına ulaşılmıştır. Takım kama, kama kını ve kuşağa silahı bağlama aparatından oluşmaktadır. Buluntu bireyin sağ tarafında, bel bölgesinde, kaftanın üstünde, kuşağa bir pim aracılığı ile tutturulmuş durumdadır. Kının dip bölgesi, ip ile oluşturulmuş bir mekanizma aracılığı ile bacağa bağlanmıştır. Bu, hareket anında silahın sallanmasını önleyen bir aparatır (Şekil 38).

2.2.3.5. Ayakkabı

2.2.3.5.1. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

2.2.3.5.1.1. Arjan-2-5-1

Arjan-2-5-1 altın giyim kuşam kompozisyonunun ayakkabısının genel yapısını oluşturan deri/kumaş kısmı, çürüyerek tamamen ortadan kalkmıştır. Ayakkabının şekli, maden malzemeli süslemelerin (Katalog 110, Katalog 111) kurgandaki dizilimi sayesinde imgelenebilmektedir. Ayakkabı şekli açısından ortaya çıkan bilgiler şu şekildedir:

- 1) Gövde Kısmı: Ayakkabının gövde kısmı altın süslemeler (Katalog 110) ile kaplanmıştır.
- 2) Tepe Kısmı: Ayakkabının tepe kısmı dize kadardır. Bu durum, bireyin diz bölgesinde ulaşılan ayakkabı aparatları (Katalog 111) sayesinde tespit edilmiştir.

İskeletin ayak bölgesinde bulunan, ayakkabı ile ilişkilendirilen buluntular ve açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Katalog 110: (Pantolon süslemeleri ile beraber yaklaşık 250000 adet) Buluntular altın kullanılarak plakadan kesim ve katlama teknikleri ile oluşturulmuştur. Basık rulo şeklindedir. İskeletin ayak bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna dikim tekniği ile tutturulmuştur. Parçalar önce bir ipe dizilmiş, daha sonra bu ip aracılığı ile giyim unsuruna dikilmiştir.
- 2) Katalog 111: (2 adet) Buluntular altın kullanılarak plakadan kesim tekniği ile oluşturulmuştur. İskeletin diz bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna dikim tekniği ile tutturulmuştur. Buluntuların ön-üst kısmında stilize kuş betimlemesi vardır. Buluntuların üzerinde keçe kalıntısına ulaşılması önemli bir ayrıntıdır.

2.2.3.5.1.2. Arjan-2-5-2

Arjan-2-5-2 altın giyim kuşam kompozisyonunun ayakkabısının genel yapısını oluşturan deri/kumaş kısmı, çürüyerek tamamen ortadan kalkmıştır. Ayakkabının şekli, maden malzemeli süslemelerin (Katalog 173, Katalog 174) kurgandaki dizilimi sayesinde imgelenebilmektedir. Ayakkabı şekli açısından ortaya çıkan bilgiler şu şekildedir:

- 1) Gövde Kısmı: Ayakkabının gövde kısmı altın süslemeler (Katalog 173) ile kaplanmıştır.
- 2) Tepe Kısmı: Ayakkabının tepe kısmı bileğe kadardır. Bu durum, bireyin bilek bölgesinde ulaşılan ayakkabı aparatları (Katalog 174) sayesinde tespit edilmiştir.

İskeletin ayak bölgesinde bulunan, ayakkabı ile ilişkilendirilen buluntular ve açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Katalog 173: (Binlerce) Buluntular altın kullanılarak plakadan kesim ve katlama teknikleri ile oluşturulmuştur. Basık rulo şeklindedir. İskeletin ayak ve diz bölgesinde ele geçirilmiştir. Parçalar hem pantolon hem de ayakkabı süslemesi olarak kullanılmıştır. Giyim unsuruna dikim tekniği ile tutturulmuştur. Parçalar önce bir ipe dizilmiş, daha sonra bu ip aracılığı ile giyim unsuruna dikilmiştir.
- 2) Katalog 174: (2 adet) Buluntular altın kullanılarak plakadan kesim tekniği ile oluşturulmuş, granülasyon tekniği ile süslenmiştir. İskeletin ayak bileği bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna dikim tekniği ile tutturulmuştur.

2.2.3.5.1.3. Çinge-Tey 1-9

Çinge-Tey 1-9 altın giyim kuşam kompozisyonunun ayakkabısının genel yapısını oluşturan deri/kumaş kısmı, çürüyerek tamamen ortadan kalkmıştır. Ayakkabının şekli, maden malzemeli süslemelerin (Katalog 214, Katalog 215) kurgandaki dizilimi sayesinde imgelenebilmektedir. Ayakkabı şekli açısından ortaya çıkan bilgiler şu şekildedir:

- 1) Gövde Kısmı: Ayakkabının gövde kısmı altın süslemeler (Katalog 214) ile kaplanmıştır.
- 2) Tepe Kısmı: Ayakkabının tepe kısmı bileğe kadardır. Bu durum, bireyin bilek bölgesinde ulaşılan ayakkabı aparatları (Katalog 215) sayesinde tespit edilmiştir.

İskeletin ayak bölgesinde bulunan, ayakkabı ile ilişkilendirilen buluntular ve açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Katalog 214: (Çok sayıda) Buluntular altın kullanılarak oluşturulmuştur. Basık rulo şeklindedir. İskeletin ayak ve diz bölgelerinde ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna dikim tekniği ile tutturulmuştur. Parçalar önce bir ipe dizilmiş, daha sonra bu ip aracılığı ile giyim unsuruna dikilmiştir.
- 2) Katalog 215: (2 adet) Buluntular altın kullanılarak plakadan kesim tekniği ile oluşturulmuş, granülasyon tekniği ile süslenmiştir. İskeletin bilek bölgesinde ele geçirilmiştir. Giyim unsuruna dikim tekniği ile tutturulmuştur.

2.2.3.5.1.4. Kiçigino-1-5

Kiçigino-1-5 altın giyim kuşam kompozisyonunun ayakkabısının genel yapısını oluşturan deri/kumaş kısmı, çürüyerek tamamen ortadan kalkmıştır. Bu giyim kuşam kompozisyonunda ayakkabı kısmında metal süslemeye ulaşılmamıştır. Bu sebeple ayakkabı konusunda yorum yapılamamaktadır.

2.2.3.5.1.5. Taqsay-1-6

Taqsay-1-6 altın giyim kuşam kompozisyonunun ayakkabısının genel yapısını oluşturan deri/kumaş kısmı, çürüyerek tamamen ortadan kalkmıştır. Bu giyim kuşam kompozisyonunda ayakkabı kısmında metal süslemeye ulaşılmamıştır. Bu sebeple ayakkabı konusunda yorum yapılamamaktadır.

2.2.3.5.2. 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu

2.2.3.5.2.1. Skunkha

Skunkha rölyefinde ayakkabı dize kadardır. Ayrıntısız bir şekilde gösterilmiştir (Şekil 41).

2.2.3.5.2.2. Saka Haumavargā

Saka Haumavargā rölyeflerinde ayakkabı bileğe kadardır. Ayrıntısız bir şekilde gösterilmiştir (Şekil 37).

2.2.3.5.2.3. Saka Tigraxaudā

Saka Tigraxaudā rölyeflerinde ayakkabı bileğe kadardır. Ayrıntısız bir şekilde gösterilmiştir (Şekil 38).

3. BÖLÜM: TARTIŞMA

3.1. BAŞ BÖLGESİ GİYİM KUŞAM UNSURLARI

3.1.1. Başlık

3.1.1.1. Başlık Şekli

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında başlık şekli konusunda bulgu türlerinin sunduğu bilgiler önem sırasına göre şu şekildedir:

- 1) 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu'nda net bilgiler bulunmaktadır. Bu bulgu türü sayesinde başlık şekli konusundaki tüm ayrıntılar ortaya çıkmaktadır.
- 2) 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu'nda bilgiler sınırlı olmakla beraber, 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu ile paralel durumdadır.
- 3) Temel bulgularda başlık şekli konusunda sadece Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamında bilgiye ulaşılmıştır (Şekil 4). Bunun dışındaki buluntu ortamlarında bu konuda herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.
- 4) Referans bulgular çerçevesinde başlık şekli konusundaki bulgular temel bulgular ve yardımcı bulgular çerçevesinde ulaşılan bilgileri destekleyici şekildedir. Söz konusu bulgular ve açıklamaları şu şekildedir:
 - a) 2 Numaralı Referans Bulgu Grubu içindeki Ürjar, Esik ve Lokot-4a-9 altın giyim kuşam kompozisyonlarındaki başlıkların tepe noktası koni biçimindedir (Levha 1).
 - b) 3 Numaralı Referans Bulgu Grubu içindeki Pazırık Kurgan Kültürü'ne ait kurganlarda ulaşılan ve kısmen çürümüş olan başlıklarda tepesi koni biçiminde, kulak kısmı kapalı örnekler ile karşılaşılmıştır (Katalog 261, Katalog 263, Katalog 264, Katalog 266).
 - c) 4 Numaralı Referans Bulgu Grubu olarak sınıflandırılan Herodot'un Tarih'inde Saka başlıkları koni biçiminde olarak değerlendirilmiştir (Herodot, t.y., par. kit. 7: 64).

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, başlık şekli konusunda, şu iki tip, seçenek olarak çıkmaktadır:

- 1) Başlık Şekli Tip 1: Tepesi koni biçimindedir. Gövdesi düz bir şekilde oluşturulmuştur. Kulak bölgesi kapalıdır (Şekil 38).
- 2) Başlık Şekli Tip 2: Tepesi yumru biçimindedir. Buradaki çıkıntının bir tepe süslemesi aracılığı ile oluşturulmuş olma olasılığı vardır. Gövde kısmı düz bir şekilde oluşturulmuştur. Kulak bölgesi kapalıdır (Şekil 37).

Sarıarqa ve Tarbağatay buluntu sahaları altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, başlık şekli konusundaki bilgiler -soygun ve yıpranma problemleri sebebi ile- oldukça sınırlıdır. Ortaya çıkan net bilgiler şu şekildedir:

- 1) Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamındaki başlığın tepesi koni biçimindedir (Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 99).
- 2) Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamı dışındaki örneklerin başlıkları hakkında net yorum yapılamamaktadır. Ancak bu örneklerin başlıklarının ortaya çıkmış başlık şekli tiplerinden birisi biçiminde olduğunu söylemeye imkân vardır.

3.1.1.2. Başlık Süslemeleri

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında başlık süslemeleri konusunda bulgu türlerinin sunduğu bilgiler önem sırasına göre şu şekildedir:

- 1) 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu net bilgiler sunmaktadır. Bu bulgu türü sayesinde başlık süslemelerinin temel özellikleri ortaya çıkmaktadır.
- 2) Temel bulgularda, başlık süslemelerinin özellikleri konusunda, 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu ile paralel bilgiler bulunmaktadır.
- 3) 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu herhangi bir bilgi sunmamaktadır.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, başlık süslemelerinin temel özellikleri şunlardır:

- 1) Buluntular otobur hayvan ve kuş betimlemeleri ile oluşturulmuştur.

- 2) Buluntular plakadan kesim tekniği ile oluşturulmuş ve ajur tekniği ile süslenmiştir.
- 3) Buluntular boyut ve ağırlık olarak ince, uzun ve hafif özellikler taşımaktadır.
- 4) Buluntuların adet bakımından sayısı azdır.
- 5) Başlıkların tepe süslemelerinde dağ keçisi veya dağ koyunu betimlemeleri daha sık kullanılmıştır (Katalog 101, Katalog 102, Katalog 103, Katalog 104, Katalog 148, Katalog 149, Katalog 150, Katalog 151, Katalog 152, Katalog 153, Katalog 154, Katalog 202, Katalog 203, Katalog 220).

Sarıarqa ve Tarbağatay buluntu sahaları altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, başlık süslemeleri konusundaki bilgiler -soygun ve yıpranma problemleri sebebi ile sınırlıdır. Bu ölçekte ortaya çıkan başlık süslemesi tipleri ve bu tipler ile ilgili sonuçlar şu şekildedir:

- 1) Eleke Sazı-2-4
 - a) Başlık Süslemesi Tip 1: Başlık Süslemesi Tip 1'deki örnek başlığın yüzeyini kaplamıştır. Buluntuların başlığa nasıl tutturulduğunun tespit edilememesi kritik bir sorundur (Tablo 2).
 - b) Başlık Süslemesi Tip 2: Başlık Süslemesi Tip 2 buluntusunun iskeletin kafatası bölgesinde in situ olarak bulunmasına rağmen kullanım amacı netleştirilememiştir. Ancak buluntunun baş bölgesinde kullanılan özel bir süsleme olduğu nettir (Tablo 3).
 - c) Başlık Süslemesi Tip 3: Başlık Süslemesi Tip 3 buluntusunun başlığın çene kısmının süslemesi olduğu netleşmiştir. Tez çalışmasının bu konudaki görüşü, buluntunun başlığın çene kısmının bağcığının süslemesi olduğuna yöneliktir (Tablo 4).
- 2) Taldı-2-5
 - a) Başlık Süslemesi Tip 1: Başlık Süslemesi Tip 1'deki örnek başlığın yüzeyinde kullanılmıştır. Buluntuların başlığa nasıl tutturulduğunun tespit edilememesi kritik bir sorundur (Tablo 2).

b) Salpınşak Tip 1: Kompozisyonun içinde 1 adet salpınşak buluntusuna ulaşılması başlığın kulak kısmının kapalı olduğu görüşünü ortaya çıkartmaktadır (Tablo 6).

3) Şilikti-3-1

a) Başlık Süslemesi Tip 4: Başlık Süslemesi Tip 4'ün, temel bulgular çerçevesinde, başlık süslemesi olduğu netleştirilememiştir. Ancak yardımcı ve referans bulguların desteği, bu unsurun başlığın tepe süslemesi olma olasılığını güçlendirmektedir (Tablo 5).

3.1.2. Salpınşak

3.1.2.1. Salpınşak Unsurlarının Temel Özellikleri

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında salpınşak unsurları konusunda bulgu türlerinin sunduğu bilgiler önem sırasına göre şu şekildedir:

- 1) 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu net bilgiler sunmaktadır. Bu bulgu türü sayesinde salpınşakların tüm özellikleri ortaya çıkarılabilmektedir.
- 2) Temel bulgularda sadece Taldı-2-5 adlı buluntu ortamında bilgiler vardır. Bu bilgiler oldukça faydalı özellikler taşımaktadır ve 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu ile paraleldir.
- 3) 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu herhangi bir bilgi sunmamaktadır.
- 4) 1 Numaralı Referans Bulgu Grubu içindeki salpınşak örnekleri (Katalog 242, Katalog 249), bu konudaki bilgi birikimini arttıracak şekildedir. Bulgular sayesinde, hem salpınşak buluntularının temel özellikleri netleşmiştir hem de yayılım alanı genişlemiştir.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, salpınşak unsurlarının temel özellikleri, kısımlarına göre, şunlardır:

- 1) Halka Kısmı: Kalın bir özellik taşımaktadır. Ucu açıktır. Bu kısımda genellikle süsleme yoktur.

- 2) Gövde Kısmı: Koni biçimindedir. Genellikle granül ile süslenmiştir. Koninin tabanında sarkaçları sarkıtmak için delikler veya ilmekler bulunmaktadır.
- 3) Taban Kısmı: Sarkaç şeklindedir. Sarkaçlar genellikle altın veya yarı değerli taş ile oluşturulmuş minik boncuklar ile süslenmiştir (Katalog 106, Katalog 156, Katalog 157, Katalog 204, Katalog 221).

3.1.2.2. Salpınşak Unsurları Başlığa Mı Tutturulmuştur Yoksa Küpe Olarak Mı Kullanılmıştır?

Salpınşak buluntularının işlevi hakkında literatür kaynaklarında iki görüş bulunmaktadır. Bunlardan birincisi bu unsurun küpe (Beysenov, 2014, ss. 100, 112; Çugunov vd., 2017b, ss. 40, 59-60), ikincisi ise başlığa takılan süslemeler (salpınşak) olduğuna yöneliktir. Sonlan (Sonlan, 2018, s. 444; Sonlan vd., 2018, s. 248) ve Luqpanova (Luqpanova, 2018b, s. 138, 2019, s. 87) tarafından savunulan ikinci görüş, tez çalışması tarafından da takip edilmektedir. Bulgular ve literatür çerçevesinde, bu görüşü destekleyen ipuçları şu şekilde sıralanabilir:

- 1) Erken Saka Dönemi elitlerinin giyimlerinin kulak kısmı genellikle kapalı durumdadır. Bu durum küpe niteliği taşıyan unsurların başlıkların süslenmesinde kullanılmasına zemin hazırlamıştır (Şekil 37, Şekil 38).
- 2) Tez çalışması tarafından ulaşılan tüm bulgularda salpınşağın halka kısmı ile gövde kısmı kaynak tekniği ile birleştirilmiştir ve sabittir. Bu durum, örneklerin küpe olma olasılığını azaltmaktadır (Sonlan vd., 2018, s. 248).
- 3) Bazı salpınşakların halka kısımları oldukça kalındır. Bu durum, örneklerin kulağa değil başlığa geçirildiğine yönelik görüşü desteklemektedir (Sonlan vd., 2018, s. 248).
- 4) Arjan-2-5-2 adlı buluntu ortamındaki örneklerde, salpınşağı başlığa tutturmak için bir aparat kullanılmıştır (Katalog 156). Bu aparatın boyutu, kulağa geçemeyecek boyuttadır.

Salpınşak buluntularının işlevi konusunda ortaya çıkan bir başka güçlü seçenek, bu unsurların hem küpe hem de başlık süslemesi olarak kullanılmış olabileceğine yöneliktir.

3.1.2.3. Salpınşak Unsurları Altın Giyim Kuşam Kompozisyonlarının Ana Unsurları İçinde Midir?

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında (temel ve yardımcı bulgular çerçevesinde) salpınşakların yayılımı konusunda bilgiler önem sırasına göre şu şekildedir:

- 1) 1 Numaralı Grup: Soyguna uğramamış ve salpınşak buluntusuna ulaşılan buluntu ortamlarıdır. Arjan-2-5-1, Arjan-2-5-2, Çinge-Tey 1-9, Kiçigino-1-5, Taqsay-1-6 adlı buluntu ortamları bu grubun içindedir. Kiçigino-1-5 adlı buluntu ortamında karşılaşılan örneğin tipi farklıdır (Katalog 106, Katalog 156, Katalog 157, Katalog 204, Katalog 221, Katalog 231).
- 2) 2 Numaralı Grup: Soyguna uğramış ve salpınşak buluntusuna ulaşılan buluntu ortamıdır. Taldı-2-5 adlı buluntu ortamındaki örnek bu grubun içine girmektedir (Tablo 58).
- 3) 3 Numaralı Grup: Soyguna uğramamış ancak salpınşak buluntusuna da ulaşamayan buluntu ortamıdır. Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamı bu grubu oluşturmaktadır (Tablo 1, Tablo 58).
- 4) 4 Numaralı Grup: Soyguna uğramış ve salpınşak buluntusuna ulaşamayan buluntu ortamlarıdır. Eleke Sazı-2-7, Şilikti-3-1, Şilikti-1-16, Şilikti-5, Şilikti-7, Taldı-2-2 bu grubu oluşturmaktadır (Tablo 58).

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, salpınşakların, kompozisyonların ana unsurları içinde olduğunu söylemeye imkân vardır. Aynı durum Sariaşka Buluntu Sahası için de geçerlidir. Ancak Tarbağatay Buluntu Sahası ölçeğinde bu unsurlara rastlanılmadığı ortaya çıkmaktadır. Bununla beraber bu sahadaki buluntu ortamlarının biri hariç tamamının soyguna uğradığını da göz önünde bulundurmak gerekmektedir (Tablo 1). Çünkü bu buluntu sahasında, referans bulgular içinde, bu türde örneklere (Katalog 242, Katalog 249) rastlanması, sahada salpınşak unsurlarının kullanıldığını göstermektedir.

3.1.3. Boyun Takıları

3.1.3.1. Boyun Takısı Unsurları Altın Giyim Kuşam Kompozisyonlarının Temel Unsurları İçinde Midir?

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında boyun takılarının yayılımı konusunda bulgu türlerinin sunduğu bilgiler önem sırasına göre şu şekildedir:

- 1) Boyun takıları 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu'nda karşılaşılan kurganların biri (Kiçigino-1-5) hariç tamamında, boyun halkası veya pektoral şeklinde gözlenmektedir. Kiçigino-1-5 adlı buluntu ortamında, sadece bir kolyenin varlığına yönelik bilgiler bulunmaktadır. Ayrıca Arjan-2-5-1 ve Arjan-2-5-2 adlı altın giyim kuşam kompozisyonlarında diğer unsurlara ek, kolye olarak değerlendirilen örnekler bulunmaktadır (Katalog 105, Katalog 171, Katalog 205, Katalog 222, Katalog 232).
- 2) Boyun takıları temel bulgularda sadece Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamında boyun halkası şeklinde (Katalog 8) gözlenmektedir. Referans bulgular içinde yer alan Sariaarka Buluntu Sahası içindeki Aqbeyit-1-7 adlı buluntu ortamındaki boyun halkası (Katalog 248) da bu açıdan oldukça önemlidir. Örnek Eleke Sazı-2-4 altın giyim kuşam kompozisyonundaki boyun halkası (Katalog 8) ile doğrudan benzerlik taşımaktadır. Bu durum Erken Saka Dönemi'nde spiral ile süslenmiş boyun halkası buluntularının hem Sariaarka hem de Tarbağatay buluntu sahalarında var olduğunu söylemeye imkân vermektedir. Temel bulgular içinde soyguna uğrayan buluntu ortamlarında boyun halkası ile karşılaşmamıştır. Boyun halkaları hem yerleri sabit olduğu için hem de kompozisyonların maddi olarak en değerli unsurlarından biri olduğu için soyguncuların ilk hedefi olmuş olmalıdır. Bu sebeple soyguna uğramış buluntu ortamlarında bu öğelerin yerlerinden alınmış olma olasılığı yüksektir. Tüm bunlara ek olarak Çernikov tarafından kolye ucu olarak değerlendirilen Şilikti-5 adlı buluntu ortamındaki örnek (Katalog 48) de bu araştırma sorusu bakımından değerlidir (Çernikov, 1965, s. 41).

- 3) 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubundaki rölyeflerde Saka Haumavargā elite ait bazı örneklerde boyun halkası betimlemesi gözlenmektedir. Bu örneklerin Tarbağatay ve Sarıarqa buluntu sahalarında karşılaşılan boyun halkaları ile tipolojik yakınlık göstermesi önemlidir (Şekil 37).

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, boyun takılarının altın giyim kuşam kompozisyonlarının ana unsuru olduğu sonucuna varılmaktadır.

Sarıarqa ve Tarbağatay buluntu sahaları altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, soygun problemi sebebiyle oluşan boşluk, boyun takılarının yayılımı konusunda bu saha için net bir sonuç ifade etmenin önünde, bir engel durumundadır. Ancak spiral süslemeli boyun halkalarının bu alanın karakteristik boyun halkası unsuru olduğunu söylemeye imkân vardır.

3.2. GÖVDE BÖLGESİ GİYİM KUŞAM UNSURLARI

3.2.1. Üst İç Giyim

3.2.1.1. Altın Giyim Kuşam Kompozisyonlarında Üst İç Giyim Unsuru Olmuş Mudur?

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında kaftanın altında bulunan üst iç giyimlerin tamamı soygun ve yıpranma problemleri sebebi ile ortadan kalkmıştır. Bu durum söz konusu giyim unsurunun varlığını tartışmayı gerektirmektedir. Tez çalışmasının görüşü üst iç giyim unsurlarının altın giyim kuşam kompozisyonlarının ana unsurlarından birisi olduğuna yöneliktir. Bu görüş ile ilgili ipuçları şu şekilde sıralanabilir:

- 1) Yaşamın doğal akışı, kaftanın altında başka bir giyim unsurunun olmasını gerektirmektedir.
- 2) Kaftanların önünün açık olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, kaftanın altında başka bir giyim unsurunu gerektirmektedir (Şekil 37, Şekil 38).

- 3) 3 Numaralı Referans Bulgu Grubu içindeki Pazırık Kurgan kültürüne ait kurganlarda kısmen çürümüş olan üst iç giyim örnekleri bulunmaktadır (Katalog 267, Katalog 268).

3.2.2. Kaftan

3.2.2.1. Kaftan Şekli

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında kaftan şekli konusunda bulgu türlerinin sunduğu bilgiler önem sırasına göre şu şekildedir:

- 1) 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu'nda net bilgiler bulunmaktadır. Bu bulgu türü sayesinde kaftan şekli konusundaki tüm ayrıntılar ortaya çıkmaktadır.
- 2) 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu'nda ulaşılan bilgiler, 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu ile kısmen paralel durumdadır.
- 3) Temel bulgularda bu konuda herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.
- 4) Referans bulgular çerçevesinde kaftan şekli konusundaki bulgular temel bulgular ve yardımcı bulgular çerçevesinde ulaşılan bilgileri destekleyici şekildedir. Söz konusu bulgular ve açıklamaları şu şekildedir:
 - a) 2 Numaralı Referans Bulgu Grubu içindeki Esik ve Lokot-4a-9 altın giyim kuşam kompozisyonlarındaki kaftanların yüzeyi altın süslemeler ile kaplanmıştır. Kaftanların bele kadar olduğu tespit edilmiştir (Levha 1).
 - b) 3 Numaralı Referans Bulgu Grubu içindeki Pazırık Kurgan Kültürü'ne ait kurganlarda ulaşılan ve kısmen çürümüş olan kaftanlar genellikle bele kadardır. Bu örneklerde altın ile süsleme tespit edilememiştir (Katalog 269, Katalog 270).

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, kaftanların şeklinin temel özellikleri şunlardır:

- 1) Gövde kısmı bele kadar uzanmaktadır. Bazı örneklerde diz hizasına kadar uzandığı tespit edilmiştir.

- 2) Önü açıktır. Bu açıklık kuşak ile bağlanarak kapatılmıştır.
- 3) Yaka kısmı üçgen şekilde boş bırakılmıştır.
- 4) Kol kısmı bileğe kadar uzanmaktadır.
- 5) Kaftanın pazı, omuz, bilek, kıyı kısımlarında çeşitli kabartmalar vardır. Ancak bu kabartmalar sadece Ahameniş rölyefleri aracılığı ile tespit edilebilmektedir.

Sarıarqa ve Tarbağatay buluntu sahaları altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, kaftan şekli konusundaki bilgiler -soygun ve yıpranma problemleri sebebi ile- tamamen ortadan kalkmıştır. Ancak bu örneklerin ortaya çıkmış kaftan şekli tipolojisi şeklinde olduğunu söylemeye imkân vardır.

3.2.2.2. Kaftan Süslemeleri

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında kaftan süslemeleri konusunda bulgu türlerinin bulunduğu bilgiler önem sırasına göre şu şekildedir:

- 1) 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu net bilgiler sunmaktadır. Bu bulgu türü sayesinde kaftan süslemelerinin temel özellikleri ortaya çıkmaktadır.
- 2) Temel bulgularda kaftan süslemeleri ile ilgili bilgiler karmaşıktır. Bu konuda 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu'nun sunduğu bilgiler çerçevesinde şüphe payı yüksek olan sonuçlara ulaşılmıştır.
- 3) 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu herhangi bir bilgi sunmamaktadır.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, kaftan süslemelerinin temel özellikleri şunlardır:

- 1) Buluntular sayısal olarak diğer süslemelerden fazladır. Sadece pantolon ve ayakkabı süslemelerinin sayısal fazlalık olarak kaftan süslemelerinden ayrıldığı gözlenmektedir.
- 2) Buluntular boyut olarak küçüktür.
- 3) Buluntular genellikle yırtıcı kedi betimlemesi ile oluşturulmuştur.

- 4) Buluntular giyim unsuruna ilmek tekniği ile tutturulmuştur.
- 5) Buluntular genellikle döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Ancak sayısı az olmakla beraber dövme tekniği ile oluşturulmuş örnekler de vardır (Katalog 107, Katalog 159, Katalog 206).

Sarıarqa ve Tarbağatay buluntu sahaları altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, kaftan süslemeleri konusundaki bilgiler -soygun ve yıpranma problemleri sebebi ile- sınırlı ve karmaşıktır. Bu ölçekte ortaya çıkan kaftan süslemesi tipleri ve bu tipler ile ilgili sonuçlar şu şekildedir:

- 1) Kaftan Süslemesi Tip 1: 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu çerçevesinde oluşan kaftan süslemesi tipolojisine uymaktadır. Bu sebeple tez çalışması tarafından kaftan süslemesi olarak değerlendirilmiştir (Tablo 9).
- 2) Kaftan Süslemesi Tip 2: 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu çerçevesinde oluşan kaftan süslemesi tipolojisine kısmen uymaktadır. Buluntularda kullanılan hayvan betimlemesinin yırtıcı kedi kategorisinde olmaması bir şüphe oluştursa da buluntular diğer özellikleri bakımından kaftan süslemesi çerçevesinin içine girmektedir (Tablo 10).
- 3) Kaftan Süslemesi Tip 3: 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu çerçevesinde oluşan kaftan süslemesi tipolojisine kısmen uymaktadır. Buluntularda kullanılan hayvan betimlemesinin yırtıcı kedi kategorisinde olmaması bir şüphe oluştursa da buluntular diğer özellikleri bakımından kaftan çerçevesinin içine girmektedir (Tablo 11).
- 4) Kaftan Süslemesi Tip 4: 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu çerçevesinde oluşan kaftan süslemesi tipolojisine uymaktadır. Bu tip buluntuların sadak süslemesi olarak kullanılmış olması ortaya bir şüphe çıkartmaktadır (Tablo 12).
- 5) Kaftan Süslemesi Tip 5: 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu çerçevesinde oluşan kaftan süslemesi tipolojisine betimleme tarzı, boyut ve sayı özellikleri bakımından uymaktadır. Ancak yapım tekniği ve tutturma tekniklerinin bu tipolojiye uymaması önemli bir sorun durumundadır (Tablo 13).

Sarıarqa ve Tarbağatay buluntu sahaları altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, kaftan süslemeleri, ulaşılan sonuçlar bakımından güvenilirliği en düşük giyim kuşam

unsurlarından birisi olmuştur. Bu örneklerde sonuçların şüphe ile değerlendirilmesi gerekmektedir.

3.2.3. Kuşak

3.2.3.1. Kuşak Unsurlarının Temel Özellikleri

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında kuşak unsurları konusunda bulgu türlerinin sunduğu bilgiler önem sırasına göre şu şekildedir:

- 1) Temel bulgularda net bilgiler vardır.
- 2) 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu sadece kuşak şekli konusunda net bilgiler sunmaktadır. Bu bulgularda kuşak süslemelerine yönelik bilgi yoktur.
- 3) 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu'nda net bilgiler vardır. Ancak bu bulgu grubundaki örneğin kemer unsuru olma olasılığı ve buluntu grubuna bireye takılı olarak değil de mezar odasının farklı bir yerinde ulaşılması, ortaya bazı şüpheler çıkartmaktadır.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, kuşak şekli konusundaki bilgiler, 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu'na göre şunlardır:

- 1) Kuşağın kayışı dar bir şekilde oluşturulmuştur.
- 2) Kuşak bele bir veya iki kez sarılmıştır. İki kez sarılan örneklerde ikinci sırada sarkma gözlenmektedir.
- 3) Kuşağın sağ tarafına kama takımı asılmıştır.
- 4) Kuşağın sol tarafında başka bir pim gözlenmektedir. Bu pimin işlevi tespit edilememiştir (Şekil 37, Şekil 38, Şekil 41).

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, kuşak konusundaki bilgiler buluntu ortamlarına göre şunlardır:

- 1) Taldı-2-5 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonundaki Kuşak: Kayışı yıpranma sonucunda ortadan kalkmıştır. Süslemelerin sayısı ve boyutu göz önüne

alındığında kuşağın bele bir kez sarılmış olma olasılığı daha yüksektir. Kuşak parçalarının süslenmesinde yırtıcı kedi betimlemesi kullanılmıştır. Buluntu ortamında, ayrıca bir kemer buluntusuna ulaşılması, bu parçaların bir kuşağa ait olma olasılığını yükseltmektedir (Tablo 15).

- 2) Arjan-2-5-1 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonundaki Kuşak: Kayışı yıpranma problemi sebebi ile ortadan kalkmıştır. Süslemelerin sayısı ve boyutu göz önüne alındığında kuşağın bele iki kez sarılmış olma olasılığı daha yüksektir. Örneğe bireyin beline takılı olarak ulaşılmamıştır. Örnek mezar odasının farklı bir noktasına yerleştirilmiştir. Bu örnekte kuşağa ait gövde malzemelerinin yanında toka ve uç unsurlarına ulaşılması, parçaların bir kemeri oluşturmuş olduğuna yönelik bir tartışmayı da doğurmaktadır (Katalog 128-Katalog 135).

3.3. BACAK BÖLGESİ GİYİM KUŞAM UNSURLARI

3.3.1. Pantolon

3.3.1.1. Pantolon Şekli

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında pantolon şekli konusunda bulgu türlerinin sunduğu bilgiler önem sırasına göre şu şekildedir:

- 1) 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu'nda net bilgiler bulunmaktadır. Bu bulgu türü sayesinde pantolon şekli konusundaki ayrıntılar ortaya çıkmaktadır.
- 2) 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu'nda bilgiler sınırlıdır.
- 3) Temel bulgularda bu konuda herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.
- 4) Referans bulgular çerçevesinde, pantolon şekli konusundaki bulgular, temel bulgular ve yardımcı bulgular çerçevesinde ulaşılan bilgileri destekleyici şekildedir. 2 Numaralı Referans Bulgu Grubu içindeki Esik ve Lokot-4a-9 altın giyim kuşam kompozisyonlarındaki pantolonların yüzeyi altın süslemeler ile kaplanmıştır (Levha 1).

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, pantolonların şeklinin temel özellikleri şunlardır:

- 1) Boyu bileğe kadardır.
- 2) Paça kısımları düz veya dalgalı biçimde kesilmiştir.
- 3) Kumaş özellikleri bakımından dar veya bol biçimde gözlenmektedir (Şekil 37, Şekil 38).

Sarıarqa ve Tarbağatay buluntu sahaları altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, pantolon şekli konusundaki bilgiler -soygun ve yıpranma problemleri sebebi ile- ortadan kalkmıştır. Bu konuda genellikle 1 ve 2 numaralı yardımcı bulgu grupları çerçevesinde ortaya çıkan bilgilerden faydalanılmaktadır.

3.3.1.2. Pantolon Süslemeleri

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında pantolon süslemeleri konusunda bulgu türlerinin sunduğu bilgiler önem sırasına göre şu şekildedir:

- 1) 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu net bilgiler sunmaktadır. Bu bulgu türü sayesinde pantolon süslemelerinin temel özellikleri ortaya çıkmaktadır.
- 2) Temel bulgularda pantolon süslemelerinin özellikleri ile ilgili bilgiler sınırlı ve karmaşıktır. Bu konuda 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu'nun sunduğu bilgiler çerçevesinde şüphe oranı yüksek sonuçlara varılmıştır.
- 3) 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu herhangi bir bilgi sunmamaktadır.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, pantolon süslemelerinin temel özellikleri şunlardır:

- 1) Buluntular çember ve silindir şeklinde oluşturulmuştur.
- 2) Buluntuların boyutu milimetrikdir.
- 3) Buluntular sadece altın malzemeleri kullanılarak yapılmıştır.

- 4) Buluntular sayıca binlerce olarak ifade edilecek şekildedir. Örneğin Arjan-2-5-1 adlı buluntu ortamında pantolon ve ayakkabı süslemelerinin sayısı, toplamda yaklaşık 250000 adet olarak ifade edilmektedir.
- 5) Buluntular ipe dizmek için delik veya ilmek barındırmaktadır.
- 6) Buluntular betimleme içermemektedir (Katalog 108, Katalog 109, Katalog 173, Katalog 213).

Sarıarqa ve Tarbağatay buluntu sahaları altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, pantolon süslemeleri konusundaki bilgiler -soygun ve yıpranma problemleri sebebi ile sınırlı ve karmaşıktır. Bu ölçekte ortaya çıkan pantolon süslemesi tipleri ve bu tipler ile ilgili sonuçlar şu şekildedir:

- 1) Pantolon Süslemesi Tip 1: Tipin kullanım amacı Arjan-2-5-1 ve Çinge-Tey 1-9 adlı buluntu ortamlarındaki örnekler sayesinde kesin olarak tespit edilebilmektedir (Tablo 16).
- 2) Pantolon Süslemesi Tip 2: Tip, 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu çerçevesinde oluşan pantolon süslemesi tipolojisine uymaktadır. Bu sebeple pantolon süslemesi olarak kabul edilmiştir. Ancak bu çıkarımda şüphe payı vardır (Tablo 17).
- 3) Pantolon Süslemesi Tip 3: Tip, 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu çerçevesinde oluşan pantolon süslemesi tipolojisine uymaktadır. Bu sebeple pantolon süslemesi olarak kabul edilmiştir. Ancak bu çıkarımda şüphe payı vardır (Tablo 18).

Sarıarqa ve Tarbağatay buluntu sahaları altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde pantolon süslemeleri, Pantolon Süslemesi Tip 1 hariç, ulaşılan sonuçlar bakımından, güvenilirliği en düşük giyim kuşam unsurlarından birisi olmuştur.

3.3.2. Kemer

3.3.2.1. Kemer Unsurlarının Temel Özellikleri

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında kemer unsurları konusunda bulgu türlerinin sunduğu bilgiler önem sırasına göre şu şekildedir:

- 1) 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu net bilgiler sunmaktadır. Kiçigino-1-5 adlı buluntu ortamındaki örnek, bireyin beline takılı durumda in situ olarak ele geçirilmiştir. Bu sebeple örneğin verdiği bilgiler bu konu açısından oldukça faydalıdır. Ancak bu örneğin altın değil de bronz malzemesi kullanılarak oluşturulmuş olması bir sınırlılık olarak kaydedilmelidir (Katalog 226-Katalog 229). Çinge-Tey 1-9 adlı buluntu ortamında ulaşılan ve 2 adet kemere ait parçalar altın malzemesi kullanılarak oluşturulmuştur. Ancak bu örneklerin de bireyin beline takılmamış olması ve mezar odasının başka bir yerine yerleştirilmesi bir sınırlılık durumundadır (Katalog 210-Katalog 212).
- 2) Temel bulgular net bilgiler sunmaktadır. Çinge-Tey 1-9 adlı buluntu ortamındaki örnek ile doğrudan benzerlik taşıyan Taldı-2-5 adlı buluntu ortamındaki kemer, Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında kemer unsurlarının en belirleyici örneğidir (Katalog 82, Katalog 83). Buna ek olarak Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamındaki kemer parçaları bilgi birikimini arttıracak seviyededir (Tablo 21, Tablo 22).
- 3) 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu'nda kemer unsurları açısından herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.
- 4) Referans bulgular çerçevesinde kemer konusundaki bulgular, temel bulgular ve yardımcı bulgular çerçevesinde ulaşılan bilgileri destekleyici şekildedir. 1 Numaralı Referans Bulgu Grubu içinde yer alan Tasmola Kurgan Kültürü'ne ait kurganlarda karşılaşılan kemerler (Katalog 251) Çinge-Tey 1-9 ve Taldı-2-5 adlı buluntu ortamlarında karşılaşılan kemer tipinin hem özelliklerini netleştirmiştir hem de yayılım alanı genişletmiştir.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, kemer unsurları konusunda ortaya genel bir tip çıkarmaya imkân vardır. Söz konusu tipin özellikleri Taldı-2-5 ve Çinge-Tey 1-9 adlı buluntu ortamlarındaki kemerler merkeze alınarak tespit edilmektedir. Bilgilerin oluşturulmasında Kiçigino-1-5 adlı buluntu ortamındaki örnekten de faydalanılmıştır. Bu tipin temel özellikleri şunlardır:

- 1) Kemerler organik malzemeli bir kayışa, altın kullanılarak yapılmış parçaların geçirilmesi ile oluşturulmuştur. Söz konusu organik malzeme ortadan kalktığı için kayış hakkında bilgiler sınırlıdır.
- 2) Kemer gövde, uç ve toka ögelerinden oluşmaktadır. Ögelerin genellikle ortası boş şekilde oluşturulmuştur ve kayış bu kısımlara geçirilmiştir.
- 3) Kemerin toka ögesi ortada değil sol uçta kullanılmıştır. Uç ögesi ise sağ uçta kullanılmış olmalıdır.
- 4) Kemerin gövdesini oluşturan klipslerde, ilmekler kullanılmıştır. Bu ilmeklerin kullanım amacına yönelik iki görüş bulunmaktadır. Bunlardan birincisi ilmeklerin kemere silah bağlama aparatını asmak için kullanıldığı (Sonlan vd., 2018, s. 242); ikincisi kemeri sabitlemek için kullanıldığına yöneliktir (Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 17; Çugunov, 2023, ss. 28-30), (Katalog 82, Katalog 83; Katalog 210, Katalog 211, Katalog 212).

Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamında karşılaşılan kemere silah bağlama aparatları, kemerlerin kullanımına yönelik önemli bir bilgi sunmaktadır. Aparatlardan biri iskeletin sol tarafında sadak takımını, diğeri sağ tarafında kama takımını iskeletin kemerine tutturmak amacıyla kullanılmıştır. Bu teknik, söz konusu silahların kemer unsuruna asıldığına yönelik önemli bir veridir (Tablo 20).

3.3.3. Ok Takımı

3.3.3.1. Sadak Unsurlarının Temel Özellikleri

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında ok takımı unsurları konusunda bulgu türlerinin sunduğu bilgiler önem sırasına göre şu şekildedir:

- 1) Temel bulgular net bilgiler sunmaktadır. Bu bulgu türü sayesinde ok takımlarının özellikleri ortaya çıkarılabilmektedir.
- 2) 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu net bilgiler sunmaktadır. Bu bulgu türü sayesinde ok takımlarının özellikleri ortaya çıkarılabilmektedir.
- 3) 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu herhangi bir bilgi sunmamaktadır.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, sadak unsurlarının temel özellikleri şunlardır:

- 1) Sadaklar iki bölmeli olarak oluşturulmuştur. Bölmelerden birine oklar diğerine yay yerleştirilmiştir.
- 2) Sadak iskeletinde deri malzemesi kullanılmıştır. Ancak bu kısımlar büyük oranda çürüyerek ortadan kalkmıştır.
- 3) Sadakların tabanı ve yan kısmı bazı örneklerde altın kaplama plakalar ile süslenmiştir. Bazı örneklerde yüzey kısımlarının çok sayıda hayvan betimlemesi ile oluşturulmuş süslemeler ile kaplandığı gözlenmektedir. Bu örneklerde genellikle geyik veya yırtıcı kedi betimlemeleri kullanılmıştır (Katalog 119-Katalog 122, Katalog 208, Katalog 223).

Sarıarqa ve Tarbağatay buluntu sahaları altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, sadak konusundaki bilgiler -soygun ve yıpranma problemleri sebebi ile- sınırlı hale gelmiştir. Ancak farklı buluntu ortamlarında çıkan sadakların benzer özellikler taşıması ve birbirinin eksiklerini tamamlaması, bu unsurda bazı bilgiler oluşturmaya imkân vermektedir. Söz konusu bilgiler şunlardır:

- 1) Sadaklar iki bölmeli olarak oluşturulmuştur. Bölmelerden birine oklar, diğerine yay yerleştirilmiştir.
- 2) Sadak yapımında deri malzemesi kullanılmıştır. Bu derinin geyik veya atın bacağına ait sert ve yoğun bir özelliğe sahip olduğuna yönelik bilgiler bulunmaktadır.
- 3) Eleke Sazı-2-4 altın giyim kuşam kompozisyonunda taban ve yan süslemeler de kullanılmıştır.

- 4) Ulaşılan tüm sadakların yüzeyi çeşitli hayvan betimlemeleri ile süslenmiştir. Bu hayvan betimlemeleri arasında geyik ile oluşturulmuş olanlar ön plana çıkmıştır.
- 5) Eleke Sazı-2-4 altın giyim kuşam kompozisyonunda karşılaşılan kemere sadak bağlama aparatı, sadakların kemere nasıl bağlandığı konusunda yeni bir bilgi sunması bakımından önemlidir (Tablo 23, Tablo 25, Tablo 27, Tablo 29).

3.3.3.2. Ok Unsurlarının Temel Özellikleri

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, ok unsurlarının temel özellikleri şunlardır:

- 1) Ok unsurları sadağın içine yerleştirilmiştir.
- 2) Temel bulgulardaki örnekler bronz kullanılarak, yardımcı bulgulardaki örnekler demir kullanılarak oluşturulmuştur. Demir kullanılan örneklerde altın kaplama ile süslemeler de yapılmıştır.
- 3) Okların tipolojisinde tek bir özellik yoktur.
- 4) Okların sayıları değişkendir (Tablo 24, Tablo 26, Tablo 28, Tablo 30).

3.3.3.3. Yay Unsurlarının Temel Özellikleri

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, yay buluntuları konusunda bilgiler oldukça sınırlıdır. Bu unsurlar büyük oranda çürüyerek ortadan kalkmıştır. Geriye kalan bilgiler şu şekildedir:

- 1) Yay unsurları sadağın içine yerleştirilmiştir.
- 2) Yayların sadağın tepesinde ve dışında kalan kısımlarında boya izleri ile karşılaşılmıştır.
- 3) Sadak örneklerinin bazılarında yayın yüzeyinin altın plakalar ile süslendiği tespit edilmiştir (Katalog 123, Katalog 124, Katalog 125, Katalog 126, Katalog 127).

3.3.4. Kama Takımı

3.3.4.1. Kama Kını Unsurlarının Temel Özellikleri

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında kama kını unsurları konusunda bulgu türlerinin sunduğu bilgiler önem sırasına göre şu şekildedir:

- 1) 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu net bilgiler sunmaktadır. Bu bulgu türü sayesinde kama kınlarının şekli konusundaki ayrıntılar ortaya çıkmaktadır.
- 2) 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu net bilgiler sunmaktadır. Ancak bu bulgularda organik malzemelerin ortadan kalkmış olması bilgilere ulaşımı sınırlandırmıştır.
- 3) Temel bulgularda sadece Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamında net bilgiler vardır. Taldı-2-5 adlı buluntu ortamında ise sınırlı olmasına rağmen çok faydalı bilgilere ulaşıldığı görülmektedir.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, kama kını unsurlarının temel özellikleri, kısımlarına göre, şunlardır:

- 1) Kınlar, bireylerin sağ tarafında, kemere bir aparat aracılığı ile asılmıştır. Bu aparatın bazı kısımlarında altın süslemeler kullanılmıştır.
- 2) Kınların genellikle ahşap ve deri bir iskeletleri vardır.
- 3) Kınların yüzeyi altın ile oluşturulmuş çeşitli parçalar ile süslenmiştir.
- 4) Kınların tabanında kama kınını bireyin bacağına bağlayan, ip şeklinde bir aparat vardır. Bu aparat, birey hareket halindeyken, kama takımına esneklik sağlamıştır.
- 5) Kının içine kama ile beraber bıçak, biz gibi aletlerin de geçirildiği bazı örnekler vardır (Şekil 37, Şekil 38, Katalog 113-Katalog 118, Katalog 166, Katalog 228-Katalog 229).

3.3.4.2. Kama Unsurlarının Temel Özellikleri

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında kama unsurları konusunda bulgu türlerinin sunduğu bilgiler önem sırasına göre şu şekildedir:

- 1) Temel bulgularda sadece Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamında bilgiler vardır. Bu örneğin (Katalog 17) bronzdan yapılmış olması ve büyük oranda korunmuş olması, oldukça önemli bilgiler sunmasına imkân sağlamaktadır.
- 2) 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu net bilgiler sunmaktadır.
- 3) 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu kamalar hakkında sınırlı bilgiler sunmaktadır.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, kama unsurlarının temel özellikleri şunlardır:

- 1) İncelenen tüm kamalara, kınının içinde ulaşılmıştır. Kamaların dip topuz kısımları kının dışında bırakılmıştır.
- 2) Kamaların uzunluğu 23 ile 30 cm arasında değişmektedir.
- 3) Temel bulgularda ulaşılan kama bronz, yardımcı bulgulardaki kamalar demir kullanılarak oluşturulmuştur. Demir ile oluşturulan örneklerde altın süslemeler vardır.
- 4) Kamaların dip topuzu genellikle birbirine simetrik iki yırtıcı kedi betimlemesi süslemesi ile oluşturulmuştur.
- 5) Kamaların kabzası genellikle dikdörtgen biçimindedir. Bu bölgenin süslemesinde yoğunlukla hayvan betimlemeleri ve çeşitli motifler kullanılmıştır.
- 6) Kamaların balçak kısmı gövdeye yatay olarak çıkıntılar şeklindedir. Bu çıkıntıların çeşitli geometrik şekillerde olduğu gözlenmektedir. Çoğu örnekte bu kısım hayvan betimlemeleri ile süslenmiştir.
- 7) Kamaların namlu kısmı ucuna doğru sivrilmiştir. Çift ağzı da keskindir (Katalog 112, Katalog 165, Katalog 216).

3.3.5. Ayakkabı

3.3.5.1. Ayakkabı Şekli

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında ayakkabı şekli konusunda bulgu türlerinin sunduğu bilgiler önem sırasına göre şu şekildedir:

- 1) 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu'nda net bilgiler bulunmaktadır.
- 2) 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu'nda net bilgiler bulunmaktadır. Bu bilgiler, 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu ile paralel durumdadır. Bu iki bulgu türü sayesinde ayakkabı şekli konusundaki ayrıntılar ortaya çıkmaktadır.
- 3) Temel bulgularda Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamındaki ayakkabı unsurunun verdiği bilgiler, bu konudaki bilgi birikimini genişletmektedir.
- 4) Referans bulgular çerçevesinde ayakkabı şekli konusundaki bulgular temel bulgular ve yardımcı bulgular çerçevesinde ulaşılan bilgileri destekleyici şekildedir. Söz konusu bulgular ve açıklamaları şu şekildedir:
 - a) 2 Numaralı Referans Bulgu Grubu içindeki Esik ve Lokot-4a-9 altın giyim kuşam kompozisyonlarındaki ayakkabıların yüzeyi altın süslemeler ile kaplanmıştır. Ayakkabıların bileğe kadar olduğu tespit edilmiştir (Levha 1).
 - b) 3 Numaralı Referans Bulgu Grubu içindeki Pazırık Kurgan kültürüne ait kurganlarda ulaşılan ve kısmen çürümüş olan ayakkabılar içinde hem bileğe kadar hem de dize kadar olan örnekler vardır. Bu örneklerde altın ile süsleme tespit edilememiştir. Ancak deri malzeme ile applike edilmiş örnekler bulunmaktadır (Katalog 272, Katalog 273, Katalog 274, Katalog 275, Katalog 276).

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, ayakkabıların şeklinin temel özellikleri şunlardır:

- 1) Hem bileğe kadar uzanan hem de dize kadar uzanan örnekler ile karşılaşmıştır.
- 2) Kumaş özellikleri bakımından dar veya bol biçimde gözlenmektedir (Şekil 37, Şekil 38).

Sarıarqa ve Tarbağatay buluntu sahaları altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, ayakkabı şekli konusundaki bilgiler -soygun ve yıpranma problemleri sebebi ile- ortadan kalkmıştır. Bu ölçekte sadece Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamındaki ayakkabı buluntusu hakkında fikir vermek mümkündür. Bu örnekte ayakkabıların süslemelerinin bileğe kadar olduğu gözlenmektedir (Şekil 5).

3.3.5.2. Ayakkabı Süslemeleri

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında ayakkabı süslemeleri konusunda bulgu türlerinin sunduğu bilgiler önem sırasına göre şu şekildedir:

- 1) 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu net bilgiler sunmaktadır. Bu bulgu türü sayesinde ayakkabı süslemelerinin temel özellikleri ortaya çıkmaktadır.
- 2) Temel bulgularda net bilgiler bulunmaktadır ve bu bilgiler 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu ile paralel durumdadır.
- 3) 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu herhangi bir bilgi sunmamaktadır.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, ayakkabı süslemelerinin temel özellikleri şunlardır:

- 1) Buluntular basık rulo şeklinde veya buna benzer şekillerdedir.
- 2) Buluntuların boyutu milimetriktir.
- 3) Buluntular sadece altın malzemesi kullanılarak yapılmıştır.
- 4) Buluntular sayıca binlerce olarak ifade edilecek şekildedir. Örneğin Arjan-2-5-1 adlı buluntu ortamında ayakkabı ve pantolon süslemelerinin sayısı, toplamda yaklaşık 250000 adet olarak ifade edilmektedir.
- 5) Buluntular ipe dizmek için delik barındırmaktadır.
- 6) Buluntular betimleme içermemektedir (Katalog 110, Katalog 173, Katalog 214).

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, karşılaşılan bu tür süslemelere ek olarak Arjan-2-5-1, Arjan-2-5-2 ve Çinge-Tey 1-9 adlı

buluntu ortamlarında ayakkabının tepe kısmını süslemek amacıyla bir aparat tipinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu tipin özellikleri şunlardır:

- 1) Buluntular dikdörtgen veya benzer şekillerde oluşturulmuştur.
- 2) Buluntular plakadan kesim tekniği ile oluşturulmuştur.
- 3) Bazı örnekler granülasyon tekniği ile süslenmiştir.
- 4) Buluntular ayakkabının en üst kısmına sarılmış ve dikim delikleri aracılığı ile tutturulmuştur.
- 5) Buluntular ayakkabının türüne göre bilek veya diz kısmında bulunmaktadır (Katalog 111, Katalog 174, Katalog 215).
- 6) Arjan-2-5-1 adlı buluntu ortamındaki örnekte hayvan betimlemesi kullanılmıştır.

Sarıarqa ve Tarbağatay buluntu sahaları altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde, ayakkabı süslemeleri konusundaki bilgiler belirgindir. Bu ölçekte ortaya çıkan ayakkabı süslemesi tipleri ve bu tipler ile ilgili sonuçlar şu şekildedir:

- 1) Ayakkabı Süslemesi Tip 1: Tipin kullanım amacı in situ olarak ulaşılmış olan Arjan-2-5-1 ve Çinge-Tey 1-9 ve temel bulgulardaki Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamlarındaki örnekler sayesinde kesin olarak tespit edilebilmektedir (Tablo 34).
- 2) Ayakkabı Süslemesi Tip 2: Tipin ayakkabı süslemesi olduğu görüşü Ayakkabı Süslemesi Tip 1 ile olan benzerliğinden dolayı ortaya atılmaktadır (Tablo 35).

SONUÇ

GİRİŞ VE MATERYAL BİLGİLERİ ÇERÇEVESİNDE SONUÇ

Avrasya coğrafyası MÖ 8. ile MÖ 2. yüzyıllar aralığında, büyük oranda Sakalar'ın hakimiyeti altında kalmıştır. Sakalar, söz konusu coğrafyada çeşitli gruplara bölünerek hâkim olmuştur. Bu gruplar Saka Tayaiy Paradraya, Saka Tigraxaudā ve Saka Haumavargā adlı gruplardır. Antik kaynakların verdiği bilgiler ve bazı ipuçları, bu üç grubun ilkinin Batı Avrasya Sakaları; ikinci ve üçüncüsünü Doğu Avrasya Sakaları olarak sınıflandırmaya imkân vermektedir.

Tez çalışması, merkeze Doğu Avrasya Sakaları'nı almıştır. Doğu Avrasya Sakaları'nın yayıldığı alan batıda Ural Dağları ile doğuda Batı Sayan Dağları arasında kalan bölgedir. Bu grubun kronolojisini Erken Saka Dönemi (MÖ 8. ile MÖ 6. yüzyıllar arası) ve Geç Saka Dönemi (MÖ 5. ile MÖ 2. yüzyıllar arası) olmak üzere ikiye bölmek mümkündür.

Avrasya halkları, ölülerini, kurgan adı verilen mezarlara belirli gelenekler çerçevesinde gömmüştür. Kurganlar arasında elit kurganı olarak adlandırılan bir tipin, ölü gömme gelenekleri özel bir yapıdadır. Bu kurgan tipinin geleneklerinden birisi altın giyim kuşam kompozisyonu kavramıdır. Altın giyim kuşam kompozisyonu, Avrasya coğrafyası boyunca, Erken Demir Çağı'nda, elitlere ait kurganlarda ulaşılan, bir kompozisyon çerçevesinde vücuduna altın ile süslü giyim buluntuları giydirilmiş, altın aksesuarlar takılmış ve altın ile kaplanmış silahlar kuşatılmış iskeletleri ifade eden bir kavramdır. Altın giyim kuşam kompozisyonlarının temel özellikleri şunlardır:

- 1) Kurgan buluntu ortamında ortaya çıkması
- 2) Ölü kurgana yerleştirilirken söz konusu giyim kuşam unsurlarının ona giydirilmesi, kuşandırılması, tutturulması, temas ettirilmesi, onunla belirgin bir durumda ilişkilendirilmesi; tüm bu unsurların bir kompozisyon şeklinde kurulması
- 3) Kompozisyonun parçalarının çoğunluğunun altından yapılmış olması (Altın dışındaki maddeler işlevleri sebebiyle kullanılmıştır).

- 4) Kompozisyonun parçalarının önemli bir kısmının hayvan betimlemeleri içermesi
- 5) Erken Demir Çağı'nda Doğu Avrasya siyasi ve sosyal gruplarının tamamında görülmesi

Doğu Avrasya Sakaları, altın giyim kuşam kompozisyonlarını en yoğun kullanan halk olmuştur. Bu grup arasında en erken örnekleri MÖ 8. yüzyılda görülen altın giyim kuşam kompozisyonları, Sakalar'ın Doğu Avrasya'da hakimiyetinin bittiği MÖ 2. yüzyıla kadar etkisini devam ettirmiştir. Ancak bu süreç boyunca altın giyim kuşam kompozisyonu kavramının özelliklerinde -Doğu Avrasya Sakaları'nın sosyokültürel ve siyasi yaşamları ile paralel bir şekilde- değişimler olmuştur. Bu değişimler, altın giyim kuşam kompozisyonlarının, Erken Saka Dönemi (MÖ 8. ile MÖ 6. yüzyıllar arası) ve Geç Saka Dönemi (MÖ 5. ile MÖ 2. yüzyıllar arası) olarak iki ayrı dönemde incelenmesine sebep olmuştur. Bu iki dönem arasındaki ayırım noktaları şu şekildedir:

- 1) Geç Saka Dönemi'nde altının alaşımındaki diğer malzemelerin oranı artmıştır. Erken Saka Dönemi'nde ise altının alaşımında diğer malzemelerin oranı daha düşüktür.
- 2) Geç Saka Dönemi'nde altın buluntuların kalınlığı incelmıştır. Erken Saka Dönemi'nde ise daha kalın durumdadır.
- 3) Geç Saka Dönemi altın giyim kuşam öğelerinin yapımında dövme tekniği daha yoğun kullanılmıştır. Erken Saka Dönemi'nde ise döküm tekniği yoğun kullanılmıştır.
- 4) Geç Saka Dönemi altın giyim kuşam öğelerinin süslemesinde fantastik hayvan betimlemeleri ve grifon stili belirgin şekilde kullanıma girmiştir. Erken Saka döneminde ise -bazı tartışmalı istisnalar dışında- bu süsleme teknikleri kullanılmamış, hayvanlar doğadaki halleri ile betimlenmiştir.
- 5) Geç Saka Dönemi'nde altın giyim kuşam öğelerinin giyim kuşam unsuruna tutturulması dikim delikleri aracılığı ile yapılmıştır. Erken Saka döneminde ise -istisnalar olmakla beraber- dikim deliği tekniği nadir kullanılırken, ilmek tekniği yoğun olarak kullanılmıştır.

Doğu Avrasya Sakaları ölçeğinde altın giyim kuşam kompozisyonlarının bileşenleri şu şekildedir:

- 1) Baş Bölgesi Giyim Kuşam Unsurları: Başlık, Salpınşak (Bir tür başlık süslemesi), Boyun Takıları (Boyun Halkası, Pektoral, Kolye), Küpe, Saç İğnesi
- 2) Gövde Bölgesi Giyim Kuşam Unsurları: Üst İç Giyim, Kaftan, Kuşak, Bilek Takıları
- 3) Bacak Bölgesi Giyim Kuşam Unsurları: Pantolon, Kemer, Ok Takımı, Kama Takımı, Bıçak, Savaş Baltası, Kamçı, Ayakkabı

Altın giyim kuşam kompozisyonu araştırmaları, kurgan buluntu ortamlarının incelenmesinde karşılaşılan bazı problemlerin etkisindedir. Söz konusu problemler, araştırmaların yapılmasını ve bilgilerin okunmasını doğrudan etkilemekte, ortaya çeşitli zorluklar çıkarmaktadır. Birbiri ile sarmal bir ilişki içinde olan bu araştırma problemleri ve zorluklar, kompozisyonlar hakkındaki bilgileri sınırlamıştır. Doğu Avrasya coğrafyası içinde kalan Tarbağatay ve Sarıarqa buluntu sahaları ölçeği, bu tür problemler ile yoğun olarak karşılaştığı için, bu tez çalışmasının odaklandığı ölçek olarak belirlenmiştir. Tarbağatay ve Sarıarqa buluntu sahalarındaki kurganların altın giyim kuşam kompozisyonlarının olduğu kısımlarının birisi hariç (Eleke Sazı-2-4) tamamında soygun gerçekleşmiştir. Söz konusu kompozisyonlarda bazı istisnalar hariç herhangi bir deri, kumaş, keçe veya ahşap buluntusuna ulaşamamıştır. Bu durum, bahsi geçen altın giyim kuşam kompozisyonları hakkında aşağıdaki bilgilere ulaşmayı engellemiştir:

- 1) Altın giyim kuşam kompozisyonlarının bütününe yönelik bir görünümün ortaya çıkarılması
- 2) Altın giyim kuşam kompozisyonlarının iskeletini oluşturan deri, kumaş, keçe gibi maddeler kullanılarak oluşturulmuş unsurların türü, şekli, renginin tespiti
- 3) Bazı buluntu gruplarının kullanım amacı ve/veya kompozisyondaki yerinin belirlenmesi
- 4) Altın giyim kuşam kompozisyonundaki parçaların sayısal bilgilerinin saptanması

Tez çalışması, Tarbağatay ve Sarıarqa buluntu sahaları ölçeğinde karşılaşılan bu eksiklikleri ortadan kaldırmak amacıyla bazı yardımcı bulgulardan faydalanmıştır. 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu olarak adlandırılan MÖ 8. ile MÖ 6. yüzyıllar aralığında Doğu Avrasya coğrafyasında karşılaşılan soyguna uğramamış altın giyim kuşam kompozisyonları ve 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu olarak adlandırılan Ahameniş İmparatorluğu döneminde, günümüz İran coğrafyasında oluşturulmuş olan Saka rölyefleri, Tarbağatay ve Sarıarqa buluntu sahaları ölçeğinde karşılaşılan eksiklikleri tamamlamada tez çalışmasına yardım etmektedir. Uygulanan bu yöntem, tez çalışmasının birbiri ile sarmal bir ilişki içinde olan, aşağıdaki ölçeklerde sonuca ulaşmasına imkân vermiştir:

- 1) Doğu Avrasya Ölçeğinde Sonuç
- 2) Tarbağatay ve Sarıarqa Buluntu Sahaları, Buluntu Ortamları Ölçeğinde Sonuç

DOĞU AVRASYA ÖLÇEĞİNDE SONUÇ

Yardımcı bulgular ve temel bulgular bir arada değerlendirildiğinde, Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya coğrafyası altın giyim kuşam kompozisyonlarının özellikleri, büyük oranda ortaya çıkmaktadır.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya coğrafyası ölçeğinde, başlık unsurlarının şekli konusunda ortaya çıkan tipler ve açıklamaları şu şekildedir:

- 1) Başlık Şekli Tip 1: Tepesi koni biçimindedir. Gövdesi düz bir şekilde oluşturulmuştur. Kulak bölgesi kapalıdır.
- 2) Başlık Şekli Tip 2: Tepesi yumru biçimindedir. Buradaki çıkıntının bir tepe süslemesi aracılığı ile oluşturulmuş olma olasılığı vardır. Gövde kısmı düz bir şekilde oluşturulmuştur. Kulak bölgesi kapalıdır.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya coğrafyası ölçeğinde, başlık unsurlarının süslemelerinin temel özellikleri net bir şekilde ortaya çıkmıştır. Bu özellikler şunlardır:

- 1) Buluntular otobur hayvan ve kuş betimlemeleri ile oluşturulmuştur.

- 2) Buluntular plakadan kesim tekniği ile oluşturulmuş ve ajur tekniği ile süslenmiştir.
- 3) Buluntular boyut ve ağırlık olarak ince, uzun ve hafif özellikler taşımaktadır.
- 4) Buluntuların adet bakımından sayısı azdır.
- 5) Başlıkların tepe süslemelerinde dağ keçisi veya dağ koyunu betimlemeleri daha sık kullanılmıştır.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya coğrafyası ölçeğinde, salpınşak buluntularının özellikleri, tüm örneklerde benzerlik göstermektedir. Söz konusu özellikler, salpınşak unsurunun kısımlarına göre şu şekilde sıralanabilir:

- 1) Halka Kısmı: Kalın bir özellik taşımaktadır. Ucu açıktır. Bu kısımda genellikle süsleme yoktur.
- 2) Gövde Kısmı: Koni biçimindedir. Genellikle granül ile süslenmiştir. Koninin tabanında sarkaçları sarkıtmak için delikler veya ilmekler bulunmaktadır.
- 3) Taban Kısmı: Sarkaç şeklindedir. Sarkaçlar genellikle altın veya yarı değerli taş ile oluşturulmuş minik boncuklar ile süslenmiştir.

Salpınşaklara, soyguna uğramamış tüm buluntu ortamlarında, erkek bireylerde tek, kadın bireylerde çift olarak ulaşılmış olması önemli bir ayrıntıdır.

Salpınşak unsurlarının başlığa mı tutturulduğu yoksa küpe olarak mı kullanıldığı sorunu, tez çalışması açısından önemlidir. Çalışma -şüpheli olarak- söz konusu buluntuların başlığa tutturulduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu konuda ortaya çıkan bir başka güçlü seçenek, bu unsurların hem küpe hem de başlık süslemesi olarak kullanılmış olabileceğine yöneliktir.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya coğrafyası ölçeğinde, boyun takıları tek bir şekilde değil, farklı alt tür (boyun halkası, pektoral ve kolye) ve tiplerdedir. Boyun halkası ve pektoral alt türleri, tek bir çerçevede değerlendirildiğinde, altın giyim kuşam kompozisyonlarının ana unsurlarından birisidir. Bu buluntulara, genellikle bireylerin boynuna takılı olarak ulaşılmıştır. Boyun takıları açısından ortaya çıkan tipler şu şekildedir:

- 1) Boyun Takısı Tip 1: Pektoral şeklindedir. Yüzeyi hayvan betimlemeleri ile süslenmiştir. Döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Ucu açıktır. Kenar kısımlarında sarkaçlar vardır.
- 2) Boyun Takısı Tip 2: Boyun halkası şeklindedir. Yüzeyi hayvan betimlemeleri ile süslenmiştir. Döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Ucu açık değildir.
- 3) Boyun Takısı Tip 3: Boyun halkası şeklindedir. Yüzeyi spiral ile süslenmiştir. Döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Ucu açıktır.
- 4) Boyun Takısı Tip 4: Boyun halkası şeklindedir. Yüzeyinde süsleme yoktur. Döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Ucu açıktır.
- 5) Boyun Takısı Tip 5: Kolye şeklindedir. Kolyelerin sadece kolye ucu ögesine ulaşılmıştır. Buluntular bazı örneklerde hayvan betimlemesi ile oluşturulmuştur.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya coğrafyası ölçeğinde, altın giyim kuşam kompozisyonları içeriğinde, kaftanın altında bir üst iç giyimin olduğu nettir. Ancak bu unsurlar hakkında, çürüyerek tamamen ortadan kalktıkları için, sonuca ulaşılamamaktadır.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya coğrafyası ölçeğinde, kaftan şeklinin özellikleri nettir. Bu özellikler şu şekildedir:

- 1) Gövde kısmı bele kadar uzanmaktadır. Bazı örneklerde diz hizasına kadar uzandığı tespit edilmiştir.
- 2) Önü açıktır. Bu açıklık kuşak ile bağlanarak kapatılmıştır.
- 3) Yaka kısmı üçgen şekilde boş bırakılmıştır.
- 4) Kol kısmı bileğe kadar uzanmaktadır.
- 5) Kaftanın pazı, omuz, bilek, kıyı kısımlarında çeşitli kabartmalar vardır. Ancak bu kabartmalar sadece Ahameniş rölyefleri aracılığı ile tespit edilebilmektedir.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya coğrafyası ölçeğinde, kaftan süslemelerinin özellikleri nettir. Bu özellikler şu şekildedir:

- 1) Buluntular sayısal olarak diğer süslemelerden fazladır. Sadece pantolon ve ayakkabı süslemelerinin sayısal fazlalık olarak kaftan süslemelerinden ayrıldığı gözlenmektedir.
- 2) Buluntular boyut olarak küçüktür.
- 3) Buluntular genellikle yırtıcı kedi betimlemesi ile oluşturulmuştur.
- 4) Buluntular giyim unsuruna ilmek tekniği ile tutturulmuştur.
- 5) Buluntular genellikle döküm tekniği ile oluşturulmuştur. Ancak sayısı az olmakla beraber dövme tekniği ile oluşturulmuş örnekler de vardır.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya coğrafyası ölçeğinde, kuşak unsurlarının şekli konusunda ortaya çıkan bilgiler şu şekildedir:

- 1) Kuşağın kayışı dar bir şekilde oluşturulmuştur.
- 2) Kuşak bele bir veya iki kez sarılmıştır. İki kez sarılan örneklerde ikinci sırada sarkma gözlenmektedir.
- 3) Kuşağın sağ tarafına kama takımı asılmıştır.
- 4) Kuşağın sol tarafında başka bir pim gözlenmektedir. Bu pimin işlevi tespit edilememiştir.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya coğrafyası kuşak unsurlarının süslemelerinin temel özellikleri büyük oranda ortaya çıkmıştır. Bu özellikler şunlardır:

- 1) Süslemeler ortalarındaki boşluk sayesinde kayışa geçirilmiştir.
- 2) Süslemeler kareye yakın dikdörtgen şeklindedir.
- 3) Bazı örneklerde hayvan betimlemesi bulunmaktadır.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya coğrafyası ölçeğinde, pantolon buluntularının şekli tez çalışması açısından en az sonuca ulaşılan konulardan birisidir. Bu açıdan sadece 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu çerçevesinde net sonuçlar vardır. Bu sonuçlar şunlardır:

- 1) Pantolonun boyu bileğe kadardır.
- 2) Pantolonun paça kısımları düz veya dalgalı biçimde kesilmiştir.

- 3) Pantolonlar kumaş özellikleri bakımından dar veya bol biçimde gözlenmektedir.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya coğrafyası ölçeğinde, pantolon unsurlarının süslemelerinin temel özellikleri net bir şekilde ortaya çıkmıştır. Bu özellikler şunlardır:

- 1) Buluntular çember ve silindir şeklinde oluşturulmuştur.
- 2) Buluntuların boyutu milimetrikdir.
- 3) Buluntular sadece altın malzemeleri kullanılarak yapılmıştır.
- 4) Buluntular sayıca binlerce olarak ifade edilecek şekildedir.
- 5) Buluntular ipe dizmek için delik veya ilmek barındırmaktadır.
- 6) Buluntular betimleme içermemektedir.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya coğrafyası ölçeğinde, kemer şekli ile ilgili bilgiler, organik malzemeden oluşturulmuş kayışın ortadan kalkması sebebi ile sadece süslemelerin yapısı sayesinde aktarılabilir. Kemer süslemeleri konusunda çok sayıda örnek ortaya çıkmıştır. Sonuç bölümünde, bu örneklerin ortak özelliklerine odaklanılacaktır. Kemer süslemeleri, genellikle kemer iskeletini oluşturmaktadır. Tamamının ortası boştur. Bu boşluğa kayış geçirilerek kemerin bütünü oluşturulmuştur. Bu iskeletin parçaları ve özellikleri şu şekildedir:

- 1) Kemer Gövdesi: Kemer tokası ile kemer ucu arasındaki sıralara yerleştirilmiştir. Bazı kemer parçalarında ilmek kullanılmıştır. Bu ilmeklerin silah bağlamak için veya kemeri başka bir unsura tutturmak amacıyla kullanılabilmesine yönelik iki görüş vardır.
- 2) Kemer Tokası: Kemer iskeletinin en soldaki parçasıdır.
- 3) Kemer Ucu: Kemer iskeletinin en sağdaki parçasıdır.
- 4) Kemere Silah Tuturma Aparatları: Kemere silah tuturma aparatlarından biri iskeletin sol tarafında sadak takımını, diğeri sağ tarafında kama takımını iskeletin kemerine tutturmak amacıyla kullanılmıştır.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya coğrafyası ölçeğinde, ok takımları sadak, ok ve yay öğelerinden oluşmuştur. Bu öğelerin özellikleri şu şekildedir:

1) Sadak

- a) Sadaklar bireylerin sol tarafında, kemere çeşitli aparatlar aracılığı ile asılmıştır.
- b) Sadaklar iki bölmelidir. Bölmelerden birine oklar, diğerine yay yerleştirilmiştir.
- c) Sadak iskeletinde deri malzemesi kullanılmıştır.
- d) Sadakların tabanı ve yan kısımlarının altın kaplama parçaları ile süslendiği örnekler vardır.
- e) Sadakların çoğunluğunun yüzeyi hayvan betimlemeleri ile oluşturulmuş parçalar ile süslenmiştir.

2) Ok

- a) Oklar sadağın içine yerleştirilmiştir.
- b) Oklar demir veya bronz malzemesi kullanılarak oluşturulmuş, bazıları alpin kaplama ile süslenmiştir.
- c) Oklar farklı tiplerde oluşturulmuştur.
- d) Okların sayısı kompozisyonlara göre değişiklik göstermektedir.

3) Yay

- a) Yaylar büyük oranda çürüyerek ortadan kalkmıştır.
- b) Yaylar sadağın içine yerleştirilmiştir.
- c) Bazı yayların sadağın dışında kalan kısmı boyanmıştır.
- d) Bazı yayların yüzeyi altın plakalar ile süslenmiştir.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya coğrafyası ölçeğinde, kama takımları kama kını ve kama öğelerinden oluşmuştur. Bu öğelerin özellikleri şu şekildedir:

1) Kama Kını

- a) Kama kınları bireylerin sağ tarafında, kemere çeşitli aparatlar aracılığı ile asılmıştır.
- b) Kama kınlarının iskeleti genellikle ahşap ve deri kullanılarak oluşturulmuştur.
- c) Kama kınlarının yüzeyinde çeşitli şekillerde süslemeler vardır.
- d) Yardımcı bulgulardaki bazı örneklerde kama kınlarına bıçak ve biz gibi aletler de yerleştirilmiştir.

2) Kama

- a) Kamalar kının içine yerleştirilmiştir.
- b) Kamaların uzunluğu 23 ile 30 cm aralığındadır.
- c) Kamalar demir veya bronz malzemesi ile oluşturulmuş, altın malzemesi ile süslenmiştir.
- d) Kamaların dip topuzu birbirine simetrik iki yırtıcı kedi betimlemesi ile süslenmiştir.
- e) Kamaların kabzası dikdörtgen biçimindedir.
- f) Kamaların balçak kısmı gövdeye yatay olarak çıkıntılar oluşturacak şekildedir.
- g) Kamaların namlu kısmı ucuna doğru sivrilmiştir.
- h) Kamaların çift ağzı da keskindir.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya coğrafyası ölçeğinde, ayakkabı şekli konusunda ortaya çıkan bilgiler şu şekildedir:

- 1) Hem bileğe kadar uzanan hem de dize kadar uzanan ayakkabı örnekleri ile karşılaşmıştır.
- 2) Ayakkabılar kumaş özellikleri bakımından dar veya bol biçimde gözlenmektedir.

Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya coğrafyası ölçeğinde, ayakkabı süslemeleri konusunda ortaya çıkan bilgiler şu şekildedir:

- 1) Buluntular basık rulo şeklindedir.
- 2) Buluntuların boyutu milimetriktir.
- 3) Buluntular sadece altın malzemesi kullanılarak yapılmıştır.
- 4) Buluntular sayıca binlerce olarak ifade edilecek şekildedir.
- 5) Buluntular ipe dizmek için bir delik barındırmaktadır.
- 6) Buluntular betimleme içermemektedir.

TARBAĞATAY VE SARIARQA BULUNTU SAHALARI, BULUNTU ORTAMLARI ÖLÇEĞİNDE SONUÇ

Yardımcı bulgular ve temel bulgular bir arada değerlendirildiğinde Erken Saka Dönemi Tarbağatay ve Sariaarqa buluntu sahaları, buluntu ortamları ölçeğinde altın giyim kuşam kompozisyonlarının özellikleri, buluntu sahalarında karşılaşılan soygun ve yıpranma problemleri ile ters orantılı bir şekilde, ortaya çıkmaktadır.

Eleke Sazı-2-4 adlı buluntu ortamında altın giyim kuşam kompozisyonunun olduğu alanın soyguna uğramamış olması, kompozisyon hakkında ulaşılan sonuçların oldukça geniş olmasına yol açmıştır. Söz konusu sonuçlar, altın giyim kuşam kompozisyonunun öğelerine göre şu şekildedir:

- 1) Başlık: Kompozisyonda başlık vardır. Başlık koni biçiminde oluşturulmuştur ve çene kısmı kapalıdır. Başlığın süslemeleri ile ilgili sonuçlar, buluntu gruplarına göre şu şekildedir:
 - a) Katalog 1, Katalog 2, Katalog 3, Katalog 4, Katalog 5: Buluntular başlığın yüzeyini kaplamıştır.
 - b) Katalog 6: Buluntunun baş bölgesi süslemesi olduğu nettir. Ancak işlevi tespit edilememiştir.
 - c) Katalog 7: Buluntu başlığın çene kısmında kullanılan bir süslemedir. Aynı zamanda bir bağcığın aparatı olma olasılığı da vardır.

- 2) Boyun Takısı: Kompozisyonda boyun takısı kullanılmıştır. Boyun halkası (Katalog 8) şeklindedir. Buluntu bireyin boynuna geçirilmiş olarak ortaya çıkmıştır.
- 3) Salpınşak: Kompozisyonda salpınşak yoktur. Soyguna uğramayan bir buluntu ortamında, salpınşak buluntusunun olmaması, Tarbağatay Buluntu Sahası'ndaki soyguna uğrayan diğer altın giyim kuşam kompozisyonlarında da salpınşak buluntusuna ulaşılmamış olduğu bilgisi ile beraber değerlendirildiğinde, bu sahadaki kompozisyonlarda salpınşak kullanımının olmadığına veya diğer bölgelere göre daha sınırlı olduğuna yönelik bir görüşün doğmasına sebep olmaktadır.
- 4) Üst İç Giyim: Kompozisyonda bir üst iç giyim parçasına ulaşılamamıştır. Ancak yaşamın doğal akışı bu unsurun varlığını gerektirmektedir.
- 5) Kaftan ve Kuşak: Kompozisyonda herhangi bir kaftan veya kuşak parçasına ulaşılamamıştır. Ancak buluntu ortamında karşılaşılan giyim kuşam unsurları ile 2 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu'nda karşılaşılanlar paraleldir. Bu sebeple kompozisyonda kaftan ve kuşak unsurlarının olduğunu, bunların yıpranma problemi sebebi ile ortadan kalktığını söylemeye imkân vardır.
- 6) Pantolon: Kompozisyonda herhangi bir pantolon parçasına ulaşılamamıştır. Ancak yaşamın doğal akışı bu unsurun varlığını gerektirmektedir.
- 7) Kemer: Kompozisyonda kemer unsuruna ait organik malzeme yoktur. Ancak kemer ile ilişkilendirilen bazı öğeler, bu unsurun varlığını kanıtlamıştır. Söz konusu buluntu grupları ve açıklamaları şu şekildedir:
 - a) Katalog 9: Buluntular kemere silah bağlama aparatı olarak kullanılmıştır. Bu aparatlar aracılığı ile sağ tarafta kama takımı, sol tarafta ok takımı kemere asılmıştır. Aparatların adaptif yapısı, silahların bireyin hareketlerine uyum sağlamasına imkân sağlamıştır. Aparatlarda gözlenen deri kalıntıları ve kemere asılan silahların ağırlığının sağlam bir malzemeyi gerektirmesi, kemer kayışının deri kullanılarak oluşturulduğunu kanıtlamaktadır.

- b) Katalog 10: Buluntulardan birine bireyin sağ kalça kemiği bölgesinde ulaşılmıştır. Bu parça, kemerin süslemesi olarak değerlendirilmiştir.
- 8) Ok Takımı: Kompozisyonda ok takımına tam olarak ulaşılmıştır. Bu ok takımı, bireyin sol tarafında silah bağlama aparatı ile kemere bağlanmıştır. Ok takımı sadak, ok ve yay öğelerinden oluşmaktadır.
- a) Sadak: Sadak deri malzemesi kullanılarak oluşturulmuştur. İki bölmelidir. Bölmelerden birine oklar, diğerine yay yerleştirilmiştir. Sadağın yan tarafı, tabanı ve yüzeyi çeşitli altın kaplama (Katalog 11, Katalog 12) ve parçalar (Katalog 13, Katalog 14) ile süslenmiştir. Bu süslemeler, özel bir görsel etki sunmaktadır. Sadağın yüzeyinde kullanılan süslemeler Tarbağatay Buluntu Sahası'nın tüm sadaklarında ortak olarak görülen geyik betimlemeleri biçimindeki parçalardır. Sadağın tabanının da süslenmesi, sahibinin bu sadağı alt tarafı görünecek şekilde kullandığı görüşünü ortaya çıkartmaktadır.
- b) Ok: Oklar (Katalog 15) sadağın içine yerleştirilmiştir. Bu oklar savaşta kullanılabilinecek sağlamlığa sahiptir.
- c) Yay: Yay konusunda, çürüme sonucunda büyük oranda ortadan kalktığı için, net bir sonuç yoktur. Sadağın içine yerleştirildiği nettir.
- 9) Kama Takımı: Kompozisyonda, kama takımına tam olarak ulaşılmıştır. Bu kama takımı bireyin sağ tarafında silah bağlama aparatları ile kemere bağlanmıştır. Kama takımı kama kını ve kama öğelerinden oluşmaktadır.
- a) Kama Kını: Kama kınının (Katalog 16) iskeleti ahşaptan oluşmuştur. Bu kısım çürüdüğü için bilgiler net değildir. Ancak kama kınının altın kaplaması faydalı bilgiler sunmaktadır. Bu kaplama, kama kınının tek tarafını kaplamıştır. Diğer tarafta kalan boşlukta deri malzemesi kullanılmıştır. Kaplamada kullanılan hayvan betimlemeleri parçanın görsel etkisini arttıracak niteliktedir.
- b) Kama: Kama (Katalog 17) bronz malzemesi kullanılarak oluşturulmuştur. Bu durum kamanın yıpranmadan ele geçirilmesine

imkân vermiştir. Buluntu, Erken Saka Dönemi kamalarının tüm örnekleri ile paralellik göstermesi bakımından önemlidir.

- 10) Ayakkabı: Ayakkabı unsurunun organik malzemeleri, tamamen ortadan kalkmıştır. Ayakkabının şekli, madeni buluntuların dizilişi sayesinde ortaya çıkmaktadır. Ayakkabı bileğe kadardır ve yüzeyi Katalog 18'deki parçalar ile süslenmiştir.

Eleke Sazı-2-7 adlı buluntu ortamında altın giyim kuşam kompozisyonunun olduğu alanın ağır seviyede soyguna uğramış olması, kompozisyon hakkında ulaşılan sonuçların oldukça sınırlı kalmasına sebep olmuştur. Söz konusu sonuçlar, altın giyim kuşam kompozisyonunun öğelerine göre şu şekildedir:

- 1) Sonuç 1: Kompozisyonun pantolonu Katalog 19'deki parçalar ile süslenmiştir.
- 2) Sonuç 2: Kompozisyonda ok takımına ulaşılmıştır. Ok takımı sadak, ok ve yay öğelerinden oluşmaktadır.
 - a) Sadak: Sadak ile ilgili tek net sonuç, yüzeyinin Katalog 20'deki buluntular ile süslenmiş olmasıdır.
 - b) Ok: Okların (Katalog 21) birleşim noktasında kullanılan tırtık şeklindeki altın süslemeler özgün bir nitelik taşımaktadır.
 - c) Yay: Yay ile ilgili bir bilgi yoktur. Ancak diğer buluntu ortamları ile karşılaştırıldığında burada da bir yayın varlığı kesindir.
- 3) Sonuç 3: Katalog 22'de gösterilen buluntu grubunun altın giyim kuşam kompozisyonu ögesi olduğu nettir. Ancak kullanım amacı tespit edilememiştir.

Eleke Sazı-2-7 adlı buluntu ortamında karşılaşılan buluntu gruplarının niteliği, soygun öncesinde altın giyim kuşam kompozisyonunun varlığını kanıtlamaktadır. Ancak buluntuların tamamına yakınının soygun sonucunda ortadan kalkmış olması, altın giyim kuşam kompozisyonu hakkındaki bütünsel sonuçlara ulaşmanın önüne geçmiştir.

Şilikti-3-1 adlı buluntu ortamında altın giyim kuşam kompozisyonunun olduğu alanın orta seviyede soyguna uğramış olması, kompozisyon hakkında ulaşılan sonuçların sınırlı kalmasına sebep olmuştur. Söz konusu sonuçlar, altın giyim kuşam kompozisyonunun öğelerine göre şu şekildedir:

- 1) Başlık: Kompozisyonda başlık vardır. Başlığın şekli belirlenememiştir. Ancak yardımcı bulgular çerçevesinde ortaya çıkarılmış 2 başlık şeklinden birisi biçiminde olduğu tahmin edilmektedir. Başlığın süslemeleri açısından sonuç veren tek buluntu grubu ile ilgili bilgiler şu şekildedir:
 - a) Katalog 23: Buluntunun başlık süslemesi olduğu yardımcı bulguların yardımı ile ortaya çıkarılmıştır. Buluntunun başlığın tepe noktasının süslemesi olduğu tahmin edilmektedir.
- 2) Kaftan: Kompozisyonda kaftan vardır. Kaftanın şekli tespit edilememiştir. Ancak yardımcı bulgular çerçevesinde ortaya çıkarılmış kaftan şekli tipinde olduğu tahmin edilmektedir. Kaftanın süslemeleri ile ilgili sonuçlar, buluntu gruplarına göre şu şekildedir:
 - a) Katalog 24: Buluntuların kaftan süslemesi olduğu nettir. Konumları tespit edilememiştir.
 - b) Katalog 25: Buluntuların kaftan süslemesi olduğu nettir. Konumları tespit edilememiştir.
 - c) Katalog 26: Buluntular kaftan süslemesi veya sadak süslemesidir. Tez çalışması, buluntuları kaftan süslemesi olarak kabul etmiştir.
 - d) Katalog 27: Buluntular şüpheli olarak kaftan süslemesidir.
- 3) Pantolon: Pantolon şekli tespit edilememiştir. Ancak yardımcı bulgular çerçevesinde ortaya çıkarılmış pantolon şekli tipinde olduğu tahmin edilmektedir. Pantolon süslemeleri konusunda ortaya çıkan sonuçlar, buluntu gruplarına göre şu şekildedir:
 - a) Katalog 28: Buluntuların pantolon süslemesi olduğu kesindir.
 - b) Katalog 29: Buluntular şüpheli olarak pantolon süslemesidir.
 - c) Katalog 30: Buluntular şüpheli olarak pantolon süslemesidir.
- 4) Ayakkabı: Kompozisyonda ayakkabı vardır. Ayakkabının şekli belirlenememiştir. Ancak yardımcı bulgular çerçevesinde ortaya çıkarılmış ayakkabı şekli tipinde olduğu tahmin edilmektedir. Ayakkabıların yüzeyinin Katalog 31'deki buluntular ile kaplandığı tahmin edilmektedir.
- 5) Kullanım Amacı Belirsiz Buluntu Grupları:

- a) Katalog 32: Buluntunun kullanım amacı tespit edilememiştir. Yapım ve süsleme özellikleri, buluntunun farklı bir coğrafi alandan ithal edilmiş olabileceği görüşünü ortaya çıkartmıştır.
- b) Katalog 33: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir. Benzer buluntular, Eleke Sazı-2-7 adlı buluntu ortamında, ok süslemesi olarak kullanılmıştır. Bununla beraber, literatür başlık süslemesi ve kaftan süslemesi seçeneklerini de sunmaktadır.
- c) Katalog 34: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir.
- d) Katalog 35: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir.
- e) Katalog 36: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir.

Şilikti-3-1 adlı kurganda ulaşılan altın giyim kuşam kompozisyonu, soygun öncesindeki hali imgelendiğinde, Erken Saka Dönemi altın giyim kuşam kompozisyonları arasında en kapsamlı örneklerden birisidir (Tolewbayev, 2018b, s. 194). Ancak soygun ve yıpranma problemleri, kompozisyon hakkında ulaşılabilecek sonuçları sınırlandırmıştır.

Şilikti-1-16 adlı buluntu ortamında altın giyim kuşam kompozisyonunun olduğu alanın orta seviyede soyguna uğramış olması, kompozisyon hakkında ulaşılan sonuçların sınırlı kalmasına sebep olmuştur. Söz konusu sonuçlar, altın giyim kuşam kompozisyonunun öğelerine göre şu şekildedir:

- 1) Kaftan: Kompozisyonda kaftan vardır. Kaftanın şekli tespit edilememiştir. Ancak yardımcı bulgular çerçevesinde ortaya çıkarılmış kaftan şekli tipinde olduğu tahmin edilmektedir. Kaftanın süslemeleri ile ilgili sonuçlar buluntu gruplarına göre şu şekildedir:
 - a) Katalog 38: Buluntular şüpheli olarak kaftan süslemesi olarak kabul edilmiştir.
 - b) Katalog 39: Buluntular şüpheli olarak kaftan süslemesi olarak kabul edilmiştir.
 - c) Katalog 40: Buluntular şüpheli olarak kaftan süslemesi olarak kabul edilmiştir.
- 2) Pantolon: Pantolon şekli tespit edilememiştir. Ancak yardımcı bulgular çerçevesinde ortaya çıkarılmış pantolon şekli tipinde olduğu tahmin

edilmektedir. Pantolon süslemeleri konusunda ortaya çıkan sonuçlar, buluntu gruplarına göre şu şekildedir:

- a) Katalog 41: Buluntular şüpheli olarak pantolon süslemesidir.
 - b) Katalog 42: Buluntular kesin olarak pantolon süslemesidir.
- 3) Kullanım Amacı Belirsiz Buluntu Grupları
- a) Katalog 43: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir. Benzer buluntular, Eleke Sazı-2-7 adlı buluntu ortamında, ok süslemesi olarak kullanılmıştır. Bununla beraber, literatür başlık süslemesi ve kaftan süslemesi seçeneklerini de sunmaktadır.
 - b) Katalog 44: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir.
 - c) Katalog 45: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir. Pantolon süslemesi olasılığı, önemli bir seçenek olarak ortaya çıkmaktadır.
 - d) Katalog 46: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir.
 - e) Katalog 47: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir.

Şilikti-5 adlı buluntu ortamında altın giyim kuşam kompozisyonunun olduğu alanın orta seviyede soyguna uğramış olması, kompozisyon hakkında ulaşılan sonuçların sınırlı kalmasına sebep olmuştur. Söz konusu sonuçlar, altın giyim kuşam kompozisyonunun öğelerine göre şu şekildedir:

- 1) Kolye Ucu: Katalog 48'de gösterilen buluntu, Çernikov tarafından kolye ucu olarak değerlendirilmiştir (Çernikov, 1965, s. 41).
- 2) Kaftan: Kompozisyonda kaftan vardır. Kaftanın şekli tespit edilememiştir. Ancak yardımcı bulgular çerçevesinde ortaya çıkarılmış kaftan şekli tipinde olduğu tahmin edilmektedir. Kaftanın süslemeleri ile ilgili sonuçlar buluntu gruplarına göre şu şekildedir:
 - a) Katalog 49: Buluntular şüpheli olarak kaftan süslemesi olarak kabul edilmiştir.
 - b) Katalog 50 ve Katalog 51: Buluntular şüpheli olarak kaftan süslemesi olarak kabul edilmiştir.
- 3) Kuşak: Katalog 52'de gösterilen buluntu, Taldı-2-5 adlı buluntu ortamında ulaşılan kuşak buluntusunun parçaları (Tablo 15) ile özelliklerinin yakın

olmasından dolayı kuşak süslemesi olarak kabul edilmiştir. Buluntunun tek bir parçadan oluşması ve Çernikov tarafından kemer parçası olarak kabul edilmesi ortaya bir şüphe çıkartmaktadır (Çernikov, 1965, s. 41).

- 4) Pantolon: Pantolon şekli tespit edilememiştir. Ancak yardımcı bulgular çerçevesinde ortaya çıkarılmış pantolon şekli tipinde olduğu tahmin edilmektedir. Pantolon süslemeleri konusunda ortaya çıkan sonuçlar, buluntu ortamlarına göre şu şekildedir:
 - a) Katalog 53: Buluntular kesin olarak pantolon süslemesidir.
 - b) Katalog 54: Buluntular şüpheli olarak pantolon süslemesidir.
 - c) Katalog 55: Buluntular şüpheli olarak pantolon süslemesidir.
- 5) Ok Takımı: Kompozisyonda ok takımına ulaşılmıştır. Ok takımı sadak, ok ve yay öğelerinden oluşmaktadır.
 - a) Sadak: Sadağın iskeletinin bir geyik veya atın bacağına derisi kullanılarak oluşturulduğu tespit edilmiştir. Ayrıca sadağın parçalarının tutturulmasında tendondan yapılmış bir ip kullanılmıştır. Sadağın yüzeyi Katalog 56'daki buluntular ile süslenmiştir.
 - b) Ok: Oklar (Katalog 57) sadağın içine yerleştirilmiştir.
 - c) Yay: Yay ile ilgili bir bilgi yoktur. Ancak diğer buluntu ortamları ile karşılaştırıldığında, burada da bir yayın varlığı kesindir.
- 6) Kullanım Amacı Belirsiz Buluntu Grupları
 - a) Katalog 58: Buluntunun kullanım amacı tespit edilememiştir.
 - b) Katalog 59: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir.
 - c) Katalog 60: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir. Pantolon süslemesi olasılığı, önemli bir seçenek olarak ortaya çıkmaktadır.
 - d) Katalog 61: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir. Pantolon süslemesi olasılığı, önemli bir seçenek olarak ortaya çıkmaktadır.
 - e) Katalog 62: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir. Pantolon süslemesi olasılığı, önemli bir seçenek olarak ortaya çıkmaktadır.
 - f) Katalog 63: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir. Pantolon süslemesi olasılığı, önemli bir seçenek olarak ortaya çıkmaktadır.
 - g) Katalog 64: Buluntunun kullanım amacı tespit edilememiştir. Başlık süslemesi olma olasılığı, en belirgin seçenektir.

- h) Katalog 65: Buluntunun kullanım amacı tespit edilememiştir. Çernikov tarafından öne sürülen kamçı kaplaması olma olasılığı, tek seçenek durumundadır (Çernikov, 1965, ss. 36-38).
- i) Katalog 66: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir.
- j) Katalog 67: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir.
- k) Katalog 68: Buluntunun kullanım amacı tespit edilememiştir.
- l) Katalog 69: Buluntunun kullanım amacı tespit edilememiştir.

Şilikti-7 adlı buluntu ortamında altın giyim kuşam kompozisyonunun olduğu alanın ağır seviyede soyguna uğramış olması, kompozisyon hakkında ulaşılan sonuçların oldukça sınırlı kalmasına sebep olmuştur. Buluntu ortamında herhangi bir net sonuca ulaşılamamıştır. Ancak buluntu ortamı Erken Saka Dönemi altın giyim kuşam kompozisyonları arasında kronolojik olarak en son örneklerden olması bakımından değerlidir. Kurganda ulaşılan ve kullanım amacı belirsiz buluntu grupları ile ilgili sonuçlar, şu şekildedir:

- 1) Katalog 70: Buluntu kaftan süslemesi olarak değerlendirilmektedir. Ancak bu görüşteki şüphe oranı yüksektir.
- 2) Katalog 71: Buluntunun tüm özellikleri başlık süslemesi olduğuna yöneliktir.
- 3) Katalog 72: Buluntu grubunun özellikleri başlık süslemesi olduğuna yöneliktir.
- 4) Katalog 73, Katalog 74: Buluntuların türü hakkında yorum yapılamamaktadır.

Taldı-2-5 adlı buluntu ortamında altın giyim kuşam kompozisyonunun olduğu alanın orta seviyede soyguna uğramış olması, kompozisyon hakkında ulaşılan sonuçların sınırlı kalmasına sebep olmuştur. Söz konusu sonuçlar, altın giyim kuşam kompozisyonunun öğelerine göre şu şekildedir:

- 1) Başlık: Kompozisyonda başlık vardır. Başlığın şekli belirlenememiştir. Ancak yardımcı bulgular çerçevesinde ortaya çıkarılmış 2 başlık şeklinden birisi biçiminde olduğu tahmin edilmektedir. Başlığın süslemeleri ile ilgili sonuçlar buluntu gruplarına göre şu şekildedir:
 - a) Katalog 75: Buluntu başlığın yüzeyini süslemektedir. Buluntunun eşlerinin soygunda alınmış olma olasılığı vardır.

- 2) Salpınşak: Kompozisyonda salpınşak (Katalog 76) unsuruna ulaşılmıştır. Buluntu Tarbağatay ve Sarıarqa buluntu sahaları altın giyim kuşam kompozisyonları ölçeğinde karşılaşılan, tek salpınşak örneğidir.
- 3) Boyun Takısı: Kompozisyonda boyun takısı unsuru ile karşılaşılmamıştır. Ancak buluntu ortamının kapsamı düşünüldüğünde, soygundan önce, bireye takılı olarak boyun takısının olduğu tahmin edilmektedir.
- 4) Kuşak: Kompozisyondaki kuşak buluntusunun (Katalog 79) kayış kısmı ortadan kalkmıştır. Kayışın süslemeleri aynı zamanda iskeletini de oluşturmaktadır. Ortası boş şekilde oluşturulan süslemelerdeki yırtıcı kedi betimlemeleri, kuşağın görsel etkisini arttırmıştır. Bu kuşak Doğu Avrasya ölçeğindeki en net kuşak buluntusudur. Bu açıdan, söz konusu ölçekte bilgi birikimini arttıracak niteliktedir.
- 6) Pantolon: Pantolon şekli tespit edilememiştir. Ancak yardımcı bulgular çerçevesinde ortaya çıkarılmış pantolon şekli tipinde olduğu tahmin edilmektedir. Pantolon süslemeleri konusunda ortaya çıkan sonuçlar, buluntu gruplarına göre şu şekildedir:
- a) Katalog 80: Buluntuların pantolon süslemesi olduğu kesindir.
 - b) Katalog 81: Buluntular şüpheli olarak pantolon süslemesidir.
- 5) Kemer: Kompozisyonda karşılaşılan kemer buluntusunun (Katalog 82) kayış kısmı ortadan kalkmıştır. Kemerin süslemeleri aynı zamanda iskeletini de oluşturmaktadır. Gövde klipslerinde kullanılan 2 adet ilmeğe, silah asıldığı tahmin edilmektedir. Kemer Doğu Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonları kemerleri arasındaki en net örnektir. Katalog 83'te ayrıntıları gösterilmiş olan vorvorka buluntularının bu buluntu ortamında da Batı Sayan Dağları coğrafi alanındaki örnekler ile doğrudan benzer bir şekilde çıkmış olması, Erken Saka Dönemi Avrasya altın giyim kuşam kompozisyonlarında kemer ile vorvorka buluntularının bir arada kullanıldığı bilgisini destekleyecek niteliktedir.
- 11) Ok Takımı: Kompozisyonda ok takımı kullanılmıştır. Ok takımı sadak, ok ve yay öğelerinden oluşmaktadır.

- a) Sadak: Sadağın varlığı ile ilgili bilgiler Katalog 84'teki örnekler sayesinde tespit edilmiştir. Bunun dışında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.
 - b) Ok: (Katalog 85) Ok buluntuları ok takımının varlığına yönelik düşünceyi desteklemektedir.
 - c) Yay: Yay buluntusunun çürüyerek tamamen ortadan kalktığı düşünülmektedir.
- 6) Kama Takımı: Kompozisyonda kama veya kama kınına ulaşılmamıştır. Ancak Katalog 86'da ayrıntıları sunulmuş süsleme sayesinde, soygun öncesinde buluntu ortamında kama takımının var olduğuna yönelik bir düşünce ortaya çıkmaktadır. Çünkü bu buluntu, yardımcı bulgularda kama kını süslemesi olarak kullanılmıştır.
- 7) Kullanım Amacı Belirsiz Buluntu Grupları
- a) Katalog 87: Buluntunun kullanım amacına yönelik en güçlü olasılık tipin kemer süslemesi parçası olduğuna yöneliktir.
 - b) Katalog 88: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir.
 - c) Katalog 89: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir. Başlık süslemesi veya kaftan süslemesi olma olasılıkları yüksektir.
 - d) Katalog 90: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir. Pantolon süslemesi olasılığı, önemli bir seçenek olarak ortaya çıkmaktadır.
 - e) Katalog 91: Buluntular vorvorkadır. Ancak kullanım yerleri belli değildir.
 - f) Katalog 92: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir.
 - g) Katalog 93: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir.
 - h) Katalog 94: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir.

Sarıarqa Buluntu Sahası'nda karşılaşılmış olan bu kurganın buluntularının, 1 Numaralı Yardımcı Bulgu Grubu içindeki Arjan-2-5-1, Arjan-2-5-2, Çinge-Tey 1-9 buluntu ortamlarındaki örnekler ile doğrudan benzerlik göstermesi, Sarıarqa Buluntu Sahası ile Batı Sayan Dağları coğrafi alanı arasındaki kültürel yakınlığı kanıtlaması bakımından önemlidir.

Taldı-2-2 adlı buluntu ortamında altın giyim kuşam kompozisyonunun olduğu alanın ağır seviyede soyguna uğramış olması, kompozisyon hakkında ulaşılan sonuçların oldukça sınırlı kalmasına sebep olmuştur. Ancak Sarıarqa Buluntu Sahası'nda karşılaşılmış olan bu kurganın buluntularının Tarbağatay Buluntu Sahası'ndaki örnekler ile doğrudan benzerlik göstermesi, iki buluntu sahası arasındaki yakınlığı kanıtlaması bakımından önemlidir. Taldı-2-2 adlı buluntu ortamında karşılaşılan buluntu grupları ile ilgili sonuçlar, şu şekildedir:

- 1) Katalog 96: Buluntuların kaftan süslemesi olduğu nettir. Bu durum buluntu ortamında kaftan unsurunun varlığını kanıtlamaktadır.
- 2) Katalog 97: Buluntular kaftan süslemesi olarak değerlendirilmiştir. Bu görüşte şüphe payı vardır.
- 3) Katalog 98: Buluntunun kullanım amacı tespit edilememiştir. Kar parsı betimlemeli biçimindeki buluntu betimlemesi, boyutu ve yapım tekniği sebebi ile tüm buluntular arasında özel bir yere sahiptir. 1.79×1.49 cm boyutlarında olan bir buluntunun betimlemesinin ayrıntılarının bu derecede belirgin olarak sunulması, dönemin kuyumculuk teknolojisinin tespiti bakımından önemlidir.
- 4) Katalog 99: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir. Benzer buluntular, Eleke Sazı-2-7 adlı buluntu ortamında, ok süslemesi olarak kullanılmıştır. Bununla beraber, literatür başlık süslemesi ve kaftan süslemesi seçeneklerini de sunmaktadır.
- 5) Katalog 100: Buluntuların kullanım amacı tespit edilememiştir.

KAYNAKÇA

1. Darius. (t.y.-a). *Bisotun Yazıtı = BST* [Yazıt]. MÖ 521-519. Geliş tarihi 25 Nisan 2024, gönderen <https://oracc.museum.upenn.edu/ario/pager>
 1. Darius. (t.y.-b). *Ekbatana Yazıtı = DHa* [Yazıt]. ~MÖ 486. Geliş tarihi 25 Nisan 2024, gönderen <https://oracc.museum.upenn.edu/ario/pager>
 1. Darius. (t.y.-c). *M1 Yazıtı = DNa* [Yazıt]. ~MÖ 486. Geliş tarihi 25 Nisan 2024, gönderen <https://oracc.museum.upenn.edu/ario/pager>
 1. Darius. (t.y.-d). *Susa Satrap Listesi Yazıtı = DSe* [Yazıt]. ~MÖ 486. Geliş tarihi 25 Nisan 2024, gönderen <https://oracc.museum.upenn.edu/ario/pager>
 1. Kserkses. (t.y.). *Daiva Yazıtı = XPh* [Yazıt]. ~MÖ 465. Geliş tarihi 25 Nisan 2024, gönderen <https://oracc.museum.upenn.edu/ario/pager>
 2. Artaserhas. (t.y.). *M5 Yazıtı = A²/βPa* [Yazıt]. ~MÖ 359. Geliş tarihi 25 Nisan 2024, gönderen <https://oracc.museum.upenn.edu/ario/pager>
- Akişev, K. (1978). *Kurgan İssık. İsskustvo sakov Kazahstana*. İskusstvo.
- Alekseev, A. (Ed.). (2012). *Zoloto skiyfskiyx tsarey iz sobraniyya Ermiytaja*. Gos. Ermitaja.
- Alekseev, A. (2017). The Scythians in Eurasia. İçinde J. Simpson & S. Pankova (Ed.), *Scythians: Warriors Of Ancient Siberia* (ss. 16-31). Thames & Hudson.
- Älimbay, N. (2009). *Qazaqstannın Ejelgi Köşpeliler Mädeniyeti: Arxeologiyyalıq Kolleksiyya*. Qazaqstan Respüwblykası Memlekettik Müwzeyi.
- Älimbay, N. (2011). *Qazaqstan Respüwblykası memlekettik ortalıq müwzeyiniñ arxeologiyyalıq kolleksiyyası: Saqtar men üysinder mädeniyeti*. Öner.
- Altınbekov, K. (2014). *Vozrojdeniye sokrovişça Kazahstana: Opit nauçnoy restavratsii* (1. bs). Ostrov Krim.
- Barkova, L., & Polosmak, N. (2022). *Kostyum i tekstil Pazırıksev Altaya (IV—III vv. Do n. E.)*. Litres.
- Baypaqov, K., & Saveleva, T. (2004). *Almatı men Jetisüwdiñ köne qazınaları*. CREDO.
- Baypaqov, K., & Taymağambetov, J. (2009). *Qazaqstan arxeologiyyası* (1. bs).
- Baytanayev, B. (2019). Kurgan urdjär: İstoriya otkritiya i nekotoriye itogi issledovaniya. *Arheologiya Kazahstana*, 28(2), 9-22. <https://doi.org/10.52967/akz2019.2.4.9.22>

- Bazarbayeva, G., & Jumabekova, G. (2018a). Qazaqstan saqtarınıñ öneri. İçinde A. Oñğarılı & P. Tenam (Ed.), *Qazaq Dalası Ąmirşileriniñ Altını* (ss. 493-535). Korey Respüwblykasınıñ Ulttıq Mädeniy Mura Ğılımıy–Zertew İynstıytüwtı, Bandıykompiyensiy.
- Bazarbayeva, G., & Jumabekova, G. (2018b). Saq kezeñindegi Qazaqstan turğındarınıñ kiyimi (arxeologıyyalıq mälimetter negizinde). İçinde A. Oñğarılı (Ed.), *Ulı Dala Murası: Zergerlik Öner Jawharları: C. 2. Dästürler Men İnnovatsıyyalar. Körme Katalogı* (ss. 65-86). Qazaqstan Respüwblykası Ulttıq Müwzeyi.
- Bazarbayeva, G., & Jumabekova, G. (2023). Obraz antilopı (saygaka) v iskusstve rannego jeleznogo veka Kazahstana. *Materialı Po Arheologii İ İstorii Antiçnogo İ Srednevekovogo Priçernomorıya*, 15, 893-907. <https://doi.org/10.53737/3051.2023.74.84.037>
- Behistun, Darius' relief.* (520). [İran, Kermanshah Eyaleti]. <https://www.livius.org/pictures/iran/behistun/behistun-darius-relief/>
- Behistun, Darius' relief, Frâda and Skunkha.* (520). [İran, Kermanshah Eyaleti]. <https://www.livius.org/pictures/iran/behistun/behistun-darius-relief-frada-and-skunkha/>
- Beysenov, A. (2011). *Sarıarqa – dalalıq örkeniyettiñ altın besigi* (1. bs).
- Beysenov, A. (2014). *Sarıarqanıñ köne jädigerleri* (1. bs). Ä. H. Marğulan at. Arheologiya İnstitutı; “Beğazı-Tasmola”.
- Beysenov, A. (2018a). Ortalıq Qazaqstandağı Tasmola mädeniyetiniñ eliytalıq obaları. İçinde A. Oñğarılı & P. Tenam (Ed.), *Qazaq Dalası Ąmirşileriniñ Altını* (ss. 68-99). Korey Respüwblykasınıñ Ulttıq Mädeniy Mura Ğılımıy–Zertew İynstıytüwtı, Bandıykompiyensiy.
- Beysenov, A. (2018b). Tasmolinskaya kultura Tsentralnogo Kazahstana v issledovaniyah naçala XXI veka. *Arheologiya i davnya istoriya Ukraïni*, 2, 386-396.
- Beysenov, A. (2021). Tasmolinskiy kurgan s kamennimi izvayaniyami v mogilnike Kızıljartas. İçinde M. T. Kaşuba, A. V. Menşçikov, N. Y. Smirnov, O. S. Sovetova, A. V. Polyakov, & K. Çugunov (Ed.), *Tvoretı Kultura. Materialnaya Kultura İ Duhovnoye Prostranstvo Çeloveka V Svete Arheologii, İstorii İ Etnografii* (ss. 261-277). Federalnoye Gosudarstvennoye Byudjetnoye Uçrejdeniye Nauki İnstitut İstorii Materialnoy Kultura Rossiskoy Akademii Nauk.

https://elibrary.ru/doi_resolution.asp?doi=10%2E31600%2F978%2D5%2D907298%2D22%2D4%2E261%2D277

- Beysenov, A., & Kasenalyn, A. (2018). Tasmolinskiy mogilnik Kızılşilik. *Teoriya i praktika arheologičeskih issledovanii*, 24(4), 85-100. [https://doi.org/10.14258/tpai\(2018\)4\(24\).-08](https://doi.org/10.14258/tpai(2018)4(24).-08)
- Beysenov, A., & Kitov, E. (2014). Posmertnaya trepanatsiya çerepov v elitnih zahoroneniyaх saks koy epohi Tsentralnogo Kazahstana. *İzvestiya Altayskogo Gosudarstvennogo Universiteta*, 84(4-2), 31-41. [https://doi.org/10.14258/izvasu\(2014\)4.2-04](https://doi.org/10.14258/izvasu(2014)4.2-04)
- Beysenov, A., Tairov, A., Zaykov, V., & Blinov, İ. (2011). *Sostav zolotih izdeliy iz mogilnika Taldı-2 (Tsentralny Kazahstan)*. 21-25.
- Britannica. (2024). Herodotus. İçinde *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/biography/Herodotus-Greek-historian>
- Calmeyer, P. (2009). *Die Reliefs der Gräber V und VI in Persepolis*. Verlag Philipp von Zabern.
- Cargill, M., & O'Connor, P. (2009). *Writing scientific research articles: Strategy and steps*. Wiley-Blackwell.
- Çernikov, S. (1965). *Zagadka zolotogo kurgana. Gde i kogda zarodilos «skifskoye iskusstvo»*. Nauka.
- Çikişeva, T. (2017). Paleoantropologičeskiye materialı. İçinde K. Çugunov, H. Parzinger, & A. Nagler (Ed.), *Tsarskiy Kurgan Skifskogo Vremeni Arjan-2 v Tuve* (ss. 257-295). İzd-vo İAET SO RAN. <http://www.archaeology.nsc.ru>
- Çotbayev, A. (2019). Ulı dala köşpelileriniñ äskeriyy isı. İçinde A. Oñğarılı (Ed.), *Ulı Dala: Tariyx Pen Mädeniyet: C. 2. Jılqı Jäne Salt Attı. Körme Katalogı* (ss. 97-111). Qazaqstan Respüblykası Ulttıq Müwzeyi.
- Çugunov, K. (2017). Early nomads of Central Asia and southern Siberia. İçinde J. Simpson & S. Pankova (Ed.), *Scythians: Warriors Of Ancient Siberia* (ss. 70-87). Thames & Hudson.
- Çugunov, K. (2023). Ranneskifskiy period v Tsentralnoy Azii v rusle kontseptsii kulturno- hronologičeskih gorizontov: Opornıye pamyatniki i novıye otkritiya. *Kulturnoye Naslediye*, 1(100), 19-36. <https://doi.org/10.47500/2023.v13.i1.02>

- Çugunov, K. (2024). The flight of gold animals – from Arzhan-2 to Chinge-Tey I. İçinde J. Schneeweiß, M. Nawroth, H. Piezonka, & H. Schwarzberg, (Ed.), *Man sieht nur, was man weiß. Man weiß nur, was man sieht; Globalhistorische Perspektiven auf interkulturelle Phänomene der Mobilität* (ss. 213-223). Verlag Marie Leidorf GmbH.
- Çugunov, K., Parzinger, H., & Nagler, A. (2017a). Noveysiye issledovaniya pamyatnika Arjan-2. İçinde K. Çugunov, H. Parzinger, & A. Nagler (Ed.), *Tsarskiy Kurgan Skifskogo Vremeni Arjan-2 V Tuve* (ss. 18-24). İzd-vo İAET SO RAN. <http://www.archaeology.nsc.ru>
- Çugunov, K., Parzinger, H., & Nagler, A. (2017b). Pogrebalniye soorujeniya i inventar. İçinde K. Çugunov, H. Parzinger, & A. Nagler (Ed.), *Tsarskiy Kurgan Skifskogo Vremeni Arjan-2 V Tuve* (ss. 27-126). İzd-vo İAET SO RAN. <http://www.archaeology.nsc.ru>
- Çugunov, K., & Sutyagina, N. (2022). Elitnoye zahoroneniye ranneskifskogo vremeni v kurgane Çinge-Tey I: predvaritelnaya publikatsiya i perspektivı issledovaniy. *Camera Praehistorica*, 2(9), 8-25. <https://doi.org/10.31250/2658-3828-2022-2-8-25>
- Durmuş, İ. (2012a). *İskitler* (4. bs). Akçağ Yayınları.
- Durmuş, İ. (2012b). *Sarmatlar* (3. bs). Akçağ Yayınları.
- Durmuş, İ. (2016). *Türk Kültürüne Giriş* (1. bs). Akçağ Yayınları.
- Ensebaveva, G. (2019). *AKT № 2 Priyema predmetov na postoyannoye hraneniye «8» yanvary 2019g.* (Kazı Raporu 2; ss. 4-11). Kgkp «Oblastnoy İstoriko-Krayevedçeskiy Muzey» Upravleniya Kulturu Vostoçno-Kazahstanskoy Oblasti.
- Ensebaveva, G. (2020). *AKT № 38 priyema predmetov na postoyannoye hraneniye «05» noyabrya 2020g* (Kazı Raporu 38; s. 12). Kgkp «Oblastnoy İstoriko-Krayevedçeskiy Muzey» Upravleniya Kulturu Vostoçno-Kazahstanskoy Oblasti.
- Ensebaveva, G. (2021). *AKT №4 priyema predmetov na postoyannoye hraneniye «01» fevralya 2021g.* (Kazı Raporu 4; s. 21). Kgkp «Oblastnoy İstoriko-Krayevedçeskiy Muzey» Upravleniya Kulturu Vostoçno-Kazahstanskoy Oblasti.
- Godehardt, E., & Şellenberg, X. (2017). Luki skifskogo vremeni. İçinde K. Çugunov, H. Parzinger, & A. Nagler (Ed.), *Tsarskiy Kurgan Skifskogo Vremeni Arjan-2 v Tuve* (ss. 220-232). İzd-vo İAET SO RAN. <http://www.archaeology.nsc.ru>

- Heidemarie, K. (2001). *Persepolis: Glänzende Hauptstadt des Perserreichs*. Philipp von Zabern.
- Hemmati, A., & Sabooki, A. (Ed.). (2007). *The status of Dara's Land: The most comprehensive pictorial book on Persepolis*. Zar Publishers.
- Herodot. (t.y.). *Historíai (Tarih)*. Geliş tarihi 08 Mayıs 2024, gönderen <https://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/Texts/Herodotus/home.html>
- Hoysner, K., & Slyusarenko, İ. (2017). Dendrochronologičeskiye issledovaniya. İçinde K. Çugunov, H. Parzinger, & A. Nagler (Ed.), *Tsarskiy Kurgan Skifskogo Vremeni Arjan-2 v Tuve* (ss. 181-185). İzd-vo İAET SO RAN. <http://www.archaeology.nsc.ru>
- Iynüwk, K. (2018). Saqtardıñ altın mädeniyetiniñ taraluwı jäne Ulı Jibek jolınıñ qalıptasuwı. İçinde A. Oñğarılı & P. Tenam (Ed.), *Qazaq Dalası Ämirşileriniñ Altını* (ss. 375-419). Korey Respüwblykasınıñ Ulttıq Mädeniy Mura Ğılımıy–Zertew İynstıytüwtı, Bandıykompiyensiy.
- İysakiyna, E. (2017). *AKT №77 priyema predmetov na postoyannoye (vremennoye) hraneniye* (Kazı Raporu BKOM KPIO 92-38072-38136; Otçet Mogilnika Şilikı IV, ss. 82-97). Vostoçno-Kazahstanskiy oblastnoy istoriko-krayevedçeskiy muzey.
- İysmaguwlova, A. (2018). Rezultatı antropologičeskih issledovaniy kostnih ostankov iz kurgana Baygetobe. İçinde Ä. Tölewbayev, *Rannesakskaya şiliktinskaya kultura* (ss. 404-423). İP «Sadvakasov A.K.».
- Jumabekova, G., & Bazarbayeva, G. (2019). Saq jawıngeriniñ beynesin qayta jañğırtuw xaqında. İçinde A. Oñğarılı (Ed.), *Ulı Dala: Tariyx Pen Mädeniyet: C. 5. Dala Säni: Kostyum Men Toquma. Körme Katalogı* (ss. 56-85). Qazaqstan Respüwblykası Ulttıq Müwzeyi.
- Jumabekova, G., Bazarbayeva, G., & Luqpanova, Y. (2018). Ejelgi öner şıǵarmalarındaǵı dala batırlarınıñ ruwxı. İçinde A. Oñğarılı (Ed.), *Ulı Dala Murası: Zergerlik Öner Jawharları: C. 5. Öner Tili. Körme Katalogı* (ss. 67-97). Qazaqstan Respüwblykası Ulttıq Müwzeyi.
- King, L. W., & Thompson, R. C. (1907). *The Sculptures and Inscription of Darius the Great: On the Rock of Behistûn in Persia*. British Museum.
- Korolkova, E. (2017). Death and burial. İçinde J. Simpson & S. Pankova (Ed.), *Scythians: Warriors Of Ancient Siberia* (ss. 256-275). Thames & Hudson.

- Lecoq, P. (1997). *Les inscriptions de la Perse achéménide*. Gallimard.
- Linduff, K. M., & Rubinson, K. S. (2022). *Pazyryk culture up in the Altai*. Routledge, Taylor & Francis Group.
- Luqpanova, Y. (2018a). Abız äyel. İçinde A. Oñğarılı (Ed.), *Ulı Dala Murası: Zergerlik Öner Jawharları: C. 4. Köşpeliler Öneriniñ Beyneler Ālemi. Körme Katalogı* (ss. 22-40). Qazaqstan Respüwblykası Ulttıq Müwzeyi.
- Luqpanova, Y. (2018b). Mäñgi altın şuğılalı äyel. İçinde A. Oñğarılı & P. Tenam (Ed.), *Qazaq Dalası Āmirşileriniñ Altını* (ss. 131-155). Korey Respüwblykasınıñ Ulttıq Mädeniy Mura Ğılımıy–Zerttew İynstıytüwtı, Bandıykompiyensiy.
- Luqpanova, Y. (2018c). Qazaqstan sarmattarınıñ öneri. İçinde A. Oñğarılı & P. Tenam (Ed.), *Qazaq Dalası Āmirşileriniñ Altını* (ss. 570-587). Korey Respüwblykasınıñ Ulttıq Mädeniy Mura Ğılımıy–Zerttew İynstıytüwtı, Bandıykompiyensiy.
- Luqpanova, Y. (2018d). Taqsay altını. İçinde A. Oñğarılı (Ed.), *Ulı Dala Murası: Zergerlik Öner Jawharları: C. 3. Ulı Dala Āmirşileriniñ Jawharları. Körme Katalogı* (ss. 42-66). Qazaqstan Respüwblykası Ulttıq Müwzeyi.
- Luqpanova, Y. (2019). Erte temir дәwirindegi Batıs Qazaqstandıq turğındardıñ kostyumi. İçinde A. Oñğarılı (Ed.), *Ulı Dala: Tariyx Pen Mädeniyet: C. 5. Dala Säni: Kostyum Men Toqıma. Körme Katalogı* (ss. 86-107). Qazaqstan Respüwblykası Ulttıq Müwzeyi.
- Luqpanova, Y., & Sdikov, M. (2013). *Batıs Qazaqstannıñ ejelgi köşpendileri (Taqsay İ oba keşeni misalında)*. Poligrafservis.
- Marguwlan, A., Akiyşev, K., Kadırbayev, M., & Orazbayev, A. (1966). *Drevnyaya kultura Tsentralnogo Kazahstana* (C. 1).
- Memiş, E. (2018). *Eski İnan tarihi: Medler, Persler, Partlar*. Ekin.
- Minasyan, R. (2018). Tehnologiya i nekotorıye voprosı tehniki izgotovleniya zolotih ukraşeniy iz kurgana Baygetobe nekropolya Şiliktı. İçinde Ä. Tölewbayev, *Rannesakskaya şiliktinskaya kultura* (ss. 390-403). İP «Sadvakasov A.K.».
- Nikolaev, N. N., & Pankova, S. (2017). After the Scythians. İçinde J. Simpson & S. Pankova (Ed.), *Scythians: Warriors Of Ancient Siberia* (ss. 322-351). Thames & Hudson.
- Oñğarılı, A. (2018a). Batıs Qazaqstannıñ dala ämirşileri (j.s.d. Vı ğasır ayağı–IV ğasırı). İçinde A. Oñğarılı & P. Tenam (Ed.), *Qazaq Dalası Āmirşileriniñ Altını* (ss. 100-

- 131). Korey Respublikasının Ulittiq Mädeniy Mura Ğılımıy–Zerttew İynstıytüwtı, Bandykompiyensiy.
- Oñğarılı, A. (2018b). Jetisüwdağı saq xanzadasınıñ obası. İçinde A. Oñğarılı & P. Tenam (Ed.), *Qazaq Dalası Ąmirşileriniñ Altını* (ss. 212-233). Korey Respublikasının Ulittiq Mädeniy Mura Ğılımıy–Zerttew İynstıytüwtı, Bandykompiyensiy.
- Oñğarılı, A. (Ed.). (2018c). Saq-sarmattıq añ stiyli. İçinde *Ulı Dala Murası: Zergerlik Öner Jawharları: C. 5. Öner Tili. Körme Katalogı* (ss. 163-350). Qazaqstan Respublikası Ulittiq Müwzeyi.
- Oñğarılı, A. (Ed.). (2018d). Sariarqa saqtarınıñ qazınaları. İçinde *Ulı Dala Murası: Zergerlik Öner Jawharları: C. 2. Dästürler Men İynnovatsıyyalar. Körme Katalogı* (ss. 163-229). Qazaqstan Respublikası Ulittiq Müwzeyi.
- Oñğarılı, A. (Ed.). (2018e). Sariarqa Saqtarınıñ Qazınaları: Taldı-2. İçinde *Ulı Dala Murası: Zergerlik Öner Jawharları: C. 3. Ulı Dala Ąmirşileriniñ Jawharları. Körme Katalogı* (ss. 203-237). Qazaqstan Respublikası Ulittiq Müwzeyi.
- Oñğarılı, A. (2018f). Ulı daladağı ülken saq obaları men sarmat ğıybadatxanaları. İçinde A. Oñğarılı & P. Tenam (Ed.), *Qazaq Dalası Ąmirşileriniñ Altını* (ss. 38-67). Korey Respublikasının Ulittiq Mädeniy Mura Ğılımıy–Zerttew İynstıytüwtı, Bandykompiyensiy.
- Oñğarılı, A. (Ed.). (2019a). Katalog. İçinde *Ulı Dala: Tariyx Pen Mädeniyet: C. 5. Dala Säni: Kostyum Men Toqıma. Körme Katalogı* (ss. 168-358). Qazaqstan Respublikası Ulittiq Müwzeyi.
- Oñğarılı, A. (Ed.). (2019b). Kırkemdik mädeniyet: Stıyl, kostyum, atrıybüwttar. İçinde *Ulı Dala: Tariyx Pen Mädeniyet: C. 1. Mädeniy Şıǵuw Tek Pen Sabaqtastıq. Körme Katalogı* (ss. 86-198). Qazaqstan Respublikası Ulittiq Müwzeyi.
- Oñğarılı, A. (Ed.). (2019c). Ulı Dalanıñ «altın kiyimdi» salt attıları. İçinde *Ulı Dala: Tariyx Pen Mädeniyet: C. 4. Ulı Köş: Buyımdar Men İydeyalardağı Ğundar Men Sarmattardıñ Muraları. Körme Katalogı* (ss. 135-163). Qazaqstan Respublikası Ulittiq Müwzeyi.
- Oñğarılı, A., & Tenam, P. (Ed.). (2018). Qazaqstannıñ tariyxındağı kesteler. İçinde *Qazaq Dalası Ąmirşileriniñ Altını* (ss. 13-14). Korey Respublikasının Ulittiq Mädeniy Mura Ğılımıy–Zerttew İynstıytüwtı, Bandykompiyensiy.

- Oralbay, E. (2016). *O naučno-issledovatel'skoy rabote v ramkah «programmi razvitiya naučno-issledovatel'skih rabot v sfere arheologii v VKO na 2016-2018 godi»* (Kazı Raporu BKOM KPO 92-38000; «İzuçeniye Kulturnogo Naslediya Tarbagataya, Arheologičeskiye İssledovaniya Mogilnika Eleke Sazı-2, Kurgan № 7 (Tarbagatayskiy Rayon)», s. 126). Vostoçno-Kazahstanskiy oblastnoy istoriko-krayevedçeskiy muzey.
- Oralbay, E. (2018). Pamyatniki Eleke sazı. İçinde D. Axmetov (Ed.), *Altay – Türki Äleminiñ Altın Besigi* (ss. 26-32). ŞQO äkimdigi.
- Parzinger, H. (2017). Elitniy skifskiy kurgan Arjan-2 v Tuve: Itogi izuçeniya. İçinde K. Çugunov, H. Parzinger, & A. Nagler (Ed.), *Tsarskiy Kurgan Skifskogo Vremeni Arjan-2 v Tuve* (ss. 302-326). İzd-vo İAET SO RAN. <http://www.archaeology.nsc.ru>
- Polosmak, N., & Molodin, V. (2000). Mogilniki pazırıkskoy kulturu na ploskogore Ukok. *Arheologiya, Etnografiya i Antropologiya Evrazii*, 4(4), 66-87.
- Pozdnyakov, D. (2017). Rekonstruktsiya odejdi. İçinde K. Çugunov, H. Parzinger, & A. Nagler (Ed.), *Tsarskiy Kurgan Skifskogo Vremeni Arjan-2 v Tuve* (ss. 215-220). İzd-vo İAET SO RAN. <http://www.archaeology.nsc.ru>
- Pustovoytov, K. (2017a). Prirodno-klimatiçeskiye usloviya Turano-Uyukskoy dolini. İçinde K. Çugunov, H. Parzinger, & A. Nagler (Ed.), *Tsarskiy Kurgan Skifskogo Vremeni Arjan-2 v Tuve* (ss. 7-12). İzd-vo İAET SO RAN. <http://www.archaeology.nsc.ru>
- Pustovoytov, K. (2017b). Vozmojnosti datirovaniya pedogennih karbonatnih natekov na kamnyah. İçinde K. Çugunov, H. Parzinger, & A. Nagler (Ed.), *Tsarskiy Kurgan Skifskogo Vremeni Arjan-2 v Tuve* (ss. 179-181). İzd-vo İAET SO RAN. <http://www.archaeology.nsc.ru>
- Qalış, A. B., & Aqqaliyeva, A. Ş. (2020). Batis Qazaqstandağı savromat eskertkişteriniñ zerttelüw tariyxı (erte köşpeliler mädeniyetiniñ qalıptasuı men damuı xaqında). *Vestnik Karagandinskogo universiteta, Seriya «İstoriya. Filosofiya»*, 108(4), 121-134. <https://doi.org/10.31489/2022HPh4/121-134>
- Qazaqstan Respüblikaı Uıttıq Müwzeyi. (2022). *Xajettepe üwniyversiyetiniñ doktorantı Emre Seviynçke berilgen tizim 2022 jılğı 4 tamızdağı № 05/2141 xat negizinde* (05/2141; s. 22). Qazaqstan Respüblikaı Mädeniyet jäne sport

miyniystrligi «Qazaqstan Respüwblykası Ulttıq müwzeyi» respüwblykalıq memlekettik qazınalıq kásiptomı.

- Samaşev, Z. (2018a). Araltöbe. İçinde A. Oñğarılı & P. Tenam (Ed.), *Qazaq Dalası Ämirşileriniñ Altını* (ss. 156-169). Korey Respüwblykasınıñ Ulttıq Mädeniy Mura Ğılımiy-Zerttew İynstıytüwtı, BandykOMPIYENSIY.
- Samaşev, Z. (2018b). *K izuçeniyu kulturi rannih sakov Vostoçnogo Kazahstana*. 109-117.
- Samaşev, Z. (2019a). Erte temir дәwirindegi Qazaq dalası. İçinde A. Oñğarılı (Ed.), *Ulı Dala: Tariyx Pen Mädeniyet: C. 2. Jılqı Jäne Salt Attı. Körme Katalogı* (ss. 44-74). Qazaqstan Respüwblykası Ulttıq Müwzeyi.
- Samaşev, Z. (2019b). K voprosu o formirovanii rannesakskogo kulturnogo kompleksa v Vostoçnom Kazahstane. *Turkic Studies Journal*, 1(1), 37-60. <https://doi.org/10.32523/tsj.01-2019/3-3>
- Samaşev, Z., Axmetjan, K., Axmetjanova, R., Pozdnyakov, D., Aşimov, R., Alibay, T., Oñğarılı, A., & Aman, S. (2019). Saq kezeñi jawıngeriniñ jerlew kostyumin qayta jañğırtuw мәsesine (Eleke sazı qorımınıñ jaña materiyaldarı boyınşa). İçinde A. Oñğarılı (Ed.), *Ulı Dala: Tariyx Pen Mädeniyet: C. 6. Ejelgi Texnologiyalar. Körme Katalogı* (ss. 90-115). Qazaqstan Respüwblykası Ulttıq Müwzeyi.
- Samaşev, Z., & Oñğarılı, A. (2018). Dala ämirşileriniñ altını. İçinde A. Oñğarılı (Ed.), *Ulı Dala Murası: Zergerlik Öner Jawharları: C. 3. Ulı Dala Ämirşileriniñ Jawharları. Körme Katalogı* (ss. 22-41). Qazaqstan Respüwblykası Ulttıq Müwzeyi.
- Samaşev, Z., Oñğarılı, A., Çotbayev, A., Nuwskabay, A., Kayırmagambetov, A., Kiyasbek, G., & Kızırxanov, M. (2018). Kultura Rannih Sakov Tarbagataya. İçinde D. Axmetov (Ed.), *Altay – Türki Äleminiñ Altın Besigi* (ss. 8-14). ŞQO äkimdigi.
- Samaşev, Z., Tölewbayev, Ä., & Jumabekova, G. (2004). *Dala kösemderiniñ qazınası* (1. bs). Berel.
- Samaşev, Z., Veselovskaya, E., & Vasilev, S. (2019). «Zolotoy» voın iz sakskih kurganov Tarbagataya. *Vestnik Moskovskogo Universiteta*, 4, 126-139. <https://doi.org/10.32521/2074-8132.2019.4.126-139>
- Schmidt, E. F. (1939). *The treasury of Persepolis and other discoveries in the homeland of the Achaemenians*. Chicago University Press.

- Schmidt, E. F. (1957). *Persepolis II contents of the treasury and other discoveries*. Chicago University Press.
- Schmidt, E. F. (1970). *Persepolis III: The Royal Tombs and Other Monuments*. Chicago University Press.
- Semenov, S. (1965). Opisaniye raskopok kurgana 7 tsentralnogo mogilnika Çiliktinskoy dolini v 1949 g. İçinde S. Çernikov, *Zagadka Zolotogo Kurgana. Gde İ Kogda Zarodilos «Skifskoye İskusstvo»* (ss. 186-188). Nauka.
- Sevinç, E. (2019). *Kazakistan`in maddi kaynaklar çerçevesinde sosyokültürel tarihi - Erken Demir Çağı* [Yüksek Lisans]. Gazi Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sevinç, E. (2020). Kazakistan`ın Erken Demir Çağı Buluntu Ortamlarındaki Soygun Problemi. İçinde R. Juwmatayev (Ed.), *Ğalım-etnograf B.K. Qalşabayevanıñ 60 jasqa toluwına arnalğan «Ulı dala keñistigindegi etnoarxeologiyyalıq zerttewler men etnosaralıq qatınastar мәselesi» attı xalıqaralıq ğılımiy-ädistemelik konferentsiyya materiyaldarı* (ss. 380-385). «Qazaq Uwniyversiyteti».
- Sevinç, E. (2021a). Kazakistan`ın Erken Demir Çağı Araştırmalarındaki Rekonstrüksiyon Problemi (Taqsay Altın Giyimli Kadını Örneğinde). İçinde D. Axmetov (Ed.), *«Altay – Türki Äleminiñ Altın Besigi» Xalıqaralıq Ğılımiy-Täjiriybelik Konferentsiyya Materiyaldarı* (ss. 171-179). ŞQO äkimdigi.
- Sevinç, E. (2021b). Kazakistan`ın Erken Demir Çağı Arkeolojik Buluntu Ortamlarındaki Yıpranma Problemi. İçinde R. Juwmatayev (Ed.), *Omarov Ğanıy Qalıyxanulınıñ 60 Jıldıq Mereytoyına Arnalğan «Ortalıq Azıyyanıñ Ejelgi Jäne Ortağasırılıq Arxeologiyyası: Mädeniyetter Sabaqtastığı Jäne Transformatsiyyası» Attı Xalıqaralıq Ğılımiy Konferentsiyya Materiyaldarı* (ss. 115-120). «Qazaq Uwniyversiyteti».
- Sevinç, E. (2023). Yeni bilgiler ışığında Erken Saka Dönemi`nde Kazakistan`da içine kıvrılmış kar parsı betimlemeleri. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi (HÜTAD)*, 38, 7-40. <https://doi.org/10.20427/turkiyat.1255117>
- Simpson, S. J., & Pankova, S. V. (2017). Introduction. İçinde S. J. Simpson & S. V. Pankova (Ed.), *Scythians: Warriors Of Ancient Siberia* (ss. 10-15). Thames & Hudson.

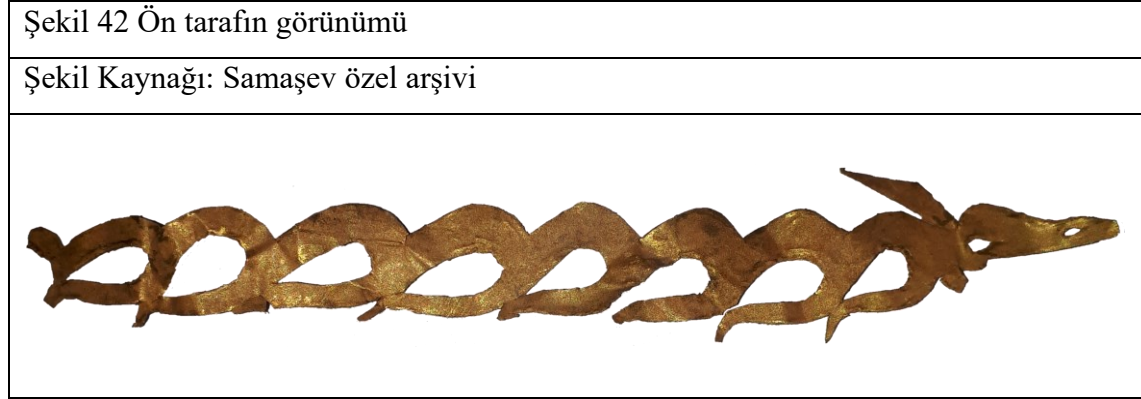
- Skripkin, V., & Kovalyuh, N. (2018). Rezultatı dendrohronologičeskogo analiza. İçinde Ä. Tölewbayev, *Rannesakskaya şiliktinskaya kultura* (s. 500). İP «Sadvakasov A.K.».
- Slyusarenko, İ., & Panuşkina, İ. (2018). Rezultatı radiouglerodnih i dendrohronologičeskih issledovaniy. İçinde Ä. Tölewbayev, *Rannesakskaya şiliktinskaya kultura* (ss. 490-499). İP «Sadvakasov A.K.».
- Sonlan, L. (2018). Şıǵıs pen Batıs дәstürleriniñ özara әreketi turǵısında Qazaqstannan tabılǵan altın zergerlik buyımdardıñ syujetteri men erekşelikteri: Saq мәdeniyet buyımdarınıñ materialdarı negizinde. İçinde A. Oñǵarılı & P. Tenam (Ed.), *Qazaq Dalası Ämirşileriniñ Altını* (ss. 443-493). Korey Respüblykasınıñ Ulttıq Mädeniy Mura Ğılımıy–Zerttew İynstıytüwtı, Bandykompiyensiy.
- Sonlan, L., İynüwk, K., & Suk, S. (2018). Jädigerler toptamalarınıñ sıypattaması. İçinde A. Oñǵarılı & P. Tenam (Ed.), *Qazaq Dalası Ämirşileriniñ Altını* (ss. 234-373). Korey Respüblykasınıñ Ulttıq Mädeniy Mura Ğılımıy–Zerttew İynstıytüwtı, Bandykompiyensiy.
- Stepanova, S. J., & Pankova, S. V. (2017). Personal appearance. İçinde J. Simpson & S. Pankova (Ed.), *Scythians: Warriors Of Ancient Siberia* (ss. 88-151). Thames & Hudson.
- Suk, S. (2018). Altın jäne baǵalı tastar – Qazaqstan jäne Koreya jerindegi baǵalı tastardan jasalǵan ertedege äşekeyler. İçinde A. Oñǵarılı & P. Tenam (Ed.), *Qazaq Dalası Ämirşileriniñ Altını* (ss. 436-569). Korey Respüblykasınıñ Ulttıq Mädeniy Mura Ğılımıy–Zerttew İynstıytüwtı, Bandykompiyensiy.
- Şulga, P. (2003). *Mogilnik skifskogo vremeni Lokot-4a* (Y. Kiryuşin, Ed.). İzdatelstvo Altayskogo gosudarstvennogo universiteta,.
- Tairov, A. (2019). *Yujnyy Ural v epohu rannih kočevnikov* (1. bs, C. 3). İzdatelskiy tsentr YUUrGU.
- Tairov, A. (2024, Ocak 25). *Kiçigino-1-5* [Kişisel iletişim].
- Tairov, A., & Botalov, S. (2010). Pogrebeniye saksogo vremeni mogilnika Kiçigino I v Yujnom Zaurale. *Arheologiya i Paleoantropologiya Evraziyskih Stepey i Sopredelnih Territoriy*, 339-354.
- Taishan, Y. (2014). *The Name “Sakā”* (251; Sino-Platonic Papers, s. 10). Department of East Asian Languages and Civilizations University of Pennsylvania.

- Tolewbayev, Ä. (2016). *Şilikti İİ tobındağı №16 obada jürgizilgen arxeologiyyalıq zerttewlerdiñ nätiyjeleri* (s. 205) [Kazı Raporu]. Şıǵıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi.
- Tolewbayev, Ä. (2018a). *Rannesakskaya şiliktinskaya kultura*. İP «Sadvakasov A.K.».
- Tolewbayev, Ä. (2018b). Şiliktidegi Băygetöbe Altın Obası. İçinde A. Oñǵarılı & P. Tenam (Ed.), *Qazaq dalası ämirşileriniñ altını* (ss. 191-211). Korey Respüwblykasınıñ Ulttıq Mădeniy Mura Ğılımıy–Zerttew İynstıytüwtı, Bandykompiyensiy.
- Trümpelmann, L. (1988). *Persepolis: Ein Weltwunder der Antike*. Philipp von Zabern.
- Türk Dil Kurumu. (2024). Yeniden Kurma. İçinde *Güncel Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu.
- Walser, G. (1966). *Die Völkerschaften auf den Reliefs von Persepolis*. Gebr Mann.
- Xasenova, B. (2018). Qazaq dalasınıñ ejelgi metaldarı. İçinde A. Oñǵarılı & P. Tenam (Ed.), *Qazaq Dalası Ämirşileriniñ Altını* (ss. 420-443). Korey Respüwblykasınıñ Ulttıq Mădeniy Mura Ğılımıy–Zerttew İynstıytüwtı, Bandykompiyensiy.
- Xasenova, B., & Muqatayeva, Ş. (2016). *Ğasırlar altını* (1. bs). REGİS-ST Poligraf.
- Zaytseva, J., Çugunov, K., Parzinger, H., Nagler, A., Dergaçev, V., Skott, M., Sementsov, A., Vasilev, S., Van Geel, B., Van der Pliht, İ., & Lebedeva, L. (2017). Hronologičeskiye issledovaniya materialov pamyatnika Arjan-2. İçinde K. Çugunov, H. Parzinger, & A. Nagler (Ed.), *Tsarskiy Kurgan Skifskogo Vremeni Arjan-2 v Tuve* (ss. 172-179). İzd-vo İAET SO RAN. <http://www.archaeology.nsc.ru>
- Zharylgassynova, B. (2021). *Costume as a cultural phenomenon of the population of the early iron age of Kazakhstan: Ornament, decorative features and symbols* [Yüksek Lisans]. Al-Farabi Kazakh National University Faculty of History/ Department of Archaeology, Ethnology and Museology.

KATALOG

ELEKE SAZI-2-4 ADLI BULUNTU ORTAMI

Katalog 1

Müze Kodu: KΠo93-38617

Tip: Başlık Süslemesi Tip 1

Tutturma Tekniği: Belirsiz

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 11.4 × 1 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Plakadan Kesim Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** Ajur Tekniği

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntunun ön tarafı geyik betimlemesinden oluşmaktadır. Geyik betimlemesinin sadece baş kısmı gösterilmiştir. Betimlemenin ağız ve göz kısımları çeşitli şekillerde delikler ile vurgulanmıştır. Geyiğin boynuzu oldukça uzun bir şekilde

oluşturularak ön plana çıkartılmıştır. Kulağı üçgen bir çıkıntı ile belirginleştirilmiştir. Buluntunun arka tarafı, ön tarafı ile aynıdır.

İn Situ: İskeletin kafatasının sol üst bölgesinde ortaya çıkmıştır.

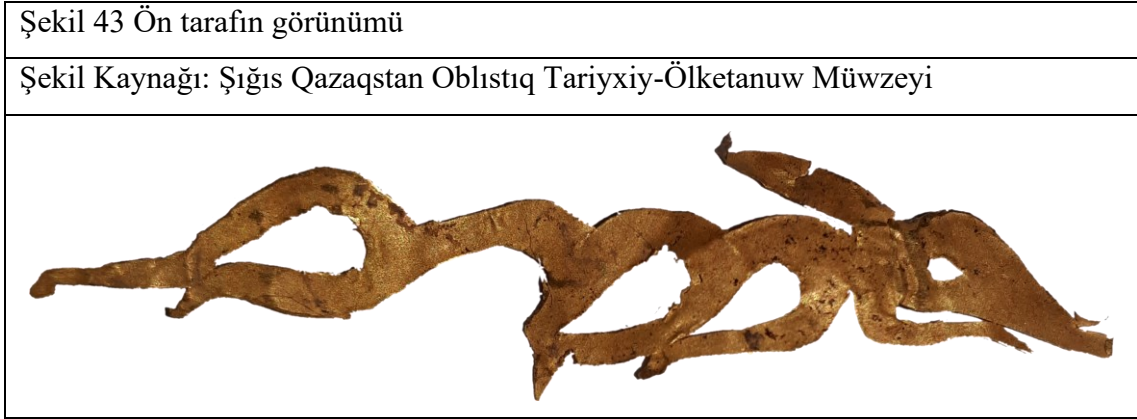
Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yırtık: Betimlemenin boynuzlarının alt kısımlarında yırtık mevcuttur.
- ❖ Çapak: Buluntunun kenar kısımlarında çok sayıda çapak söz konusudur.
- ❖ Eğilme: Buluntuda bütünsel bir eğilme tespit edilmiştir.
- ❖ Malzeme Türü/Kalitesi Kaynaklı Bozukluk: Buluntu oldukça ince bir malzemedен yapılmıştır. Bu durum, yıpranma oranını arttırmaktadır.

Atıflar: (Samaşev, 2018b, s. 111; Samaşev vd., 2018, s. 13; Ensebayeva, 2019; Samaşev, 2019b, s. 47; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 91; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129)

Katalog 2

Müze Kodu: KΠo93-38640

Tip: Başlık Süslemesi Tip 1

Tutturma Tekniğı: Belirsiz

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 5 × 0.7 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniğı:** Plakadan Kesim Tekniğı

❖ **Süsleme Tekniğı:** Ajur Tekniğı

❖ **Birleştirme Tekniğı:** —

Tanım: Buluntunun ön tarafı geyik betimlemesinden oluşmaktadır. Geyik betimlemesinin sadece baş kısmı gösterilmiştir. Betimlemenin ağız/burun kısmı bir yırtık ile, göz kısmı delik ile vurgulanmıştır. Geyiğin boynuzu oldukça uzun bir şekilde oluşturularak ön plana çıkartılmıştır. Kulağı oval bir çıkıntı ile belirginleştirilmiştir. Buluntunun arka tarafı, ön tarafı ile aynıdır.

İN Situ: İskeletin kafatasının sol çene bölgesinde ortaya çıkmıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yırtık: Betimlemenin boynuzlarının alt kısımlarında yırtık mevcuttur.
- ❖ Çapak: Buluntunun kenar kısımlarında çok sayıda çapak söz konusudur.
- ❖ Kopma: Betimlemenin boynuzlarının üçüncü sırası kopmuştur.
- ❖ Katlanma: Betimlemenin kulak kısmında katlanma meydana gelmiştir.
- ❖ Eğilme: Buluntunun çeşitli bölgelerinde eğilmeler tespit edilmiştir.
- ❖ Malzeme Türü/Kalitesi Kaynaklı Bozukluk: Buluntu oldukça ince bir malzemedен yapılmıştır. Bu durum yıpranma oranını arttırmaktadır.

Atıflar: (Samaşev, 2018b, s. 111; Samaşev vd., 2018, s. 13; Ensebayeva, 2019; Samaşev, 2019b, s. 47; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 91; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129)

Katalog 3

Müze Kodu: KΠo93-38641

Tip: Başlık Süslemesi Tip 1

Tutturma Tekniğı: Belirsiz

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 5 × 0.7 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniğı:** Plakadan Kesim Tekniğı

❖ **Süsleme Tekniğı:** Ajur Tekniğı

❖ **Birleştirme Tekniğı:** —

Tanım: Buluntunun ön tarafı geyik betimlemesinden oluşmaktadır. Geyik betimlemesinin sadece baş kısmı gösterilmiştir. Betimlemenin ağız/burun kısmı bir yırtık ile, göz kısmı delik ile vurgulanmıştır. Geyiğin boynuzu oldukça uzun bir şekilde oluşturularak ön plana çıkartılmıştır. Kulağı oval bir çıkıntı ile belirginleştirilmiştir. Buluntunun arka tarafı, ön tarafı ile aynıdır.

İn Situ: İskeletin kafatasının sol çene bölgesinde ortaya çıkmıştır.

Korunma Derecesi: Yapısı bozulmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yara: Betimlemenin burun kısmında bir yara gözlenmektedir. Bu yaranın burnu betimlemek için açılmış olma olasılığı yüksektir.
- ❖ Delik: Betimlemenin boyun kısmında büyük boyutlu bir delik vardır. Bu delik gözü betimlemek için oluşturulmuştur.
- ❖ Kopma: Betimlemenin boynuzlarının dördüncü sırasından sonrası kopmuştur.
- ❖ Eğilme: Buluntunun çeşitli bölgelerinde eğilmeler tespit edilmiştir.
- ❖ Leke: Betimlemenin göz bölgesinde büyük boyutlu bir leke gözlenmektedir.
- ❖ Malzeme Türü/Kalitesi Kaynaklı Bozukluk: Buluntu oldukça ince bir malzemedен yapılmıştır. Bu durum yıpranma oranını arttırmaktadır.

Atıflar: (Samaşev, 2018b, s. 111; Samaşev vd., 2018, s. 13; Ensebayeva, 2019; Samaşev, 2019b, s. 47; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 91; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129)

Katalog 4

Müze Kodu: KΠo93-38642

Tip: Başlık Süslemesi Tip 1

Tutturma Tekniğı: Belirsiz

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 2 × 0.6 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniğı:** Plakadan Kesim Tekniğı

❖ **Süsleme Tekniğı:** Ajur Tekniğı

❖ **Birleştirme Tekniğı:** —

Tanım: Buluntunun ön tarafı geyik betimlemesinden oluşmaktadır. Geyik betimlemesinin sadece baş kısmı gösterilmiştir. Diğer buluntu grupları ile değerlendirildiğinde, boynuz kısmının koştığı sonucuna varılmaktadır. Boynuzun sadece bazı parçaları korunmuştur. Betimlemenin ağız ve göz kısımları oval delikler ile vurgulanmıştır. Buluntunun arka tarafı, ön tarafı ile aynıdır.

İn Situ: İskeletin kafatası bölgesinde ortaya çıkmıştır. Konum olarak kulak kısmının hizasındadır.

Korunma Derecesi: Yapısı bozulmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Çapak: Buluntunun kenar bölgelerinde çapaklar söz konusudur.
- ❖ Kopma: Betimlemenin gövde ve boynuz kısımları kopmuştur.
- ❖ Katlanma: Buluntunun kenar kısımlarında katlanma meydana gelmiştir.
- ❖ Malzeme Türü/Kalitesi Kaynaklı Bozukluk: Buluntu oldukça ince bir malzemedен yapılmıştır. Bu durum yıpranma oranını arttırmaktadır.

Atıflar: (Samaşev, 2018b, s. 111; Samaşev vd., 2018, s. 13; Ensebayeva, 2019; Samaşev, 2019b, s. 47; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 91; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129)

Katalog 5

Müze Kodu: KΠo93-38643/1-4

Tip: Başlık Süslemesi Tip 1

Tutturma Tekniğı: Belirsiz

Adet: 4

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

1. 4.6 × 0.8 cm
2. 2.6 × 0.6 cm
3. 1.8 × 0.2 cm
4. 1.3 × 0.15 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniğı:** Plakadan Kesim Tekniğı
- ❖ **Süsleme Tekniğı:** Ajur Tekniğı
- ❖ **Birleştirme Tekniğı:** —

Tanım: Buluntular geyik betimlemelerinin gövde kısmıdır. Betimlemelerin baş kısımları kopmuş durumdadır. Buluntuların arka tarafı, ön tarafı ile aynıdır.

İn Situ: İskeletin kafatası bölgesinde dağınık şekilde ortaya çıkmıştır.

Korunma Derecesi: Yapısı bozulmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yırtık: Buluntuların çeşitli kısımlarında yırtıklar mevcuttur.
- ❖ Kopma: Betimlemelerin baş kısımları kopmuştur.
- ❖ Katlanma: Buluntuların çeşitli kısımlarında katlanma meydana gelmiştir.
- ❖ Eğilme: Buluntuların çeşitli kısımlarında eğilmeler tespit edilmiştir.
- ❖ Malzeme Türü/Kalitesi Kaynaklı Bozukluk: Buluntular oldukça ince bir malzemedен yapılmıştır. Bu durum yıpranma oranını arttırmaktadır.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Bu parçalar bir araya getirilmiştir. Birbirine benzer buluntuların kopan kısımlarıdır.

Atıflar: (Samaşev, 2018b, s. 111; Samaşev vd., 2018, s. 13; Ensebayeva, 2019; Samaşev, 2019b, s. 47; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 91; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129)

Katalog 6

Şekil 47 İn-situ görünüm	Şekil 48 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Samaşev özel arşivi	Şekil Kaynağı: Şıǵıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxıy-Ölketanuw Müwzeyi
	

Müze Kodu: KΠo93-38614

Tip: Başlık Süslemesi Tip 2

Tutturma Tekniği: Belirsiz

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

- ❖ Uzunluk: 5.6 cm
- ❖ Çap: 0.5 cm
- ❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Plakadan Kesim Tekniği, Sarma
- ❖ **Süsleme Tekniği:** —
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntu ortası boş uzun rulo şeklinde oluşturulmuştur.

İN Situ: İskeletin başının sağ bölgesinde, çeneye geçmiş durumda ortaya çıkmıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yırtık: Buluntunun kenar kısımlarda küçük çaplı yırtıklar mevcuttur.
- ❖ Çizik: Buluntunun yüzeyinde çok sayıda çizik gözlenmektedir.
- ❖ Leke: Buluntunun yüzeyinde çok sayıda leke gözlenmektedir.

Atıflar: (Samaşev, 2018b, s. 111; Samaşev vd., 2018, s. 14; Ensebayeva, 2019; Samaşev, 2019b, s. 48; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 91; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129)

Katalog 7

Şekil 49 İn-situ görünüm	Şekil 50 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Samaşev özel arşivi	Şekil Kaynağı: Şıǵıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxıy-Ölketanuw Müwzeyi
	

Müze Kodu: KΠo93-38613

Tip: Başlık Süslemesi Tip 3

Tutturma Tekniği: Belirsiz

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

- ❖ Uzunluk: 2.5 cm
- ❖ Çap: 1 cm
- ❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** Spiral Oluşturma (Dövme yapım tekniği aracılığı ile oluşturulmuştur.)
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntu rulo şeklindedir. Rulonun ortası boştur. Yüzeyinde spiral şeklinde süslemeler bulunmaktadır.

İN Situ: İskeletin sağ tarafında başı ile omuzu arasındaki boşlukta ortaya çıkmıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yırtık: Buluntunun kenar ve yüzey kısımlarında büyük çaplı yırtıklar mevcuttur.
- ❖ Çizik: Buluntunun yüzeyinde çok sayıda çizik gözlenmektedir.
- ❖ Leke: Buluntunun yüzeyinde çok sayıda leke gözlenmektedir.

Atıflar: (Samaşev, 2018b, s. 111; Ensebayeva, 2019; Samaşev, 2019b, s. 48; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 91; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129)

Katalog 8

Müze Kodu: KΠo93-38626

Tip: Boyun Halkası Tip 1

Tutturma Tekniğı: Boyna Geçirme

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

- ❖ Çap: 16.9-18.8 cm
 - Uç kısmı: 7 × 1 cm
- ❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniğı:** Döküm Tekniğı

- ❖ **Süsleme Tekniği:** Spiral Oluşturma (Boyun halkası döküm tekniği ile oluşturulduktan sonra, bu teknik uygulanmıştır.)
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntu yekpare şekilde oluşturulmuştur. 2 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge boyun halkasının gövde kısmıdır. Bu kısım spiral şeklinde süslenmiştir. İkinci öge, gövde kısmının iki tarafındaki dikdörtgen prizma şeklinde uç kısımlarıdır. Uç kısımlardan kalan boşluk, açık bırakılmıştır.

İn Situ: İskeletin boynuna takılı olarak ortaya çıkmıştır.

Korunma Derecesi: Tamamen korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ **Çizik:** Buluntunun yüzeyinde küçük çaplı çizikler gözlenmektedir.
- ❖ **Basıklık:** Buluntu, bazı görsellerde tam yuvarlak değil, basık şekildedir. Bu basıklığın sonradan düzeltilmiş olma olasılığı vardır.
- ❖ **Karınçalanma:** Buluntunun yüzeyinde döküm kaynaklı karınçalanma bulunmaktadır.

Atıflar: (Samaşev, 2018b, s. 111; Samaşev vd., 2018, s. 13; Ensebayeva, 2019; Samaşev, 2019b, ss. 47-48; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, ss. 91, 93; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129)

Katalog 9

Şekil 52 Ön tarafın görünümü (Buluntu 1)	Şekil 53 Ön tarafın görünümü (Buluntu 2)
Şekil Kaynağı: Şıǵıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Şıǵıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi
	

Müze Kodu: KΠo93-38644; KΠo93-38645

Tip: Kemer Tip 1/B

Tutturma Tekniği: Pim ile Tutturma (Pimlerden biri kemerdeki, ikincisi silahtaki deliğe geçirilmiştir.

Adet: 2

Malzemeler: Bronz

Boyut ve Ağırlık:

- ❖ 4.7 cm
- ❖ 5.1 cm
- ❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** —
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** Zincir kenetleme

Tanım: Buluntular 2 ögeden oluşmaktadır. Bu ögeler birbiri ile birebir aynıdır. Söz konusu ögeler 3 kısımda incelenebilir. Bu ögelerin birinci kısmı mantar şeklindeki pimlerdir. Bu pimlerden birincisi kemere, ikincisi silaha bağlantı yapmaktadır. Pimlerde deri kalıntıları ile karşılaşılmıştır. Ögelerin ikinci kısmı gövdedir. Üçüncü kısım ise daire

şeklindeki uç kısımdır. Bu kısım sayesinde iki öge zincir kenetleme tekniği kullanılarak birbirine tutturularak buluntu ortaya çıkarılmıştır. Bu birleştirme tekniği hareket anında tutturulan ögelerin insanın hareketine uyum sağlamasına imkân sağlamaktadır.

İn Situ: Bir tanesi iskeletin sağ, diğer sol bel bölgesinde ortaya çıkmıştır.

Korunma Derecesi: Tamamen korunmuştur.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Samaşev, 2018b, ss. 112-115; Samaşev vd., 2018, s. 14; Ensebayeva, 2019; Samaşev, 2019b, ss. 50, 52-53, 54; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 98; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, ss. 129, 131)

Katalog 10

Şekil 54 Ön tarafın görünümü	Şekil 55 Arka tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: Şığıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Samaşev özel arşivi
	
Şekil 56 Arka tarafın görünümü	Şekil 57 İn-situ görünüm
Şekil Kaynağı: Samaşev özel arşivi	Şekil Kaynağı: Samaşev özel arşivi
	

Müze Kodu: KΠo93-38615; KΠo93-38616

Tip: Kemer Tip 1/A

Tutturma Tekniği: İlmek (×2)

Adet: 2

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 1.5 × 1 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** —
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** Lehim

Tanım: Buluntuların ön tarafı içine kıvrılmış durumdaki kar parsı betimlemesinden oluşmaktadır. Kar parsı betimlemesinin organları çeşitli şekillerde çökertmeler ile gösterilmiştir. Buluntuların arka tarafında sadece ilmek (×2) bulunmaktadır.

İn Situ: Bir tanesi iskeletin sol köprücük kemiği bölgesinde, diğeri sağ kalça kemiği bölgesinde ortaya çıkmıştır.

Korunma Derecesi: KΠo93-38616 kodlu buluntu tamamen korunmuştur. KΠo93-38615 kodlu buluntu büyük oranda korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ **Delik:** KΠo93-38616 kodlu buluntunun betimlemesinin kalça kısmında, 1 adet delik vardır.
- ❖ **Eğilme:** KΠo93-38615 kodlu buluntunun bir kenarında eğiklik tespit edilmiştir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Samaşev, 2018b, s. 111; Samaşev vd., 2018, s. 14; Ensebayeva, 2019; Samaşev, 2019b, ss. 48-49; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 91; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129)

Katalog 11

Şekil 58 Ön tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: Samaşev özel arşivi

Şekil 59 Arka tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: Samaşev özel arşivi

Müze Kodu: KΠo93-38632

Tip: Ok Takımı Tip 1/A

Tutturma Tekniği: Kıştırma Oluğu (Sadağın gövdesine bir oluk aracılığı ile tutturulmuştur.)

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 64 × 3.3.- 1.2 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntu yamuk şeklidir. Ön tarafı çok sayıda havada durumdaki ok motifi ve 2 adet bulut motifi ile süslenmiştir. Buluntunun oluk tipindeki çerçevesi, ön tarafından

arka tarafına doğru dönüş yaparak oluşturulmuştur. Yaklaşık 0.8 cm enindedir. Bu oluk buluntunun çerçevesinin altı hariç, tamamını çevrelemektedir. Buluntunun arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

İn Situ: İskeletin solunda, dirsekten kaval kemiğine kadar uzanan bölgede ortaya çıkmıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yırtık: Buluntunun üst ve orta kısımlarında yırtıklar mevcuttur.
- ❖ Çapak: Buluntunun açık uçlarında çapaklar söz konusudur.
- ❖ Darbe: Buluntunun yüzeyinde çok sayıda darbe izi gözlenmektedir.
- ❖ Eğilme: Buluntuda bütünsel bir eğilme tespit edilmiştir. Orta kısımdaki yırtık bu eğimi arttırmaktadır. Ayrıca değişik yerlerde bağımsız eğilmeler de vardır.
- ❖ Leke: Buluntunun alt kısımlarında yoğun lekelenme gözlenmektedir.

Atıflar: (Samaşev, 2018b, s. 112; Samaşev vd., 2018, s. 14; Ensebayeva, 2019; Samaşev, 2019b, s. 53; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, ss. 93-97; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129)

Katalog 12

Şekil 60 Ön tarafın görünümü	
Şekil Kaynağı: Şığıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi	
	
Şekil 61 İn-situ görünüm	Şekil 62 Yakın görünüm
Şekil Kaynağı: Samaşev özel arşivi	Şekil Kaynağı: Şığıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi
	

Müze Kodu: KΠo93-38629

Tip: Ok Takımı Tip 1/A

Tutturma Tekniği: Kıştırma Oluğu, Dikim Deliği (×22 ~), (Sadağın gövdesine bir oluk aracılığı ile tutturulmuştur ve dikim delikleri ile sabitlenmiştir.)

Adet: 1

Malzemeler: Altın; Turkuaz, Lapis Lazuli

Boyut ve Ağırlık:

❖ $10.5 \times 7.2 \times 0.5$ cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** Kakma Tekniği, Granülasyon Tekniği

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntunun ön tarafı 3 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge tepe noktasındaki bağlantı oluşudur. Bu öge, buluntuyu sadak ile birleştirme işleminin daha sağlam olması amacıyla yapılmıştır. İkinci öge asıl bağlantı oluşudur. Buluntunun ön tarafının yüzeyinden bir basamak yukarıda şekilde oluşturulmuştur. Yaklaşık 0.5 cm enindedir. Bu oluk buluntunun tamamını çevrelemektedir. Oluk boyunca ~ 22 adet dikim deliği bulunmaktadır. Oluk sistemi ve dikim delikleri buluntuyu sadak ile birleştirme işleminin daha sağlam olması amacıyla yapılmıştır. Parça, bu oluk aracılığı ile, sadağın gövdesini oluşturan ahşap/deri kısma, dikim delikleri ve kıştırma yöntemleri ile sıkıca bağlanmıştır. Buluntunun üçüncü ögesi damla biçimindeki gövdedir. Bu öge, merkezinde bulunan iki adet simetrik geyik betimlemesi ve biri sol üst bölgede, diğeri alt orta bölgede ters S şeklindeki motifler ile süslenmiştir. Geyik betimlemesinin göz, burun, ağız, kulak, ayak ve kuyruk kısımları yarı değerli taş ile süslenmiştir. Buluntunun arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

İn Situ: İskeletin solunda, kaval kemiği hizasında ortaya çıkmıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

❖ Yara: Buluntunun üst orta bölgesinde orta dereceli bir yara gözlenmektedir.

❖ Yırtık: Buluntunun sağ üst bölgesinde, süslemenin altında, orta büyüklükte bir yırtık mevcuttur.

❖ Delik: Buluntun üst orta bölgesinde, dört adet orta büyüklükte delik vardır.

❖ Çapak: Buluntunun açık uçlu kısımlarında çok sayıda çapak söz konusudur.

❖ Ezilme: Buluntunun yüzeyine yayılan çok sayıda ezilme izi görülmektedir. Bu durum oluk kısmında daha belirgindir.

❖ Eğilme: Buluntuda bütünsel bir eğilme tespit edilmiştir.

- ❖ Katlanma: Buluntu kurgandan çıktığında, ortadan ikiye katlanmış durumda çıkmıştır.
- ❖ Leke: Buluntunun yüzeyine yayılan bir lekelenme gözlenmektedir. Bu durum alt kısımlarda daha yoğundur.
- ❖ Dikim Deliği Kaynaklı Bozukluk: Buluntunun dikim delikleri yırtık ve çapaklar oluşturmuştur.
- ❖ Süsleme Taşının Düşmesi: Buluntunun sağdaki betimlemesinin göz bölgesindeki yarı değerli taşlardan içte olanı düşmüştür.

Atıflar: (Samaşev, 2018b, s. 112; Samaşev vd., 2018, s. 14; Ensebayeva, 2019; Samaşev, 2019b, ss. 48-52; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, ss. 93-97; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129)

Katalog 13

Şekil 63 Ön tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: Şığıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi

Müze Kodu: KΠo93-38625

Tip: Ok Takımı Tip 1/A

Tutturma Tekniğı: Yapıştırma

Adet: 1

Malzemeler: Altın; Turkuaz, Lapis Lazuli; Yapıştırıcı

Boyut ve Ağırlık:

❖ 6 × 8.5 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniğı:** Dövme Tekniğı

❖ **Süsleme Tekniğı:** Kakma Tekniğı

❖ **Birleştirme Tekniğı:** —

Tanım: Buluntunun ön tarafı boynuzlu geyik betimlemesinden oluşmaktadır. Geyik betimlemesinin göz, burun, ağız, omuz, ayak, kalça ve kuyruk kısımları yarı değerli taş ile süslenmiştir. Buluntunun arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır, sadece yapıştırıcı izlerine rastlanmaktadır.

İn Situ: İskeletin solunda, sadak ile bağlantılı bir şekilde bel hizasında ortaya çıkmıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yırtık: Buluntunun kenar kısımlarında çok sayıda yırtık mevcuttur.
- ❖ Çapak: Buluntunun kenar kısımlarında çok sayıda çapak söz konusudur. Bu durum betimlemenin boynuz bölgesinde daha belirgindir.
- ❖ Kopma: Betimlemenin kulak bölgesi kopmuştur.
- ❖ Eğilme: Buluntuda bütünsel bir eğilme tespit edilmiştir.
- ❖ Leke: Betimlemenin ayak bölgesinde yoğun bir lekelenme gözlenmektedir.
- ❖ Süsleme Taşının Düşmesi:
 - Betimlemenin kalça bölgesindeki yarı değerli taş kırılmıştır. Bu taşta ait bazı kalıntılar tespit edilmiştir.
 - Betimlemenin ağız, burun, omuz, kuyruk ve ayak bölgelerindeki yarı değerli taşlar düşmüştür.
- ❖ Yapışkan izleri: Buluntunun arka kısmında ve betimlemenin yarı değerli taş bölgelerinde yapışkan izleri tespit edilmiştir.

Atıflar: (Samaşev, 2018b, s. 112; Samaşev vd., 2018, s. 14; Ensebayeva, 2019; Samaşev, 2019b, ss. 48-52; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, ss. 93-97; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129)

Katalog 14

Şekil 64 Ön tarafın görünümü	Şekil 65 Arka tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: Şıǵıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Şıǵıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi
	

Müze Kodu: KΠo93-38618-24

Tip: Ok Takımı Tip 1/A

Tutturma Tekniği: Yapıştırma

Adet: 7

Malzemeler: Altın; Turkuaz, Lapis Lazuli

Boyut ve Ağırlık:

1. KΠo93-38618: 6 × 3
2. KΠo93-38619: 5.5 × 2.8
3. KΠo93-38620: 5.5 × 3
4. KΠo93-38621: 6 × 3
5. KΠo93-38622: 6 × 3
6. KΠo93-38623: 5.5 × 3
7. KΠo93-38624: 6 × 3

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** Kakma Tekniği
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntuların ön tarafı boynuzsuz geyik betimlemesinden oluşmaktadır. Geyik betimlemesinin göz, ağız, burun ve ayak kısımları yarı değerli taş ile süslenmiştir. Kuyruk kısmının yarı değerli taş ile süslenmiş olma olasılığı yüksektir. Buluntuların arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır, sadece yapıştırıcı izlerine rastlanmaktadır.

İn Situ: İskeletin solunda, sadak ile bağlantılı bir şekilde dirsekten kaval kemiğine kadar uzanan bölgede ortaya çıkmıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur.

- Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yara: Buluntuların genelinde çok sayıda yara, yırtık, delik, kopma, darbe gözlenmektedir.
- ❖ Eğilme: Buluntuların yüzeyinde bütünsel eğilme tespit edilmiştir.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyine yayılmış lekelenme söz konusudur. Oranı yüksektir.
- ❖ Süsleme Taşının Düşmesi: Buluntuların süsleme taşlarından bazıları düşmüştür.
- ❖ Yapışkan izleri: Buluntuların yapışkan malzemesi, ön kısımda yıpranmaya sebep olmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları: KΠo93-38618

- ❖ Yırtık: Betimlemenin kalça kısmında yırtık mevcuttur. Burun delikleri kısmında küçük boyutlu yırtık mevcuttur.
- ❖ Kopma: Betimlemenin kulak kısmı kopmuştur.
- ❖ Bükülme: Buluntunun kenar kısımlarında bükülme gözlenmektedir.
- ❖ Süsleme Taşının Düşmesi: Betimlemenin burun deliği ve toynak kısmındaki yarı değerli taşlar düşmüştür.
- ❖ Yapışkan izleri: Buluntunun ön tarafında yapıştırıcı izleri tespit edilmiştir.

Yıpranma Ayrıntıları: KΠo93-38619

- ❖ Yırtık: Betimlemenin kalça kısmında yırtık mevcuttur.
- ❖ Kopma: Betimlemenin kulak kısmı kopmuştur.
- ❖ Bükülme: Buluntuda bütünsel bir bükülme gözlenmektedir. Buluntunun kenar bölgelerinde bükülme gözlenmektedir.

- ❖ Süsleme Taşının Düşmesi: Betimlemenin burun deliği ve toynak kısmındaki yarı değerli taşlar düşmüştür.
- ❖ Yapışkan izleri: Buluntunun ön tarafında yapıştırıcı izleri tespit edilmiştir.

Yıpranma Ayrıntıları: KΠo93-38620

- ❖ Yırtık: Buluntunun çeşitli bölgelerinde yırtıklar mevcuttur.
- ❖ Kopma: Betimlemenin kulak kısmı kopmuştur.
- ❖ Bükülme: Buluntuda bütünsel bir bükülme gözlenmektedir. Buluntunun kenar bölgelerinde bükülme gözlenmektedir.
- ❖ Süsleme Taşının Düşmesi: Betimlemenin toynak kısmındaki yarı değerli taş düşmüştür.
- ❖ Yapışkan izleri: Buluntunun ön tarafında yapıştırıcı izleri tespit edilmiştir.

Yıpranma Ayrıntıları: KΠo93-38621

- ❖ Yırtık: Buluntunun çeşitli bölgelerinde yırtıklar mevcuttur.
- ❖ Kopma: Betimlemenin kulak kısmı ve ensesinin bir kısmı kopmuştur.
- ❖ Bükülme: Buluntuda bütünsel bir bükülme gözlenmektedir. Buluntunun kenar bölgelerinde bükülme gözlenmektedir.
- ❖ Süsleme Taşının Düşmesi: Betimlemenin toynak kısmındaki yarı değerli taş düşmüştür.
- ❖ Yapışkan izleri: Buluntunun ön tarafında yapıştırıcı izleri tespit edilmiştir.

Yıpranma Ayrıntıları: KΠo93-38622

- ❖ Yırtık: Buluntunun çeşitli bölgelerinde yırtıklar mevcuttur.
- ❖ Kopma: Betimlemenin kulak kısmı ve başının yarısı kopmuştur.
- ❖ Bükülme: Buluntuda bütünsel bir bükülme gözlenmektedir. Buluntunun kenar bölgelerinde bükülme gözlenmektedir.
- ❖ Yapışkan izleri: Buluntunun ön tarafında yapıştırıcı izleri tespit edilmiştir.

Yıpranma Ayrıntıları: KΠo93-38623

- ❖ Yara: Buluntunun kenar bölgelerinde yaralar gözlenmektedir.
- ❖ Yırtık: Buluntunun çeşitli bölgelerinde yırtıklar mevcuttur. Bu yırtılmalar betimlemenin kalça ve ağız kısmında daha belirgindir.

- ❖ Kopma: Betimlemenin kulak kısmı, ensesinin bazı kısımları ve başının yarısı kopmuştur.
- ❖ Bükülme: Buluntuda bütünsel bir bükülme gözlenmektedir.
- ❖ Süsleme Taşının Düşmesi: Betimlemenin toynak, göz ve burun kısmındaki yarı değerli taşlar düşmüştür.
- ❖ Yapışkan izleri: Buluntunun ön tarafında yapıştırıcı izleri tespit edilmiştir.

Yıpranma Ayrıntıları: KΠo93-38624

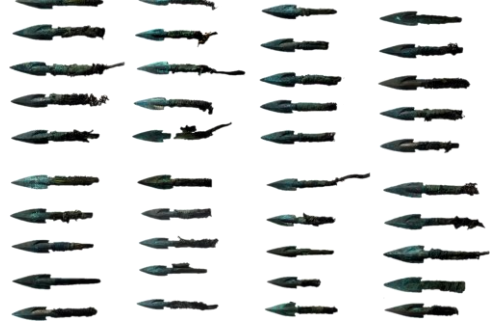
- ❖ Yara: Buluntunun kenar bölgelerinde yaralar gözlenmektedir.
- ❖ Yırtık: Buluntunun çeşitli bölgelerinde yırtıklar mevcuttur. Bu yırtılmalar betimlemenin kalça ve ağız kısmında daha belirgindir.
- ❖ Kopma: Betimlemenin kulak kısmı, ensesinin bazı kısımları ve başının yarısı kopmuştur.
- ❖ Bükülme: Buluntuda bütünsel bir bükülme gözlenmektedir.
- ❖ Süsleme Taşının Düşmesi: Betimlemenin toynak, göz ve burun kısmındaki yarı değerli taşlar düşmüştür.
- ❖ Yapışkan izleri: Buluntunun ön tarafında yapıştırıcı izleri tespit edilmiştir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Malzeme türü/kalitesi kaynaklı farklılık vardır.
- ❖ Bazı buluntuların süsleme taşlarının düşmesinden kaynaklı, tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Samaşev, 2018b, s. 112; Samaşev vd., 2018, s. 14; Ensebayeva, 2019; Samaşev, 2019b, ss. 48-52; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, ss. 93-97; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, ss. 129-130)

Katalog 15

Şekil 66 Yakın görünüm	Şekil 67 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Şığıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Samaşev özel arşivi
	

Müze Kodu: KΠo93-38646/1-40

Tip: Ok Takımı Tip 1/B

Tutturma Tekniği: Sadağa yerleştirme

Adet: 40

Malzemeler: Bronz; Ahşap; At Kılı

Boyut ve Ağırlık:

❖ 7.5 × 1.3 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** Kenetleme, Kıl ile Sarma

Tanım: Buluntular üç ögeden oluşmaktadır. Birinci öge bronzdan yapılmış olan ok ucudur. İkinci öge ahşaptan yapılmış gövde kısmıdır. Bu kısım büyük oranda çürümüştür. Sadece ok ucu ile birleştiği noktalarda bazı kalıntılar gözlenmektedir. Birinci öge ve ikinci öge birbirine kenetleme tekniği ile tutturulmuştur. Bu bağlantı kısmı, at kılları ile sarılarak güçlendirilmiştir. Üçüncü öge olan ok tepesi, tamamen ortadan kalkmıştır.

İn Situ: İskeletin solunda, kaval kemiği bölgesinde, sadağın içinde durumda ortaya çıkmıştır.

Korunma Derecesi: Metal kısmın genel yapısı korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır. Organik malzemeli kısım ortadan kalkmıştır. İki örnekte ok ucu ile gövdesinin birleştiği noktada bazı kalıntılar mevcuttur. Ok tepesi ile ilgili herhangi bir bulguya rastlanılmamıştır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Kırık: Ok uçlarından bir tanesi kırılarak iki parçaya ayrılmıştır.
- ❖ Oksitlenme: Ok uçlarının yüzeyine yayılan oksitlenme gözlenebilmektedir.
- ❖ Çürüme: Okların ahşap kısımlarının önemli bir kısmı, çürüme sebebi ile ortadan kalkmıştır. Sadece birleştirme noktasında ahşap kalıntıları gözlenmektedir. 2 örnekte ise sadece ok ucu kalmıştır.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Samaşev, 2018b, s. 112; Samaşev vd., 2018, s. 14; Ensebayeva, 2019; Samaşev, 2019b, ss. 48-52; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, ss. 93-97; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129)

Katalog 16

Şekil 68 Ön tarafın görünümü	
Şekil Kaynağı: Şığıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi	
	
Şekil 69 Tepe noktasının yakın görünümü	Şekil 70 Arka tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: Samaşev özel arşivi	Şekil Kaynağı: Samaşev özel arşivi
	

Müze Kodu: KΠo93-38628

Tip: Kama Takımı Tip 1/A = Kama Kını

Tutturma Tekniği: Bağlantı Aparatı (Kemere, silah bağlama aparatı ile tutturulmuştur.)

Adet: 1

Malzemeler: Altın; Turkuaz, Lapis Lazuli, Azurit

Boyut ve Ağırlık:

❖ 26.5 × 3.8 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** Kakma Tekniği, Granülasyon Tekniği

❖ **Birleştirme Tekniği:** Kenetleme (Ahşap iskelete oluklar aracılığı ile kenetlenmiştir)

Tanım: Buluntunun ön tarafı 4 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge tepe kısmıdır. Bu kısımda 4 adet hayvan betimlemesi vardır. Bunlardan birincisi ve ikincisi üst sol ile üst ortadaki simetrik dişi geyik betimlemeleridir. Üçüncüsü sağ alt ve orta kısımdaki tek dişi geyik betimlemesidir. Dördüncüsü ise sol alt ile ortadaki yırtıcı kedi (kaplan) betimlemesidir. Ögenin sağ üst kısmında 3 adet ters S şeklinde motif vardır. Aynı yerde pimi geçirmek için bir de delik oluşturulmuştur. Buluntunun ikinci ögesi dikdörtgen şeklindeki gövde kısmıdır. Yüzeyi simetrik, 2 adet sadece başı olan geyik betimlemesi ile çeşitli şekillerde (3 nokta, çizgi) granüller ile süslenmiştir. Ögelerden üçüncüsü balık başı şeklindeki pabuç kısmıdır. Bu kısmın yüzeyi de 2 adet sadece başı olan geyik betimlemesi ile 3 nokta şeklindeki granüller ile süslenmiştir. İkinci ve üçüncü ögedeki 4 adet geyik birbirine bakar şekilde, 2×2 şeklinde dizilmektedir ve simetrik bütünlük sağlamaktadır. Dördüncü öge oluk şeklinde yapılmış kısımdır. Buluntunun ön tarafından arka tarafına doğru dönüş yaparak oluşturulmuştur. Yaklaşık 0.8 cm enindedir. Tüm betimleme ve süslemeler granül ile yapılmıştır. Öge 2, öge 1'in içine 1 cm; öge 3 öge 2'nin içine 0.5 cm geçirilerek kısırlanmıştır. Buluntunun arka tarafında herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Buluntunun arka kısmında talaş şeklinde çürümüş ahşap kalıntıları bulunmuştur.

İn Situ: İskeletin sağında, bel bölgesinde ortaya çıkmıştır.

Korunma Derecesi: Metal kısım büyük oranda korunmuştur. Ahşap gövde ortadan kalkmıştır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ **Çapak:** Buluntunun açık uçlu kısımlarında çok sayıda çapak söz konusudur.
- ❖ **Darbe:** Buluntunun yüzeyinde çok sayıda darbe izi gözlenmektedir.
- ❖ **Çürüme:** Buluntu orijinalinde ahşap bir gövde ile bütünlüktedir. Ancak bu kısım çürüme sonucunda ortadan kalkmıştır. Sadece bazı kalıntılara ulaşılmıştır.
- ❖ **Leke:** Buluntunun yüzeyine yayılmış durumda yüksek oranda lekelenme gözlenmektedir. Bu durum tepe noktasında daha yoğundur.
- ❖ **Süsleme Taşının Düşmesi:** Granül süslemelerin bir kısmı düşmüştür.

❖ Yapışkan izleri: Bazı bezelerin içinde yapıştırma izleri tespit edilmiştir.

Atıflar: (Samaşev, 2018b, s. 111; Samaşev vd., 2018, s. 14; Ensebayeva, 2019; Samaşev, 2019b, ss. 48-52; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, ss. 91-93)

Katalog 17

Şekil 71 Ön tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: Şığıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi

Şekil 72 Yakın görünüm
Şekil Kaynağı: Şığıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi

Müze Kodu: KΠo93-38627

Tip: Kama Takımı Tip 1/B = Kama

Tutturma Tekniği: Kına geçirme

Adet: 1

Malzemeler: Bronz

Boyut ve Ağırlık:

❖ 32 × 2.5-5 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** Kakma Tekniği?; Aplike Tekniği

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntu 3 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge kamanın kabzasıdır. Kabza dikdörtgen biçimindedir. Dip topuzu birbirine ters, simetrik şekilde duran 2 adet kar parsı başı ile süslenmiştir. Kabzanın gövdesi ise 4×2 düzeninde yerleştirilmiş 8 adet hilal motifi applike ile süslenmiştir. Kamanın ikinci ögesi balçaktır. Balçağın kollarından her biri dikdörtgen şeklindedir. Üçüncü öge ise namlu kısmıdır. Namlu ortalarına kadar tek boyuttadır. Ortasından ucuna kadar incelmektedir. Ucunda sivri durumdadır. Çift ağzı da keskindir. Kan yolu, balçağın içinden başlayarak kamanın ucuna kadar şerit kabartma şeklinde uzanmaktadır. Kamanın ucunda formu çizgiye dönmektedir. Kan yolunun sağ ve solunda paralel ve bir alt basamak şeklinde giden yol vardır. Bu yoldan bir alt basamakta ise keskin kısımlar bulunmaktadır.

İn Situ: İskeletin sağında, bel bölgesinde kınının içinde ortaya çıkmıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Ancak buluntu, kabza bölgesinden kırıldığı için işlevi ortadan kalkmıştır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Kırık: Buluntu, kabzanın alt kısmından kırılmıştır.
- ❖ Çapak: Buluntunun ağız kısmında birçok küçük çaplı çapak söz konusudur.
- ❖ Oksitlenme: Buluntunun yüzeyine yayılan oksitlenme gözlemlenmektedir.
- ❖ Yapışkan izleri: Buluntunun süslemelerinin olduğu kısımlarda bazı kimyasal izler tespit edilmiştir. Ancak bunların yapışkan mı yoksa oksit/leke mi olduğu tespit edilememiştir.

Atıflar: (Samaşev, 2018b, s. 111; Samaşev vd., 2018, s. 14; Ensebayeva, 2019; Samaşev, 2019b, ss. 48-52; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, ss. 91-93; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129)

Katalog 18

Şekil 73 Genel görünüm	Şekil 74 Yakın görünüm
Şekil Kaynağı: Şıǵıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Şıǵıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi
	

Müze Kodu: KΠo93-38630/1-1781

Tip: Ayakkabı Süslemesi Tip 1

Tutturma Tekniği: İpe Dizme (Parçalar önce ipe dizilmiştir. Daha sonra bu ip, giyim unsuruna dikilmiştir.)

Adet: 1781

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 0.2 × 0.1 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Plakadan Kesim Tekniği, Katlama

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntular basık rulo şeklinde oluşturulmuştur. Rulonun ortasında kalan boşluk tutturma ögesi olarak kullanılmıştır.

İn Situ: İskeletin ayak kemikleri bölgesinde ortaya çıkmıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yırtık: Buluntuların bazılarında yırtık mevcuttur.
- ❖ Ezilme: Buluntuların bazılarında ezilme görülmektedir.
- ❖ Basıklık: Buluntuların bazılarında basıklık vardır.

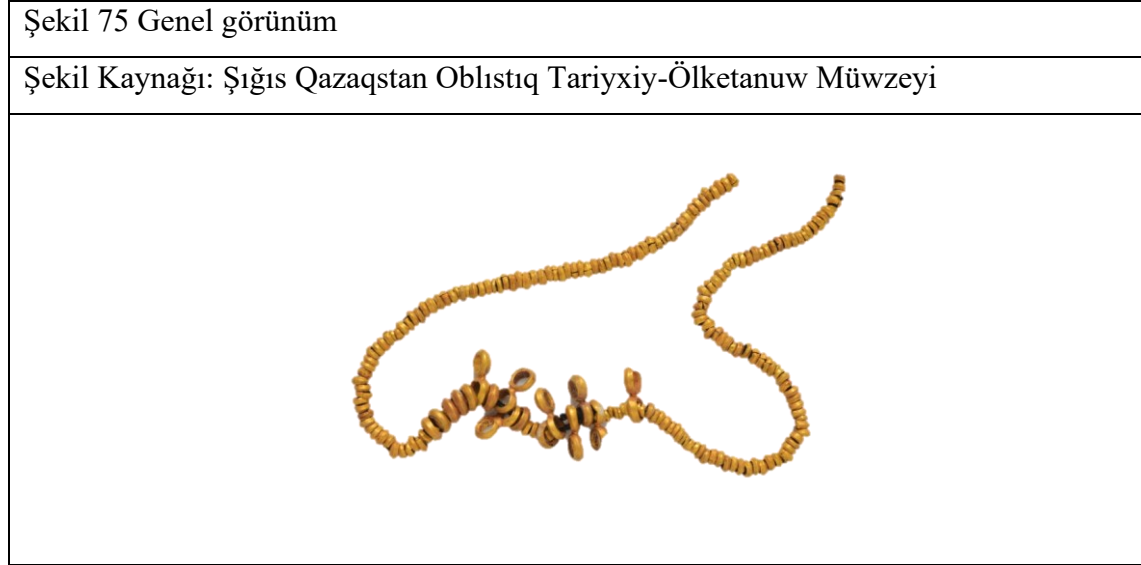
Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Samaşev, 2018b, s. 112; Samaşev vd., 2018, s. 14; Ensebayeva, 2019; Samaşev, 2019b, s. 57; Samaşev, Axmetjan, vd., 2019, s. 98; Samaşev, Veselovskaya, vd., 2019, s. 129)

ELEKE SAZI-2-7 ADLI BULUNTU ORTAMI

Katalog 19

Müze Kodu: —

Tip: Pantolon Süslemesi Tip 1

Tutturma Tekniği: İpe Dizme (Parçalar önce ipe dizilmiştir. Daha sonra bu ip, giyim unsuruna dikilmiştir.)

Adet: Belirsizdir. Kazının müzede saklanan raporunda, buluntuların boyutları küçük olduğu için, sayısının belirlenemediği ifade edilmiştir. Müze kaynaklarında bu buluntu grubunun kaç adetten oluştuğuna yönelik bilgi edinilememiştir. Müze yetkilileri, ilgili soruya cevap vermemiştir. Mevcut görseller çerçevesinde, bu sayının minimum 205 olduğu kesindir.

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 0.2 × 0.5 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

Yapım Tekniği: Döküm Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ Birleştirme Tekniği: —

Tanım: Buluntular çerçevesi kalın bir çember şeklinde oluşturulmuştur. Çemberin ortası dikim boşluğu olarak kullanılmıştır. Bazı örneklerin ağzı açıktır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Tamamen korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde çok sayıda leke gözlenmektedir. Düşük oranlıdır.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Oralbay, 2016, ss. 26-62, 102-110, 2018, s. 32)

Katalog 20

Şekil 76 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Şığıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi

Müze Kodu: —

Tip: Ok Takımı Tip 2/A

Tutturma Tekniğı: Yapıştırma?

Adet: 6

Malzemeler: Altın; Turkuaz

Boyut ve Ağırlık:

❖ 5.5 × 3.5 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniğı:** Dövme Tekniğı

❖ **Süsleme Tekniğı:** Kakma Tekniğı

❖ **Birleştirme Tekniğı:** —

Tanım: Buluntuların ön tarafı boynuzlu geyik betimlemesinden oluşmaktadır. Geyik betimlemesinin ağız, göz, burun kısımları yarı değerli taş ile süslenmiştir. Kulak ve ayak kısımlarının da yarı değerli taş ile süslenmiş olma olasılığı yüksektir. Buluntuların arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır, bu kısımda yapıştırıcı olduğu tahmin edilmektedir.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Yapısı bozulmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yara: Buluntuların kenar bölgelerinde yaralar gözlenmektedir.
- ❖ Yırtık: Buluntuların çeşitli bölgelerinde yırtıklar mevcuttur.
- ❖ Çapak: Buluntuların açık uçlu kısımlarında çok sayıda çapak söz konusudur.
- ❖ Çizik: Buluntuların yüzeyinde çok sayıda çizik gözlenmektedir.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde çok sayıda leke gözlenmektedir. Düşük oranlıdır.
- ❖ Süsleme Taşının Düşmesi: Buluntuların çoğunda süsleme taşları düşmüştür.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Bazı buluntuların süsleme taşlarının düşmesinden kaynaklı, tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Oralbay, 2016, ss. 26-62, 102-110, 125-126, 2018, s. 28; Samaşev, 2019b, s. 57)

Katalog 21

Şekil 77 Genel görünüm	Şekil 78 İn-situ görünüm
Şekil Kaynağı: Şıǵıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Şıǵıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi
	

Müze Kodu: —

Tip: Ok Takımı Tip 2/B

Tutturma Tekniği: Sadağa Yerleştirme

Adet: 8 (Altın kaplama: 6 tanesinde)

Malzemeler: Bronz, Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 6-5.2 × 1.5 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri (Ok Ucu):

❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri (Altın Kaplama):

❖ **Yapım Tekniği:** Plakadan Kesim Tekniği, Sarma

❖ **Süsleme Tekniği:** Kabartma Tekniği (Tırtıklar ahşap bir alet kullanılarak kabartma tekniğinde oluşturulmuştur.)

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntular dört ögeden oluşmaktadır. Birinci öge bronzdan yapılmış olan ok ucudur. Bu kısım, altından yapılmış tırtıklı silindir şeklinde parçalar ile süslenmiştir. İkinci öge ahşaptan yapılmış gövde kısmıdır. Büyük oranda çürümüştür. Sadece ok ucu ile birleştiği noktalarda, bazı kalıntılar gözlenmektedir. Birinci öge ve ikinci öge birbirine kenetleme tekniği ile tutturulmuştur. Üçüncü öge olan ok tepesi, tamamen ortadan kalkmıştır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Metal kısmın genel yapısı korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır. Organik malzemeli kısım ortadan kalkmıştır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Oksitlenme: Buluntuların yüzeyine yayılan oksitlenme gözlenebilmektedir.
- ❖ Çürüme: Okların ahşap kısımlarının önemli bir kısmı, çürüme sebebi ile ortadan kalkmıştır.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Oralbay, 2016, ss. 26-62, 102-110, 2018, s. 27)

Katalog 22

Şekil 79 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Şığıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxıy-Ölketanuw Müwzeyi

Müze Kodu: —

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 2

Tutturma Tekniği: Belirsiz (Tepe noktasında tutturma amacıyla bir ilmek olma olasılığı yüksektir.)

Adet: 3

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 1.2 × 1 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntular yekpare şekilde oluşturulmuştur. Koni şeklinde 2 ögeden oluşmaktadır. Buluntuların tepe noktasında, tutturma amacıyla bir ilmek olma olasılığı yüksektir.

İN Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Yapısı bozulmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Delik: Buluntuların birinde, iki ögenin birleştiği noktada büyük bir delik vardır.
- ❖ Çapak: Buluntuların tüm açık uçlu noktalarında belirgin çapaklar söz konusudur.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde çok sayıda leke gözlenmektedir. Düşük oranlıdır.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Oralbay, 2016, ss. 26-62, 102-110)

ŞİLİKTİ-3-1 ADLI BULUNTU ORTAMI

Katalog 23

Şekil 80 Ön tarafın görünümü	Şekil 81 Arka tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykası Memlekettik Ortalıq Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykası Memlekettik Ortalıq Müwzeyi
	

Müze Kodu: İQMK КП 26860/1

Tip: Başlık Süslemesi Tip 4

Tutturma Tekniği: İlmek (×2)

Adet: 1

Malzemeler: Altın; Turkuaz

Boyut ve Ağırlık:

❖ 4.1 × 3,9 × 0.5 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** Kakma Tekniği

❖ **Birleştirme Tekniği:** Lehim

Tanım: Buluntunun ön tarafı dağ koyunu betimlemesinden oluşmaktadır. Dağ koyunu betimlemesinin ağız, burun, göz, kulak ve ayak kısımları yarı değerli taş ile süslenmiştir. Buluntunun arka tarafında sadece ilmek bulunmaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Tamamen korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Süsleme Taşı Yuvası Kaynaklı Bozukluk: Betimlemenin göz bölgesindeki taş süsleme yuvası arka taraftan da gözlenmektedir.
- ❖ Karıncalanma: Betimlemenin boyun bölgesinin alt tarafında karıncalanma bulunmaktadır.

Atıflar: (Samaşev vd., 2004, ss. 142-143; Älimbay, 2009, s. 326, 2011, s. 286; Tolewbayev, 2018a, ss. 211-222, 2018b, s. 195)

Katalog 24

Şekil 82 Ön tarafın görünümü	Şekil 83 Arka tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykası Memlekettik Ortalıq Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykası Memlekettik Ortalıq Müwzeyi
	
Şekil 84 Genel görünüm	Şekil 85 Ön tarafın görünümü (Yarı değerli taşı düşmüş buluntu örneği)
Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi	Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykası Memlekettik Ortalıq Müwzeyi
	

Müze Kodu: ЦМК КП 26862/1; ЦМК КП 26863/152

Tip: Kaftan Süslemesi Tip 1

Tutturma Tekniği: İlmek (×3)

Adet: 153

Malzemeler: Altın; Turkuaz

Boyut ve Ağırlık:

❖ 1.5/1.6 × 2.4 × 0.2 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** Kakma Tekniği

❖ **Birleştirme Tekniği:** Lehim

Tanım: Buluntuların ön tarafı girift haldeki 3 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge pars yüzü betimlemesidir. İkinci öge simetrik şekilde oluşturulmuş dağ keçisi (×2) betimlemeleridir. Dağ koyunu betimlemelerinin ağız, burun, göz ve kulak kısımları yarı değerli taş ile süslenmiştir. Üçüncü öge yırtıcı kuş betimlemesidir. Yırtıcı kuşun kanatları açık durumdadır. Buluntuların arka tarafında sadece ilmek (×3) bulunmaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

❖ Delik: Buluntuların çoğunda süsleme taşlarına ait delikler vardır.

❖ Leke: Çeşitli bölgelerde lekeler gözlenmektedir.

❖ Süsleme Taşının Düşmesi: Buluntuların çoğunda süsleme taşları düşmüştür.

❖ Yapışkan izleri: Yarı değerli taş yuvalarında yapıştırıcı izleri tespit edilmiştir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

❖ Bazı buluntuların süsleme taşlarının düşmesinden kaynaklı, tip farklılıkları vardır.

❖ Bazı buluntuların yarı değerli taş yuvasında yapıştırıcı izi yoktur.

Atıflar: (Samaşev vd., 2004, ss. 156-157; Alimbay, 2009, ss. 327-328, 2011, ss. 201-203; Tolewbayev, 2018a, ss. 212-213, 224-227, 244, 2018b, ss. 197-199)

Katalog 25

Şekil 86 Ön tarafın görünümü			Şekil 87 Arka tarafın görünümü		
Şekil	Kaynağı:	Qazaqstan	Şekil	Kaynağı:	Qazaqstan
Respüwblykası	Memlekettik	Ortalıq	Respüwblykası	Memlekettik	Ortalıq
Müwzeyi			Müwzeyi		
					
Şekil 88 Genel görünüm					
Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi					
					

Müze Kodu: İÇMK KPI 26867/1; İÇMK KPI 26866 /1-19

Tip: Kaftan Süslemesi Tip 2

Tutturma Tekniği: İlmek (×3)

Adet: 20

Malzemeler: Altın; Turkuaz

Boyut ve Ağırlık:

❖ 2.5 × 2.5 × 0.2 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** Kakma Tekniği
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** Lehim

Tanım: Buluntuların ön tarafı birbirine ters, simetrik şekilde duran 2 adet geyik başından oluşmaktadır. Geyik başları boyun ve boynuz kısımlarında birleşmektedir. Betimlemelerin ağız, burun, göz, kulak ve boyun kısımları yarı değerli taş ile süslenmiştir. Boynuzları oldukça uzun bir şekilde gösterilmiştir. Buluntuların arka tarafında sadece ilmek (×3) bulunmaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ **Delik:** Buluntuların çoğunda süsleme taşlarına ait delikler vardır.
- ❖ **Leke:** Çeşitli bölgelerde lekeler gözlenmektedir.
- ❖ **Süsleme Taşının Düşmesi:** Buluntuların çoğunda süsleme taşları düşmüştür.
- ❖ **Yapışkan izleri:** Yarı değerli taş yuvalarında yapıştırıcı izleri tespit edilmiştir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ **Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.**
- ❖ **Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.**
- ❖ **Bazı buluntuların süsleme taşlarının düşmesinden kaynaklı, tip farklılıkları vardır.**

Atıflar: (Samaşev vd., 2004, ss. 148-149; Älimbay, 2009, ss. 330-332, 2011, s. 206; Tolewbayev, 2018a, ss. 233-237, 244, 2018b, s. 199)

Katalog 26

Şekil 89 Ön tarafın görünümü	Şekil 90 Arka tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykası Memlekettik Ortalıq Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykası Memlekettik Ortalıq Müwzeyi
	
Şekil 91 Genel görünüm	
Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi	
	

Müze Kodu: İQMK KII 26864 /1 – 39

Tip: Kaftan Süslemesi Tip 4

Tutturma Tekniği: İlmek (×2)

Adet: 39

Malzemeler: Altın; Turkuaz

Boyut ve Ağırlık:

❖ 1 × 1.3 × 0.3 cm, 1 × 1.4 × 0.2 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** Kakma Tekniği
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** Lehim

Tanım: Buluntuların ön tarafı yavru hayvan betimlemesinden oluşmaktadır. Betimlemenin hangi hayvana ait olduğu net olarak tespit edilememiştir. En olası seçenekler bir ayı yavrusu veya kurt yavrusunu betimlediği ya da bunların ikisinin karışımı özellikler taşıdığına yöneliktir. Yavru hayvan betimlemesinin göz ve kulak kısımları yarı değerli taş ile süslenmiştir. Buluntuların arka tarafında sadece ilmek (×2) bulunmaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

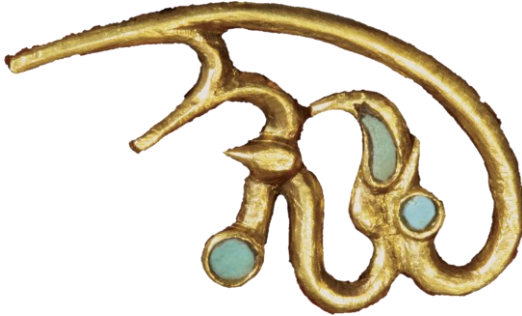

- ❖ **Delik:** Buluntuların çoğunda süsleme taşlarına ait delikler vardır.
- ❖ **Leke:** Çeşitli bölgelerde lekeler gözlenmektedir.
- ❖ **Süsleme Taşının Düşmesi:** Buluntuların çoğunda süsleme taşları düşmüştür.
- ❖ **Yapışkan izleri:** Yarı değerli taş yuvalarında yapıştırıcı izleri tespit edilmiştir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ **Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.**
- ❖ **Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.**
- ❖ **Bazı buluntuların süsleme taşlarının düşmesinden kaynaklı, tip farklılıkları vardır.**

Atıflar: (Samaşev vd., 2004, ss. 152-153; Älimbay, 2011, s. 206; Tolewbayev, 2018a, ss. 230-233, 245, 2018b, ss. 201-202)

Katalog 27

Şekil 92 Ön tarafın görünümü	Şekil 93 Arka tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respublikası Memleketik Ortalıq Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi
	
Şekil 94 Genel görünüm	
Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi	
	

Müze Kodu: İQMK KII 26865/ 1-36

Tip: Kaftan Süslemesi Tip 3

Tutturma Tekniği: İlmek (×3)

Adet: 36

Malzemeler: Altın; Turkuaz

Boyut ve Ağırlık:

❖ 2.8 × 1.5 × 0.2 cm, 2.9 × 1.5 × 0.1 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** Kakma Tekniği
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** Lehim

Tanım: Buluntuların ön tarafı 2 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge kartal betimlemesidir. İkinci öge yılan betimlemesidir. Buluntuların ön tarafının tamamına bakıldığında, söz konusu iki hayvanın mücadele sahnesi gözlenmektedir. Bu sahnede kartal, yılanı başına yakın bir yerden yakalamış ve öldürüyor durumdadır. Kartal betimlemesinin göz ve gaga, yılan betimlemesinin baş kısımları yarı değerli taş ile süslenmiştir. Buluntuların arka tarafında sadece ilmek (×3) bulunmaktadır.

İN SITU: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

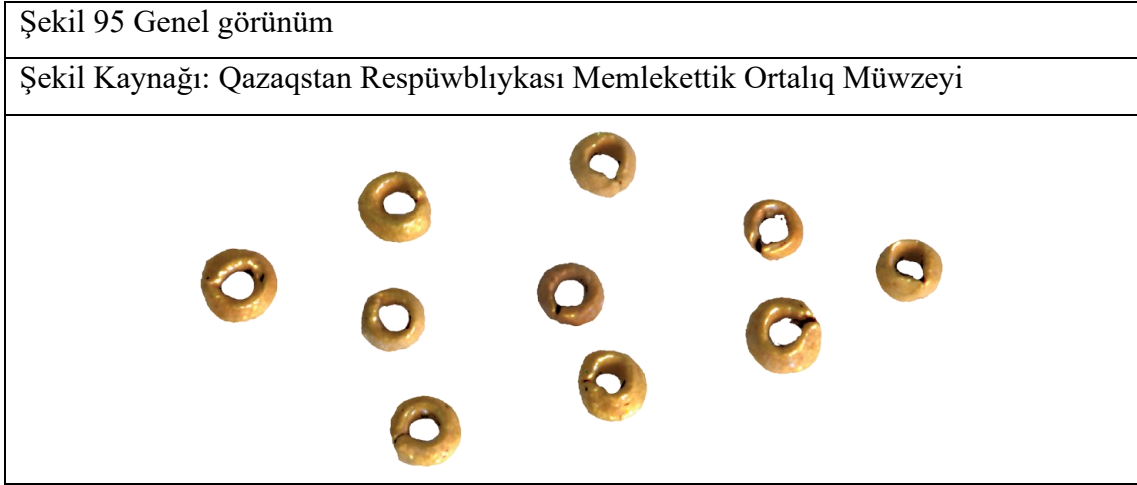
- ❖ **Delik:** Buluntuların çoğunda süsleme taşlarına ait delikler vardır.
- ❖ **Leke:** Çeşitli bölgelerde lekeler gözlenmektedir.
- ❖ **Süsleme Taşının Düşmesi:** Buluntuların çoğunda süsleme taşları düşmüştür.
- ❖ **Yapışkan izleri:** Yarı değerli taş yuvalarında yapıştırıcı izleri tespit edilmiştir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ **Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.**
- ❖ **Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.**
- ❖ **Bazı buluntuların süsleme taşlarının düşmesinden kaynaklı, tip farklılıkları vardır.**

Atıflar: (Samaşev vd., 2004, ss. 154-155; Alimbay, 2011, s. 207; Tolewbayev, 2018a, ss. 227, 229-230, 2018b, ss. 199-201)

Katalog 28

Müze Kodu: QMK KII 26877/1-743

Tip: Pantolon Süslemesi Tip 1

Tutturma Tekniği: İpe Dizme (Parçalar önce ipe dizilmiştir. Daha sonra bu ip, giyim unsuruna dikilmiştir.)

Adet: 743

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ Çap: 0.9 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntuların çerçevesi kalın bir çember şeklinde oluşturulmuştur. Çemberin ortası ip geçirme boşluğu olarak kullanılmıştır. Bazı örneklerin ağzı açıktır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

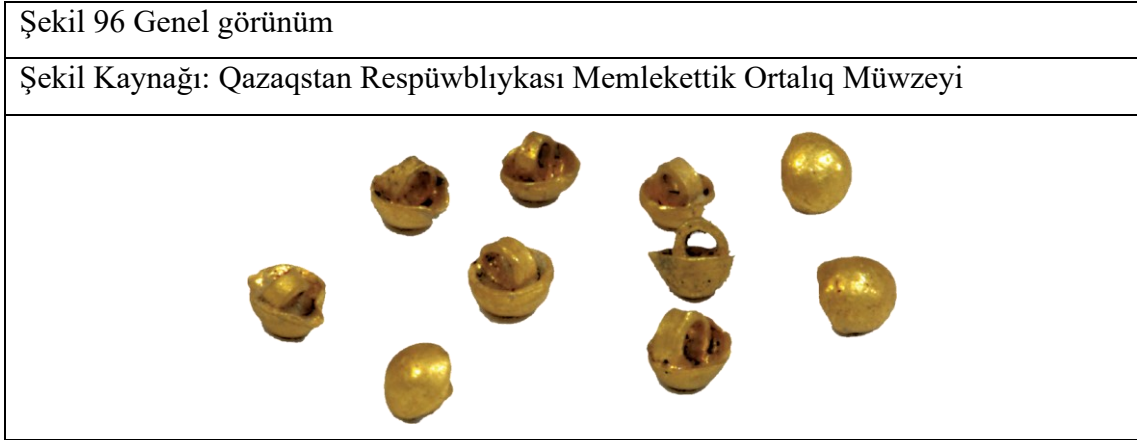
- ❖ Basıklık: Buluntuların bazılarında basıklık vardır.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Älimbay, 2009, s. 331; Tolewbayev, 2018a, s. 243, 2018b, s. 205)

Katalog 29

Müze Kodu: İMK KII 26873/1-141

Tip: Pantolon Süslemesi Tip 2

Tutturma Tekniği: İlmek (×1), (Buluntular ilmek aracılığı ile ipe dizilmiştir. Bu ip sonrasında giyim unsuruna dikilmiş olmalıdır.)

Adet: 141

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 1.6 × 1.6 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Belirsiz

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** Kaynak Tekniği

Tanım: Buluntular yekpare şekilde oluşturulmuştur. 2 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge yarım küre şeklindedir. İkinci öge ilmektir. Bu iki öge kaynak tekniği ile birleştirilmiştir.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Basıklık: Buluntuların bazılarında basıklık vardır.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Älimbay, 2009, s. 331; Tolewbayev, 2018a, ss. 219, 241, 243, 2018b, s. 205)

Katalog 30

Müze Kodu: İQMK KII 26875/1-2835

Tip: Pantolon Süslemesi Tip 3

Tutturma Tekniğı: İlmek (×1)

Adet: 2835

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 0.7 × 0.1 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniğı:** Döküm Tekniğı

❖ **Süsleme Tekniğı:** —

❖ **Birleştirme Tekniğı:** —

Tanım: Buluntular yekpare şekilde oluşturulmuştur. 2 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge boncuk şeklindedir. İkinci öge halka şeklindedir. Bu öge ilmek özelliğı taşımaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

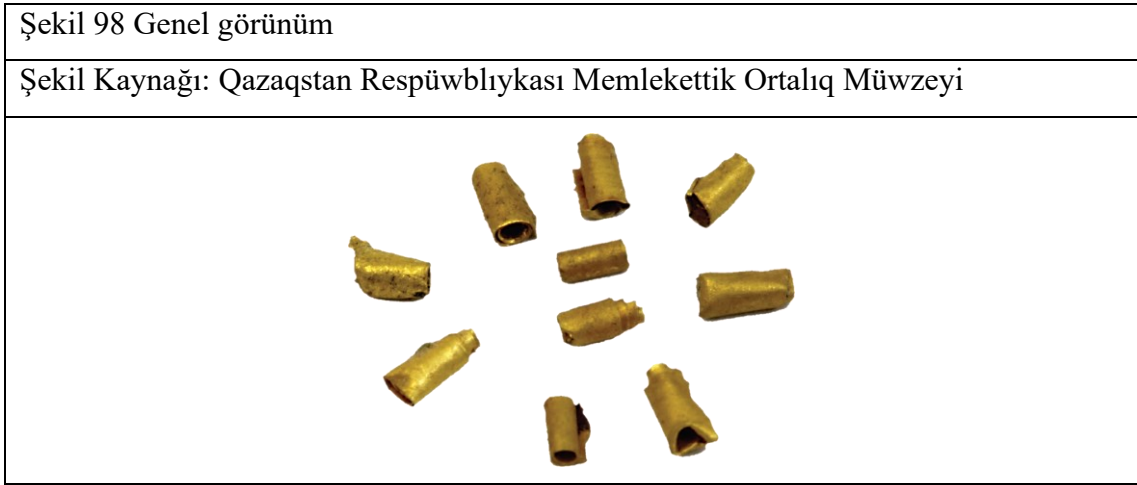
Korunma Derecesi: Tamamen korunmuştur.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Tolewbayev, 2018a, s. 243, 2018b, s. 205)

Katalog 31

Müze Kodu: İQMK KII 26874/1-223

Tip: Ayakkabı Süslemesi Tip 2

Tutturma Tekniğı: İpe Dizme (Parçalar önce ipe dizilmiştir. Daha sonra bu ip, giyim unsuruna dikilmiştir.)

Adet: 223

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 1.5 × 1.1 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniğı:** Plakadan Kesim Tekniğı, Sarma

❖ **Süsleme Tekniğı:** —

❖ **Birleştirme Tekniğı:** —

Tanım: Buluntular rulo şeklinde oluşturulmuştur. Rulonun ortasında kalan boşluk tutturma ögesi olarak kullanılmıştır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Çapak: Buluntuların açık uçlu kısımlarında çok sayıda çapak söz konusudur.
- ❖ Çizik: Buluntuların yüzeyinde çok sayıda çizik gözlenmektedir.
- ❖ Leke: Çeşitli bölgelerde lekeler gözlenmektedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Älimbay, 2009, s. 331; Tolewbayev, 2018a, ss. 219, 237-238, 2018b, s. 203)

Katalog 32

Şekil 99 Ön tarafın görünümü	Şekil 100 Arka tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykası Memlekettik Ortalıq Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykası Memlekettik Ortalıq Müwzeyi
	

Müze Kodu: İQMKKII 26861/1

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 5

Tutturma Tekniği: İlmek (×1)

Adet: 1

Malzemeler: Altın; Lapis Lazuli; Boynuz, İnci

Boyut ve Ağırlık:

❖ Çap: 1.3 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** Kakma Tekniği

❖ **Birleştirme Tekniği:** Lehim Tekniği

Tanım: Buluntunun ön tarafı 3 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge iskelet kısmıdır. Bu kısım, buluntunun hem dış çerçevesini hem de tabanını oluşturmaktadır. Bu öge döküm tekniği ile oluşturulmuş olmalıdır. Çerçevenin içinde kalan bölgeye 3 kısım halinde süsleme yapılmıştır. İkinci öge dış çemberdir. Yıldız motifi ile çerçeve arasında kalan kısımlardır. Yıldızın çerçeve ile arasındaki boşluklarda oluşan üçgen şekillerden

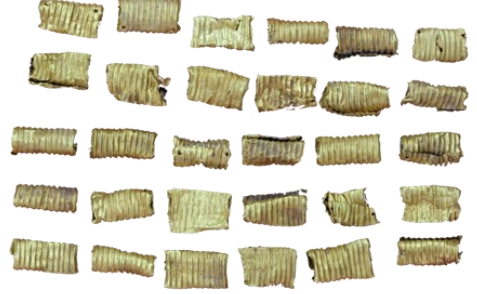
oluşmaktadır. Boynuzdan yapılmıştır. Üçüncü öge yıldız motifidir. İç çember ile dış çemberin ortasındadır. Yıldızın uç kısımları çerçeveye dokunmaktadır. Yıldızın iç ve dış kısımları altın tel ile çevrenmiştir. Bu iki sınırın arasında kalan kısımda mavi lapis lazuli taş vardır. Dördüncü öge iç çemberdir. Buluntunun merkezinde yer almaktadır. Çevresi altın tel ile çevrenmiştir. Kendisi boynuzdan yapılmıştır. Buluntunun arka tarafında sadece ilmek (×1) bulunmaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Tamamen korunmuştur.

Atıflar: (Samaşev vd., 2004, s. 151; Älimbay, 2009, s. 333, 2011, s. 199; Tolewbayev, 2018a, s. 223, 2018b, ss. 195-197)

Katalog 33

Şekil 101 Ön tarafın görünümü	Şekil 102 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykası Memlekettik Ortalıq Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykası Memlekettik Ortalıq Müwzeyi
	

Müze Kodu: İQMK KII 26868/1-63

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 1

Tutturma Tekniği: İp Geçirme Boşluğu, Dikim Deliği (×2)

Adet: 63

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 2/1.7 × 1.2 cm

❖ Çap: 0.8 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Plakadan Kesim Tekniği, Sarma

❖ **Süsleme Tekniği:** Kabartma Tekniği (Tırtıklar ahşap bir alet kullanılarak kabartma tekniğinde oluşturulmuştur.)

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntular yekpare olarak oluşturulmuştur. Silindir şeklindedir. Bu silindir birbirine paralel tırtıklar ile süslenmiştir. Her iki tarafında dikim delikleri vardır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yırtık: Buluntuların kenar kısımlarında küçük çaplı yırtıklar mevcuttur.
- ❖ Çapak: Buluntuların açık uçlu kısımlarında çok sayıda çapak söz konusudur.
- ❖ Ezilme: Buluntularda çok sayıda ezilme görülmektedir.
- ❖ Basıklık: Buluntuların bazılarında basıklık vardır.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Älimbay, 2009, s. 332, 2011, s. 208; Tolewbayev, 2018a, ss. 237-238, 240, 2018b, ss. 202-203)

Katalog 34

Şekil 103 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi

Müze Kodu: İÇMK KII 26872/1-23

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 2

Tutturma Tekniği: İlmek (×1)

Adet: 23

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 0.5 × 0.3 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** Kaynak Tekniği

Tanım: Buluntular yekpare şekilde oluşturulmuştur. 3 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge ilmektir. İkinci ve üçüncü öge koni şeklindedir. Bu üç öge kaynak tekniği ile birleştirilmiştir.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

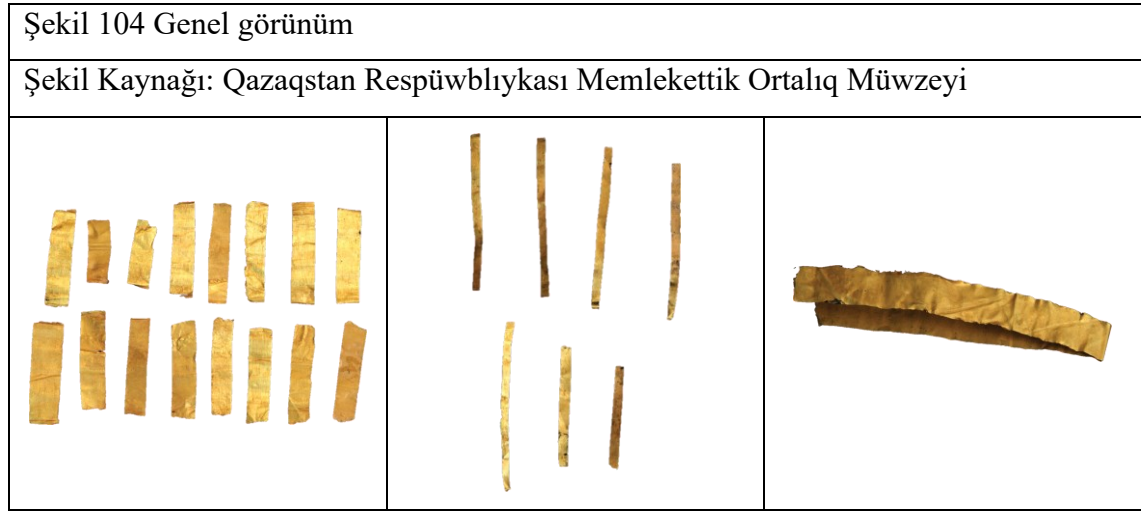
- ❖ Delik: Buluntuların bazılarında delik vardır.
- ❖ Çizik: Buluntuların yüzeyinde çok sayıda çizik gözlenmektedir.
- ❖ Ezilme: Buluntularda çok sayıda ezilme görülmektedir.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Samaşev vd., 2004, s. 150; Älimbay, 2009, s. 332, 2011, s. 208; Tolewbayev, 2018a, s. 241, 2018b, ss. 203-204)

Katalog 35

Müze Kodu: İQMK KPI 26870/ 1-16; İQMK KPI 26871/ 1-7; İQMK KPI 26869

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 4

Tutturma Tekniğı: Belirsiz

Adet: 16+7+1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

- ❖ 1.3-2.1 × 0.3 - 0.5 × 0.1 cm
- ❖ 1.1 - 1.9 × 0.1 cm
- ❖ 9.9 × 0.7 × 0.2 cm
- ❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniğı:** Plakadan Kesim Tekniğı
- ❖ **Süsleme Tekniğı:** —
- ❖ **Birleştirme Tekniğı:** —

Tanım: Buluntular dikdörtgen şeklinden oluşmaktadır. Buluntulardan bir tanesi ortasından katlanmıştır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yırtık: Buluntuların kenar kısımlarında küçük çaplı yırtıklar mevcuttur.
- ❖ Çizik: Buluntuların yüzeyinde çok sayıda çizik gözlenmektedir.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Bu parçalar bir araya getirilmiştir. Birbirine benzer buluntulardır. Boyutları bariz şekilde farklı farklıdır.

Atıflar: (Samaşev vd., 2004, s. 151; Älimbay, 2011, ss. 209, 211; Tolewbayev, 2018a, ss. 218, 237, 2018b, s. 203)

Katalog 36

Müze Kodu: İQMK KII 26876

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 22

Tutturma Tekniği: Belirsiz

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 3.9 × 0.9 × 0.1 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntu uçlarından kıvrılmış dikdörtgen şeklinde oluşturulmuştur.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

❖ **Leke:** Buluntunun yüzeyinde yüksek derecede lekelenme gözlenmektedir.

Atıflar: (Älimbay, 2009, s. 303, 2011, s. 211; Tolewbayev, 2018a, s. 247)

Katalog 37

Şekil 106 Ön tarafın görünümü	Şekil 107 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykası Memlekettik Ortalıq Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykası Memlekettik Ortalıq Müwzeyi
	

Müze Kodu: İQMK KPI 26878/1-22

Tip: Yerinden Düşmüş Yarı Değerli Taşlar

Tutturma Tekniği: Kakma, Yapıştırma

Adet: 22

Malzemeler: Turkuaz

Boyut ve Ağırlık:

- ❖ Damla: $3.7 \times 2.1 \times 0.2$ cm
- ❖ Koni çap: 1.5 cm
- ❖ Beş köşeli: $1 \times 0.8 \times 0.3$ cm
- ❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Kesme/Kırma Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** —
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** —

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir.
- ❖ Yapışkan izleri: Buluntularda yapışkan izleri tespit edilmiştir.

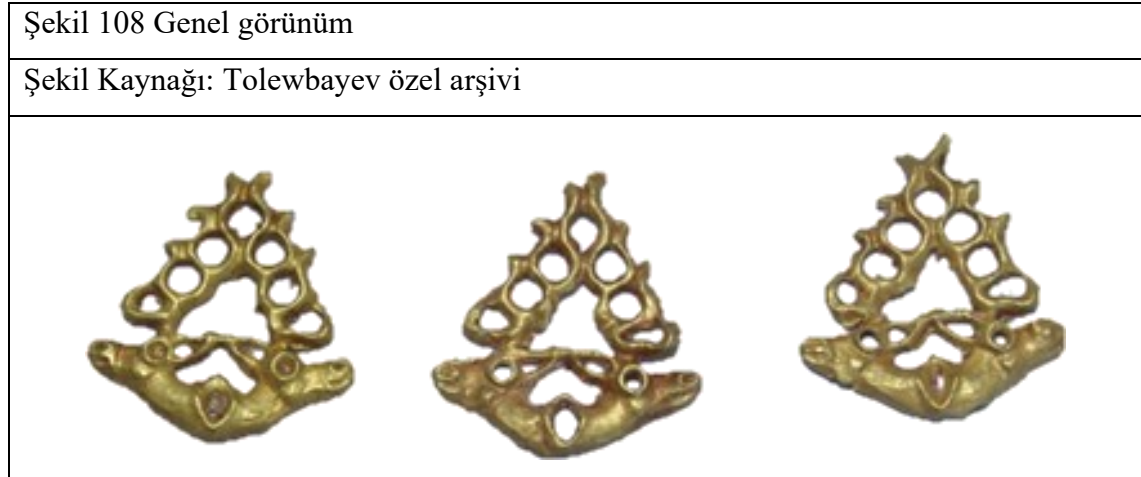
Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Bu parçalar bir araya getirilmiştir. Boyutları ve şekilleri bariz şekilde farklı farklıdır.

Atıflar: (Älimbay, 2009, s. 305, 2011, s. 212)

ŞİLİKTİ-1-16 ADLI BULUNTU ORTAMI

Katalog 38

Müze Kodu: KIIo 92-38072-81

Tip: Kaftan Süslemesi Tip 2

Tutturma Tekniği: Dikim Boşluğu

Adet: 10

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 2.5 × 2.5 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntuların ön tarafı birbirine ters, simetrik şekilde duran 2 adet geyik başından oluşmaktadır. Geyik başları boyun ve boynuz kısımlarında birleşmektedir. Betimlemelerin boynuzları oldukça uzun bir şekilde gösterilmiştir. Buluntuların arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

İN SİTU: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yırtık: Buluntuların kenar kısımlarında küçük çaplı yırtıklar mevcuttur.
- ❖ Delik:
 - Buluntulardan bazılarının betimlemelerinin boyunlarının birleştiği bölgeler ortadan kalkmış, delinmiş veya yırtılmıştır.
 - Buluntulardan bazılarının betimlemelerinin göz kısımları ortadan kalkmış, delinmiş veya yırtılmıştır.
- ❖ Çapak: Buluntuların kenar kısımlarında çok sayıda çapak söz konusudur.
- ❖ Ezilme: Buluntuların yüzeyine yayılmış ezilmeler, bükülmeler, basıklıklar görülmektedir.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde çok sayıda leke gözlenmektedir.
- ❖ Süsleme Taşı Yuvası Kaynaklı Bozukluk: Betimlemelerin göz ve boyun kısımlarındaki oyukların, yarı değerli taş yuvası olma olasılığı vardır. Ancak bu sorunun sonucu belirsizdir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Tolewbayev, 2016, s. 162; İysakiyna, 2017; Tolewbayev, 2018a, s. 49).

Katalog 39

Şekil 109 Ön tarafın görünümü	Şekil 110 Arka tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi	Şekil Kaynağı: Emre SEVİNÇ özel arşivi
	

Müze Kodu: Kİİo 92-38082-115

Tip: Kaftan Süslemesi Tip 3

Tutturma Tekniği: Dikim Boşluğu

Adet: 34 (24 sağ, 10 sol)

Malzemeler: Altın; Turkuaz (3 tanesinde)

Boyut ve Ağırlık:

❖ 3 × 2.5 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** Kakma Tekniği

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntuların ön tarafı 2 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge kartal betimlemesidir. İkinci öge yılan betimlemesidir. Buluntuların ön tarafının tamamına bakıldığında, söz konusu iki hayvanın mücadele sahnesi gözlenmektedir. Bu sahnede kartal yılanı başına yakın bir yerden yakalamış ve öldürüyor durumdadır. Kartal betimlemesinin göz, yılan betimlemesinin baş kısımları yarı değerli taş ile süslenmiştir. Buluntuların arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yırtık: Betimlemelerin çoğunda göz kısmında yırtık veya delik mevcuttur.
- ❖ Çapak: Buluntuların kenar kısımlarında çok sayıda çapak söz konusudur.
- ❖ Kopma: Buluntuların bazılarında yılan betimlemesinin baş kısmı kopmuştur.
- ❖ Ezilme: Buluntuların yüzeyine yayılmış ezilmeler, bükülmeler, basıklıklar görülmektedir.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde çok sayıda leke gözlenmektedir.
- ❖ Süsleme Taşının Düşmesi: Buluntuların çoğunda süsleme taşları düşmüştür.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Bazı buluntuların süsleme taşlarının düşmesinden kaynaklı, tip farklılıkları vardır.
- ❖ Betimlemelerin yönlerinin ters olmasından dolayı farklılık vardır.

Atıflar: (Tolwabayev, 2016, s. 162; İysakiyna, 2017; Tolwabayev, 2018a, ss. 50, 53).

Katalog 40

Şekil 111 Ön tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi

Müze Kodu: КПо 92-38116-38119

Tip: Kaftan Süslemesi Tip 5

Tutturma Tekniği: Dikim Boşluğu

Adet: 4

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 2 × 1.8 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntuların ön tarafı içine kıvrılmış durumdaki kar parsı betimlemesinden oluşmaktadır. Kar parsı betimlemesinin organları çeşitli şekillerde çökertmeler ile gösterilmiştir. Buluntuların arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yırtık: Buluntuların açık uçlu kısımlarında yırtıklar mevcuttur.
- ❖ Çapak: Buluntuların açık uçlu kısımlarında çok sayıda çapak söz konusudur.
- ❖ Kopma: Buluntulardan birinin betimlemesinin sırt bölgesinde kopma meydana gelmiştir.
- ❖ Basıklık: Buluntuların yüzeyinde basıklık ve çok sayıda ezilme vardır.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde çok sayıda leke gözlenmektedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Tolwbayev, 2016, s. 163; İysakiyna, 2017; Tolwbayev, 2018a, s. 53).

Katalog 41

Şekil 112 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi

Müze Kodu: KΠo 92-38132/1-464, KΠo 92-38133/1-534, KΠo 92-38134/1-279, KΠo 92-38135/1-494

Tip: Pantolon Süslemesi Tip 2

Tutturma Tekniği: İlmek (×1), (Buluntular ilmek aracılığı ile ipe dizilmiştir. Bu ip sonrasında giyim unsuruna dikilmiş olmalıdır.)

Adet: 464+534+279+494=1771 (Müze kaynaklarında buluntuların sayısı ile ilgili olarak tutarsızlıklar vardır.)

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 0.1 ×0.1 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Belirsiz

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** Kaynak Tekniği

Tanım: Buluntular yekpare şekilde oluşturulmuştur. 2 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge yarım küre şeklindedir. İkinci öge ilmektir. Bu iki öge kaynak tekniği ile birleştirilmiştir.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Basıklık: Buluntuların bazılarında basıklık vardır.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde çok sayıda leke gözlenmektedir. Düşük oranlıdır.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Tolewbayev, 2016, s. 165; İysakiyna, 2017)

Katalog 42

Şekil 113 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi

Müze Kodu: Tespit edilememiştir.

Tip: Pantolon Süslemesi Tip 1

Tutturma Tekniği: İpe Dizme (Parçalar önce ipe dizilmiştir. Daha sonra bu ip, giyim unsuruna dikilmiştir.)

Adet: Belirsizdir. Müze kaynaklarında bu buluntu grubunun kaç adetten oluştuğuna yönelik bilgi edinilememiştir. Mevcut görseller çerçevesinde bu sayının minimum 3 olduğu kesindir.

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 0.2 × 0.2 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntular çerçevesi kalın bir çember şeklinde oluşturulmuştur. Çemberin ortası ip geçirme boşluğu olarak kullanılmıştır. Örneklerin ağzı açıktır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Tamamen korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde çok sayıda leke gözlenmektedir. Düşük oranlıdır.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Tolewbayev, 2016, s. 165; İysakiyna, 2017)

Katalog 43

Müze Kodu: KΠo 92-38120-24

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 1

Tutturma Tekniği: İp Geçirme Boşluğu

Adet: 5

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 2.5 × 1.3 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Plakadan Kesim Tekniği, Sarma

❖ **Süsleme Tekniği:** Kabartma Tekniği (Tırtıklar ahşap bir alet kullanılarak kabartma tekniğinde oluşturulmuştur.)

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntular yekpare olarak oluşturulmuştur. Silindir şeklindedir. Bu silindir birbirine paralel tırtıklar ile süslenmiştir. Tek tarafında dikim deliği vardır.

İN Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır. Buluntulardan biri hurda halindedir.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yırtık: Buluntuların kenar bölgelerinde yırtık mevcuttur.
- ❖ Çapak: Buluntuların kenar bölgelerinde çok sayıda çapak söz konusudur.
- ❖ Ezilme: Buluntularda çok sayıda ezilme görülmektedir.
- ❖ Katlanma: Buluntuların kenar bölgelerinde katlanma meydana gelmiştir.
- ❖ Basıklık: Buluntuların bazılarında basıklık vardır.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde çok sayıda leke gözlenmektedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Tolewbayev, 2016, s. 163; İysakiyna, 2017; Tolewbayev, 2018a, s. 53)

Katalog 44

Şekil 115 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi

Müze Kodu: КПо 92-38120-38127/1-11

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 2

Tutturma Tekniği: Belirsiz (Tepe noktasında tutturma amacıyla bir ilmek olma olasılığı yüksektir.)

Adet: 11

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

- ❖ 0.7 × 0.4 cm
- ❖ Çap: 0.3 cm
- ❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** —
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** Kaynak Tekniği?

Tanım: Buluntular yekpare şekilde oluşturulmuştur. Koni şeklinde 2 ögeden oluşmaktadır. Bu iki öge kaynak tekniği ile birleştirilmiştir. Buluntuların 2 örneğinin tepe noktasında tutturma amacıyla bir ilmek vardır. Diğer örneklerin orijinalinde de olma olasılığı yüksektir.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Yapısı bozulmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

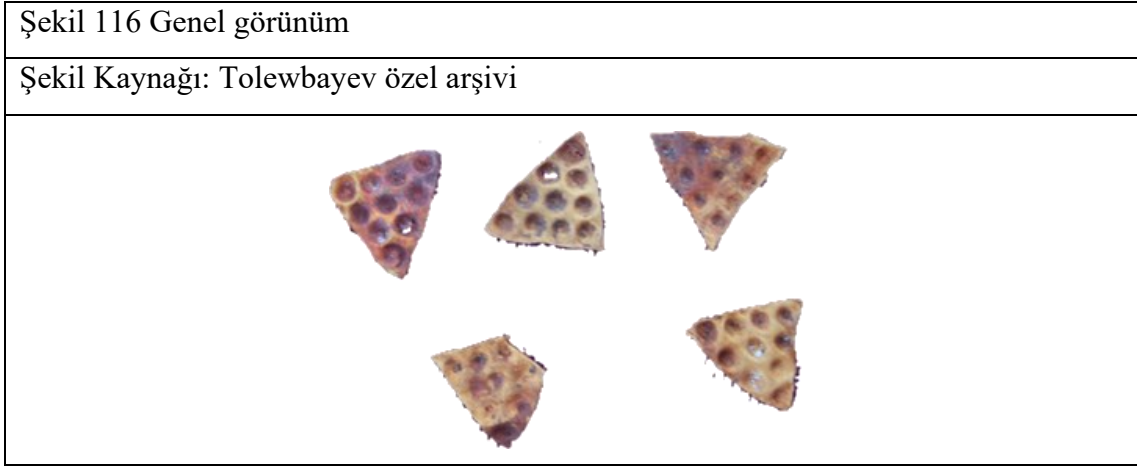
- ❖ Delik: Buluntuların birinde iki ögenin birleştiği noktada büyük bir delik vardır.
- ❖ Çapak: Buluntuların tüm açık uçlu noktalarında belirgin çapaklar söz konusudur.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde çok sayıda leke gözlenmektedir. Düşük oranlıdır.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Tolewbayev, 2016, s. 166; İysakiyna, 2017)

Katalog 45

Müze Kodu: Tespit edilememiştir.

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 3

Tutturma Tekniği: Belirsiz

Adet: Belirsizdir. Müze kaynaklarında bu buluntu grubunun kaç adetten oluştuğuna yönelik bilgi edinilememiştir. Mevcut görseller çerçevesinde bu sayının minimum 6 olduğu kesindir.

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 0.8 × 0.8 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği, Yükseltme Yöntemi

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntular üçgen şeklinde oluşturulmuştur. Buluntuların ön tarafının yüzeyinde 10 adet nokta şeklinde kabartma süsleme bulunmaktadır. Arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

İN Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

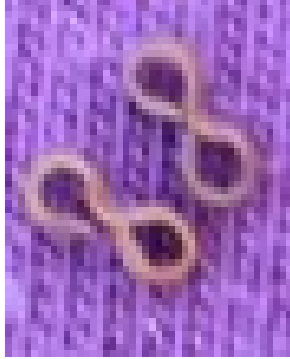
- ❖ Delik: Buluntulardan iki tanesinin kabartma kısımlarında delikler vardır.
- ❖ Kopma: Buluntulardan bir tanesinin bir köşesi kopmuştur.
- ❖ Eğilme: Buluntularda bütünsel eğilmeler tespit edilmiştir.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde çok sayıda leke gözlenmektedir. Yüksek oranlıdır.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Tolewbayev, 2016, s. 165; İysakiyna, 2017)

Katalog 46

Şekil 117 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi

Müze Kodu: Tespit edilememiştir.

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 22

Tutturma Tekniği: Belirsiz

Adet: Belirsizdir. Müze kaynaklarında bu buluntu grubunun kaç adetten oluştuğuna yönelik bilgi edinilememiştir. Mevcut görseller çerçevesinde bu sayının minimum 2 olduğu kesindir.

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

- ❖ 0.3 × 0.1 cm
- ❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** —
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntular lemniskat şeklinde oluşturulmuştur.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Tamamen korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde çok sayıda leke gözlenmektedir. Yüksek oranlıdır.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Tolewbayev, 2016, s. 164)

Katalog 47

Şekil 118 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Tolewbayev özel arşivi

Müze Kodu: Tespit edilememiştir.

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 22

Tutturma Tekniği: Belirsiz

Adet: Belirsizdir. Müze kaynaklarında bu buluntu grubunun kaç adetten oluştuğuna yönelik bilgi edinilememiştir. Mevcut görseller çerçevesinde bu sayının minimum 2 olduğu kesindir.

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

- ❖ 1.5×0.3 cm
- ❖ 2×0.3 cm
- ❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Belirsiz
- ❖ **Süsleme Tekniği:** —
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntuların formu belirsizdir.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Hurda haldedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Bu parçalar bir araya getirilmiştir. Birbirine benzer buluntulardır. Boyutları bariz şekilde farklı farklıdır.

Atıflar: (Tolewbayev, 2016, s. 167)

ŞİLİKTİ-5 ADLI BULUNTU ORTAMI

Katalog 48

Şekil 119 Ön tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.

Müze Kodu: —

Tip: Kolye Ucu Tip 1

Tutturma Tekniği: Kolye Kulpu

Adet: 1

Malzemeler: Altın; Turkuaz

Boyut ve Ağırlık:

❖ Uzunluk: 1.3 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** Kakma Tekniği

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntu 2 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge ilmektir. İkinci öge ise üçgen şeklinde oluşturulmuş kolye ucunun gövdesidir. Ortası üçgen şeklinde yarı değerli taş ile süslenmiştir.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

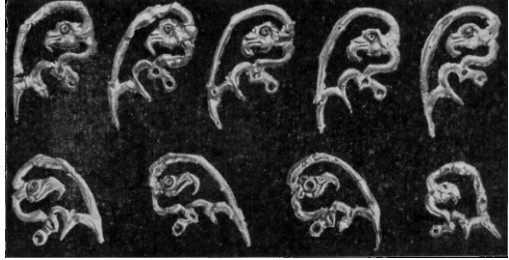
Korunma Derecesi: Tamamen korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Buruşma: Buluntunun yüzeyinde buruşma gözlenmektedir.
- ❖ Leke: Buluntunun yüzeyinde lekeler gözlenmektedir.

Atıflar: (Çernikov, 1965, s. 41)

Katalog 49

Şekil 120 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.

Müze Kodu: —

Tip: Kaftan Süslemesi Tip 3

Tutturma Tekniği: Dikim Boşluğu, İlmek (×3), (Buluntuların üç tanesinde)

Adet: 9 (5<, 4>)

Malzemeler: Altın; Turkuaz

Boyut ve Ağırlık:

❖ 3×5.5 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** Kakma Tekniği

❖ **Birleştirme Tekniği:** Lehim (3 tanesinde)

Tanım: Buluntuların ön tarafı 2 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge kartal betimlemesidir. İkinci öge yılan betimlemesidir. Buluntuların ön tarafının tamamına bakıldığında, söz konusu iki hayvanın mücadele sahnesi gözlenmektedir. Bu sahnede kartal yılanı başına yakın bir yerden yakalamış ve öldürüyor durumdadır. Kartal betimlemesinin göz kısmı yarı değerli taş ile süslenmiştir. Buluntuların arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

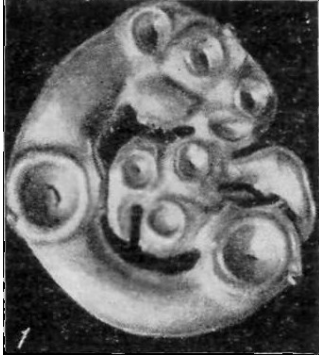

- ❖ Ezilme: Buluntuların yüzeyinde ezilme görülmektedir.
- ❖ Eğilme: Buluntuların yüzeyinde eğilme tespit edilmiştir.
- ❖ Bükülme: Buluntuların bazı kısımlarında bükülme gözlenmektedir.
- ❖ Buruşma: Buluntulardan biri ağır şekilde buruşmuştur.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir.
- ❖ Süsleme Taşının Düşmesi: Buluntuların üç tanesinin göz kısmındaki süsleme taşı düşmüştür.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Bazı buluntuların süsleme taşlarının düşmesinden kaynaklı, tip farklılıkları vardır.
- ❖ Betimlemelerin yönlerinin ters olmasından dolayı farklılık vardır.

Atıflar: (Çernikov, 1965, ss. 32-33; Tolewbayev, 2018a, s. 55)

Katalog 50

Şekil 121 Ön tarafın görünümü	Şekil 122 Arka tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.	Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.
	
Şekil 123 Genel görünüm	
Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.	
	

Müze Kodu: —

Tip: Kaftan Süslemesi Tip 5

Tutturma Tekniği: Dikim Boşluğu

Adet: 2 (1>, 1<)

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ Çap: 1.7 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** —
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntuların ön tarafı içine kıvrılmış durumdaki kar parsı betimlemesinden oluşmaktadır. Kar parsı betimlemesinin organları çeşitli şekillerde çökertmeler ile gösterilmiştir. Buluntuların arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Tamamen korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

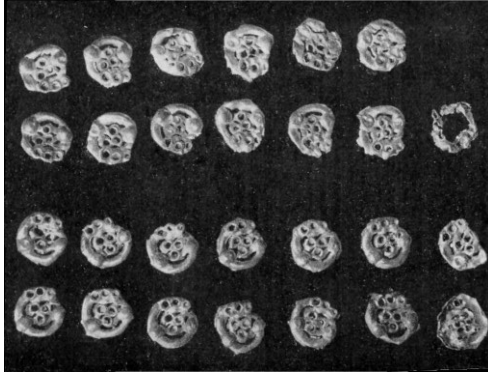
- ❖ **Delik:** Buluntuların bazı bölgelerinde delik vardır.
- ❖ **Çapak:** Buluntuların kenar bölgelerinde çapaklar söz konusudur.
- ❖ **Leke:** Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Betimlemelerin yönlerinin ters olmasından dolayı farklılık vardır.

Atıflar: (Çernikov, 1965, ss. 34-35; Alekseev, 2012, s. 54; Tolewbayev, 2018a, s. 55)

Katalog 51

Şekil 124 Ön tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.

Şekil 125 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.

Müze Kodu: № 2326/4

Tip: Kaftan Süslemesi Tip 5

Tutturma Tekniği: Dikim Boşluğu

Adet: 27 (14>, 12<, 1 tane belirsiz)

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ Çap: 1.4 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği: —**

❖ **Birleştirme Tekniği: —**

Tanım: Buluntuların ön tarafı içine kıvrılmış durumdaki kar parsı betimlemesinden oluşmaktadır. Kar parsı betimlemesinin organları çeşitli şekillerde çökertmeler ile gösterilmiştir. Buluntuların arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Bazı buluntular büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır. Buluntulardan bir tanesi hurda durumundadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Çapak: Buluntuların kenar bölgelerinde çok sayıda çapak söz konusudur.
- ❖ Kopma: Buluntulardan bir tanesinin betimlemesinin merkez kısmı kopmuştur. Bir tanesinin ise kalça ile baş kısmı arasındaki bölge kopmuş durumdadır.
- ❖ Ezilme: Buluntuların yüzeyinde ezilme görülmektedir.
- ❖ Eğilme: Buluntuların yüzeyinde eğilme tespit edilmiştir.
- ❖ Bükülme: Buluntuların bazı kısımlarında bükülme gözlenmektedir.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Betimlemelerin yönlerinin ters olmasından dolayı farklılık vardır.

Atıflar: (Çernikov, 1965, ss. 34-35; Tolewbayev, 2018a, s. 55)

Katalog 52

Şekil 126 Ön tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.

Müze Kodu: —

Tip: Kuşak Tip 1

Tutturma Tekniği: Geçirme (Kuşak kayışına geçirilmiştir.)

Adet: 1

Malzemeler: Altın; Turkuaz

Boyut ve Ağırlık:

❖ 1.4 × 1.5 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** Kakma Tekniği, Granülasyon Tekniği

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntu dikdörtgenler prizması şeklinde oluşturulmuştur. Buluntunun Ortası kayış boşluğudur. Ön tarafı yuvarlak ve damla şeklinde yarı değerli taşlar ile granüllerle süslenmiştir. Arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

İN Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

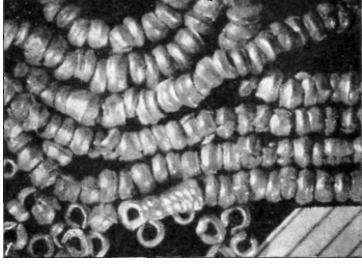
Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ apak: Buluntunun kenar b6lgelerinde çapaklar s6z konusudur.
 - ❖ Darbe: Buluntunun y6zeyinde, bazı b6lgelerde darbeler g6zlenmektedir.
 - ❖ Leke: Buluntunun y6zeyinde lekeler g6zlenmektedir.
 - ❖ S6sleme Taşı Yuvası Kaynaklı Bozukluk: Yarı değerli taş yuvalarının iki tanesinde değerli taş yoktur.
-

Atıflar: (Çernikov, 1965, s. 41)

Katalog 53

Şekil 127 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.

Müze Kodu: —

Tip: Pantolon Süslemesi Tip 1

Tutturma Tekniği: İpe Dizme (Parçalar önce ipe dizilmiştir. Daha sonra bu ip, giyim unsuruna dikilmiştir.)

Adet: 303

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

- ❖ Yükseklik: 0.05 cm
- ❖ Çap: 0.1 cm
- ❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** —
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntuların çerçevesi kalın bir çember şeklinde oluşturulmuştur. Çemberin ortası ip geçirme boşluğu olarak kullanılmıştır. Bazı örneklerin ağzı açıktır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yara: Buluntuların bazılarının ağzı açık durumdadır.
- ❖ Basıklık: Buluntuların bazılarında basıklık vardır.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Çernikov, 1965, s. 42)

Katalog 54

Şekil 128 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.

Müze Kodu: —

Tip: Pantolon Süslemesi Tip 2

Tutturma Tekniği: İlmek ($\times 1$), (Buluntular ilmek aracılığı ile ipe dizilmiştir. Bu ip sonrasında giyim unsuruna dikilmiş olmalıdır.)

Adet: 59

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 0.2 - 0.15 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Belirsiz

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** Kaynak Tekniği

Tanım: Buluntular yekpare şekilde oluşturulmuştur. 2 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge yarım küre şeklindedir. İkinci öge ilmektir. Bu iki öge kaynak tekniği ile birleştirilmiştir.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Genel yapısı korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

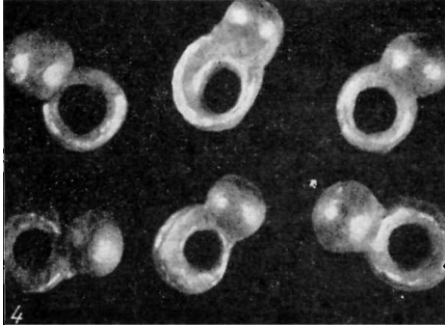
- ❖ Basıklık: Buluntuların bazılarında basıklık vardır.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Çernikov, 1965, s. 42)

Katalog 55

Şekil 129 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.

Müze Kodu: —

Tip: Pantolon Süslemesi Tip 3

Tutturma Tekniği: İlmek (×1)

Adet: 17

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

- ❖ Uzunluk: 0.1 - 0.15 cm
- ❖ Topun Çapı: 0.05 cm
- ❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** —
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntular yekpare şekilde oluşturulmuştur. 2 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge boncuk şeklindedir. İkinci öge halka şeklindedir. Bu öge ilmek özelliği taşımaktadır.

İN Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

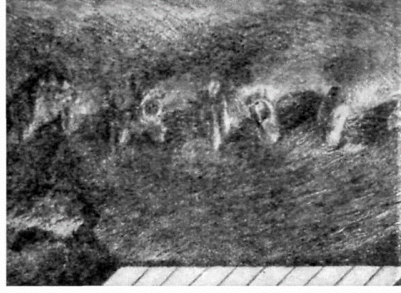
Korunma Derecesi: Tamamen korunmuştur.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Çernikov, 1965, s. 42)

Katalog 56

Şekil 130 Ön tarafın görünümü	
Şekil Kaynağı: Gosudarstvennyy Ermitaj	
	
Şekil 131 Genel görünüm	Şekil 132 Sadak buluntusuna ait deri kalıntısının görünümü
Şekil Kaynağı: Gosudarstvennyy Ermitaj	Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965, s. 28) kaynağından alınmıştır.
	

Müze Kodu: № 2326/1

Tip: Ok Takımı Tip 3/A

Tutturma Tekniği: Yapıştırma

Adet: 14

Malzemeler: Altın; Turkuaz

Boyut ve Ağırlık:

- ❖ 7 × 4 cm
- ❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** Kakma Tekniği
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntuların ön tarafı boynuzlu geyik betimlemesinden oluşmaktadır. Geyik betimlemesinin göz ve kulak kısımları yarı değerli taş ile süslenmiştir. Buluntuların arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır, bu kısımda yapıştırıcı olduğu tahmin edilmektedir.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Genel yapısı korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

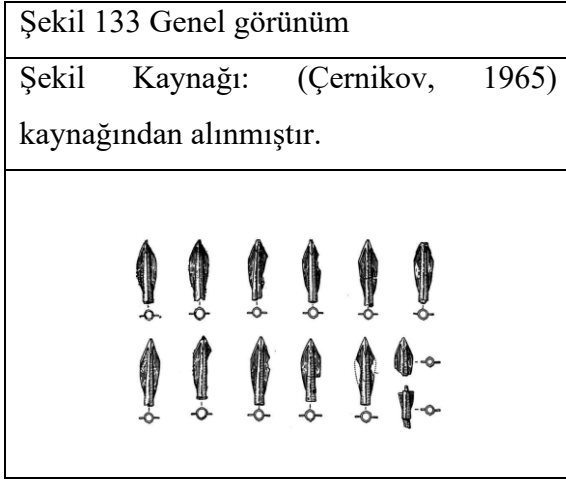
- ❖ **Kopma:** Betimlemelerin birinin başı ve boynuzları kopmuştur.
- ❖ **Basıklık:** Buluntuların çeşitli bölgelerinde basıklık vardır.
- ❖ **Leke:** Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir.
- ❖ **Süsleme Taşı Yuvası Kaynaklı Bozukluk:** Buluntulardan dördünde kulak kısımlarındaki, beşinde göz kısımlarındaki süsleme taşları düşmüştür.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Çernikov, 1965, ss. 28-32; Alekseev, 2012, ss. 50-51; Tolewbayev, 2018a, s. 55)

Katalog 57

Müze Kodu: —

Tip: Ok Takımı Tip 3/B

Tutturma Tekniği: Sadağa yerleştirme

Adet: 13

Malzemeler: Bronz; Ahşap

Boyut ve Ağırlık:

❖ 4.5/5 × 1.2/1.4 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** Kenetleme

Tanım: Buluntular üç ögeden oluşmaktadır. Birinci öge bronzdan yapılmış olan ok ucudur. İkinci öge ahşaptan yapılmış gövde kısmıdır. Büyük oranda çürümüştür. Birinci öge ve ikinci öge birbirine kenetleme tekniği ile tutturulmuştur. Üçüncü öge olan ok tepesi, tamamen ortadan kalkmıştır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Metal kısmın genel yapısı korunmuştur. Organik malzemeli kısım ortadan kalkmıştır. İki örnekte ok ucu ile gövdesinin birleştiği noktada bazı ahşap kalıntılar mevcuttur. Ok tepesi ile ilgili herhangi bir bulguya rastlanılmamıştır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Kırık: Buluntuların bir tanesi kırılmış ve ortadan ikiye ayrılmıştır. Bir ok ucu tam ortasından yatay olarak çatlamıştır.
- ❖ Kopma: Ok uçlarından sekiz tanesinde büyük çaplı, kalanlarında küçük çaplı kopmalar gözlenmektedir.
- ❖ Oksitlenme: Buluntuların oksitlemesi konusunda bilgiye ulaşamamıştır. Ancak yıpranmaların büyük çoğunluğunun etkeninin, oksitlenme olduğu tahmin edilmektedir.
- ❖ Çürüme: Okların ahşap kısımlarının önemli bir kısmı, çürüme sebebi ile ortadan kalkmıştır.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Çernikov, 1965, ss. 24-28)

Katalog 58

Şekil 134 Ön tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.

Müze Kodu: —

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 6

Tutturma Tekniği: İlmek (×2)

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 2.1 × 1.2 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** Lehim

Tanım: Buluntunun ön tarafı kanatları açık durumda olan kuş betimlemesinden oluşmaktadır. Arka tarafında sadece ilmek (×2) bulunmaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Delik: Betimlemenin sağ kanadında büyük boyutlu, sol kanadında küçük boyutlu birer delik vardır.
- ❖ Leke: Buluntunun yüzeyinde lekeler gözlenmektedir.

Atıflar: (Çernikov, 1965, ss. 38-40)

Katalog 59

Şekil 135 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.

Müze Kodu: —

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 2

Tutturma Tekniği: İlmek (×1)

Adet: 2

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 4.9 × 2.2 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** Kaynak Tekniği

Tanım: Buluntular yekpare şekilde oluşturulmuştur. 3 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge ilmektir. İkinci ve üçüncü öge koni şeklindedir. Bu üç öge kaynak tekniği ile birleştirilmiştir.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

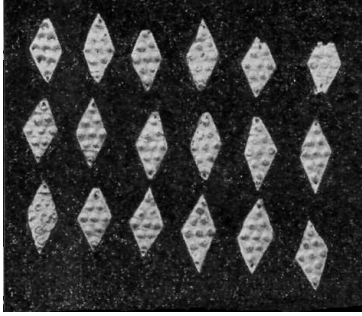
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir.
- ❖ İlmeğe Kaynaklı Bozukluk: İlmeğin bağlantı noktasında yıpranma oranı oldukça yüksektir.
- ❖ Lehimleme-Kaynak İzleri: Buluntuların kenarlarında açılma söz konusudur. Bu durumun ustalık hatası ile ilgili olma olasılığı vardır.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Çernikov, 1965, s. 41)

Katalog 60

Şekil 136 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.

Müze Kodu: —

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 3

Tutturma Tekniği: Dikim Deliği (×2)

Adet: 18

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 1.5 × 0.5 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği, Yükseltme Yöntemi

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntular eşkenar dörtgen şeklinde oluşturulmuştur. Buluntuların ön tarafının yüzeyinde 9 adet nokta şeklinde kabartma süsleme bulunmaktadır. Arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Dikim Deliği Kaynaklı Bozukluk: Buluntulardan üç tanesinde dikim deliği kaynaklı yırtıklar oluşmuştur. Bunlardan bir tanesi çift taraflıdır.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Çernikov, 1965, ss. 41-42)

Katalog 61

Şekil 137 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.

Müze Kodu: —

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 3

Tutturma Tekniği: Belirsiz

Adet: 3

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 0.9 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği, Yükseltme Yöntemi

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntular üçgen şeklinde oluşturulmuştur. Buluntuların ön tarafının yüzeyinde 10 adet nokta şeklinde kabartma süsleme bulunmaktadır. Arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

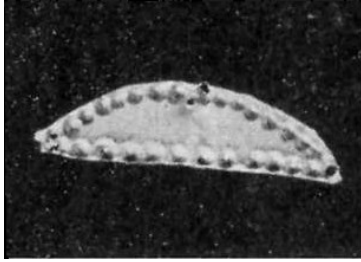
- ❖ Yırtık: Buluntulardan iki tanesinin uç kısımlarında yırtık mevcuttur.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Çernikov, 1965, s. 42)

Katalog 62

Şekil 138 Ön tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.

Müze Kodu: —

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 3

Tutturma Tekniği: Dikim Deliği (×3)

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 3.5×1 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği, Yükseltme Yöntemi

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntular minör segment şeklinde oluşturulmuştur. Buluntuların ön tarafının yüzeyinin kıyılarında 26 adet nokta şeklinde kabartma süsleme bulunmaktadır. Ayrıca yüzeyde 3 adet dikim deliği olduğu tahmin edilen delikler gözlenmektedir. Arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

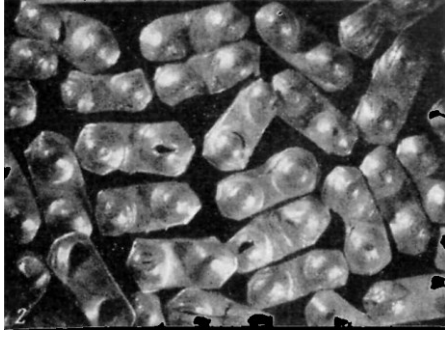
Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir.

Atıflar: (Çernikov, 1965, s. 42)

Katalog 63

Şekil 139 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.

Müze Kodu: —

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 3

Tutturma Tekniği: Belirsiz

Adet: 40

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 0.3 × 0.13 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği, Yükseltme Yöntemi

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntular dikdörtgen şeklinde oluşturulmuştur. Buluntuların ön tarafının yüzeyinde 2 adet nokta şeklinde kabartma süsleme bulunmaktadır. Arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

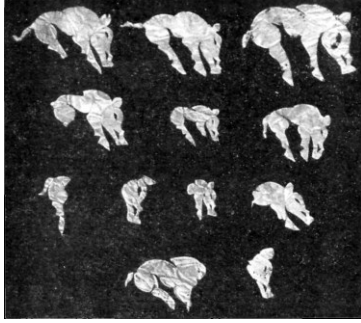

- ❖ Delik: Buluntuların kabartma kısımlarında çok sayıda delik vardır.
- ❖ Ezilme: Buluntuların yüzeyinde ezilme görülmektedir.
- ❖ Basıklık: Buluntuların yüzeyinde basıklık vardır.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Çernikov, 1965, s. 42)

Katalog 64

Şekil 140 Genel görünüm (1)	Şekil 141 Genel görünüm (2)
Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.	Şekil Kaynağı: Gosudarstvennyy Ermitaj
	

Müze Kodu: № 2326/2

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 7

Tutturma Tekniği: Belirsiz

Adet: 9

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 5.4 × 3.8 cm - 2.5 × 2 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Plakadan Kesim Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** Ajur Tekniği

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntuların ön tarafı boynuzlu yaban domuzu betimlemesinden oluşmaktadır. Arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: 4 adet buluntu tamamen korunmuştur. 3 adet buluntu büyük oranda korunmuştur. İki buluntunun yapısı bozulmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

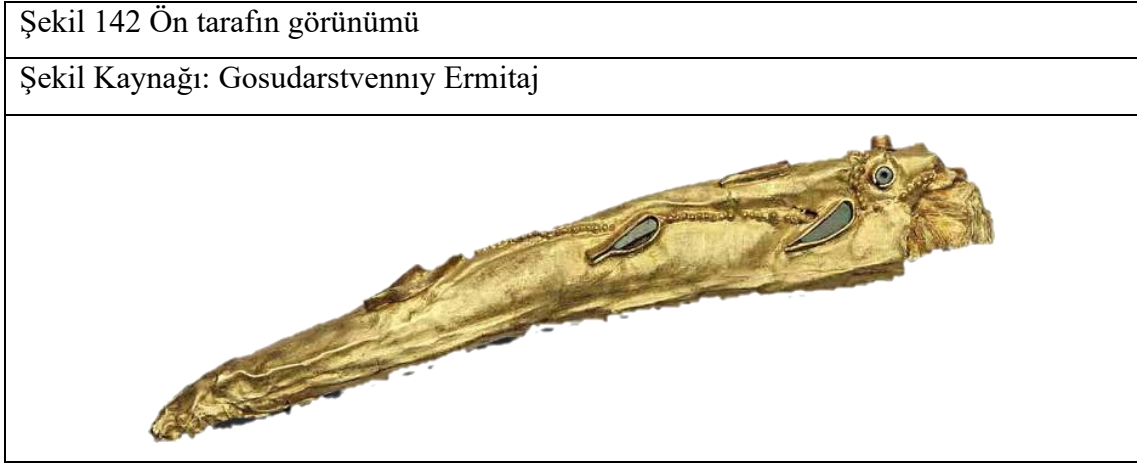
- ❖ Yırtık: Buluntuların çeşitli yerlerinde, çok sayıda yırtık mevcuttur.
- ❖ Kopma: Buluntuların betimlemesinin bir tanesinin kuyruk kısmı, bir tanesinin belden itibaren arka bölgesi, bir tanesinin kafa kısmı kopmuştur.
- ❖ Eğilme: Buluntularda bütünsel eğilme tespit edilmiştir.
- ❖ Basıklık: Buluntuların yüzeyinde buruşma gözlenmektedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Buluntuların parçaları bir araya getirilmiştir. Birbirine benzer buluntuların kopan kısımlarıdır.

Atıflar: (Çernikov, 1965, ss. 34-36; Alekseev, 2012, ss. 52-53; Tolewbayev, 2018a, s. 56)

Katalog 65

Müze Kodu: № 2326/6

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 8

Tutturma Tekniği: Kaplama (Bir unsur, bu parça ile kaplanmıştır.)

Adet: 1

Malzemeler: Altın; Turkuaz

Boyut ve Ağırlık:

❖ 11.2 × 1.6 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** Kakma Tekniği

❖ **Birleştirme Tekniği:** ?

Tanım: Buluntu yekpare şekilde oluşturulmuştur. Balık betimlemesinden oluşmaktadır. Balık betimlemesinin göz ve solungaç kısımları yarı değerli taş ile süslenmiştir. Sırt kısmında ise çizgi şeklinde granül süslemeler vardır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Genel yapısı korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Kopma: Betimlemenin arka kısmının bir bölümü kopmuştur.
- ❖ Buruşma: Buluntunun geneline yayılan bir buruşma gözlenmektedir.
- ❖ Leke: Buluntunun yüzeyinde lekeler gözlenmektedir.
- ❖ Süsleme Taşı Yuvası Kaynaklı Bozukluk: Buluntunun yarı değerli taşlarından bazıları düşmüştür.

Atıflar: (Çernikov, 1965, ss. 36-38; Alekseev, 2012, s. 55; Tolewbayev, 2018a, s. 56)

Katalog 66

Şekil 143 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.

Müze Kodu: —

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 4

Tutturma Tekniği: Belirsiz

Adet: 4

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 1.4/2.2 × 0.3 cm

❖ — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Plakadan Kesim Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntular dikdörtgen şeklinden oluşmaktadır.

İN Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

❖ **Çapak:** Buluntuların kenar bölgelerinde çapaklar söz konusudur.

❖ **Buruşma:** Buluntuların yüzeyinde buruşma gözlenmektedir.

❖ **Leke:** Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Bu parçalar bir araya getirilmiştir. Birbirine benzer buluntulardır. Boyutları bariz şekilde farklı farklıdır.

Atıflar: (Çernikov, 1965, s. 42)

Katalog 67

Şekil 144 Genel görünüm	Şekil 145 Yakın görünüm
Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.	Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.
	

Müze Kodu: —

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 22

Tutturma Tekniği: Belirsiz

Adet: 2

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık: —

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Plakadan Kesim Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** —
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntu grubu kare ve formu belirsiz iki buluntudan oluşmaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Hurda haldedir.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ **Yara:** Buluntulardan büyüğünün sağ kenarında bir yara gözlenmektedir.
- ❖ **Yırtık:** Buluntuların kenar kısımlarında yırtıklar mevcuttur.
- ❖ **Delik:** Buluntulardan birinin tam merkezinde büyük çaplı bir delik vardır.

- ❖ Buruşma: Buluntuların yüzeyine yayılan buruşma gözlenmektedir.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Bu parçalar bir araya getirilmiştir. Birbirine benzer buluntulardır. Boyutları bariz şekilde farklı farklıdır.

Atıflar: (Çernikov, 1965, s. 42)

Katalog 68

Şekil 146 Ön tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.

Müze Kodu: —

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 22

Tutturma Tekniği: Belirsiz

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık: —

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntu ortası boş üçgen şeklindedir.

İN Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Hurda haldedir.

Atıflar: (Çernikov, 1965, s. 42)

Katalog 69

Şekil 147 Ön tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: (Çernikov, 1965) kaynağından alınmıştır.

Müze Kodu: —

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 22

Tutturma Tekniği: Belirsiz

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık: —

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Belirsiz

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntunun formu belirsizdir.

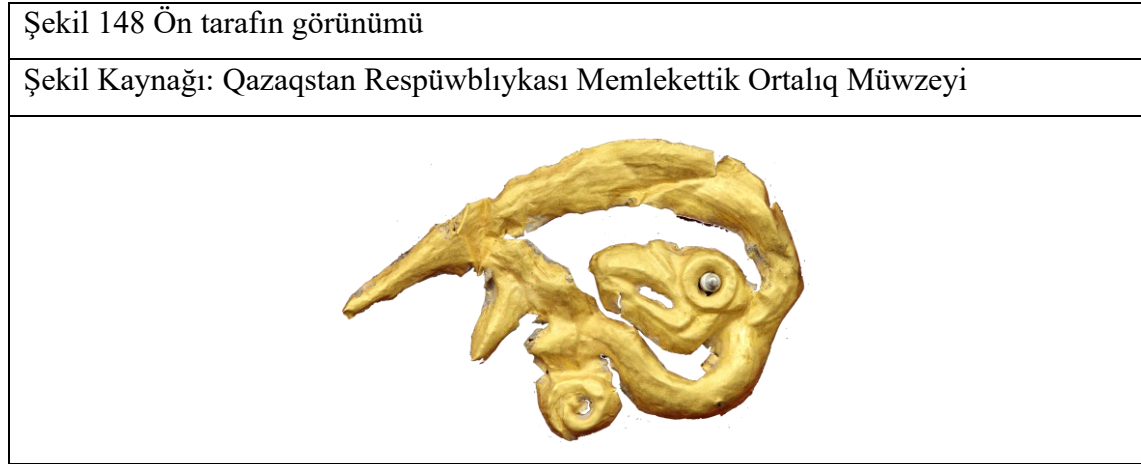
İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Hurda haldedir.

Atıflar: (Çernikov, 1965, s. 42)

ŞİLİKTİ-7 ADLI BULUNTU ORTAMI

Katalog 70

Müze Kodu: İQMK KII 13047/ 1-2, 4

Tip: Kaftan Süslemesi Tip 3

Tutturma Tekniğı: Dikim Boşluğı/Yapıştırma

Adet: 3

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

1. 4.2 × 2.7 cm; 1.12 gram
2. 3.6 × 2.6 cm, 1.06 gram
3. 3.3 × 2.7 cm, 0.61 gram
4. — gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniğı:** Dövme Tekniğı
- ❖ **Süsleme Tekniğı:** —
- ❖ **Birleştirme Tekniğı:** —

Tanım: Buluntuların ön tarafı 2 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge kartal betimlemesidir. İkinci öge yılan betimlemesidir. Buluntuların ön tarafının tamamına bakıldığında, söz konusu iki hayvanın mücadele sahnesi gözlenmektedir. Bu sahnede kartal yılanı başına

yakın bir yerden yakalamış ve öldürüyor durumdadır. Buluntuların arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır, bu kısımda yapıştırıcı olduğu tahmin edilmektedir.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Çapak: Buluntuların kenar bölgelerinde çok sayıda çapak söz konusudur.
- ❖ Ezilme: Buluntuların yüzeyine yayılmış şekilde çok sayıda ezilme görülmektedir.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir. Orta derecededir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Semenov, 1965, s. 187; Ālimbay, 2009, s. 324, 2011, s. 217)

Katalog 71

Müze Kodu: İQMK KII 13047/7

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 9

Tutturma Tekniği: Belirsiz

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 10.9 × 2.4 cm

❖ 1.01 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Plakadan Kesim Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** Ajur Tekniği

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntunun ön tarafı balık betimlemesinden oluşmaktadır. Arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Genel yapısı korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yara: Betimlemenin kuyruk ile gövdesinin birleştiği noktada ve baş bölgesinde, yara gözlenmektedir.
- ❖ Yırtık: Buluntunun kenar kısımlarında çok sayıda yerde yırtık mevcuttur.
- ❖ Delik: Betimlemenin baş bölgesinde üç adet delik vardır.
- ❖ Kopma: Betimlemenin arka yüzgeçlerinden birisi kopmuştur.
- ❖ Eğilme: Buluntuda bütünsel bir eğilme tespit edilmiştir.
- ❖ Leke: Buluntunun yüzeyinde çok sayıda leke gözlenmektedir.

Atıflar: (Semenov, 1965, s. 187; Älimbay, 2009, s. 325, 2011, s. 213)

Katalog 72

Şekil 150 Ön tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respublykası Memlekettik Ortalıq Müwzeyi

Müze Kodu: İQMK KII 13047/3

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 10

Tutturma Tekniğı: Belirsiz

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 4.6 × 3.4 × 0.1 cm

❖ 1.4 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniğı:** Dövme Tekniğı

❖ **Süsleme Tekniğı:** —

❖ **Birleştirme Tekniğı:** —

Tanım: Buluntunun ön tarafı dağ keçisi betimlemesinden oluşmaktadır. Arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır. Bu kısımda yapıştırıcı olduğu tahmin edilmektedir.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Yapısı bozulmuştur.

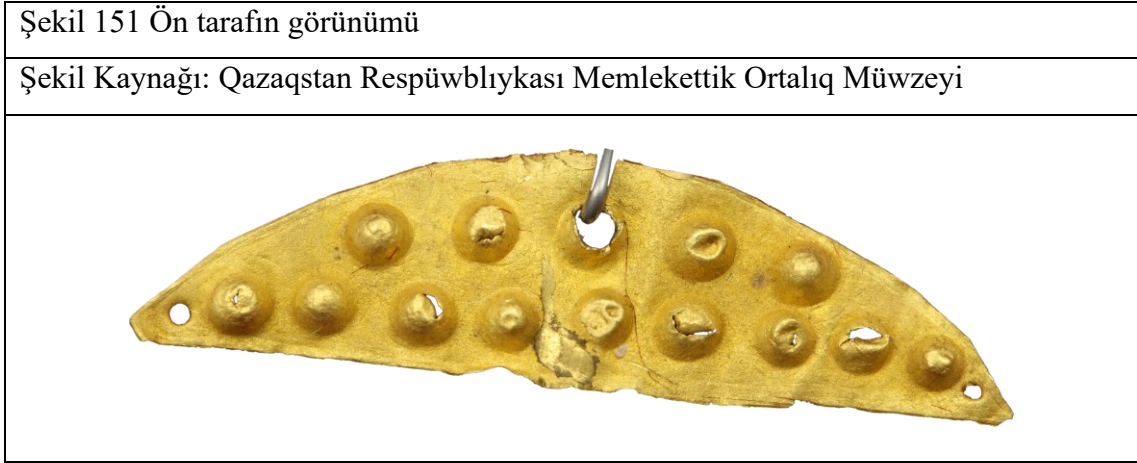
Yıpranma Ayrıntıları:

❖ **Delik:** Betimlemenin kulak ve boynuz bölgelerinde büyük çaplı delikler vardır.

- ❖ apak: Buluntunun kenar kısımlarında çok sayıda apak söz konusudur.
- ❖ Basıklık: Buluntunun yüzeyine yayılmış bir basıklık vardır.
- ❖ Leke: Buluntunun yüzeyinde lekelenme gözlenmektedir. Orta derecelidir.

Atıflar: (Semenov, 1965, s. 187; limbay, 2009, s. 325)

Katalog 73

Müze Kodu: İQMK KII 13047/5

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 3

Tutturma Tekniği: Dikim Deliği (×2)

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 2.4 × 0.6 cm

❖ 0.17 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği, Yükseltme Yöntemi

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntu minor segment şeklinde oluşturulmuştur. Buluntunun ön tarafının yüzeyinde 14 adet nokta şeklinde kabartma süsleme bulunmaktadır. Ayrıca yüzeyde 3/4 adet dikim deliği olduğu tahmin edilen delikler gözlenmektedir. Arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

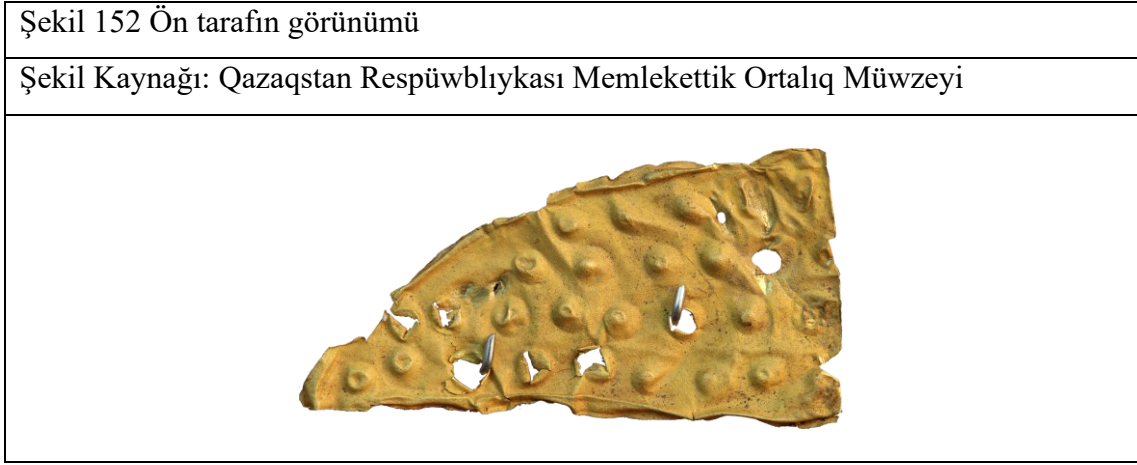
Korunma Derecesi: Genel yapısı korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Delik: Kabartmalardan altı tanesinde yırtık vardır.
- ❖ Çapak: Buluntunun kenar kısımlarında çok sayıda çapak söz konusudur.
- ❖ Çizik: Buluntunun yüzeyinde çizikler gözlenmektedir.
- ❖ Leke: Buluntunun yüzeyinde lekelenme gözlenmektedir. Orta derecelidir.

Atıflar: (Semenov, 1965, s. 187; Älimbay, 2009, s. 325, 2011, s. 213)

Katalog 74

Müze Kodu: İQMK KII 13047/6

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 3

Tutturma Tekniği: Belirsiz

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 2.7 × 1.4 cm

❖ 0.22 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği, Yükseltme Yöntemi

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntu yarım minor segment şeklinde oluşturulmuştur. Buluntunun ön tarafının yüzeyinde 17+ adet nokta şeklinde kabartma süsleme bulunmaktadır. Arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Genel yapısı korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yırtık: Buluntunun kenar bölgelerinde çok sayıda yırtık mevcuttur.
- ❖ Delik: Buluntunun yüzeyinde, çeşitli yerlerde sekiz delik vardır.
- ❖ Çapak: Buluntunun kenar kısımlarında çok sayıda çapak söz konusudur.
- ❖ Çizik: Buluntunun yüzeyinde çizikler gözlenmektedir.
- ❖ Leke: Buluntunun yüzeyinde lekelenme gözlenmektedir. Orta derecelidir.

Atıflar: (Semenov, 1965, s. 187; Ālimbay, 2009, s. 325, 2011, s. 213)

TALDI-2-5 ADLI BULUNTU ORTAMI

Katalog 75

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1875 А3-229

Tip: Başlık Süslemesi Tip 1

Tutturma Tekniği: Belirsiz

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 14.6 × 2.7 cm

❖ 1,75 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Plakadan Kesim Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** Ajur Tekniği

❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntunun ön tarafı geyik betimlemesinden oluşmaktadır. Geyik betimlemesinin sadece baş kısmı gösterilmiştir. Betimlemenin ağız, burun ve göz kısımları çeşitli şekillerde delikler ile gösterilmiştir. Geyiğin boynuzu oldukça uzun bir şekilde oluşturularak ön plana çıkartılmıştır. Kulağı üçgen bir çıkıntı ile belirginleştirilmiştir. Buluntunun arka tarafı, ön tarafı ile aynıdır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yırtık: Betimlemenin boynuz kısmının birinci ve ikinci sırasında yırtık mevcuttur.
- ❖ Çizik: Buluntunun yüzeyinde çok sayıda çizik gözlenmektedir.
- ❖ Leke: Buluntunun yüzeyinde çok sayıda leke gözlenmektedir.

Atıflar: (Beysenov, 2011, s. 22, 2014, ss. 136-137; Xasenova & Muqatayeva, 2016, ss. 70-71; Oñgarulı, 2018c, ss. 184-185, 2018d, ss. 200-201; Sonlan vd., 2018, s. 241; Oñgarulı, 2019a, s. 217; Qazaqstan Respüwblykası Ulttıq Müwzeyi, 2022).

Katalog 76

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1869 А3-223

Tip: Salpınşak Tip 1

Tutturma Tekniği: Halka

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 2,7 × 1,62 cm

❖ 3,50 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** Granülasyon Tekniği

❖ **Birleştirme Tekniği:** Kaynak Tekniği, Lehim Tekniği

Tanım: Buluntu yekpare şekilde oluşturulmuştur. 3 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge halkadır. İkinci öge koni biçimindeki gövdedir. Yüzeyi granül ile süslenmiştir. Üçüncü öge koninin tabanına 4 adet ilmek ile tutturulmuş, sallanan parçalardır. Bu parçalara ulaşılamamıştır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Yapısı bozulmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Kopma: Buluntunun alt bölgesinde ilmekler bulunmaktadır. Bunlara çeşitli zincirler ve süslemeler takılmış olmalıdır. Ancak bu kısımlar kopmuştur.
- ❖ Eğilme: Buluntunun halka kısmında eğilme tespit edilmiştir.
- ❖ Leke: Buluntuda lekelenme gözlenmektedir. Oranı azdır.
- ❖ Karıncalanma: Buluntuda karıncalanma bulunmaktadır.

Atıflar: (Beysenov, 2011, s. 13, 2014, ss. 112, 152, 2018a, s. 85; Sonlan vd., 2018, s. 246; Qazaqstan Respüwblıykası Ulttıq Müwzeyi, 2022).

Katalog 77

Şekil 155 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respublykasının Ulittiq Müwzeyi

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1870 А3-224

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 11

Tutturma Tekniği: İlmek (×1)

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 0,57 x 0,38 cm

❖ 0.25 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Granülasyon Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** Kaynak

Tanım: Buluntu yekpare şekilde oluşturulmuştur. 2 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge ilmektir. İkinci öge ise 9/10 adet granülden oluşan gövde kısmıdır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

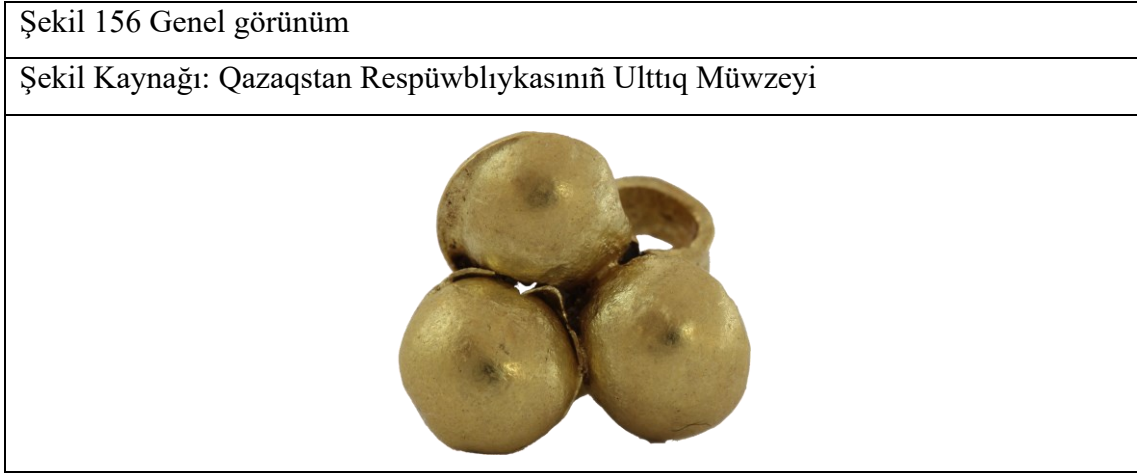
Korunma Derecesi: Tamamen korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

❖ Leke: Buluntunun yüzeyinde leke gözlenmektedir. Oranı yüksektir.

Atıflar: (Beysenov, 2011, s. 13, 2014, s. 152; Oñgarulı, 2018d, s. 194; Qazaqstan Respüblikası Ulttıq Müwzeyi, 2022)

Katalog 78

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1874 А3-228

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 12

Tutturma Tekniği: İlmek (×1)

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 0,82 x 0,60 cm

❖ 0,50 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** Kaynak

Tanım: Buluntu yekpare şekilde oluşturulmuştur. 2 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge ilmektir. İkinci öge ise 3/4 adet boncuktan oluşan gövde kısmıdır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Tamamen korunmuştur.

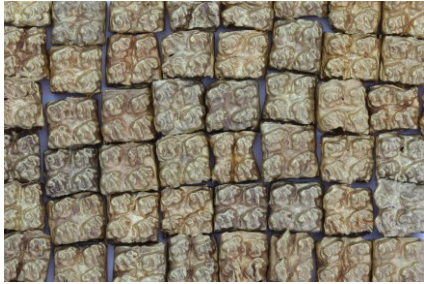
Yıpranma Ayrıntıları:

❖ **Leke:** Buluntunun yüzeyinde leke gözlenmektedir. Oranı düşüktür.

❖ Karıncalanma: Buluntunun yüzeyinde karıncalanma bulunmaktadır.

Atıflar: (Oñğaralı, 2018d, s. 199; Qazaqstan Respüblykası Ulttıq Müwzeyi, 2022)

Katalog 79

Şekil 157 Ön tarafın görünümü	Şekil 158 Tepeden görünüm
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respublikasınıñ Ulttıq Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Emre SEVİNÇ özel arşivi
	
Şekil 159 Arka tarafın görünümü	Şekil 160 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Emre SEVİNÇ özel arşivi	Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respublikasınıñ Ulttıq Müwzeyi
	

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1860/1-82 А3-214/1-82

Tip: Kuşak Tip 2

Tutturma Tekniği: Geçirme (Kuşak kayışına geçirilmiştir.)

Adet: 82

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

1. 1,30 gram; 1,1 x 1,3 cm
2. 1,10 gram; 1,2 x 1,2 cm
3. 1,30 gram; 1,5 x 1,2 cm

4. 1,50 gram; 1,5 x 1,3 cm
5. 1,30 gram; 1,4 x 1,3 cm
6. 1,15 gram; 1,3 x 1,4 cm
7. 1,25 gram; 1,4 x 1,3 cm
8. 1,50 gram; 1,5 x 1,3 cm
9. 1,30 gram; 1,6 x 1,4 cm
10. 1,55 gram; 1,5 x 1,4 cm
11. 1,45 gram; 1,5 x 1,4 cm
12. 1,20 gram; 1,5 x 1,2 cm
13. 1,30 gram; 1,5 x 1,4 cm
14. 1,20 gram; 1,4 x 1,3 cm
15. 1,35 gram; 1,3 x 1,3 cm
16. 0,95 gram; 1,7 x 1,4 cm
17. 1,10 gram; 1,6 x 1,4 cm
18. 1,45 gram; 1,5 x 1,4 cm
19. 1,45 gram; 1,4 x 1,4 cm
20. 1,40 gram; 1,6 x 1,4 cm
21. 1,15 gram; 1,6 x 1,4 cm
22. 1,05 gram; 1,4 x 1,3 cm
23. 1,20 gram; 1,5 x 1,4 cm
24. 1,05 gram; 1,4 x 1,3 cm
25. 0,85 gram; 1,5 x 1,4 cm
26. 1,10 gram; 1,3 x 1,4 cm
27. 1,15 gram; 1,5 x 1,3 cm
28. 1,10 gram; 1,4 x 1,5 cm
29. 1,15 gram; 1,4 x 1,3 cm
30. 1,75 gram; 1,6 x 1,6 cm
31. 1,25 gram; 1,5 x 1,6 cm
32. 1,35 gram; 1,5 x 1,4 cm
33. 1,15 gram; 1,5 x 1,4 cm
34. 1,10 gram; 1,3 x 1,4 cm
35. 1,20 gram; 1,3 x 1,4 cm

36. 1,40 gram; 1,5 x 1,5 cm
37. 1,60 gram; 1,5 x 1,3 cm
38. 1,60 gram; 1,6 x 1,5 cm
39. 1,45 gram; 1,5 x 1,5 cm
40. 1,70 gram; 1,5 x 1,8 cm
41. 1,25 gram; 1,5 x 1,4 cm
42. 1,05 gram; 1,5 x 1,5 cm
43. 1,50 gram; 1,5 x 1,4 cm
44. 1,40 gram; 1,5 x 1,4 cm
45. 1,15 gram; 1,4 x 1,4 cm
46. 0,95 gram; 1,4 x 1,3 cm
47. 1,35 gram; 1,5 x 1,3 cm
48. 1,40 gram; 1,6 x 1,4 cm
49. 1,35 gram; 1,5 x 1,4 cm
50. 1,45 gram; 1,5 x 1,3 cm
51. 1,25 gram; 1,4 x 1,4 cm
52. 1,55 gram; 1,5 x 1,4 cm
53. 1,15 gram; 1,5 x 1,3 cm
54. 1,50 gram; 1,6 x 1,4 cm
55. 1,40 gram; 1,6 x 1,4 cm
56. 1,15 gram; 1,6 x 1,5 cm
57. 1,55 gram; 1,2 x 1,4 cm
58. 1,35 gram; 1,4 x 1,5 cm
59. 1,30 gram; 1,5 x 1,5 cm
60. 1,60 gram; 1,5 x 1,4 cm
61. 1,05 gram; 1,5 x 1,3 cm
62. 1,80 gram; 1,5 x 1,6 cm
63. 1,10 gram; 1,4 x 1,4 cm
64. 1,05 gram; 1,4 x 1,5 cm
65. 1,25 gram; 1,4 x 1,6 cm
66. 1,25 gram; 1,5 x 1,4 cm
67. 1,45 gram; 1,5 x 1,4 cm

68. 1,25 gram; 1,4 x 1,4 cm
 69. 1,40 gram; 1,5 x 1,3 cm
 70. 1,40 gram; 1,5 x 1,4 cm
 71. 1,20 gram; 1,5 x 1,5 cm
 72. 1,30 gram; 1,6 x 1,4 cm
 73. 1,25 gram; 1,5 x 1,4 cm
 74. 1,40 gram; 1,5 x 1,4 cm
 75. 1,15 gram; 1,5 x 1,3 cm
 76. 1,05 gram; 1,5 x 1,3 cm
 77. 1,20 gram; 1,5 x 1,3 cm
 78. 1,05 gram; 1,4 x 1,3 cm
 79. 1,35 gram; 1,5 x 1,5 cm
 80. 1,30 gram; 1,6 x 1,4 cm
 81. 1,40 gram; 1,5 x 1,3 cm
 82. 1,25 gram; 1,3 x 1,5 cm
 ❖ Tüm parçalar: 105,75 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği
 ❖ **Süsleme Tekniği:** —
 ❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntular dikdörtgenler prizması şeklinde oluşturulmuştur. Buluntuların ortası kayış boşluğudur. Ön tarafı 2x2 şeklinde yerleştirilmiş olan ve hepsi sağa doğru bakan 4 adet kaplan betimlemesinden oluşmaktadır. Betimlemelerin ayrıntıları oldukça zayıftır. Buluntuların arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Bazı buluntular büyük oranda korunmuştur. Bazı buluntuların ise yapısı bozulmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ **Yırtık:** Buluntuların kenar kısımlarında yırtıklar mevcuttur.

- ❖ Çapak: Buluntuların kenar bölgelerinde çok sayıda çapak söz konusudur.
- ❖ Çizik: Buluntuların yüzeyinde çok sayıda çizik gözlenmektedir.
- ❖ Ezilme: Buluntuların tamamı ağır şekilde ezilmiş durumdadır. Bu sebeple betimlemelerin ayrıntıları da ortadan kalkmıştır.
- ❖ Basıklık: Buluntuların tamamında basıklık vardır.
- ❖ Leke: Buluntuların tümünde lekelenme gözlenmektedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Beysenov, 2011, ss. 23, 29, 2014, ss. 94-95; Xasenova & Muqatayeva, 2016, s. 71; Oñgarulı, 2018c, ss. 172-173, 2018d, ss. 176-177, 2018e, ss. 214-215; Qazaqstan Respüwblıykası Ulttıq Müwzeyi, 2022).

Katalog 80

Şekil 161 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respublykasınıñ Ulıtıq Müwzeyi

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1879/1-19075 А3-232/1-19075; ҚРҰМТК1-1880/1-47 А3-233/1-47; ҚРҰМТК1-1881/1-98 А3-234/1-98

Tip: Pantolon Süslemesi Tip 1

Tutturma Tekniği: İpe Dizme (Parçalar önce ipe dizilmiştir. Daha sonra bu ip, giyim unsuruna dikilmiştir.)

Adet: 19220

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

- ❖ Çap: 0,09 - 0,18 m
- ❖ Tüm parçalar: 102,15 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** —
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntular çerçevesi kalın bir çember şeklinde oluşturulmuştur. Çemberin ortası ip geçirme boşluğu olarak kullanılmıştır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Beysenov, 2011, s. 11, 2014, ss. 118-119; Oñgarulı, 2018d, ss. 206-207, 2018e, s. 232; Qazaqstan Respüblykası Ulttıq Müwzeyi, 2022)

Katalog 81

Şekil 162 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykasının Ulittıq Müwzeyi

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1882/1-11369 А3-235/1-11369

Tip: Pantolon Süslemesi Tip 2

Tutturma Tekniği: İlmek (×1), (Buluntular ilmek aracılığı ile ipe dizilmiştir. Bu ip sonrasında giyim unsuruna dikilmiş olmalıdır.)

Adet: 11369

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

- ❖ Çap: 0,09 - 0,18 cm
- ❖ Tüm parçalar: 163 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Belirsiz
- ❖ **Süsleme Tekniği:** —
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** Kaynak Tekniği

Tanım: Buluntular yekpare şekilde oluşturulmuştur. 2 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge yarım küre şeklindedir. İkinci öge ilmektir. Bu iki öge kaynak tekniği ile birleştirilmiştir.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Bazı buluntular büyük oranda korunmuştur. Bazı buluntuların ise yapısı bozulmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Basıklık: Buluntuların bazılarında basıklık vardır.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde lekelenme gözlenmektedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Beysenov, 2011, ss. 11-12, 2014, ss. 142-143; Oñgarulı, 2018d, ss. 208-209; Qazaqstan Respüwblykası Ulttıq Müwzeyi, 2022).

Katalog 82

Şekil 163 Ön tarafın görünümü	
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respublykasınıñ Ulttıq Müwzeyi	
	
Şekil 164 Gövde parçalarından birisinin görünümü	Şekil 165 Kemer tokasının görünümü
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respublykasınıñ Ulttıq Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respublykasınıñ Ulttıq Müwzeyi
	

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1861/1-9 А3-215/1-9

Tip: Kemer Tip 2/A

Tutturma Tekniği: Geçirme (Kemer kayışına geçirilmiştir.), Pim ile Tutturma (Kemer tokasında pim amacıyla kullanılan bir delik gözlenmektedir.)

Adet: 1(9)

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

1. 2,61 x 2,58 cm; 16,30 gram
2. 2,27 x 2,95 cm; 11,50 gram

3. 2,11 x 2,94 cm; 6,65 gram
 4. 2,25 x 2,92 cm; 9,40 gram
 5. 2,22 x 2,80 cm; 7,70 gram
 6. 2,23 x 2,95 cm; 8,30 gram
 7. 2,28 x 2,89 cm; 7,50 gram
 8. 2,26 x 2,98 cm; 6,55 gram
 9. 2,33 x 1,63 cm; 5,15 gram
- ❖ Tüm parçalar: 79,35 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** ———
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** ———

Tanım: Buluntu 3 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge kemer tokasıdır. İkinci öge 7 parçadan oluşan kemer gövdesidir. Bu parçaların ikisinde silah tutturmak için ilmek vardır. Üçüncü öge kemerin uç kısmıdır. Kemerin parçalarının içi boş şekilde yapılmıştır. Parçalar birbirine bu boşluktan geçirilen bir kayış aracılığı ile tutturulmuştur.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Delik: Buluntunun parçalarının birinde delik vardır.
- ❖ Çizik: Buluntunun parçalarının yüzeyinde çok sayıda çizik gözlenmektedir.
- ❖ Kopma: Parça 9'da kopma olmuştur.
- ❖ Leke: Buluntunun parçalarında lekelenme oranı oldukça düşüktür.
- ❖ Karıncalanma: Buluntunun parçalarının yüzeyinde karıncalanma bulunmaktadır.
- ❖ Alet İzi: Parça 9'da alet izleri gözlenmektedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
 - ❖ Tutturma ögeleri değişik sayıdadır, boyuttadır, yerededir.
-

Atıflar: (Beysenov, 2011, s. 4, 2014, ss. 112, 137; Xasanova & Muqatayeva, 2016, s. 79; Beysenov, 2018a, s. 84; Oñğarılı, 2018c, ss. 174-175, 2018d, ss. 178-179, 2018e, ss. 216-217; Sonlan vd., 2018, s. 242; Oñğarılı, 2019c, ss. 140-141; Qazaqstan Respüblykası Ulttıq Müwzeyi, 2022).

Katalog 83

Şekil 166 Ön tarafın görünümü	Şekil 167 İç taraftan görünümü
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykasınıñ Ulttıq Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykasınıñ Ulttıq Müwzeyi
	
Şekil 168 Genel görünüm	
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykasınıñ Ulttıq Müwzeyi	
	

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1863/1-5 А3-217/1-5

Tip: Kemer Tip 2/B

Tutturma Tekniği: Kıştırma

Adet: 5

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

1. 1,8 x 1,2 x 0,8 cm; 19,10 gram
2. 1,4 x 0,9 x 0,7 cm; 7,40 gram
3. 1,4 x 0,9 x 0,7 cm; 6,40 gram
4. 1,3 x 0,9 x 0,8 cm; 6,90 gram
5. 1,3 x 0,8 x 0,6 cm; 6,80 gram

- ❖ Tüm parçalar: 46,60 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** ———
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** ———

Tanım: Buluntular içi boş koni şekilde oluşturulmuştur. Buluntuların 4 tanesinin dış yüzeyinde sıralanmış 3/4 adet kaplan, 1 tanesinde 8 adet sayga başı betimlemesi bulunmaktadır. Ortadaki boşluk püskülü tutturmak amacıyla kullanılmıştır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yara: Buluntulardan birinin ağız bölgesinde yara gözlenmektedir.
- ❖ Çizik: Buluntuların yüzeyinde çizikler gözlenmektedir.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir. Oranı düşüktür.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
 - Betimlemelerde kullanılan hayvanların türleri farklı farklıdır.

Atıflar: (Beysenov, 2011, ss. 18, 22, 2014, ss. 111, 150; Xasenova & Muqatayeva, 2016, ss. 66-69; Oñğarılı, 2018c, ss. 176-177, 2018d, ss. 182-183, 2018e, ss. 220-223, 2019c, ss. 142-143; Qazaqstan Respüwblykası Ulttıq Müwzeyi, 2022; Bazarbayeva & Jumabekova, 2023, s. 898).

Katalog 84

Şekil 169 Ön tarafın görünümü (Birinci tür)	Şekil 170 Arka tarafın görünümü (Birinci tür)
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respublikasının Ulttıq Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Emre SEVİNÇ özel arşivi
	
Şekil 171 Ön tarafın görünümü (İkinci tür)	Şekil 172 Arka tarafın görünümü (İkinci tür)
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respublikasının Ulttıq Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Emre SEVİNÇ özel arşivi
	

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1868/1-8 А3-222/1-8

Tip: Ok Takımı Tip 4/A

Tutturma Tekniği: Sağa Bakanlar: Birinci Tür: İlmek (×1), Dikim Deliği (×4); İkinci Tür: Sola Bakanlar: İlmek (×1)

Adet: 8 (5>, 3<)

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

1. 1,65 x 2,25 cm; 1,45 gram

2. 1,73 x 2,32 cm; 1,35 gram
 3. 2,33 x 1,57 cm; 1,50 gram
 4. 2,30 x 1,58 cm; 1,35 gram
 5. 2,29 x 1,63 cm; 1,40 gram
 6. 2,46 x 1,58 cm; 1,50 gram
 7. 2,4 x 1,6 cm; 1,35 gram
 8. 2,3 x 1,7 cm; 1,20 gram
- ❖ Tüm parçalar: 11,05 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** —
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** Lehim

Tanım: Buluntuların ön tarafı kaplan betimlemesinden oluşmaktadır. Buluntular sağa bakanlar ve sola bakanlar olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu iki grup ayrıca vücudun kısımlarının farklı formlarda yapılması bakımından da ayrılmaktadır. Buluntuların arka tarafında sadece ilmek (×1) bulunmaktadır. Sağa bakan grupta ayrıca dikim deliği (×4) gözlenmektedir.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ **Yırtık:** 2 adet buluntunun iki ayaklarının arasındaki dolgu kısımlarında, yırtıklar mevcuttur.
- ❖ **Çapak:** Buluntuların kenar bölgelerinde çok sayıda çapak söz konusudur.
- ❖ **Çizik:** Buluntuların yüzeyinde çok sayıda çizik gözlenmektedir.
- ❖ **Karınçalanma:** Buluntuların yüzeyinde karınçalanma izleri bulunmaktadır.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
 - ❖ Betimlemelerin yönlerinin ters olmasından dolayı farklılık vardır.
-

Atıflar: (Beysenov, 2011, ss. 18-19, 29, 2014, ss. 111-113; Xasnova & Muqatayeva, 2016, ss. 80-81; Oñgarulı, 2018c, ss. 180-181, 2018c, s. 226, 2018e, s. 227, 1 2018d, ss. 190-191, 2019a, s. 216; Qazaqstan Respüblykası Ulttıq Müwzeyi, 2022).

Katalog 85

Şekil 173 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respublykasının Ulittiq Müwzeyi

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1884/1-14 А3-237/1-14

Tip: Ok Takımı Tip 4/B

Tutturma Tekniği: Sadağa yerleşirme

Adet: 14

Malzemeler: Bronz; Ahşap

Boyut ve Ağırlık:

1. 4,09 x 1,07 cm; 4 gram
2. 3,72 x 0,76 cm; 7,10 gram
3. 3,79 x 0,79 cm; 8,20 gram
4. 3,76 x 0,73 cm; 8,05 gram
5. 3,78 x 1,89 cm; 8,35 gram
6. 3,71 x 0,71 cm; 7,75 gram
7. 1,88 x 4,1 cm; 13,05 gram
8. 3,67 x 0,75 cm; 8,10 gram
9. 3,39 x 0,78 cm; 5,75 gram
10. 3,73 x 0,76 cm; 7,80 gram
11. 4,06 x 0,83 cm; 8,40 gram
12. 3,52 x 0,70 cm; 6,30 gram
13. 4,21 x 1,88 cm; 12,35 gram
14. 4,14 x 0,83 cm; 12,30 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** —
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** Kenetleme

Tanım: Buluntular üç ögeden oluşmaktadır. Birinci öge bronzdan yapılmış olan ok ucudur. İkinci öge ahşaptan yapılmış gövde kısmıdır. Büyük oranda çürümüştür. Birinci öge ve ikinci öge birbirine kenetleme tekniği ile tutturulmuştur. Üçüncü öge olan ok tepesi, tamamen ortadan kalkmıştır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Metal kısmın genel yapısı korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır. Organik malzemeli kısım ortadan kalkmıştır. Bazı örneklerde ok ucu ile gövdesinin birleştiği noktada kalıntılar mevcuttur. Ok tepesi ile ilgili herhangi bir bulguya rastlanılmamıştır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ **Oksitlenme:** Ok uçlarının yüzeyine yayılan oksitlenme gözlenebilmektedir.
- ❖ **Çürüme:** Okların ahşap kısımlarının önemli bir kısmı, çürüme sebebi ile ortadan kalkmıştır.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Beysenov, 2011, s. 21; Oñgarulı, 2018d, s. 211; Qazaqstan Respüwblykası Ulttıq Müwzeyi, 2022).

Katalog 86

Şekil 174 Ön tarafın görünümü	Şekil 175 Arka tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykasınıñ Ulttıq Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykasınıñ Ulttıq Müwzeyi
	

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1867 А3-221

Tip: Kama Takımı Tip 2/A

Tutturma Tekniği: İlmek (×1)

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 4,39 × 2,43 cm

❖ 21,75 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** Kaynak

Tanım: Buluntunun ön tarafı kuş betimlemesinden oluşmaktadır. Betimlemenin yüzeyi girift tekniği ile oluşturulmuş damla ve elips şekilleri ile oluşturulmuş çizgisel motifler ile süslenmiştir. Buluntunun arka tarafında sadece ilmek (×1) bulunmaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Tamamen korunmuştur.

Atıflar: (Beysenov, 2011, ss. 15, 19, 2014, s. 110; Xasnova & Muqatayeva, 2016, ss. 72-73; Oñgarulı, 2018c, ss. 178-179, 2018d, s. 188, 2018e, ss. 224-225, 2019c, s. 137; Qazaqstan Respübliykası Ulttıq Müwzeyi, 2022).

Katalog 87

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1866 А3-220

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 13

Tutturma Tekniği: Geçirme (Kemer kayışına geçirilmiştir.), Dikim Deliği (×4)

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 2,64×1,24 cm

❖ 13,10 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** ———

❖ **Birleştirme Tekniği:** ———

Tanım: Buluntu dikdörtgenler prizması şeklinde oluşturulmuştur. Buluntunun ortası boştur. Girift tekniği ile oluşturulmuş çizgi ve elips şeklinde süslemeler buluntunun dört yüzünü de kaplamaktadır. Sonlan elips şeklindeki süslemeleri hayvan kulağı olarak değerlendirmiştir. Dikdörtgen prizmasının uzun kenarlarının ortasında birbirine paralel ikişer delik bulunmaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Tamamen korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

❖ Leke: Buluntunun yüzeyinde leke gözlenmektedir. Oranı düşüktür.

Atıflar: (Beysenov, 2011, s. 18; Xasenova & Muqatayeva, 2016, ss. 68-69; Sonlan vd., 2018, s. 245; Qazaqstan Respüwblykası Ulttıq Müwzeyi, 2022).

Katalog 88

Şekil 177 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respublykasının Ulittiq Müwzeyi

Müze Kodu: ҚРҰМҢК1-1872/1-10 А3-226/1-10

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 14

Tutturma Tekniği: Belirsiz

Adet: 10

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

1. 5,31 x 0,71 cm; 4,10 gram
 2. 3,82 x 0,72 cm; 4,45 gram
 3. 4,21 x 0,68 cm; 3,70 gram
 4. 0,79 x 0,72 cm; 0,90 gram
 5. 1,28 x 0,78 cm; 0,75 gram
 6. 2,09 x 0,37 cm; 0,75 gram
 7. 2,02 x 0,32 cm; 0,75 gram
 8. 2,92 x 0,33 cm; 0,65 gram
 9. 2,12 x 0,31 cm; 0,70 gram
 10. 1,23 x 0,29 cm; 0,35 gram
- ❖ Tüm parçalar: 17,35 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Haddeleme Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ Birleştirme Tekniği: —

Tanım: Buluntular yay tipindeki teller şeklinde oluşturulmuştur. Tellerin uç kısımları tutturma amacıyla kıvrılmıştır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Tamamen korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir. Orta derecelidir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Xasenova & Muqatayeva, 2016, ss. 76-77; Oñęarılı, 2018d, ss. 196-197; Sonlan vd., 2018, ss. 243-244; Qazaqstan Respwblıykası Ulttıq Müwzeyi, 2022)

Katalog 89

Şekil 178 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respublykasının Ulittiq Müwzeyi

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1873/1-14 А3-227/1-14

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 15

Tutturma Tekniği: İp Boşluğu

Adet: 14

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ ~ 3,2x0,46; 0,3 × 0,3 cm

❖ Tüm parçalar: 0,95 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** Tırtık Oluşturma

❖ **Birleştirme Tekniği:** Kaynak Tekniği

Tanım: Buluntular yekpare şekilde oluşturulmuştur. 2 ögeden oluşmaktadır. İki öge de yarım küre şeklindedir ve tırtık tekniği ile süslenmiştir. Bu iki öge kaynak tekniği ile birleştirilmiştir. Boncuğun ortasında, ip için bir boşluk oluşturulmuştur.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Basıklık: Buluntuların bazılarında basıklık vardır.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Beysenov, 2014, s. 152; Oñğarılı, 2018d, s. 198; Qazaqstan Respüblykası Ulttıq Müwzeyi, 2022)

Katalog 90

Şekil 179 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respublykasının Ulittiq Müwzeyi

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1878/1-2312 А3-231/1-2312

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 16

Tutturma Tekniği: Dikim Deliği (×2)

Adet: 2312

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

- ❖ Çap: 0,55 cm
- ❖ Tüm parçalar: 103,50 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Plakadan Kesim Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** Tel Lehimleme
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** Kaynak Tekniği

Tanım: Buluntular daire şeklindedir. Buluntuların ön tarafının yüzeyinde iç içe geçmiş, 2 adet çember şeklinde altın tel vardır. Ayrıca yüzeylerinde 2 adet dikim deliği bulunmaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Bazı buluntular tamamen korunmuştur. Bazı buluntuların ise yapısı bozulmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Leke: Buluntuların tamamında lekelenme gözlenmektedir. Bazılarında lekelenme oranı çok yüksektir.
- ❖ Dikim Deliği Kaynaklı Bozukluk: Buluntuların dikim delikleri sistematik olarak açılmamıştır.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Tuturma öğeleri değişik yerdedir.

Atıflar: (Beysenov, 2014, s. 140; Oñgarulı, 2018c, ss. 186-187, 2018d, ss. 204-205, 2018e, ss. 230-231; Qazaqstan Respüblykası Ulttıq Müwzeyi, 2022)

Katalog 91

Şekil 180 Genel görünüm 1	Şekil 181 Genel görünüm 2
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykasınıñ Ulttıq Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykasınıñ Ulttıq Müwzeyi
	

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1862/1-6 А3-216/1-6

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 17

Tutturma Tekniği: Kıştırma

Adet: 6

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

1. 1,77 x 0,8 cm; 2,25 gram
 2. 1,81 x 0,74 cm; 2,65 gram
 3. 1,73 x 0,75 cm; 2,20 gram
 4. 1,52 x 1,8 cm; 2,20 gram
 5. 1,8 x 0,75 cm; 1,40 gram
 6. 1,15 x 0,74 cm; 1 gram
- ❖ Tüm parçalar: 11,85 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** Granülasyon Tekniği
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntular içi boş koni şekilde oluşturulmuştur. Ortadaki boşluk püskülü tutturmak amacıyla kullanılmıştır. Buluntuların 3 tanesi, dış yüzeylerindeki 5 adet yaprak motifi ve bunların çevresinde granüller ile süslenmiştir. Diğer 3 tanesi, üçgen şeklinde granüller ile süslenmiştir.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Genel yapısı korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yırtık: Buluntuların kenar bölgelerinde çok sayıda yırtık mevcuttur.
- ❖ Çapak: Buluntuların kenar bölgelerinde çok sayıda çapak gözlenmektedir.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir. Oranı orta derecedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Beysenov, 2014, s. 70; Xasenova & Muqatayeva, 2016, s. 138; Oñgarulı, 2018d, ss. 180-181, 184-185, 2018e, ss. 218-219; Qazaqstan Respüwblykası Ulttıq Müwzeyi, 2022)

Katalog 92

Şekil 182 Birinci buluntunun görünümü	Şekil 183 İkinci buluntunun görünümü
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykasınıñ Ulttıq Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykasınıñ Ulttıq Müwzeyi
	

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1865/1,2 А3-219/1.2

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 18

Tutturma Tekniği: Belirsiz

Adet: 1+1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

- ❖ 11,92 x 0,45 cm, 1,50 gram
- ❖ 21,75 x 1,30 cm, 3,35 gram
- ❖ Tüm parçalar: 4,85 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** —
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntular silindirik şekilde oluşturulmuştur. Ortaları boştur. Girift tekniği ile oluşturulmuş “S” ve “C” şeklinde süslemeler Buluntuların dört yüzünü de kaplamaktadır.

İN Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Tamamen korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde leke gözlenmektedir. Oranı düşüktür.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Bu parçalar bir araya getirilmiştir. İşlevsel olarak benzerlik göstermektedirler.

Atıflar: (Beysenov, 2014, s. 152; Xasenova & Muqatayeva, 2016, ss. 68-69; Oñğaralı, 2018d, s. 186; Qazaqstan Respüblykası Ulttıq Müwzeyi, 2022)

Katalog 93

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1876/1-3 А3-230/1-3

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 19

Tutturma Tekniği: Belirsiz

Adet: 3

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

1. 11,37 x 6,13 cm; 3,10 gram
 2. 9,69 x 6,9 cm; 2,30 gram
 3. 5,5 x 3,39 cm; 0,75 gram
- ❖ Tüm parçalar: 6,15 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Plakadan Kesim Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** Baskı Tekniği
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntular elips şeklinde oluşturulmuştur. Buluntuların yüzeyinde formu belirsiz, baskı şeklinde süslemeler bulunmaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Hurda haldedir.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Delik: Buluntuların çeşitli yerlerinde delikler vardır.
- ❖ Çapak: Buluntuların kenar bölgelerinde çok sayıda çapak söz konusudur.
- ❖ Katlanma: Buluntuların bazı bölgelerinde katlanma meydana gelmiştir.
- ❖ Eğilme: Buluntularda bütünsel eğilme tespit edilmiştir.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir. Orta derecelidir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Beysenov, 2011, s. 12; Xasenova & Muqatayeva, 2016, ss. 74-75; Oñğaralı, 2018d, s. 202; Qazaqstan Respüblykası Ulttıq Müwzeyi, 2022).

Katalog 94

Şekil 185 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respublykasının Ulittiq Müwzeyi

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1883/1-163 А3-236/1-163

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 20

Tutturma Tekniği: Belirsiz

Adet: 163

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

- ❖ Çap: 0,09 - 0,18 m
- ❖ Tüm parçalar: 2,95 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Belirsiz
- ❖ **Süsleme Tekniği:** —
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntular yekpare şekilde oluşturulmuştur. Yarım küre şeklindedir.

İN Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Bazı buluntular büyük oranda korunmuştur. Bazı buluntuların ise yapısı bozulmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde lekelenmeler gözlenmektedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Oñğarılı, 2018d, s. 210; Qazaqstan Respüwblykası Ulttıq Müwzeyi, 2022)

Katalog 95

Şekil 186 Genel görünüm
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respublykasının Ulittiq Müwzeyi

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1885/1-150 А3-238/1-150

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 22

Tutturma Tekniği: İpe Dizme (Parçalar önce ipe dizilmiştir. Daha sonra bu ip giyim ve takı unsuruna eklenmiştir.)

Adet: 150

Malzemeler: Turkuaz, Akik, Lapis Lazuli

Boyut ve Ağırlık:

- ❖ 23 adet: 2,90 gram
- ❖ 40 adet: 3,50 gram
- ❖ 42 adet: 3,60 gram
- ❖ 21 adet: 3,45 gram
- ❖ 19 adet: 3,85 gram
- ❖ Diğerleri: Belirsiz

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Kesme/Kırma Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** ———
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** ———

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Tamamen korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

❖ Bu parçalar bir araya getirilmiştir. Birbirine benzer buluntuların kopan kısımlarıdır.

Atıflar: (Oñğarılı, 2018d, ss. 212-213, 2018e, ss. 234-235, 2019a, s. 206; Qazaqstan Respüwbılykası Ulttıq Müwzeyi, 2022)

TALDI-2-2 ADLI BULUNTU ORTAMI

Katalog 96

Şekil 187 Ön tarafın görünümü	Şekil 188 Arka tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykasınıñ Ulttıq Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykasınıñ Ulttıq Müwzeyi
	
Şekil 189 Genel görünüm	
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykasınıñ Ulttıq Müwzeyi	
	

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1850/1-11 А3-204/1-11

Tip: Kaftan Süslemesi Tip 1

Tutturma Tekniği: İlmek (×2)

Adet: 11

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

1. 2,55 x 1,54 cm; 2,85 gram

2. 2,61 x 1,64 cm; 2,80 gram
 3. 2,54 x 1,65 cm; 2,75 gram
 4. 2,49 x 1,54 cm; 2,80 gram
 5. 2,61 x 1,64 cm; 3,20 gram
 6. 2,57 x 1,59 cm; 2,90 gram
 7. 2,45 x 1,57 cm; 3,35 gram
 8. 2,59 x 1,48 cm; 3 gram
 9. 2,55 x 1,61 cm; 2,80 gram
 10. 2,56 x 1,65 cm; 3,10 gram
 11. 2,60 x 1,56 cm; 2,85 gram
- ❖ Tüm parçalar: 32,20 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** —
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** Lehim

Tanım: Buluntuların ön tarafı girift haldeki 3 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge pars yüzü betimlemesidir. İkinci öge simetrik şekilde oluşturulmuş dağ keçisi (×2) betimlemeleridir. Üçüncü öge yırtıcı kuş betimlemesidir. Yırtıcı kuşun kanatları açık durumdadır. Buluntuların arka tarafında sadece ilmek (×2) bulunmaktadır.

İN SITU: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ **Çatlak:** Buluntulardan birinin sol tarafında büyük çaplı bir çatlak vardır.
- ❖ **Çapak:** Buluntuların kenar bölgelerinde çok sayıda çapak söz konusudur.
- ❖ **Çizik:** Buluntuların yüzeyinde çok sayıda çizik gözlenmektedir.
- ❖ **Leke:** Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir. Üç buluntuda bu lekeler büyük çaplıdır. Bir buluntuda lekelenme oranı oldukça yüksektir.
- ❖ **Karınçalanma:** Buluntuların yüzeyinde karınçalanma izleri gözlenmektedir. Bazı örneklerde bu izler oldukça derin durumdadır.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Beysenov, 2011, ss. 14-15, 2014, ss. 109-110; Xasenova & Muqatayeva, 2016, s. 56; Oñgarulı, 2018c, s. 165, 2018d, ss. 164-165, 2018e, ss. 208-209, 2019a, ss. 212-213; Qazaqstan Respüblykası Ulttıq Müwzeyi, 2022).

Katalog 97

Şekil 190 Ön tarafın görünümü	Şekil 191 Arka tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respublikasının Ulittiq Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Emre SEVİNÇ özel arşivi
	
Şekil 192 Genel görünüm	
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respublikasının Ulittiq Müwzeyi	
	

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1851/1-13 А3-205/1-13

Tip: Kaftan Süslemesi Tip 3

Tutturma Tekniği: Dikim Boşluğu

Adet: 13

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

1. 3,8 x 2,2 cm; 0,90 gram

2. 3,6 x 2 cm; 0,75 gram

3. 3,7 x 2,1 cm; 0,90 gram
 4. 3,7 x 2,3 cm; 0,95 gram
 5. 3,6 x 2,1 cm; 0,65 gram
 6. 3,7 x 2 cm; 1,05 gram
 7. 3,7 x 2,2 cm; 0,80 gram
 8. 3,9 x 2 cm; 0,80 gram
 9. 3,7 x 2,1 cm; 0,80 gram
 10. 3,6 x 2,2 cm; 0,60 gram
 11. 3,6 x 1,9 cm; 0,40 gram
 12. 3,4 x 2 cm; 0,50 gram
 13. 2,6 x 2 cm; 0,35 gram
- ❖ Tüm parçalar: 9,35 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** ———
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** ———

Tanım: Buluntuların ön tarafı 2 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge kartal betimlemesidir. İkinci öge yılan betimlemesidir. Buluntuların ön tarafının tamamına bakıldığında, söz konusu iki hayvanın mücadele sahnesi gözlenmektedir. Bu sahnede kartal yılanı başına yakın bir yerden yakalamış ve öldürüyor durumdadır. Buluntuların arka tarafında herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ **Çizik:** Buluntuların yüzeyinde çok sayıda çizik gözlenmektedir.
- ❖ **Eğilme:** Buluntularda bütünsel eğilme tespit edilmiştir.
- ❖ **Leke:** Buluntuların yüzeyinde lekeler gözlenmektedir. Bu lekeler değişik oranlardadır. Bazı örneklerde oldukça yüksek oranda lekelenme söz konusudur.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Beysenov, 2011, ss. 14-15, 22, 2014, ss. 112, 136; Xasenova & Muqatayeva, 2016, ss. 54-55; Oñğarılı, 2018c, ss. 166-167, 2018e, s. 211, 2019a, s. 211; Qazaqstan Respüwblykası Ulttıq Müwzeyi, 2022).

Katalog 98

Şekil 193 Ön tarafın görünümü	Şekil 194 Arka tarafın görünümü
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykasınıñ Ulttıq Müwzeyi	Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykasınıñ Ulttıq Müwzeyi
	
Şekil 195 Yakın görünüm	
Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respüwblykasınıñ Ulttıq Müwzeyi	
	

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1852 А3-206

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 21

Tutturma Tekniği: İlmek (×2)

Adet: 1

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 1.79 × 1.49 cm

❖ 4 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Döküm Tekniği
- ❖ **Süsleme Tekniği:** —
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** Lehim

Tanım: Buluntunun ön tarafı içine kıvrılmış durumdaki kar parsı betimlemesinden oluşmaktadır. Kar parsı betimlemesinin organları çeşitli şekillerde oyuklar ile gösterilmiştir. Buluntunun arka tarafında sadece ilmek (×2) bulunmaktadır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Tamamen korunmuştur.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ **Çizik:** Buluntunun yüzeyinde küçük çaplı çizikler gözlenmektedir.
- ❖ **Leke:** Buluntunun yüzeyinde küçük çaplı lekeler gözlenmektedir.

Atıflar: (Beysenov, 2011, ss. 15, 22-24, 2014, ss. 109-111; Xasanova & Muqatayeva, 2016, s. 57; Oñğarılı, 2018c, ss. 168-169, 2018d, ss. 168-169, 2018e, ss. 212-213; Sonlan vd., 2018, ss. 237-238; Oñğarılı, 2019a, s. 214, 2019c, ss. 138-139; Qazaqstan Respüwblıykası Ulttıq Müwzeyi, 2022).

Katalog 99

Şekil 196 Genel görünüm		
Şekil	Kaynağı:	Qazaqstan
Respüwblıykasınıñ Ulttıq Müwzeyi		
		

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1854/1-9 А3-208/1-9

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 1

Tutturma Tekniği: İp Geçirme Boşluğu, Dikim Deliği (×1)

Adet: 9

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

1. 2,1 x 0,9 cm; 1,90 gram
 2. 2 x 1 cm; 2,10 gram
 3. 2 x 0,9 cm; 1,80 gram
 4. 2 x 0,9 cm; 1,65 gram
 5. 2,1 x 0,9 cm; 1,80 gram
 6. 2 x 0,9 cm; 1,80 gram
 7. 2,1 x 0,9 cm; 1,95 gram
 8. 2 x 0,9 cm; 2 gram
 9. 2 x 0,9 cm; 1,30 gram
- ❖ Tüm parçalar: 16,25 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

- ❖ **Yapım Tekniği:** Plakadan Kesim Tekniği, Sarma

- ❖ **Süsleme Tekniği:** Kabartma Tekniği (Tırtıklar ahşap bir alet kullanılarak kabartma tekniğinde oluşturulmuştur.)
- ❖ **Birleştirme Tekniği:** —

Tanım: Buluntular yekpare olarak oluşturulmuştur. Silindir şeklindedir. Bu silindir birbirine paralel tırtıklar ile süslenmiştir. Silindirin tek tarafında dikim deliği vardır.

İn Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Yırtık: Buluntuların kenar bölgelerinde yırtıklar mevcuttur.
- ❖ Çapak: Buluntuların kenar bölgelerinde çok sayıda çapak söz konusudur.
- ❖ Katlanma: Bazı buluntuların kenar bölgelerinde katlanma meydana gelmiştir.
- ❖ Leke: Buluntuların yüzeyinde çok sayıda leke gözlenmektedir.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Xasenova & Muqatayeva, 2016, ss. 57, 110; Qazaqstan Respüblykası Ulttıq Müwzeyi, 2022).

Katalog 100

Müze Kodu: ҚРҰМТК1-1853/1-29 А3-207/1-29

Tip: Kullanım Amacı Belirsiz Tip 2

Tutturma Tekniği: İlmek (×1)

Adet: 29

Malzemeler: Altın

Boyut ve Ağırlık:

❖ 0,5 – 0,8 × 0,2 – 0,4 cm

❖ Tüm parçalar: 3,80 gram

Yapım, Süsleme, Birleştirme Teknikleri:

❖ **Yapım Tekniği:** Dövme Tekniği

❖ **Süsleme Tekniği:** —

❖ **Birleştirme Tekniği:** Kaynak Tekniği

Tanım: Buluntular yekpare şekilde oluşturulmuştur. 3 ögeden oluşmaktadır. Birinci öge ilmektir. İkinci ve üçüncü öge koni şeklindedir. Bu üç öge kaynak tekniği ile birleştirilmiştir.

İN Situ: Buluntu ortamı soyguna uğramıştır.

Korunma Derecesi: Büyük oranda korunmuştur. Buluntu grubundaki tüm buluntulara bakıldığında, genel yapı ortaya çıkmaktadır.

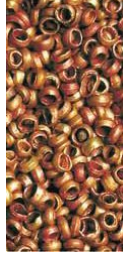

Yıpranma Ayrıntıları:

- ❖ Kopma: Buluntulardan birinin ilmeği kopmuştur.
- ❖ Leke: Buluntuların yzeyinde çok sayıda leke gözlenmektedir.
- ❖ Lehimleme-Kaynak İzi: Buluntularının konilerinin bazılarında açılma söz konusudur.
Bu durumun ustalık hatası ile ilgili olma olasılığı vardır.

Buluntu Grubu Buluntuları Arasındaki Farklar:

- ❖ Yapımdan/İşçilikten kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.
- ❖ Yıpranma kaynaklı boyut/tip farklılıkları vardır.

Atıflar: (Beysenov, 2014, s. 155; Oņđarılı, 2018c, ss. 170-171, 2018d, s. 170; Sonlan vd., 2018, s. 239; Oņđarılı, 2019a, s. 215; Qazaqstan Respwblykası Ulttıq Müwzeyi, 2022)

Katalog 105		1	Altın	Boyun Halkası	Hayvan Betimlemeleri	Boyuna Geçirme	Döküm	(Çugunov vd., 2017b, s. 39)
Katalog 106		1 (Eşi yoktur)	-Altın -Yarı Değeri Taş	Salpınsak	x	Halka	-Dövme -Granülasyon	(Çugunov vd., 2017b, s. 40)
Katalog 107		- 2633 - 1121 (sağ a) - 1512 (sola)	Altın	Kaftan Süslemesi	Yırtıcı Kedi	İlmeç (x2/3)	Döküm	(Çugunov vd., 2017b, ss. 40-42)
Katalog 108		Yaklaşık 2500 adet (Katalog 108, Katalog 109, Katalog 110)	Altın	Pantolon Süslemesi	x	-İpe Dizime -Dikim	Döküm	(Çugunov vd., 2017b, s. 43)
Katalog 109		Yaklaşık 2500 adet (Katalog 108, Katalog 109, Katalog 110)	Altın	Pantolon Süslemesi	x	-İpe Dizime -Dikim	-Döküm -Silindirden Kesme	(Çugunov vd., 2017b, s. 43)

Katalog 110		Yaklaşık 2500 adet (Katalog 108, Katalog 109, Katalog 110)	Altın	Ayakkabı Süslemesi	x	-İpe Dizime -Dikim	-Plakadan Kesim -Katlama	(Çugunov vd., 2017b, s. 43)
Katalog 111		2	Altın	Ayakkabı Süslemesi	Stilize Kuş	Dikim Deligi	Plakadan Kesim	(Çugunov vd., 2017b, s. 43)
Katalog 112		1	-Demir -Altın	Kama	Hayvan Betimlemeleri	Kına Geçirme	-Döküm -Altın Kaplama	(Çugunov vd., 2017b, ss. 44-45)
Katalog 113		1	-Demir -Altın	Bıçak	Hayvan Betimlemeleri	Kına Geçirme	-Döküm -Altın Kaplama	(Çugunov vd., 2017b, ss. 45-46)
Katalog 114		1	-Demir -Altın	Bıçak	x	Kına Geçirme	-Döküm -Altın Kaplama	(Çugunov vd., 2017b, s. 46)

Katalog 115		Katalog 116		Katalog 117		Katalog 118		Katalog 119	
	1		2		3		4		1
	Altın		Altın		Altın		Altın		-Ahşap -Altın
	Kama Kıvrı Süslemesi		Kama Kıvrı Süslemesi		Kamayı Kemere Bağlama Aparatı		Kamayı Kemere Bağlama Aparatı		Sadak İskeleti
	Hayvan Betimlemeleri		Hayvan Betimlemeleri		Hayvan Betimlemeleri		Hayvan Betimlemeleri		x
	Kayısa Geçirme		Pim		Kayısa Geçirme		Kayısa Geçirme		Ahşaba Altın Kaplama
	Döküm		Döküm		Döküm		Döküm		Dövme
	(Çugunov vd., 2017b, s. 46)		(Çugunov vd., 2017b, ss. 46- 47)		(Çugunov vd., 2017b, s. 46)		(Çugunov vd., 2017b, s. 46)		(Çugunov vd., 2017b, ss. 48- 49)

	(Çugunov vd., 2017b, ss. 49-50)				
Döküm	Döküm	Döküm	-Kesme -Oyma	-Plakadan Kesim -Ajur	
İlmeç (×2/3)	İlmeç (×2)	İlmeç (×3)	Sadağa Yerleştirme	Sadağa Yerleştirme	
Yaban Domuzu (Büyük)	Yaban Domuzu (Küçük)	Yırtıcı Kedi	x	-Geyik -Kuş	
Sadak Süslemesi	Sadak Süslemesi	Sadak Süslemesi	Yay	Yay Süslemeleri	
Altın	Altın	Altın	Ahşap	Altın	
244	68	17	1	5+6+ 1+1+ 1	
					
Katalog 120	Katalog 121	Katalog 122	Katalog 123	Katalog 124	

					(Çugunov vd., 2017b, s. 51)
?	-Döküm -Altın Kaplama				(Çugunov vd., 2017b, ss. 51-52)
Sadağa Yerleştirme?	Sadağa Yerleştirme	Sadağa Yerleştirme	Kayısa Geçirme	Kayısa Geçirme	(Çugunov vd., 2017b, s. 52)
x	Hayvan Betimlemeleri	x	Stilize kuş	x	(Çugunov vd., 2017b, ss. 53-54)
Yay Parçası?	Ok uçları	Ok Gövdeleri	Kuşak Parçası	Kuşak Parçası	(Çugunov vd., 2017b, s. 54)
Altın	-Demir -Altın; -Gümüş -Bronz (x1) -Keramik (x1)	Alınsap	Altın	Altın	
41	86	86?	1	1	
					
Katalog 125	Katalog 126	Katalog 127	Katalog 128	Katalog 129	

Katalog 130		29	Altın	Kuşak Parçası	x	Kayısa Geçirme	Döküm	(Çugunov vd., 2017b, s. 54)
Katalog 131		12	Altın	Vorvorka	Hayvan Betimlemesi	Püskül Araçlığı ile Asma	Döküm	(Çugunov vd., 2017b, s. 54)
Katalog 132		12	Altın	Kuşak Parçası	x	Kayısa Geçirme	Döküm	(Çugunov vd., 2017b, s. 55)
Katalog 133		3	Altın	Kuşak Parçası	Stilize kuş	Kayısa Tuturma	Döküm	(Çugunov vd., 2017b, s. 55)
Katalog 134		42	Altın	Kuşak Parçası	x	Kayısa Geçirme	Döküm	(Çugunov vd., 2017b, s. 55)

	(Çugunov vd., 2017b, s. 55)				
Döküm	Döküm	?	Döküm	-Döküm -Altın Kaplama	(Çugunov vd., 2017b, ss. 52-53)
Pim (2)	Piskül Aracılığı ile Asma	Piskül Aracılığı ile Asma	Mezar odası duvarına çakılmıştır veya mezar odasının kuzey köşesine yerleştirilmiştir.	Mezar odası duvarına asılmıştır veya mezar odasının kuzey köşesine yerleştirilmiştir.	
Kuş Başı (x2)	Hayvan Betimlemesi	x	Dağ Koyunu	x	
Kuşak Parçası	Vorvoroka	Vorvoroka	Çivi	Savaş Baltası	
Altın	Altın	Altın	Altın	-Demir -Altın	
1	1	1	1	1	
					
Katalog 135	Katalog 136	Katalog 137	Katalog 138	Katalog 139	

	(Çugunov vd., 2017b, s. 53)				
-Döküm? -Plakadan Kesim	Kesme	Döküm	Plakadan Kesim	Döküm	(Çugunov vd., 2017b, s. 47)
Mezar odası duvarına asılmıştır veya mezar odasının kuzey köşesine yerleştirilmiştir.	x	Kayırsa Geçirme	Kayırsa Geçirme	Puskül Aracılığı ile Asma	(Çugunov vd., 2017b, s. 47)
x	x	Hayvan Betimlemesi	x	Hayvan Betimlemesi	
Kamçı Parçaları	Bileği Taşı	Bileği Taşını Kemere Bağlama Aparatı	Bileği Taşını Kemere Bağlama Aparatı	Vorvonka	
Altın	Taş	Altın	Altın	Altın	
1	1	1	4	1	
	x				
Katalog 140	Katalog 141	Katalog 142	Katalog 143	Katalog 144	

<p>(Çugunov vd., 2017b, s. 48)</p>	<p>Döküm</p>	<p>Kayı ile Bağlama</p>	<p>x</p>	<p>Ayna</p>	<p>Bronz</p>	<p>1</p>		<p>Katalog 145</p>
<p>(Çugunov vd., 2017b, ss. 43-44)</p>	<p>Dövme</p>	<p>İp Deligi</p>	<p>x</p>	<p>Boncuk (Kullanım Amacı Net Değildir.)</p>	<p>Altın</p>	<p>9</p>		<p>Katalog 146</p>
<p>(Çugunov vd., 2017b, s. 44)</p>	<p>Kesme</p>	<p>İp Deligi</p>	<p>x</p>	<p>Boncuk (Kullanım amacı net değildir.)</p>	<p>-Altın -Yarı Değerli Taş</p>	<p>202</p>		<p>Katalog 147</p>
<p>Şekil Kaynağı: Şekiller (Çugunov vd., 2017b) kaynağından alınmıştır.</p>								

ARJAN-2-5-2 ADLI BULUNTU ORTAMI

Anıflar	Yapım ve Süsleme Teknikleri	Giyime/Vücutta Tutturma Tekniği	Kullanılan Betimleme	Tür	Malzemeler	Adet	Şekil	Katalog No
(Çugunov vd., 2017b, s. 56)	-Plakadan Kesim -Dövme	Belirsiz	x	Başlık Süslemesi	Altın	3		Katalog 148
(Çugunov vd., 2017b, ss. 56-57)	-Plakadan Kesim -Ajur	İlmek (×6)	At	Başlık Süslemesi	Altın	2		Katalog 149
(Çugunov vd., 2017b, s. 56)	-Plakadan Kesim -Kıvrıma	Kıvrıma	Stilizе Kuş	Başlık Süslemesi	Altın	3		Katalog 150
(Çugunov vd., 2017b, ss. 57-58)	Dövme	-İlmek (×3) -Dikim Deliği (×2)	Yırtıcı Kedi	Başlık Süslemesi	Altın	1		Katalog 151

	(Çugunov vd., 2017b, s. 58)				
-Plakadan Kesim -Ajur	Kesme	Döküm	Döküm	-Dövme -Granülasyon	(Çugunov vd., 2017b, ss. 59-60)
Dikim Deligi (×11)	İp Deligi	Saça veya Başlığa Geçirme	Saça veya Başlığa Geçirme	Halka	
Stilize Kuş	×	Stilize Kuş	-Hayvan Betimlemeleri -Tepesinde Geyik	×	
Başlık Süslemesi	-Başlık Süslemesi (Boncuk)	Saç İğnesi	Saç İğnesi	Salpınşak (Sol)	
Altın	Yarı değerli taş	Altın	Altın	-Altın -Yarı Değerli Taş	
1	100	1	1	1	
					
Katalog 152	Katalog 153	Katalog 154	Katalog 155	Katalog 156	

	(Çugunov vd., 2017b, s. 60)				
	-Dövme -Granülasyon	Kesme	Dövme	Kesme	Dövme
Halka	İp Deligi	İmek (×2/3)	İp Deligi	Puskül Aracılığı ile Asma	
×	×	Yırtıcı Kedi	×	×	×
Salpınşak (Sağ)	Boncuk (Kolye Parçası?)	Kaftan Sislemeşi	Boncuk (Kaftan Sislemeşi?)	Vorvonka	
-Altın -Yarı Değerli Taş	-Yarı Değerli Taş -Altın	Altın	-Yarı Değerli Taş -Altın	Altın	
1	24	2297 (sola)	2622	1	
					
Katalog 157	Katalog 158	Katalog 159	Katalog 160	Katalog 161	

Katalog 162		30	Altın	Kolye Ucu?	×	İp Deligi	Döküm	(Çugunov vd., 2017b, ss. 61-62)
Katalog 163		1	Altın	Bilek Takısı	×	Kola Geçirme	Zincir	(Çugunov vd., 2017b, s. 62)
Katalog 164		8	Altın	Kemer Süslemesi?	×	Kayışa Geçirme	Döküm	(Çugunov vd., 2017b, ss. 62-63)
Katalog 165		1	-Demir -Altın	Kama	Hayvan Bitinlemeleri	Kına Geçirme	-Döküm -Altın Kaplama	(Çugunov vd., 2017b, ss. 63-64)
Katalog 166		2	Demir	Bıçak	×	Kına Geçirme	Döküm	(Çugunov vd., 2017b, s. 64)

				
Katalog 167	Katalog 168	Katalog 169	Katalog 170	Katalog 171
2	1	4	2	1
Bronz	Altın	Altın	Altın	Altın
-Biz -Çubuk	Kama Kıymı Süslemesi	Kama Kıymı Süslemesi	Kama Kıymı Süslemesi	Pektoral
Dağ Koyunu	Dağ Koyunu	Dağ Koyunu	Hayvan Betimlemeleri	Hayvan Betimlemeleri
Kına Geçirme	Kayısa Bağlama?	Kayısa Geçirme	İmek	Boyuna Geçirme
Döküm	Döküm	Döküm	Döküm	Döküm
(Çugunov vd., 2017b, s. 64)	(Çugunov vd., 2017b, s. 64)	(Çugunov vd., 2017b, s. 64)	(Çugunov vd., 2017b, ss. 64- 65)	(Çugunov vd., 2017b, ss. 67- 68)

	(Çugunov vd., 2017b, s. 68)				
	-Döyme -Granülasyon	-Plakadan kesim -Katlama	-Döyme -Granülasyon	Döküm	Kesme
Püskül Aracılığı ile Asma	-İpe Dizme -Dikim	Dikim Deligi	Kemere Bağlama	İp Deligi	
×	×	×	×	×	×
-Vorvorka (Pektoral zincirini tuturma aparatı olarak kullanılmıştır.)	-Pantolon Sislemeşi -Ayakkabı Sislemeşi	Ayakkabı Sislemeşi	-Ayna -Kemere Bağlantı Kayışı	Çantanın Boncuk Sistemleri	
Altın	Altın	Altın	-Bronz -Altın	-Altın -Yarı Değerli Taş	
1	Binlerce	2	1	343	
					
Katalog 172	Katalog 173	Katalog 174	Katalog 175	Katalog 176	

Katalog 177		1	Altın	Sembolik Kazan	Hayvan Betimlemeleri	Zincir ile Asma	Döküm	(Çugunov vd., 2017b, ss. 64-65)
Katalog 178		1	Deri	Kese	×	İp ile Tuturma	-	(Çugunov vd., 2017b, s. 66)
Katalog 179		1	-Ahsap -Altın	Tarak	×	×	-Oyma -Altın Kaplama	(Çugunov vd., 2017b, s. 66)
Katalog 180		5	Altın	Klips	×	Kayırsa Geçirme	Dövme	(Çugunov vd., 2017b, s. 66)
Katalog 181		3	Yarı Değeri Taş	Boncuik	×	İp Deligi	Kesme	(Çugunov vd., 2017b, s. 67)

	(Çugunov vd., 2017b, s. 68)	Döküm	Deri torbanın içine yerleştirilmiştir.	×	Kup	Bronz	1		Katalog 182
	(Çugunov vd., 2017b, ss. 68-69)	Oyma	×	×	Kup	Taş	1		Katalog 183
	(Çugunov vd., 2017b, s. 69)	Oyma	×	×	Kup	Taş	1		Katalog 184
	(Çugunov vd., 2017b, s. 69)	Oyma	×	×	Belirsiz	Ahşap	1		Katalog 185
	(Çugunov vd., 2017b, s. 69)	Oyma	×	×	Belirsiz	Ahşap	3		Katalog 186

Katalog 187		1	Ahsap	Belirsiz	×	×	Oyma	(Çugunov vd., 2017b, s. 69)
Katalog 188		1	Ahsap	Belirsiz	×	×	Oyma	(Çugunov vd., 2017b, s. 69)
Katalog 189		1	-Ahsap -Altın	Kap	Balık Sırtı	×	-Oyma -Altın Kaplama	(Çugunov vd., 2017b, s. 69)
Katalog 190		4	Altın	Belirsiz	Sütlüze Yırtıcı kuş	-Geçirme -Kaplama	-Plakadan Kesim -Ajur	(Çugunov vd., 2017b, s. 69)
Katalog 191		1	Altın	Belirsiz	×	×	Plakadan Kesim	(Çugunov vd., 2017b, s. 70)

Katalog 192		1	Gümüş	Vorvorka	×	Püskül Araçlığı ile Asma	×	(Çugunov vd., 2017b, s. 70)
Katalog 193		1	Ahşap	Tarak	×		×	(Çugunov vd., 2017b, s. 70)
Katalog 194		1	Altın	Vorvorka	×	Püskül Araçlığı ile Asma		(Çugunov vd., 2017b, s. 70)
Katalog 195		1	Altın	Vorvorka	×	Püskül Araçlığı ile Asma		(Çugunov vd., 2017b, s. 70)
Katalog 196		1	Bronz	Kazan	×		×	(Çugunov vd., 2017b, s. 70)

Katalog 197		1	Bronz	Kazan	×	×	Döküm	(Çugunov vd., 2017b, s. 70)
Katalog 198		1	Ahşap	Kap	×	×	Oyma	(Çugunov vd., 2017b, ss. 70-71)
Katalog 199		4	Altın	Klips	×		?	(Çugunov vd., 2017b, s. 71)
Katalog 200		1	Altın	Vorvonka	×		?	(Çugunov vd., 2017b, s. 71)
Katalog 201		2	Yarı Değeri Taş	Boncuik	×		?	(Çugunov vd., 2017b, s. 71)
Şekil Kaynağı: Şekiller (Çugunov vd., 2017b) kaynağından alınmıştır.								

ÇİNGE-TEY 1-9 ADLI BULUNTU ORTAMI

Katalog No	Şekil	Adet	Malzemeler	Tür	Kullanılan Betimleme	Giyime/Vücutta Tutturma Tekniği	Yapım ve Süsleme Teknikleri	Anıtlar
Katalog 202		2	Altın	Başlık Süslemesi	Geyik	-İlmeç -Dikim Deliği	-Plakadan Kesim -Ajur -Granülasyon	(Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 15)
Katalog 203		1	Altın	Belirsiz	Stilize Kuş	İlmeç/Pim	-Plakadan Kesim -Granülasyon	(Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 15)
Katalog 204		1	Altın	Salpınsak	×	Halka	-Dövmeye -Granülasyon	(Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 15)
Katalog 205		1	Altın	Pektoral	Hayvan Betimlemeleri	Boyuna Geçirme	Döküm	(Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 15; Çugunov, 2024)

Katalog 206		- 1430 -650 (sola) -780 (sağa)	Alın	Kaftan Süslemesi	Yırtıcı Kedi	Yapışırna	Dövme	(Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 15; Çugunov, 2023, ss. 27-28)
Katalog 207		Çok Sayıda	-Yarı Değeri Taş -Alın	-Kaftan Süslemesi -Görseldeki boncukların farklı kullanım amaçları da vardır.	×	İp Deliği	Kesme	(Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 15)
Katalog 208		-331 - 167 (sola) - 164 (sağa)	Alın	Sadak Süslemesi	Yırtıcı Kedi	?	Dövme	(Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 17; Çugunov, 2023, s. 28)
Katalog 209	Temin edilememiştir.	51	Bronz (2 tanesinde kemik kullanılmıştır)	Ok	×	Sadağa Yerleştirme	Döküm	(Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 17)
Katalog 210		18+1	Alın	Kemer	×	Kayısa Geçirme	Dövme	(Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 17; Çugunov, 2023, ss. 28-30)

Katalog 211		16+1	Altın	Kemer	×	Kayışa Geçirme	Dövme	(Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 17; Çugunov, 2023, ss. 28-30)
Katalog 212		10	Altın	Vorvorka	×	Püskül Aracılığı İle Asma	Dövme	(Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 17; Çugunov, 2023, ss. 28-30)
Katalog 213		1000000' den Fazla	Altın	Pantolon Süslemesi	×	İp Deligi	Döküm	(Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 17)
Katalog 214		Çok Sayıda	Altın	Ayakkabı Süslemesi	×	İp Deligi	-Plakadan Kesim -Katlama	(Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 17)
Katalog 215		2	Altın	Ayakkabı Süslemesi	×	Dikim Deligi	-Plakadan Kesim -Granülasyon	(Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 17)

Katalog 216	Temin edilememiştir.	1	-Demir -Altın	Kama	?	Kına Geçirme	Döküm	(Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 17; Çugunov, 2023, s. 28)
Katalog 217	Temin edilememiştir.	1	-Demir -Altın	Bıçak	×	Kına Geçirme	Döküm	(Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 17; Çugunov, 2023, s. 28)
Katalog 218	Temin edilememiştir.	1	-Demir -Altın	Bıçak	×	Kına Geçirme	Döküm	(Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 17; Çugunov, 2023, s. 28)
Katalog 219	Temin edilememiştir.	1	-Demir -Altın	Savaş Baltası	×	×	-Döküm -Altın Kaplama	(Çugunov & Sutyagina, 2022, s. 17)
Şekil Kaynağı: Çugunov özel arşivi; Gosudarstvenny Ermitaj								

KIÇİĞİNO-1-5 ADLI BULUNTU ORTAMI

Katalog No	Anıflar	Yapım ve Süsleme Teknikleri	Giyime/Vücutta Tutturma Tekniği	Kullanılan Betimleme	Tür	Malzemeler	Adet	Şekil
Katalog 220	(Tairov, 2019, s. 364; Tairov & Botalov, 2010, ss. 56, 64)	-Plakadan Kesim -Ajur	-Dekim Boşluğu -Dikim Deligi (Büyük buluntuda, 1 tane)	Stilize Kuş	Başlık Süslemesi	Altın	2	
Katalog 221	(Tairov & Botalov, 2010, ss. 57, 64)	Dövme	Halka	Yırtıcı Kedi	Küpe/ Salpınşak	Altın	1	
Katalog 222	(Tairov & Botalov, 2010, ss. 56, 64)	Dövme	İlmeç (×1)	Yırtıcı Kedi	Kolye Ucu	Altın	1	
Katalog 223	(Tairov, 2019, ss. 84, 352-353, 361; Tairov & Botalov, 2010, ss. 56, 64)	Dövme	İlmeç (×3/2)	Yırtıcı Kedi	Sadak Süslemesi	Altın	5	

(Tairov & Botalov, 2010, ss. 56, 63)	Döküm	Kanca	Hayvan Betimlemeleri	Kemer (Diğer Parçalar)	Bronz	1		Katalog 229
--------------------------------------	-------	-------	----------------------	------------------------	-------	---	---	-------------

Şekil Kaynağı: Tairov özel arşivi

TAQSAY-1-6 ADLI BULUNTU ORTAMI

Katalog No	Şəkil	Adət	Malzemələr	Tür	Kullanılan Bəzəkləmə	Giyimə/Vicudə Tutturma Tekniği	Yapım və Sisleme Teknikləri	Anflar
Katalog 230		1	Alın	Başlık İskeleti	Dağ Keçisi	-Oluk -İlmək (×10)	Dövme	(Luqpanova & Sdıkov, 2013, ss. 156-159; Luqpanova, 2018a, s. 24, 2018b, ss. 145-146, 2018d, s. 43, 2019, s. 86; Qazaqstan Respublikası Ulitiq Müwzeyi, 2022)
Katalog 231		2	-Alın -Yarı dəğərli taş	Salpınşak	×	Halka	Dövme	(Luqpanova, 2018b, s. 138, 2019, s. 87; Luqpanova & Sdıkov, 2013, ss. 192-201; Qazaqstan Respublikası Ulitiq Müwzeyi, 2022)
Katalog 232		1	Alın	Boyun Halkası	×	Boyuna Gecirme	Döküm	(Luqpanova & Sdıkov, 2013, s. 191; Luqpanova, 2019, s. 87; Qazaqstan Respublikası Ulitiq Müwzeyi, 2022)
Katalog 233		-Büyük: 16 -Küçük: 30	Alın	-Başlık Sisleme -Kaftan Sisleme	Yırtıcı Kus (×4)	İlmək (×4)	Dövme	(Luqpanova, 2018b, s. 148, 2018d, s. 44, 2019, s. 87; Luqpanova & Sdıkov, 2013, ss. 152-155; Qazaqstan Respublikası Ulitiq Müwzeyi, 2022)

Katalog 234		-Kare: 34 -Oval: 26	Altın	Kaftan Sislemeşi	Dag̃ koyunu (×2)	İlmek (×4)	Dövme	(Luqpanova, 2018b, s. 146, 2018d, s. 44; Luqpanova & Sdıkov, 2013, ss. 148-151; Qazaqstan Respublykası Ultıq Müwzeyi, 2022)
Katalog 235		11	Altın	Kaftan Sislemeşi	×	İp Delıgi	Dövme	(Luqpanova, 2018d, s. 44, 2019, s. 87; Luqpanova & Sdıkov, 2013, ss. 188-190; Qazaqstan Respublykası Ultıq Müwzeyi, 2022)
Katalog 236		1	-Bronz -Altın -Cam?	Ayna	Yırtıcı Kuş (×4)	-Ahsap kabın içinde -Bireyin sağ eli hizasında	-Döküm -Altın Kaplama -Kakma	(Luqpanova, 2018a, s. 25, 2018b, s. 139, 2018d, s. 47; Luqpanova & Sdıkov, 2013, ss. 236-239; Qazaqstan Respublykası Ultıq Müwzeyi, 2022)
Katalog 237		2	Altın	Bilezik	-Yırtıcı Kedi (×2) -Orcul Hayvan (×2)	Kola Geçirme	Döküm	(Luqpanova, 2018b, ss. 139, 151, 2018d, s. 46; Luqpanova & Sdıkov, 2013, ss. 182-185; Luqpanova, 2019, s. 87; Qazaqstan Respublykası Ultıq Müwzeyi, 2022)

Şekil Kaynağı: Qazaqstan Respublykasınıñ Ultıq Müwzeyi

1 NUMARALI REFERANS BULGU GRUBU

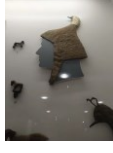
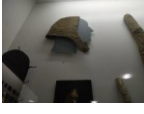
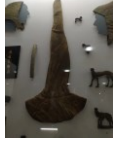

Auflar	Yapım ve Süsleme Teknikleri	Giyime/Vücutda Tuturma Tekniği	Kullanılan Betimleme	Tür	Malzemeler	Adet	Şekil	Buluntu Ortamı	Katalog No
(Baypaqov & Saveleva, 2004, s. 71; Ālimbay, 2009, ss. 316-317, 2011, ss. 70-71)	Döktm?	İlmeç (×2)	Geyik (×2)	Belirsiz	Altın	2		Jalavlı	Katalog 238
(Ālimbay, 2009, s. 310, 2011, s. 72)	Dövme	İlmeç (×1)	×	Belirsiz	Altın	?		Jalavlı	Katalog 239
(Ālimbay, 2009, s. 308, 2011, s. 72)	Dövme	İlmeç (×1)	×	Belirsiz	Altın	159		Jalavlı	Katalog 240
(Ālimbay, 2009, s. 318)	Belirsiz	İlmeç (×1)	×	Pantolon Süslemesi?	Altın	253		Jalavlı	Katalog 241

					(Xasenova & Muqatayeva, 2016, ss. 63-64; Sonlan vd., 2018, ss. 257-258, 259-260)
					(Xasenova & Muqatayeva, 2016, ss. 46-47; Sonlan vd., 2018, s. 236)
					(Xasenova & Muqatayeva, 2016, ss. 58-59; Beysenov, 2014, s. 111; Sonlan vd., 2018, ss. 251-252)
					(Beysenov, 2014, s. 108)
					(Beysenov, 2014, s. 150; Xasenova & Muqatayeva, 2016, ss. 50-51; Oñgaruli, 2019a, s. 210; Qazaqstan Respublykası Ulttıq Müwzeyi, 2022)
-Plakadan Kesim -Ajur	Dövme	-Plakadan Kesim -Ajur	Oyma	Dövme	
-Dikim Boşluǵu -Dikim Deligi (×9), (Bir tanesinde)	Dikim Deligi	Dikim Boşluǵu	İp Deligi	İmnek (×1)	
Kuş	Yırtıcı Kedi	Yırtıcı Kedi (Kaplan)	Stilizə Kuş	×	
Başlık Süslemesi	Sadak Süslemesi	Belirsiz	Kama Süslemesi	Belirsiz	
Altın	Altın	Altın	Kemik	Altın	
3	4	1?	1	18	
					
Şeritvbay -1 Katalog 252	Tasmola Kurgan Bölgesi Katalog 253	Qaraşoq-1 Katalog 254	Qaraşoq-9 Katalog 255	Taldı-2-1 Katalog 256	

	(Beysenov, 2021, s. 270)		
-Plakadan Kesim -Katlama	-Plakadan Kesim -Katlama	-Plakadan Kesim	
-İpe Dizme -Dikim	-İpe dizme -Dikim	Belirsiz	
X	X	Balık	
Pantolon Süslemesi?	Pantolon Süslemesi?	Belirsiz	
Altın	?	Altın	
?	?	3	
			
Kızıljartas-1 Katalog 257	Kızıljartas-1 Katalog 258	Arjan-2-2 Katalog 259	

3 NUMARALI REFERANS BULGU GRUBU

Auflar	Kullanılan Betimleme	Tür	Adet	Şekil	Buluntu Ortamı	Katalog No
Emre SEVİNÇ Özel Arşivi	×	Başlık	1		Berel	Katalog 260
(Barkova & Polosmak, 2022, s. 87)	Hayvan Betimlemeleri	Başlık	1		Ak-Alaha-1-1	Katalog 261
(Barkova & Polosmak, 2022, s. 88)	×	Başlık	1		Verh-Kaldin-2-1	Katalog 262
Emre SEVİNÇ Özel Arşivi	Hayvan Betimlemeleri	Başlık	1		Verh-Kaldin-2-3	Katalog 263

Pazırık Kurgan Kültürü Katalog 264		1	Başlık	Hayvan Betimlemeleri	Emre SEVİNÇ Özel Arşivi
Pazırık Kurgan Kültürü Katalog 265		1	Başlık	×	Emre SEVİNÇ Özel Arşivi
Pazırık Kurgan Kültürü Katalog 266		1	Başlık	×	Emre SEVİNÇ Özel Arşivi
Ak-Alaha-3-1 Katalog 267		1	Üst İç Giyim	×	(Barkova & Polosmak, 2022, s. 71)
Pazırık Katalog 268		1	Kaftan	×	(Barkova & Polosmak, 2022, s. 81)

Verh-Kaldjin-2-1 Katalog 269		1	Kaftan	×	Emre SEVİNÇ özel arşivi
Verh-Kaldjin-2-3 Katalog 270		1	Kaftan	×	(Barkova & Polosmak, 2022, s. 57)
Ak-Alaha-1-1 Katalog 271		1	Pantolon	×	(Barkova & Polosmak, 2022, s. 82)
Pazırık Kurgan Kültürü Katalog 272		1	Pantolon	×	Emre SEVİNÇ özel arşivi
Verh-Kaldjin-2-1 Katalog 273		1	Ayakkabı	×	(Barkova & Polosmak, 2022, s. 94)

Ak-Alaha-3-1 Katalog 274		1	Ayakkabi	×	(Barkova & Polosmak, 2022, s. 95)
Pazırık-2 Katalog 275		1	Ayakkabi	×	(Barkova & Polosmak, 2022, s. 96)
Verh-Kaldjin-2-3 Katalog 276		1	Ayakkabi	×	(Barkova & Polosmak, 2022, s. 93)

EKLER

Ek 1. Buluntu Grubu Tiplerinin Buluntu Ortamlarına Göre Dağılımını Gösteren Tablo

Tablo 58 Buluntu Grubu Tiplerinin Buluntu Ortamlarına Göre Dağılımını

Tip Adı	Buluntu Ortamı							
	Tarbağatay Buluntu Sahası						Sarıarqa Buluntu Sahası	
	Eleke Sazı Kurgan Bölgesi		Şilikti Kurgan Bölgesi				Taldı Kurgan Bölgesi	
	Eleke Sazı-2-4	Eleke Sazı-2-7	Şilikti-3-1	Şilikti-1-16	Şilikti-5	Şilikti-7	Taldı-2-5	Taldı-2-2
Başlık Süslemesi Tip 1								
Başlık Süslemesi Tip 2								
Başlık Süslemesi Tip 3								
Başlık Süslemesi Tip 4								
Salpınşak Tip 1								
Boyun Halkası Tip 1								
Kolye Ucu Tip 1								
Kaftan Süslemesi Tip 1								
Kaftan Süslemesi Tip 2								
Kaftan Süslemesi Tip 3								
Kaftan Süslemesi Tip 4								
Kaftan Süslemesi Tip 5								
Kuşak Tip 1								
Kuşak Tip 2								
Pantolon Süslemesi Tip 1								
Pantolon Süslemesi Tip 2								
Pantolon Süslemesi Tip 2								

Kemer Tip 1								
Kemer Tip 2								
Ok Takımı Tip 1								
Ok Takımı Tip 2								
Ok Takımı Tip 3								
Ok Takımı Tip 4								
Kama Takımı Tip 1								
Kama Takımı Tip 2								
Ayakkabı Süslemesi Tip 1								
Ayakkabı Süslemesi Tip 2								
Kullanım Amacı Belirsiz Tip 1								
Kullanım Amacı Belirsiz Tip 2								
Kullanım Amacı Belirsiz Tip 3								
Kullanım Amacı Belirsiz Tip 4								
Kullanım Amacı Belirsiz Tip 5								
Kullanım Amacı Belirsiz Tip 6								
Kullanım Amacı Belirsiz Tip 7								
Kullanım Amacı Belirsiz Tip 8								
Kullanım Amacı Belirsiz Tip 9								
Kullanım Amacı Belirsiz Tip 10								
Kullanım Amacı Belirsiz Tip 11								
Kullanım Amacı Belirsiz Tip 12								
Kullanım Amacı Belirsiz Tip 13								
Kullanım Amacı Belirsiz Tip 14								
Kullanım Amacı Belirsiz Tip 15								
Kullanım Amacı Belirsiz Tip 16								
Kullanım Amacı Belirsiz Tip 17								
Kullanım Amacı Belirsiz Tip 18								
Kullanım Amacı Belirsiz Tip 19								

Kullanım Amacı Belirsiz Tip 20								
Kullanım Amacı Belirsiz Tip 21								

Ek 2. Altın Giyim Kuşam Kompozisyonları Üzerine Hazırlanmış Rekonstrüksiyon Çalışmalarını Gösteren Levha

Levha 1 Altın Giyim Kuşam Kompozisyonları Üzerine Hazırlanmış Rekonstrüksiyon Çalışmaları

	<p>Şekil 198 Eleke Sazı-2-4 altın giyim kuşam kompozisyonun rekonstrüksiyonu</p> <p>Yer: Şığıs Qazaqstan Oblıstıq Tariyxiy-Ölketanuw Müwzeyi; Rekonstrüksiyonu Oluşturan: Samaşev</p> <p>Şekil Kaynağı: Emre SEVİNÇ özel arşivi</p>
	<p>Şekil 199 Şilikti-3-1 altın giyim kuşam kompozisyonun rekonstrüksiyonu</p> <p>Yer: Berel Memlekettik Tariyxiy-Mädeniy Qorıq-Murajayı; Rekonstrüksiyonu Oluşturan: Tolewbayev</p> <p>Şekil Kaynağı: Emre SEVİNÇ özel arşivi</p>

Şekil 200 Taldı-2 kurgan alanı
altın giyim kuşam
kompozisyonlarının
rekonstrüksiyonu

Yer: Qazaqstan
Respüblykasınıñ Ulttıq
Müwzeyi; Rekonstrüksiyonu
oluşturan: Altınbekov

Şekil Kaynağı: Emre SEVİNÇ
özel arşivi

Şekil 201 Arjan-2-5-1, 2 adlı
altın giyim kuşam
kompozisyonlarının
rekonstrüksiyonları

Rekonstrüksiyonu Oluşturan:
Pozdnyakov

Şekil Kaynağı: (Pozdnyakov,
2017, ss. 216-217)

Şekil 202 Kığino-1-5 adlı altın giyim kuşam kompozisyonunun rekonstrüksiyonu

Rekonstrüksiyonu Oluşturan: E. Kray

Şekil Kaynağı: (Tairov, 2019, s. 125)

Şekil 203 Taqsay-1-6 altın giyim kuşam kompozisyonunun rekonstrüksiyonu

Yer: Qazaqstan Respublikasının Ulıtıq Müwzeyi; Rekonstrüksiyonu oluşturan: Altınbekov

Şekil Kaynağı: Emre SEVİNÇ özel arşivi

Şekil 204 Ürjar altın giyim kuşam kompozisyonunun rekonstrüksiyonu

Yer: Qazaqstan Respublikasının Ultıq Müwzeyi; Rekonstrüksiyonu oluşturan: T. Sumağulov

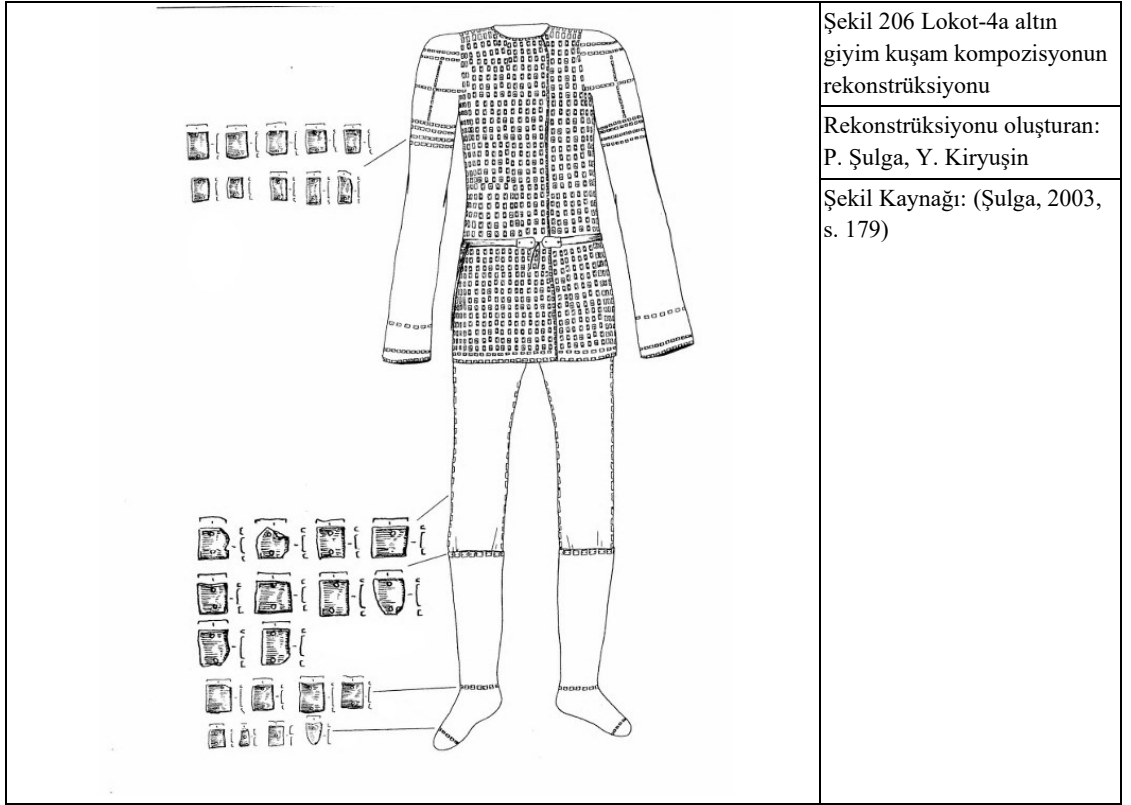
Şekil Kaynağı: Emre SEVİNÇ özel arşivi

Şekil 205 Esik altın giyim kuşam kompozisyonunun rekonstrüksiyonu

Yer: Qazaqstan Respublikasının Ultıq Müwzeyi; Rekonstrüksiyonu oluşturan: Altınbekov

Şekil Kaynağı: Emre SEVİNÇ özel arşivi

Şekil 206 Lokot-4a altın giyim kuşam kompozisyonun rekonstrüksiyonu

Rekonstrüksiyonu oluşturan:
P. Şulga, Y. Kıryuşin

Şekil Kaynağı: (Şulga, 2003, s. 179)

Ek 3. Bulguların Açıklanmasında Kullanılan Kavramlar

- 1) **Kategori:** Altın giyim kuşam kompozisyonları tez çalışması tarafından 3 kategoriye bölünmüştür. Bunlar giyim, takı ve silahtır. Ayrıca diğer giyim kuşam unsurları terimi de tez çalışmasının bazı kısımlarında kullanılacaktır.
- 2) **Tür:** Altın giyim kuşam kompozisyonu buluntularının kategorileri kendi içinde çeşitli türlere ayrılmıştır. Türler her bir giyim kuşam unsurunu ifade etmektedir. Bu türler tez çalışmasında baş, gövde ve bacak giyim kuşam unsurları olarak konumlarına göre sıralanmıştır. Türlerin aktarılmasında unsur kavramı da kullanılmıştır.
- 3) **Tür Parçası:** Soygun ve yıpranma problemleri sebebi ile giyim kuşam unsurlarının çoğuna bütün olarak ulaşılamamıştır. Bu durum türlerin de kendi içinde parçalara bölünmesine sebep olmuştur. Bu parçalar tür parçası olarak adlandırılmıştır.
- 4) **Tip:** Farklı kurgulardan ele geçirilen türlere veya tür parçalarına unsurlar, tipolojik özellikleri ve kullanım amaçlarına göre ayrılmış, tip olarak adlandırılmış ve numaralandırılarak sunulmuştur.
- 5) **Tip Parçası:** Bir tipe ait tek bir buluntu veya buluntu grubu, kendi içinde birden fazla parçadan oluşuyorsa, bu parçalar tip parçası olarak adlandırılmıştır.
- 6) **Buluntu Grubu:** Tipleri oluşturan her bir buluntu grubu, tez çalışmasının katalog bölümünde, ayrı olarak gösterilmiştir. Bazı buluntu grupları tek buluntudan oluşabilmektedir.
- 7) **Buluntu:** Buluntu gruplarının çoğunluğu birden fazla örnekten oluşmaktadır. Her bir buluntu grubunun tek ögesi, buluntu olarak adlandırılmıştır.
- 8) **Öge:** Her bir buluntu, özelliklerinin daha verimli anlatılabilmesi için parçalara ayrılarak anlatılmıştır. Oluşan parçaları ifade etmek için öge terimi kullanılmıştır.

Ek 4. Bulguların Açıklanmasında Kullanılan Kavramların Kısaltmaları

- ❖ Tip: Giyim > Başlık > Başlık Süslemesi > Tip 1
- ❖ Tip Parçası: Giyim > Başlık > Başlık Süslemesi > Tip 1/A

Ek 6. Etik Kurul ya da Muafiyet İzni

Form No: 14
 <p>HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ TEZ ÇALIŞMASI ETİK KURUL İZİN MUAFİYETİ FORMU</p>
<p>HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA</p> <p style="text-align: right;">Tarih: 27/06/2024</p>
<p>Tez Adı: Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya Coğrafyası Elit Kurganlarındaki Altın Giyim Kuşam Kompozisyonları - Tarbağatay ve Samarqa Buluntu Sahaları Örneğinde-</p> <p>Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmam:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır, 2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir. 3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir. 4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir. <p>Hacettepe Üniversitesi Etik Kurullar ve Komisyonlarının Yönergelerini inceledim ve bunlara göre tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kuruldan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.</p> <p>Gereğini saygılarımla arz ederim.</p> <p style="text-align: right;">27/06/2024</p> <p>Adı Soyadı: Emre SEVİNÇ</p> <p>Öğrenci No: N19143373</p> <p>Anabilim Dalı: Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı</p> <p>Programı: Türkiyat Araştırmaları Doktora Programı</p> <p>Statüsü: ☐ Yüksek Lisans ☒ Doktora</p>
<p><u>DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI</u></p> <p style="text-align: center;">_____ UYGUNDUR</p> <p>Telefon: 0-312-2976771 Faks: 0-3122977171 E-posta: turkiyat@hacettepe.edu.tr</p>

Ek 7. Orijinallik Raporu

Form No: 15
 HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA
Tarih: 27/06/2024
<p>Tez Adı: Erken Saka Dönemi Doğu Avrasya Coğrafyası Elit Kurganlarındaki Altın Giyim Kuşam Kompozisyonları - Tarbağatay ve Samarqa Buluntu Sahaları Örneğinde-</p> <p>Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 258 sayfalık kısmına ilişkin, 27/06/2024 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 4 'tür.</p> <p>Uygulanan filtrelemeler:</p> <ol style="list-style-type: none">1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,2- Kaynakça hariç3- Alıntılar dâhil4- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç <p>Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.</p> <p>Gereğini saygularıyla arz ederim.</p>
27/06/2024
<p>Adı Soyadı: Emre SEVINÇ</p> <p>Öğrenci No: N19143373</p> <p>Anabilim Dalı: Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı</p> <p>Programı: Türkiyat Araştırmaları Doktora Programı</p> <p>Statüsü: ☐ Yüksek Lisans ☒ Doktora</p>
<p><u>DANIŞMAN ONAYI</u></p> <p style="text-align: center;">UYGUNDUR</p> <p style="text-align: center;">_____</p>

Ek 8. Turnitin Benzerlik İndeksi

